

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**Ceglédi Református
Általános Iskola és Óvoda**

CEGLÉD

2020

TARTALOM

ALAPÍTÓ OKIRAT.....	8
I. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA	14
1. Nevelési program	14
1.1. A Magyarországi Református Egyház iskolái, küldetés-nyilatkozata	14
1.2. A keresztyén iskola humán feltétele: a keresztyén nevelő	17
2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	17
2.1. Nevelési feladatok	18
2.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka eszköz- és eljárás-rendszere	20
3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	22
4. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	24
4.1. Alapfogalmak	24
4.2. Az egészség kritériumai	25
4.3. Az egészségnevelés célja	26
4.4. Az egészségnevelés iskolai területei	26
4.5. Egységnevelés szinterei	27
4.6. Iskolaorvos, fogorvos, védőnő feladata.....	29
4.7. Iskolai étkeztetés	29
4.8. Mindennapos iskolai testmozgás.....	30
4.9. A mindennapos testedzés formái.....	31
4.10. Segítő kapcsolatok, partnerek	31
5. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	32
6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	35
7. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	38
7.1. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása	38
7.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók nevelése, oktatása.....	39
7.3. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló	42
7.4. A kiemelten tehetséges gyerekek, tanulók nevelése	48

8. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	51
9. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái ...	52
10. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei.....	54
11. A felvétel és az átvétel helyi szabályai.....	55
12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	56
12.1. Elsősegélynyújtást oktató pedagógusok továbbképzése	56
12.2. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek oktatása az óvodai foglalkozásokon	57
12.3. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek a tantárgyak rendszerében ..	57
12.4. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek a tanórán kívüli oktatásban-nevelésben	58
II. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE	59
1. Képzési specialitások, irányok	59
1.1. Művészeti jellegű képzés az 1-4. évfolyamon	59
1.2. Művészeti jellegű képzés az 5-8. évfolyamon	63
1.3. Idegen nyelvi képzés	69
1.4. Sakk-szorobános képzés.....	76
1.5. A két tannyelvű oktatás céljai követelményei.....	78
2. A választott kerettanterv megnevezése	79
2.1. A választott kerettanterv feletti óraszám	81
3. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező foglalkozások meghatározása.....	89
4. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	90
5. A Nemzeti alaptantervben (NAT) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai.....	91
5.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	92
5.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	92
5.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	93
5.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	93

5.5. Az erdei iskolai képzés programja, a komplex természetszemlélet kialakítása.....	93
6. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	94
7. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	95
8. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	95
8.1. Választható tantárgyak:	95
8.2. Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.	95
9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban, vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	95
9.1. Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái.....	95
10. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	106
11. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	107
12 Az iskola környezeti nevelési programja	109
12.1. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai.....	109
12.2. A környezeti nevelés szinterei az iskolában.....	111
12.3. Alapelvek, jövőkép, célok	114
13. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	118
14. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	120
14. 1. Az iskolai jutalmazás formái.....	120
14.2. Az iskolai büntetés formái.....	121
14.3. Az értékelés nyilvános fórumai.....	121
III. ÓVODAI NEVELÉS	122
1. Óvodai intézményegység	122
1.1. Az intézményegység adatai	122
1.2. Helyzetelemzés.....	124
2. Pedagógiai Programunk szellemisége	125
2.1. Gyermekkép	125
2.2. Óvodakép	126
2.3. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	126

2.4. Az óvodai nevelés célja.....	127
3. Az óvodai nevelés fő feladatai	128
3.1. Az egészséges életmódra nevelés, egészségvédelem	128
3.2. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	132
3.3. Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	135
4. Nevelési programunk tartalma	137
4.1. Programunk hitvallása.....	137
4.2. Specialitásaink.....	137
4.3. Keresztyén szellemű nevelés.....	138
4.4. Óvodai életünk megszervezésének sajátosságai	140
4.5. Néphagyományörzés a nevelés folyamatában.....	142
5. Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai	146
5.1. Játék.....	147
5.2. Áhítat.....	150
5.3. Mese, vers.....	151
5.4. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	153
5.5. Mozgás	156
5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	161
5.7. Külső világ tevékeny megismerése	165
5.8. Munka jellegű tevékenységek	169
5.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	170
6. Ünnepeink	173
7. Kapcsolatok	174
8. A kiemelt figyelmet igénylő (SNI-s, BTMN-s, tehetséges) gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	180
8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása.....	180
8.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése (BTMN).....	183
8.3. A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	186
9. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	188
10. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	189

11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái	191
12. A nevelő munka tervezése, szervezése	193
13. Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének nyomon követése.....	195
13.1. Jogszabályi háttér	195
13.2. A fejlődést nyomon követő dokumentáció.....	196
13.3. A gyermeki fejlődés figyelemmel kísérésének területei (képességek, részképességek).....	197
14. A fejlesztés folyamata	200
15. Pedagógiai mérés, értékelés	204
16. Iskolai előkészítő osztály/csoport.....	209
16.1. Matematikai képességek fejlesztése.....	209
16.2. Környezetismeret	210
16.3. Irodalom-beszéd-vizuomotoros készségfejlesztés	212
16.4. Ének-zene	214
16.5. Testnevelés-mozgásfejlesztés.....	214
16.6. Hittan.....	215
16.7. Játék – Személyiség és képességfejlesztő foglalkozások napköziben	215
16.8. Egyéni fejlesztés.....	217
16.9. Taneszközök.....	218
16.10. Hetes óraterv	218
16.11. Tankönyvek.....	219
IV. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK-OKTATÁSÁNAK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA	220
1. Nevelési program	220
1.1. A feladatellátások jogszabályi környezete	220
1.2. A feladatellátás alapelvei	220
1.3. Kiemelt célok	221
1.4. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	223
1.5. Kiemelt fejlesztési feladat a kulcskompetenciákhoz.....	226
1.6. Gyermek- és ifjúságvédelem.....	228
1.7. Szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenység	228

2. Tanulási zavarokkal és tanulási nehézséggel küzdő tanulók ellátásának biztosítása.....	229
2.1. Jogsabályi megfeleltetés	229
2.2. Sajátos fejlesztési feladatok	230
3. A sajátos nevelési igényű tanulók oktatási feltételei.....	232
3.1. A tanulócsoporthoz szervezésének elvei.....	232
3.2. Az iskola tevékenységrendszer az integrációhoz	232
3.3. Integrált sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóink fejlesztő programja	233
3.4. A tanulók megsegítésének lehetőségei.....	233
3.5. Tanórán túl szervezett rehabilitációs és fejlesztő foglalkozás	236
3.6. Iskolán kívüli szakemberek segítsége	239
4. Sajátos nevelési igényű tanulók pedagógiai és egészségügyi célú habilitációja, rehabilitációja	240
4.1. Fejlesztő foglalkozás	240
4.2. A BTMN-nel küzdők	241
4.3. Tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei	242
5. Szempontok az integrált SNI és BTMN-nel küzdő tanulók értékeléséhez, minősítéséhez	242
5.1. Írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása házi feladathoz	243
5.2. Az iskola magasabb évfolyamba lépés feltétele – különös tekintettel az integrált tanulóira.....	243
5.3. Egységes alapokra épülő differenciálás a tanulási esélyegyenlőség segítésére	244
5.4. Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű és beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő tanulók továbbhaladásának feltételei	246
6. A pedagógiai célú rehabilitálást, fejlesztést segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	248
6.1. Helyiségek.....	248
6.2. Bútorzat.....	248
6.3. Nevelő-oktató munkát segítő eszközök.....	248
VI. Záradékok.....	250
MELLÉKLET (Intézményi digitális fejlesztési terv).....	252

Bevezető

ALAPÍTÓ OKIRAT

A Ceglédi Református Egyházközségek (Cegléd - Felszegi Református Egyházközség, Cegléd - Nagytemplomi Református Egyházközség, Cegléd-Újvárosi Református Egyházközség) a rendelkezésre álló dokumentumok alapján, a korábbi alapító okirat módosításával, az 1545-ben már református iskolaként működő, 1948-ban államosított, majd 1992-től újraindított ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratát a következők szerint határozza meg:

I. Általános rendelkezések

1. A köznevelési intézmény neve:

- **Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda**

2. OM azonosítója: 037299

3. Alapító neve és székhelye:

- **Ceglédi Református Egyházközségek:**
 - Cegléd - Felszegi Református Egyházközség 2700 Cegléd, Felház u. 22.
 - Cegléd - Nagytemplomi Református Egyházközség 2700 Cegléd, Iskola u. 1.
 - Cegléd - Újvárosi Református Egyházközség 2700 Cegléd, Petőfi u. 6

4. A köznevelési intézmény fenntartójának és működtetőjének neve és székhelye:

- **Cegléd - Nagytemplomi Református Egyházközség 2700 Cegléd, Iskola u. 1**

5. A köznevelési intézmény típusa:

- **Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény (óvoda és általános iskola)**

6. A köznevelési intézmény feladatellátási helyei:

- **Székhelye:** 2700 Cegléd, Szabadság tér 4. (általános iskola)
- **Tagiskolája:**

- Református Általános Iskola és Óvoda Kőröstetétleni Tagiskolája (általános iskola) 2745 Kőröstetétlen, Szolnoki út 1.

- **Tagóvodák:**

- Református Általános Iskola és Óvoda Posta utcai Tagóvodája, 2700 Cegléd, Posta u. 2.
- Református Általános Iskola és Óvoda Báthori utcai Tagóvodája, 2700 Cegléd, Báthori u. 11.
- Református Általános Iskola és Óvoda Kőröstetétleni Tagóvodája, 2745 Kőröstetétlen, Kocséri út 10.

- **A köznevelési intézmény telephelyei:**

- 2700 Cegléd, Iskola u. 2.
- 2700 Cegléd, Bercsényi u. 2.
- 2700 Cegléd, Szabadság tér 3/A. Bazár sor
- 2700 Cegléd, Szabadság tér 3.

7. A köznevelési intézménybe felvehető maximális gyermek- és tanulólétszám: 1236 fő

- **A ceglédi általános iskola (1-8. évfolyam): 820 fő**

- 2700 Cegléd, Szabadság tér 4. alatti székhelyen (1-4. és 5-8. évfolyam): 640 fő
- 2700 Cegléd, Iskola u. 2. alatti telephelyen (1-4. évfolyam): 180 fő

- **2745 Kőröstetétlen, Szolnoki út 1. alatti tagiskola (1-4. évfolyam): 90 fő
(5-8. évfolyam): 90 fő**

- **Tagóvodák: 248 fő**

- 2700 Cegléd, Posta u. 2. alatti tagóvoda (4 csoport): 92 fő
- 2700 Cegléd, Báthori u. 11. alatti tagóvoda (4 csoport): 88 fő
- 2745 Kőröstetétlen, Kocséri út 10. alatti tagóvoda (3 csoport): 56 fő

8. A köznevelési intézmény szakmai és törvényességi felügyelete:

- A szakmai és törvényességi felügyeletet a fenntartó látja el, amit a fenntartói Igazgatótanács útján a Cegléd - Nagytemplomi Református Egyházközség Presbitériuma (2700 Cegléd, Iskola u. 1.) gyakorol. Az Igazgatótanács összetételét és

működését a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye alapján elkészített Igazgatótanács Szervezeti és Működési Szabályzat tartalmazza.

- **A fenntartó törvényességi felügyeletét ellátó neve és székhelye:**

- Pest Megyei Kormányhivatal – Hatósági Főosztály Oktatási és Kulturális Osztály – Budapest, Nagydíófa u. 10-12.

- **A fenntartó felügyeleti szerve:**

- Dunamelléki Református Egyházkerület – 1092 Budapest Ráday u. 28.

9. A köznevelési intézmény illetékessége, működési köre:

- Cegléd város közigazgatási területe és vonzáskörzete.

10. A köznevelési intézmény jogállása:

- Önálló jogi személy
- Adószáma: 19184362-2-13
- Pénzforgalmi számlaszáma: 10403129-49574955-54571006
- Az intézmény képviselőjére jogosult: a mindenkori igazgató, akadályoztatása esetén az SZMSZ-ben leírtak szerint kell eljárni.

II. Az intézmény tevékenységei

11. A köznevelési intézmény munkarendje: nappali

12. A köznevelési intézmény által ellátott alapfeladatok:

- Óvodai nevelés.
- Általános iskolai nevelés, oktatás.
- A többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése-oktatása.

13. Az intézmény közfeladatai, szakmai alaptevékenységei:

- **0911 Óvodai nevelés**

- 091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

- 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- **0912 Iskolai nevelés, oktatás az 1–4. évfolyamokon**
 - 091211 Köznevelési intézményben tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 1–4. évfolyamon
 - 091212 Sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 1–4. évfolyamon
 - 091220 Köznevelési intézmény 1–4. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
- **0921 Iskolai nevelés, oktatás az 5–8. évfolyamokon**
 - 092111 Köznevelési intézményben tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 5–8. évfolyamon
 - 092112 Sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 5–8. évfolyamon
 - 092120 Köznevelési intézmény 5–8. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
- **0960 Oktatást kiegészítő szolgáltatások**
 - 096015 Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
 - 096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
 - 081043 Iskolai, diáksport-tevékenység és támogatása
 - 081045 Szabadidősport (rekreációs sport) tevékenység és támogatása
 - 082042 Könyvtári állomány gyarapítása, nyilvántartása
 - 083030 Egyéb kiadói tevékenység

14. Az intézmény székhelyén, tagintézményeiben és telephelyein:

- Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű tanulók köréből ellátjuk a mozgásszervi (az óvodákban kivéve kerekesszékes), érzékszervi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő, valamint a megismerő funkciók vagy a pszichés fejlődés zavara tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanulókat (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, tanulási zavar kevert típusai, hiperaktivitás, figyelemzavar).

15. Az intézmény székhelyén, tagintézményeiben és telephelyein:

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd,

közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

16. A feladatellátását szolgáló vagyon:

Ingatlan címe	Épület m ² -e	Hrsz.	Ingatlan m ² -e
2700 Cegléd, Szabadság tér 4.	1.441	48	4032
2700 Cegléd, Iskola u. 2.	948	29	2542
2700 Cegléd, Bercsényi u. 2.	230	51/1	
2745 Köröstetétlen, Szolnoki út 1.	931	136	8509
2700 Cegléd, Báthori u. 11.	362	6097/2	1746
2700 Cegléd, Posta u. 2.	438	7952	1715
2745 Köröstetétlen, Kocséri út 10.	192,6	8	2.678
2700 Cegléd, Szabadság tér 3/A	292	46	
2700 Cegléd, Szabadság tér 3.		47	5285

17. A vagyon feletti rendelkezési jog:

- A Cegléd 48. és 29. hrsz.-ú ingatlanok felett a rendelkezési jogot a Ceglédi Református Egyházközségek, mint tulajdonosok gyakorolják. Az egyházközségek a tulajdonukban levő ingatlanokat térítésmentesen az intézmény rendelkezésére bocsátották a 7/2005. (05.30.) számú határozatukkal.
- A Ceglédi Evangélikus Egyházközség tulajdonában lévő Cegléd, Bercsényi u. 2. szám alatti ingatlant a tulajdonostól ebédlőnek 2007. december 1-től 10 esztendőre bérli.
- A Köröstetétlen 136. hrsz.-ú ingatlant Köröstetétlen Önkormányzatának Képviselő Testülete 2012. augusztus 29-én a 18/2012. számú határozatával az intézménynek 50 esztendőre használatba adta.
- A Cegléd 6097/2. hrsz.-ú, és a Cegléd 7952. hrsz.-ú ingatlanokat Cegléd Város Önkormányzata 140/2011. (IV.21.) sz. határozatával az intézménynek határozatlan időre oktatási-nevelési feladatra használatba adja.
- A Köröstetétlen 8. hrsz.-ú ingatlant Köröstetétlen Önkormányzatának Képviselő testülete 13/2012. (IV.24.) sz. határozatával az intézménynek 50 évre használatába adta.
- A Cegléd 46. hrsz.-ú ingatlan 292 m² területét, a Cegléd-Felszegi Református Egyházközség, 22/2013. (05.06.) sz. határozatával, köznevelési célra, térítésmentesen átadja a Református Általános Iskola és Óvoda használatába, szaktantermek céljára.
- A Cegléd-Nagytemplomi Református Egyházközség Presbitériuma a 29/2013. (01.30.) sz. határozatával a 47. hrsz.-on (templom és templomkert) található templomkertet,

köznevelési célra, térítésmentesen átadja Református Általános Iskola és Óvoda használatába, iskolaudvar céljára.

- A tulajdonosok határozata alapján, valamennyi fent nevezett ingatlant, s annak ingóságait a köznevelési intézmény, a mindenkor hatályos állami és egyházi jogszabályok szerint használja. Kezeléséről a fenntartónak évente beszámolni köteles.

18. Az intézmény gazdálkodásának módja:

- Az intézmény önálló jogi személy.
- Az intézmény a fenntartó által jóváhagyott költségvetés alapján, teljes jogkörrel, önállóan gazdálkodik.
- Az iskola mindenkor hatályos jogszabályok alapján anyagi haszonszerzésre irányuló tevékenységet is folytathat. Az ebből a tevékenységből származó nyereséget – ha azt az alapfeladatainak ellátásához használja fel, nem lehet elvonni.

I. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

1. Nevelési program

1.1. A Magyarországi Református Egyház iskolái, küldetés-nyilatkozata

A Magyarországi Református Egyház - Krisztus Urunk missziói parancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján - közoktatási intézményeket tart fenn.

Működésük és rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás - figyelemmel az állami (önkormányzati) iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra - Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

- tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni,
- református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá,
- nem református tanulóit - vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett - saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Mindezek megvalósítása egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.

A Magyarországi Református Egyház iskoláinak küldetésnyilatkozata

Jézus Krisztus missziói parancsa: „tegyetek tanítványokká minden népeket...” (Máté 28,19) nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának is. A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek kereszteléskor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, hogy ha majd felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt".

A református iskola keresztyén közösség. Olyan hitvalló (lehetőleg református) pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat.

A Magyarországi Református Egyház református vallású diákjaiból öntudatos magyar reformátusokat kíván nevelni iskoláiban:

Reformátusokat, tehát olyan keresztyéneket, akik

- életének zsinórmértéke a Szentírás; elfogadják ősi hitvallásainkat, a Heidelbergi kátét és a II. Helvét hitvallást,
- tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha Tőle kérnek segítséget, a Lélek alkalmassá teszi őket feladataik elvégzésére.

Magyar reformátusokat, azaz olyan kálvinistákat, akik

- a magyar kultúrát - elsősorban rendkívül gazdag anyanyelvünket és népi kultúránkat - megbecsülik, azt tisztán megőrizni, gazdagítani és továbbadni kívánják,
- ismerik és szeretik hazájukat, az itt élők és a határainkon kívülre szorult magyarok múltját, jelenét, értékeit; szívesen vallják magukat magyarnak, s családjukért, egyházukért, hazájukért áldozatokra készek.

Öntudatos magyar reformátusokat, azaz olyan magyar reformátusokat, akik

- tudják, hogy Kiben és miért hisznek,
- képesek önállóan, logikusan gondolkodni, cselekedni, - törekednek önmaguk és környezetük megismerésére, megóvására; jellemük, erkölcsi ítélőképességük és ízlésük fejlesztésével a jó és a rossz, az igaz és a hamis, a szép és a rút egyre biztosabb megkülönböztetésére; a valódi értékek felismerésére és tisztelésére; a különböző tudományterületeken és művészetekben alapos ismeretek megszerzésére; testi-lelki-szellemi harmóniában történő életvitelre; embertársaik segítésére; a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismeretek, élmények, tapasztalatok megszerzésére; felelős helytállásra.

A református iskola úgy tudja elérni fenti nevelési céljait, hogy

- megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulságaival,
- a hiteles krisztuskövetés vonzó személyes példáját nevelői által is a tanulók elé állítja,
- hitéletének közösségi alkalmai révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít,
- megszervezi diákjai számára a gyülekezetlátogatásokat, mely istentiszteleti alkalmon lehetőség nyílik iskolánk népszerűsítésére,
- növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét,
- növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára,
- a kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonnyá teszi őket a szépre,
- a reál és humán tudás átadásával kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét,
- gondosan ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat,
- megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út,
- rendszerességével és következetességével a személyes és társadalmi szintű kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

A Magyarországi Református Egyház iskoláiban a nem református vallású diákjait öntudatos magyar keresztyénekké kívánja nevelni. Lehetővé teszi számukra saját vallásuk-felekezetiük hitvallásainak megismerését, ugyanakkor elvárja tőlük a református értékek ismeretét és tiszteltét.

A fenti célok elérése érdekében a Magyarországi Református Egyház iskoláinak az a feladata, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezetekkel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől.

A fenti célokat a következő módon kívánjuk elérni:

- Minden tanítási héten két évfolyamonként áhítatot tartunk.
- A kötelező hittan- és egyházi ének beépül a tanrendbe.
- Iskolai közösségben is megemlékezünk az egyházi ünnepekről.
- Minden félév csendesnappal kezdődik, diákok és pedagógusok részére.

- Tankönyveinket a Református Pedagógiai Intézet ajánlásaira való tekintettel választjuk ki.
- A tantárgyak közül a magyar, a történelem, az ének a tantervekben a bibliai ismeretek átadása is helyet kap.

1.2. A keresztyén iskola humán feltétele: a keresztyén nevelő

A keresztyén nevelők elé példaként a tanító Krisztus áll szelídségével és alázatával, ez a magatartás határozza meg a tanítványaival való kapcsolatát, a saját és a mások szakterületéhez való viszonyát. Tudatában kell lennie, hogy az általa közvetítendő információk csak részei a teremtett világ egészéről alkotott ismereteknek és csak együttesen képesek a gyermekben a tudományos gondolkodást, egész-élményt kialakítani. Etikai érzékenység és cselekvő magatartás kell jellemezze.

Kötelessége, hogy a gyermekek életkorának megfelelően szóljon jelenvaló világunk súlyos gondjairól (pl. a környezetszennyezés, médiák hatalma, születésszabályozás, génsebészet, kábítószer, szabadosság).

Tiszteletben kell tartania a gyermek személyiségét, melyhez mint egészhez kell közelednie és megszólítania. Az egyéni példamutatást igen fontosnak tartjuk. „A pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében - egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.” (M.R.E. Ktv. 53. §)

2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Mi, a Ceglédi Református Általános Iskola és Óvodában szolgáló pedagógusok arra vállalkozunk, hogy nevelő munkánkkal az **Evangélium tanításában kifejezett értékeket** diákjaink egész életében meghatározó elvekké alakítsuk.

Alapelvek:

- Az ember Istentől kapott rendeltetésének tudata.
- Az egyén fizikai és értelmi képességeinek fejlesztése annak érdekében, hogy rendeltetését betöltse.
- Az ember közösségi életét szabályozó erkölcsi értékek megvalósítására való képesség: Isten- és emberszeretet, az emberi élet védelme, igazság és igazságosság.
- Az emberi hivatás elkötelezett vállalása a családban, az Egyházban és a hazában.
- Az evangéliumi normák által szabályozott emberi szabadság védelme és megtartása.
- Az emberek és a népek közti kapcsolatban a szolidaritás és a béke szolgálata.
- Az értelem fejlesztésével együtt fontos az érzelmi és akarati élet formálása.

- Meg kell tanítani a kudarcot is elviselni, feldolgozni és értékelni.
- Tervszerű és következetes nevelő-oktató munkával fejleszteni kell a tanulók alapkészségeit.
- A tanulóknak érezniük kell a felelősséget a Föld globális problémái iránt, és tudatosítani kell bennük, hogy a mindennapi életben is figyeljenek környezetük megóvására.
- Törekedni kell a szociális hátránnyal, tanulási nehézségekkel vagy beilleszkedési-, magatartási zavarra küzdő gyerekek hátrányának leküzdésére.
- Fontos a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, valamint aktív részvétel a lakóhelyük életében.

2.1. Nevelési feladatok

A hatékony tanítási, nevelési folyamat érdekében:

- arra törekszünk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék és szeressék hazánk kulturális örökségét és nemzeti hagyományait, s azokat képességeikhez mértén gazdagítsák;
- tanulóinkkal megismertetjük az önálló tanulás és az önképzés hatékony módszereit;
- törekszünk a diákok kreatív, az igazságok felfedezésére irányuló képességeinek kibontakoztatására;
- olyan tanítási módszereket alkalmazunk, amelyek hozzásegítik tanulóinkat az életkori sajátosságaiknak megfelelő önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz és kritikai képességeik kifejtéséhez, és amelyek segítségével – figyelemmel az egyes tanulók képességeire - az általunk közvetített tananyagot a diákok el tudják sajátítani az alkalmazási készség szintjén;
- az iskolát befejező növendékeinket segítjük, hogy megismerjék és választani tudjanak a képességeiknek megfelelő továbbtanulási lehetőségek között.

A szociális nevelés révén:

- szorgalmazzuk a tanulók családjának együttműködésével az emberi és keresztyén értékek elsajátítását, figyelve a nyílt és kiegyensúlyozott személyiség kibontakoztatására;
- igyekszünk kibontakoztatni bennük a közösségteremtő erőt az emberek és az események megértésének kialakításával;
- gyakoroltatjuk a szolidaritás gondolatát a lemondás és az önzetlen segítségadás alkalmával;
- különös gondot fordítunk a mások iránti tisztelet és a nemes célokért való együttműködési készség kialakítására a dialógus, a szolgálatkészség és a kulturált társadalmi érintkezés formáinak gyakorlásával;

- szorgalmazzuk a társadalmi és gazdasági élet törvényeinek fokozatos megismertetését a társadalom különböző rétegeinek hiteles bemutatásával; - már az iskola életében felkészítjük a tanulókat a közéleti felelősségre;
- szakszerű segítséget veszünk igénybe a sérült és a nehezen beilleszkedő tanulók nevelésében;
- külön gondot fordítunk a tervszerű, rendszeres tehetséggondozásra.

A vallásos és erkölcsi nevelés formái:

- tevékenységünk minden szintjén a szeretet és összetartozás légkörének kialakításán fáradozunk az iskolában;
- a református iskola sajátos küldetésének megfelelően biztosítjuk, hogy a tanulók szilárd és kiegyensúlyozott hitbeli ismeretekhez jussanak a rendszeres és módszeres tanórai hitoktatásban;
- segítjük a növendékek korának megfelelően a hit kibontakozását, az istentiszteleti és más hitéleti alkalmak megszerettetését, és ezáltal az Istennel való mélyebb kapcsolat kialakulását;
- fontosnak tartjuk a vallási ünnepeinken való részvételt és azok méltó megünneplését;
- megteremtjük a tanítás előtti és utáni imádság, a hétkezdő áhítat, valamint
- a többi hitéleti alkalom lehetőségét (evangélizációk, csendesnapok, bibliaórák stb.) - előmozdítjuk a gyülekezeti közösségekkel való kapcsolatot;

Az egészséges életre nevelés révén:

- megismertetjük és megszerettetjük a tanulókkal a rendszeres testedzés formáit;
- felvilágosítjuk őket az egészséges táplálkozás szabályairól;
- óvjuk őket a káros szenvedélyek veszélyeitől (alkohol, drog, dohányzás, játékautomaták, tv, videó, szerencsejátékok stb.);
- felvilágosítjuk őket a felelősségteljes emberi életvitel kialakításáról a keresztyén erkölcsi elvek alapján;
- alapvető ismereteket adunk a betegségek megelőzéséről és gyógyításáról, az elsősegélynyújtásról;
- oktatjuk a baleset-megelőzés és tűzvédelem alapvető szabályait;
- a testápolás és a tisztálkodás szükséges és egészséges módjára nevelünk;
- negyedik és hetedik osztályos tanulóink osztálykeretben, 5 napos erdei iskolában vehetnek részt, amennyiben ennek megszervezésére az iskolának lehetősége nyílik. Az erdei iskola programjába az egészséges életmóddal, a helyes napirend kialakításával, a korszerű

táplálkozással, a személyes higiéniával kapcsolatos tevékenységek is beépülnek. Az erdei iskola módot ad a társakkal való kreatív együttműködés fejlesztésére, sok örömet és sikerélményt adó játékos sportfoglalkozás átélésére.

Az esztétikai nevelés révén:

- megismertetjük az emberi környezet esztétikumának kialakítását a lakásban, az iskolában, közvetlen környezetünkben;
- szabatos fogalmazásra, rendezett írásra, igényes és gondos munkára nevelünk;
- felszerelésük gondozására, rendben tartására és megbecsülésére neveljük diákjainkat;
- a természet és a környezet megbecsülésére és védelmére nevelünk;
- ízléses és egyszerű öltözködésre és gondozott, ápoltság megjelenésre nevelünk;
- az iskola ünnepi alkalmain tanulóink számára előírt öltözet sötét nadrág vagy szoknya, fehér ing, vagy blúz.

Intézményünkben folyó nevelő és oktató munka feladata, hogy a felsorolt értékek elérését, és a célok megvalósítását elősegítse. Ezt szolgálják a tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó rendszeres és komplex értékelés, valamint az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre, közösségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek. Iskolánkban a nevelő-oktató munka 1-8 évfolyamig terjed, ez szükségessé teszi az egységes cél- és feladatrendszer mellett az életkorhoz, a nevelő-oktató munka négy szakaszához alkalmazkodó eszközök, eljárások kialakítását, alkalmazását.

A kompetencia alapú oktatás implementációja

- A kompetenciamérések eredményeinek felhasználása, javító tevékenységek megszervezése, a bevezetett kompetencia területekhez kapcsolódóan.
- Az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulók együttnevelését, oktatását meghatározó célok és sikerkritériumok megfogalmazása. (HH, HHH, különleges bánásmódot igénylő tanulókkal való foglalkozás megszervezése)

2.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka eszköz- és eljárás-rendszere

A nevelő-oktató munka ismeret – és értékátadó tevékenység, mely módszereiben, eszközeiben, eljárásaiban tekintettel van a tanulócsoporthoz heterogén összetételére, a tanulók életkori sajátosságaira, és teret biztosít a tanulói aktivitásnak az ismeretszerzés folyamatában.

A nevelési-oktatási feladatok aktuális eljárásrendjét minden tanév elején a munkatervben határozzuk meg.

Céljaink és feladataink eredményes teljesítése érdekében fontos számunkra:

- A NAT szabályozásának megfelelően a kulcskompetenciák fejlesztése.
- A kompetenciamérések tapasztalataiból kiindulva a tanulói különbségek idejében történő felismerésével, a szervezeti keretek biztosította lehetőségek függvényében, egyénre szabott haladási ütem biztosítása.
- Oktatásunk legfontosabb eszköze a tanmenet, amely az aktuális tanévre készül.
- Az eljárások, eszközök igazodnak a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, a képességekhez.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az integrált nevelést segítő sérülés specifikus fejlesztés, egyéni továbbhaladás, értékelés biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján, a központilag biztosított, illetve a fenntartótól kapott órakeret felhasználásával fejlesztő, felzárkóztató foglalkozások szervezése különösen a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára.
- Szorgalmazzuk a tanulói aktivitást, teret adunk az egyéni munkamódszereknek, hozzá segítjük a tanulók az egyéni tanulási stratégia kialakításához.
- A komplex személyiség fejlesztésében fontos szerepe van az önismeretnek – az erős és a gyenge pontok felismerésének, a fejlett és a reális önértékelésnek, az önbizalom erősítésének, a kezdeményező és vállalkozó készségeknek, az ítélőképességnek, az erkölcsi és esztétikai érzékenységnek, az érzelmi intelligencia kialakításának.
- Nagy hangsúlyt helyezünk a tanulási technikák és módszerek tanítására, átadására, folyamatos karbantartására, kompetenciafejlesztés.
- Az elektronikus médiumok alkalmazására az oktatónevelő folyamatban.
- Módszereink, a meggyőzés módszerei: oktatás, példaképállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás stb.).
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, érdekes, játékos módszerek, gyakorlás stb.).
- Magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret stb.).
- Tehetséges tanulók korai felismerése, differenciált foglalkozások, fejlesztésük biztosítása és „menedzselése”, a kimagasló teljesítmény elismerése, jutalmazása.
- Városi, gyülekezeti, iskolai szintű rendezvények, ünnepélyek, megemlékezések, változatos programkínálat biztosítása, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének változatos módon történő segítése.
- A diákönkormányzat hatékony működéséhez nélkülözhetetlen információk, személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés feladatai összhangban vannak a pedagógia program alapelveivel, cél- és feladatrendszerével, valamint a NAT-ban képviselt értékekkel és a helyi sajátosságokkal:

- az értelem művelése,
- segítő életmódra nevelés,
- egészséges és kulturált életmódra nevelés.

Fontosnak tartjuk:

- a hitre, reményre, szeretetre nevelés,
- a helyes önértékelés, amely se nem túlozza, se le nem becsüli értékeit,
- az értékek felismerése, megbecsülése és a kiállás mellettük,
- józan, megfontolt ítélőképesség,
- a mások felé való nyitottság, befogadóképesség,
- a saját akaratunkról való lemondás mások érdekében,
- a szelídség, az alázat,
- a türelem,
- az alaposság,
- a mértékletesség,
- a bűnbánat, amely mentes kell legyen a kóros önmarcangolástól,
- egészséges, edzett személyiség kialakítása,
- a megbocsátás,
- a belső csendre, elmélyülésre való igény,
- hűség Istenhez és embertársainkhoz,
- felelősség magunk, mások, nemzetünk és a teremtet világ iránt.

Az egyes területekhez a következő feladatok elvégzését látjuk fontosnak:

a.) Az értelem művelésénél fontos a megismerési vágy, a felfedezési vágy, a játékszeretet és az alkotás vágy fejlesztése. Ezzel egyidejűleg fejlesztenünk kell a tanulási képességeket is: a kognitív műveleteket, a megismerést, a gondolkodást, a kommunikációt, valamint a tapasztalati és értelmező tanulást, mindezt a következetes kompetencia alapú oktatások keresztül.

b.) A segítő életmódra nevelés a keresztyén értékrend megismerését, ennek elfogadását, e szerinti viselkedés kialakítását, valamint a viselkedéshez szükséges képességek kiépülését jelenti. Ezt fejezi ki a szeretetparancs hármassága: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magam. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, az fogékony lesz az igazra, a jóra és a szépre.

A mai világban sokszor pont az ellenkező tulajdonságok teszik sikeressé, „korszerűvé” az embert. A nevelés nagy feladata, hogy a hamis értékeket valóban negatívvá tudja tenni, és a gyermekek természetes becsvágyát, sikerre törekvését átítassa a keresztyén szellemmel és a helyes irányba terelje.

A segítőképeség fejlesztéséhez az iskolának fel kell kínálni a segítség sokféle lehetőségét és módját.

Az együttműködési képesség fejlesztéséhez a pedagógusnak rendszeresen élnie kell a segítő együttműködés formáival, (együtt cselekvés, közös kirándulások, közös feladatmegoldás). Az iskolának úgy kell szerveznie a tevékenységeit, hogy az osztályok legalább havonta egyszer részt vehessenek olyan tevékenységen, amely a segítő együttműködés által valósult meg.

Fontosnak tartjuk, hogy kapcsolódjunk hagyományosan az egyházi iskolákhoz kötődő civil szervezetekhez (Cserkészszövetség, Vöröskereszt, Diakóniai Szervezet, egyéb karitatív szervezetek).

c.) Egészséges és kulturált életmódra nevelés

A református iskola a teljes ember nevelésére hivatott. A teljes ember kifejezés magába foglalja azt, hogy az ember testből, lélekből, szellemből áll. (Bibliai emberkép) Feladatunk tehát úgy nevelni a ránk bízottakat, hogy testileg – szellemileg (értelem) – lelkileg egészségesek legyenek.

Iskolánk nevelési elveinek megfogalmazásakor figyelembe kell vennünk, hogy szekularizált világban élünk. Diákjaink szüleinek egy része nem kaphatott, vagy nem kapott vallásos nevelést, ezért egyfelől az iskolától várják e hiány pótlását, másfelől számolni kell azzal, hogy diákjaink a hitbéli tájékozottság tekintetében nagyon sokfélék lesznek, valószínű, hogy a vallásos nevelés során az iskola „magára marad”. Ezért számukra ezen az úton lehet biztosítani a hitben való előrehaladást, az igazi emberi értékekben való megerősödést. A szülők akkor tudnak a nevelésben partnerek lenni, ha van alkalmuk megismerni az iskola nevelési koncepcióját, ha elfogadják azt, és egyetértenek vele.

A diákok egy része olyan családmódot hoz, melyből hiányzik az anyai vagy az apai minta, ahol kevés a gyerekekre fordított idő, hiányzik a(z) (keresztyén) értékrend. Az ideérkezőknek (is) nagy a szeretet-, a törődés-, és az elfogadás-igénye.

Nem csak a családi háttér, de a világ sem kedvez az egyházi iskoláknak.

Olyan világban élünk, melyben nem érték az alázat, a megbocsátás, az elfogadás, a türelem.

Olyan világban élünk, amely rákényszeríti az embereket az önzésre, a saját érdekük, előnyük hajszolására. Ezt a mintát látják mindenütt.

Olyan világban élünk, amelyben az a jó, az értékes ember, aki fogyaszt, aki vásárol, aki egészséges, jól öltözött, aki sikeres és ellenállhatatlan.

Olyan világban élünk, melyben a szeretet és az egymásra figyelés helyett a pénz és az információ az úr. A média a külső, talmi csillogást reklámozza és elhiteti, hogy ez a boldogság kulcsa, elhiteti, hogy a boldogság megvásárolható.

Olyan világban élünk, melyben csökken az értéke az őszinte szónak, a versnek, a klasszikus zenének.

Olyan világban élünk, melyben manipulálhatóvá válik az ember, mert amit sokan és sokszor mondanak, az akár igaz is lehet(ne).

Olyan világban élünk, melyben nem érték már a családi hagyomány, egy tájegység hagyománya, nemzetünk hagyományai.

Olyan világban élünk, melyben nem érték az élet.

4. Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

(Egészségnevelési, egészségfejlesztési program)

Ma is igaznak ítéljük az antikvitás óta Hippokratész nyomán hangzott szállóigét: Ép testben ép lélek. („Mens sano in corpore sano.”) Igaz a fordítottja is: az ép lélek pozitív hatása a testi állapotra.

4.1. Alapfogalmak

Az egészség fogalmát többféleképpen tudjuk definiálni. A hétköznapi ember számára sokszor nem más, mint a betegség hiánya. Az egészség valójában komplex fogalom: a testi, lelki, szociális jólét = jó lét állapot, illetve e három tényező dinamikus egyensúlya (a WHO meghatározása alapján).

Az egészség fogalmának meghatározása függ attól is, hogy milyen szempontból fogunk hozzá. Társadalmi fejlődés szempontjából normális, egészséges az, aki képes a társadalomban a neki jutó szerepeket jól betölteni. Az egyén szempontjából viszont az egyén optimális gyarapodását, boldogságát kell figyelembe venni.

Megközelítési módok lehetnek még: orvosi, jogi, statisztikai, utópisztikus, pszichológiai. Az egészség egy folyamat, ember és környezete között zajló interakció. Minden élőlénynek alkalmazkodnia kell a környezethez az élő és élettelen környezethez egyaránt. Az embernek

az emberi környezethez való alkalmazkodása nehezebb, mint a fizikai környezethez való alkalmazkodás.

Lelkileg egészségesnek tekintjük azt az egyént, aki önálló életvezetésre képes, élethelyzetéből adódó feladatait elfogadja, képességeinek megfelelő munkát végez, képes az örömszerzésre és az öröm átélésére, és arra, hogy életét más emberekkel együtt közös társadalmi, közösségi céloknak megfelelően élje.

Testi és lelki egészségünk ezen kritériumait hitünk szerint Istennel való kapcsolatunk határozza meg.

4.2. Az egészség kritériumai

Annak azonban, hogy valaki egészséges legyen, feltételei vannak.

Ezek a következők:

Hatékony valóságészlelés

- valóságnak megfelelően értékeli mindazt, ami a körülötte lévő világban végbemegy,
- nem érti félre azt, amit mások mondanak,
- nem retten vissza nagyobb, nehezebb feladattól sem.

Önismeret, pozitív énkép

- nem rejti el fontos érzéseit maga előtt,
- nagyobb öntudatosság jellemző rá.

A viselkedés akaratlagos szabályozásának képessége

- képes érzelmeit, indulatait kontrollálni,
- képes magatartását uralni.

Önértékelés és elfogadás

- értékeli saját teljesítményeit, és úgy érzi mások is elfogadják azokat,
- jó viszonyban van másokkal,
- társas helyzetekben spontán módon tud részt venni.

Érzelmi kapcsolatok kialakításának képessége

- érzékeny mások érzéseire,

- nem lép fel saját igényeivel, szükségleteivel, másokkal szemben.

Alkotóképesség

- képességeit alkotótevékenységen képes kifejtetni,
- örül a mindennapi életnek, nem kell magát rákényszeríteni arra, hogy a mindennapok követelményeivel szembesüljön.

4.3. Az egészségnevelés célja

Az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba. A nevelés során növekedjen a tanulók felelősségérzete önmaguk, mások és környezetük iránt. Célunk, hogy megtanítsuk diákjainkat az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételle.

Célunk továbbá az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, a sport egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, tudatosítása. Programunk tartalmazza a mindennapi testedzés megvalósítására szolgáló programot is.

4.4. Az egészségnevelés iskolai területei

- a.) Testi nevelés
- b.) Pszichohigiénés nevelés
 - Egészséges életvezetés
 - Stresszelhárítás
 - Deviancia megelőzése
 - Ézelmi nevelés
- c.) Szociális higiénés nevelés

A pedagógiai rendszerbe beépülő témák:

- Önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- Az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- Az értékek ismerete
- Az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- A betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamat
- A barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- A személyes krízishelyzetek felismerése és a kezelési stratégiák ismerete

- A tanítás és tanulás technikái
- Az idővel való gazdálkodás szerepe
- A rizikóvállalás és határai
- A szenvedélybetegségek elkerülése
- A tanulási környezet alakítása
- A természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- Barátságok kialakítása
- Kommunikáció fejlesztése
- Kreativitás, aktivitás, együttműködés, vitakultúra fejlesztése
- Etikai, keresztyén értékeken alapuló szabályok kialakítása, korlátokat felállítása és elfogadása (házirend)
- Társadalmi támaszok (család, barát, egyesület, közösség...) előnyei

4.5. Egészségnevelés színterei

Tanórai foglalkozások

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség prolongálásának lehetőségeit és ezeket építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom, hit és erkölcstan tantárgyak alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

- Szaktárgyi órák témafeldolgozása
- Minden szaktárgynak van kapcsolódási pontja az egészségfejlesztéshez, amelyre a helyi tanterv tervezésekor külön figyelmet kell fordítani.

Témakörök

- A biztonság megőrzése
- Elsősegélynyújtás
- A táplálkozás
- Mozgás és személyes higiéné
- Veszélyes anyagok
- Az emberi szexualitás

- Családi élet és kapcsolatok
- A környezet

Egészségnevelés a testnevelési órákon

- A választott kerettanterv alapján készült helyi tanterv szerint a testnevelés tantárgy oktatásának főbb területei: gimnasztika, atlétika, torna, két szabadon választott labdajáték, küzdősportok, úszás, szabadidős sportok.
- Az életmód és a tartási rendellenességek gyakorisága miatt órák elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.
- A tanulók általános teherbíró képességének mérése (évente kétszer).
- Minőség – ellenőrzés. A tanulók egységes mérése, értékelése, minősítése.
- Az iskolaorvos és védőnő vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.

Egészségnevelés osztályfőnöki órákon

Az osztályfőnök összefogja, egységben láttatja a szaktárgyak idevágó, de szerteágazó ismereteit és az életvezetés tudatosságára nevel.

Témakörök:

- Létezem
- Nem jó az embernek egyedül
- A közösségek
- Közösségben az ember
- Az egészséges ember
- Stressz- és konfliktuskezelés technikái
- A hasznos élet
- Drog, alkohol, dohányzás – káros szenvedélyek megelőzése

Tanórán kívüli foglalkozások:

- napközis foglalkozások,
- játékok, gyakorlatok, konkrét esetfoglalkozások,
- délutáni szabadidős foglalkozások,
- sportprogramok, filmvetítés, versenyek, vetélkedők, egyéb játékos programok,

- szülői értekezlet, szülőcsoport,
- ismeretátadás, tanácsadás, ötletek a prevencióval kapcsolatban,
- versenyekre való felkészülés, elsősegélynyújtás,
- részvétel megyei, vagy országos akciókban és programokban,
- Vöröskereszt, ÁNTSZ, Családsegítő által szervezett programok,
- kirándulás, sportprogramok, egyéb helyi rendezvények.

4.6. Iskolaorvos, fogorvos, védőnő feladata

- Osztályvizsgálat, célosztályok: 2-4-6-8. Osztályok, egészségügyi, szűrő és tisztasági vizsgálatok.
- Alsó tagozaton általános egészségnevelés, tanóra keretében (egészséges táplálkozás, mozgás, testápolás, fogápolás, ruházat).
- Kampányoltás 6-7. Osztályosok számára.
- Az orvosi, és védőnői vizsgálat során kiszűrt tanulók gondozása, szakvizsgálatra utalása, követése.
- 6-7. Osztályos lányok felvilágosítása.
- 5-6. Osztályosok felvilágosítása a dohányzás káros hatásairól.
- Beszélgetés a 7-8. Osztályosokkal a szex, szerelem, drog témájáról, videofilm felhasználásával.
- Fogorvosi szűrővizsgálatok, fogápolási, szájhygiéniai felvilágosítás.

4.7. Iskolai étkeztetés

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az átlagos magyar étkezési szokások miatt sok a túlsúlyos és – sajnos – egyre több az alultáplált fiatal. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezései lehetőségek biztosítása pedig nevelőmunkát igényel.

Az iskola megfelelően felszerelt ebédlővel és melegítő konyhával rendelkezik. Az étkeztetés szervezésével igyekszünk kellő időt biztosítani az ebéd fogyasztásra. Az ételt szállító konyha nem csak gyermekétkeztetést lát, ennek ellenére kiemelt szempont az egészséges táplálkozásra való törekvés (az alapanyagoknak és az adalékanyagoknak az egészséges táplálkozás követelményeit szem előtt tartó megválasztása).

4.8. Mindennapos iskolai testmozgás

A köznevelési törvény előírásai alapján az oktatási tárca megteremtette a mindennapi egészségfejlesztő testmozgás jogszabályi feltételeit.

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, hiszen tapasztaljuk, hogy a modern kor és az azzal együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszeríthetik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve a szellemi teljesítmény romlását is. Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógia szempontoknak kell teljesülniük.

- Minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás programban.
- Minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési és légzési rendszer megfelelő terhelése.
- Minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna.
- A testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire, és az izomerősítések különböző testhelyzeteire.
- Minden testnevelésóra és egyéb testmozgási alkalom örömet, és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is.
- A testmozgás – program életmód – sportokat, életminőség – sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében).
- A testmozgás – program játékokat és táncokat is tartalmaz.

Az egyes évfolyamokon a testnevelésórák száma 5-3. Azokon a napokon, amikor 1-1 osztálynak nincs testnevelés órája, a napi mozgásigény kielégítésére a napközitthonban, délutáni tömegsport-foglalkozásokon, diáksport egyesületi edzéseken, illetve népi táncon nyílik lehetőség.

1-4. évfolyam:

- játékos, egészségfejlesztő tömegsport-foglalkozás
- a mindennapos testnevelés részletes programjának kidolgozása a helyi tantervi részben található

5-8. osztályban:

- tömegsport-foglalkozások:
- alaptorna, kosárlabda, labdarúgás,

Sportcsoportok:

- torna, kosárlabda, labdarúgás, birkózás,

A program megvalósításához szükséges erőforrások

1. Anyagi

- A pályázati lehetőségeket figyeljük és kihasználjuk.
- A fenntartó támogatását kérjük.
- Alapítványok támogatását kérjük.

2. Humán

- A pedagógusok kompetenciájának fejlesztése (továbbképzések ütemezésénél előnyt élvezhetnek az ilyen irányú képzést igénylők).
- Nem pedagógus dolgozók bevonása a program végrehajtásába.

4.9. A mindennapos testedzés formái

A 2013/2014 tanévtől kezdődően felmenő rendszerben – heti 5 testnevelés óra került bevezetésre.

A sportkör, illetve tömegsport órák lehetősége alsó és felső tagozaton mindennap biztosított.

4.10. Segítő kapcsolatok, partnerek

- ifjúságvédelmi felelősök,
- szülők, család,
- iskolai szülői szervezet választmánya,
- iskolaorvos, háziorvos, védőnő,
- gyermekjóléti szolgálatok, családsegítők,
- rendvédelmi szervek ifjúságvédelmi munkatársai,
- Magyar Vöröskereszt helyi csoportja,
- ÁNTSZ.

5. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az ember társas lény, közösségre van szüksége. Közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. Ezért az iskolának, mint a társadalom mikroközösségi színterének tükröznie kell az ebből fakadó feladatokat az alábbi területeken.

Feladatok:

- Ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait.
- A közösségben találja meg az igazi helyét. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre termett, ezt szolgálatnak tekintse.
- Tudjon és merjen konfliktusokról beszélni – a felnőttekkel is – tapasztalja meg, hogy ezek természetesek, s hogy van rájuk megoldás. Tanítsuk meg a konfliktusok kezelésére, megoldására.
- Tapasztalja meg, és tudatosítsa, hogy a közösségnek milyen nélkülözhetetlen szerepe van a személyiségformálásában.
- Igazodjék el az emberi kapcsolatok, közösségek világában.
- Fejlesszük a beteg, sérült, és fogyatékos embertársak iránt elfogadó és segítőkész magatartást.
- Alapozzuk meg a nemzettudatot, mélyítsük el a lakóhely, a közvetlen és tágabb környezet megismerését, a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.
- Ösztönözzük a hagyományok (családi, iskolai, népi) feltárására, ápolására, készítsük az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

Első szint: osztályközösség kialakítása

Az iskolába bekerülő új osztályok diákjai még nem alkotnak közösséget. Meghatározó szerepe van az osztályfőnököknek, akiknek a legkülönbözőbb helyekről összegyűlt gyerekekből osztályközösséget kell formálni. Szerencsés, ha már az első félév során sikerül kialakítani azokat az alapelveket, normákat és elvárásokat, amelyek alapján megkezdődhet a közösséggé formálódás.

Osztályközösség feladata:

- valamennyi tanuló pozitív irányú befolyásolása,
- az egyéni értékek felismerése,
- egymás tiszteletben tartása,

- egymás segítése a tanulásban és az egyéni vagy beilleszkedési problémákban,
- a másság elfogadása, a tolerancia,
- társaik segítése, támogatása gondjaik, problémáik megoldásában,
- mások gondjainak, nehézségeinek felismerése.

Második szint: az osztályközösségek alkotják az iskola diákjainak közösségét.

Ezen a szinten jut fontos szerep a DÖK-nek. Az iskolában több DÖK tevékenykedik. Közülük kell az iskolai szintű DÖK-öt megválasztani, akik aztán gyakorolják a törvényben előírt jogukat.

A közösségfejlesztést nem lehet beszűkíteni egy tanórára. Fontos a tanórán kívüli foglalkozásokon (napközi, kirándulás, tábor, szakkörök...) törekedni a közösség formálására. Aki ezt a folyamatot irányítja, az a pedagógus. Csak akkor tud sikeresen közösséget formálni, ha ő is közösségi ember. Ezért fontos, hogy tantestület is közösséggé váljon.

A közösségfejlesztés tanórán kívüli színterei

Hagyományőrző tevékenységek

Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor: 1849. okt. 6-a, 1956. okt. 23-a, 1848. márc. 15-e évfordulóján, karácsonykor, húsvétkor, áldozócsütörtökön, pünkösdkor, a Nemzeti Összetartozás Napján, június 4-én, illetve a 8. osztályosok ballagásakor. Iskolánk református jellegéből adódóan a tanévnyitó – és tanévzáró istentisztelet, valamint a Reformáció emléknapja október 31. is iskolai ünnep.

Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.

Az iskolai diákönkormányzat (a 3-8 évfolyamok küldötteiből áll) munkáját a megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzat vezetősége irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelők segítik.

Napközi otthon, tanulószoba

A tanulók 16 óráig történő ellátása keretében működik. A köznevelési törvény előírásainak megfelelően, - amennyiben a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délután időszakban az 1- 5 évfolyamon napközi otthon, 6-8 évfolyamon tanulószoba üzemel.

Az iskolai sportkör

Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és az iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével – minden tanév elején a nevelőtestület dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeit stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskolai alapítvány a rászoruló diákokat ebben támogatja.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy – egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. A foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, táncos rendezvények stb.) A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Iskolai könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

Hitéleti alkalmak

Hétkezdi áhítatok, csendesnapok, istentiszteleti alkalmak.

6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai**A pedagógus feladatai**

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak kijavítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- osztályozó vizsgák (átvétel) lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,

- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munka végzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítás.

Az osztályfőnököt - az igazgatóhelyettesekkel konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnöki munka tartalma

Az osztályfőnöki munka feladatkörei:

Ügyviteli (adminisztrációs) teendők ellátása

Szervezési, koordinációs feladatok ellátása

Közvetlen nevelőmunka

Az osztályfőnöki foglalkozási tervek tartalma:

1. Helyzetelemzés, célok, feladatok
2. Tanulmányi kirándulás szervezése, tervezése
3. Szakköri, tanórán kívüli elfoglaltságok
4. Pályaválasztás
5. Gyermekvédelem

Egészségi helyzet (túlkoros, fáradékony, szétszórt figyelmű, hiperaktív, beszédhibás, gyenge látású, betegségekre hajlamos, túl fejlett, testileg elmaradott a fejlődésben.)

6. Családdal való kapcsolatok, felmérések

Család helyzete, szerkezete (elvált szülők, csonka család)

Nagycsalád

Veszélyeztetett

Munkanélküliséggel kapcsolatos problémák

7. Tervezett osztályprogramok

8. Feladatok, felelősi rendszer

Az osztályfőnök feladatai:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelőseivel.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

7. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása

7.1. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Köznevelési Törvény 47.§ (1) (2)– A sajátos nevelési igényű gyerekeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

Állapotuknak, személyes adottságaiknak megfelelő ellátásban, különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban részesüljenek, életkoruktól függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez fordulhassanak segítségért

Az iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók köréből az alábbiak ellátását biztosítja:

- a.) Mozgássérült tanulók integrált nevelése, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása, preventív foglalkozás.
- b.) Beszéd fogyatékos tanulók integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása.
- c.) Megismerő funkciók vagy a pszichés fejlődés zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermek, integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása.
- d.) **Autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása.**

Személyi feltételek:

A gyermeket fogyatékoságának megfelelő főállású gyógypedagógus, valamint utazó szakemberek segítik az iskolai munkájában.

Az iskola fejlesztő tevékenységének jellege:

- Órai differenciált foglalkozás
- Komplex képességfejlesztés
- Logopédiai terápia
- Pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján.

Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér meglete elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a szubjektív tényezők.

Biztosítani kell:

- A különleges bánásmódot igénylő tanuló beilleszkedését és együtt haladását a többi tanulóval, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által adott javaslatok beépítését az egyéni fejlesztési tervekbe.
- A pedagógusok, a szülők, és a többi gyerekek felkészítését, **érzékenyítését.**
- A fejlesztő szemlélet érvényesítését, diszfunkció-specifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.
- **Az együttműködést az ellátásban résztvevő szakemberek és az intézmény dolgozói között.**
- **A team-munka megvalósításának kereteit.**

Az intézmény megfelelő létszámú és végzettségű szakember alkalmazását biztosítja a speciális feladatellátásokhoz (gyógypedagógus, logopédus, autizmusban jártas gyógypedagógus, konduktor, pedagógiai asszisztens).

7.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók nevelése, oktatása**Pedagógiai tevékenységek:**

- szűrés, diagnosztizálás,
- együttműködés a segítő szakemberekkel,

- együttműködés a kortárs csoportokkal,
- speciális programok meghatározása, kialakítása, pályaorientáció, drog- és alkohol prevenciós foglalkozások.

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzd, vagy fogyatékosságban szenved, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartás rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség és hasonló elnevezések.

E fogalommal jelölik mindazon gyerekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétének ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól, magatartásukkal zavarják a tanárt és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő társas/iskolai környezettel szemben.

Nagyon fontos a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztése, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat. Az iskolai követelményrendszer és a társadalmi normáktól, a többségi kultúrától eltérően szocializált gyermekek összetalálkozása egy sor tipikus nehézséget hoz felszínre.

A nehezen kezelhető, szociálisan inadaptív gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekkel.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek leggyakoribb ismertetőjelei:

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,
- nehezen tud alkalmazkodni és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetei vannak,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok – tickelés, pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök stb.).

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

Szoros kapcsolatot kell tartani a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval és gyermekjóléti szolgálattal,

Fontos

- a helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
- a magatartási zavar feltárása,
- a kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel illetve gondviselőkkel,
- az egyéni fejlesztési terv kidolgozása, megszervezése és lebonyolítása,
- a tanítási órán differenciált foglalkozás kialakítása, a képességek szerinti csoportbontás,

Együtt kell működni:

- a gyerekekkel foglalkozó szakembereknek,
- az osztályban tanító pedagógusoknak és a gyermekvédelmi felelősnek,

Törekedni kell arra, hogy:

- a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során,
- olyan speciális osztályfőnöki órák is legyenek, ahol személyiségfejlesztő tréningeken keresztül fejlődhet a gyermek önértékelési és önismereti képessége,
- felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások legyenek,
- minél könnyebb legyen a felső és az alsó tagozat között az átmenet.

A magántanulóra, a képzési kötelezettséget teljesítőre és a pedagógiai szakszolgáltatást igénybe vevőre külön rendelkezések vonatkoznak.

Ha a sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló szakértői vélemény alapján:

- tanulmányait magántanulóként folytatja, illetve
- a szülő otthoni ellátás keretében tesz eleget a képzési kötelezettségnek,

a szakértői véleményben megjelölt szakember biztosításáról – jogszabályban meghatározottak szerint – az iskolának, a fejlesztő felkészítést nyújtó, illetve a szakértői véleményt készítő intézménynek kell gondoskodnia.

- A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók esetében igen hatékony segítséget kapunk református lelkészeinktől és hitoktatóinktól, akik lelkipáterként tevékenységükkel sokat segítenek a problémák feldolgozásában.

- Jó alkalmat nyújtanak az okok felderítésére a családlátogatások is. A személyes beszélgetések, a meggyőzés is segíthet a rossz irányba haladókat helyes útra terelni.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős fogadóórái, a pedagógusok fogadóórái és a szülői értekezletek mind lehetőséget adnak a személyes beszélgetésre, kapcsolattartásra.
- Fő feladatnak kell tekinteni az egészségügyi szolgálattal való szorosabb együttműködést. Orvosi igazolást csak betegség esetén kapjanak a tanulók. A színlelést, az iskolakerülést ezáltal próbáljuk meg kivédeni.
- Ha végképp tehetetlennek érezzük magunkat, kifogytunk minden ötletből, hogyan tudnánk segíteni a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulóknak, akkor a Nevelési Tanácsadó elé visszük az ügyet (természetesen a szülő beleegyezésével). A vizsgálat után a fejlesztést a Nevelési Tanácsadó javaslata alapján végezzük. Intézményünkben a fejlesztő foglalkozásokat két szakember végzi.

Bízunk abban, hogy tanulóközpontú és humánus hozzáállásunkkal, a családok támogató magatartásával, a fejlesztő foglalkozások tervszerűségével a gyermekek érési folyamatai felgyorsulnak és beilleszkedésük eredményes lesz.

7.3. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Autizmussal élő gyermek jellemzése

Az autizmus spektrumzavarok (a szövegben az autizmus kifejezés mindig a teljes spektrumra utal) az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az iskoláskor eléréséig – vagy tovább – kezeletlenül maradt fejlődési zavar és szélsőséges viselkedésformák fejlesztő célú ellátása a gyermek növekedésével egyre nehezebbé válhat, bár a nevelhetőség, taníthatóság időszaka belenyúlik a felnőttkorba, így sosem túl késő elkezdni a fejlesztést.

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrumzavar minden értelmi szinten előfordul, jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett éppúgy, mint intellektuális képességzavarral (értelmi

fogyatékkal) együtt járva. A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésett, súlyos esetekben nem alakul ki beszéd nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el. A hiányzó/sérült képességek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek a jól kompenzált állapotokban csaknem eltűnhetnek vagy változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

Jellemzőik lehetnek:

- A társas kapcsolatokban: pl. társaktól való elkülönülés vagy szokatlan közeledés, egyoldalú interakció.
- A kommunikációban (beszéd, gesztus, mimika): pl. a beszéd hiánya, a beszéd szintjéhez képest gyenge beszédhasználat, kommunikáció, vagy a nyelv szó szerinti értelmezése, furcsa tartalma, szokatlan hanghordozása.
- Az érdeklődés, aktivitás és játék területén: pl. szokatlan, sztereotip, repetitív tevékenységek, hobbik.
- A gondolkodásban, a tanulásban és a mindennapi alkalmazkodásban pl: ragaszkodás az állandósághoz, a megszokotthoz.
- A mozgás területén: pl. repkedő kézmozgás, lábujjhegyen járás.
- Az érzékelés-észlelés területén. pl. csökkent fájdalomérzés.

A tünetek megjelenése változatos, egyénenként különböző. Nem minden tünet jelenik meg egy személynél, a lényeg, hogy a három érintett területen (kölcsönös szociális interakció, kölcsönös kommunikáció, rugalmas viselkedésszervezés) markáns minőségi fejlődési zavar mutatkozik.

Az átlagos (vagy átlag feletti) intellektusú autizmussal élő tanulók oktatása

Egyre emelkedik az autizmus spektrumzavarral diagnosztizált tanulók száma, ezért jelentősen megnőtt az igény a tanulók ellátására integrált keretek között. Intézményünk nyitott szemléletének és megfelelő szakember ellátottságának köszönhetően felvállalta ezt a szakmai kihívást, és fogad autizmussal élő tanulókat.

A sikeres integráció feltételei:

- **A tanuló részéről:**
 - átlagos vagy átlag feletti intelligencia, az autizmusban való enyhefokú érintettség, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.
 - érvényes szakértői vélemény: kijelölt fejlesztési területek, szakember-szükséglet
- **A család részéről:**
 - egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre
 - a gyermek intenzív támogatása az integrációs folyamatban
 - a gyermek tanulási folyamatának otthoni támogatása
- **Az intézmény részéről:**
 - speciális módszertanban jártas gyógypedagógus
 - pedagógusok és asszisztens, az intézmény dolgozóinak felkészítése az autizmussal élő tanuló fogadására
 - team-munka a szakemberek között
 - pedagógusok részvételének támogatása a szakirányú továbbképzéseken
 - speciális (AAK) eszközök, módszerek megismerése, alkalmazása speciális eszközrendszer beszerzése
 - speciális nevelési elvek módszerek megismerése, alkalmazása (következetesség, eltérő jutalmazási rendszer, motivációs bázis, vizuális támogatás)
 - autizmus specifikus környezet kialakítása (vizuális támogatás, bejósolhatóság)
 - a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra
 - szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás
 - az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. A megfelelő osztály kiválasztásánál figyelembe kell venni az osztály létszámát, összetételét és az ellátásban részt vevő pedagógusok, pedagógus munkát segítők létszámát. Fontos tudni, hogy az autizmussal

diagnosztizált tanulóktól nem mindig várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

Az intézmény helyi tantervét adaptáljuk a tanuló speciális szükségleteihez: szükség esetén a tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból is az egyénhez igazítjuk. Az autizmusból fakadó nehézségek kompenzálására alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett számítógép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

A tanulási környezet kialakítása

Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.

A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.

Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet társas feltételei:

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- Integrációban az autizmusban jártas gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a

habilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

A nevelésének-oktatásának alapelvei, feladatai

- a testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése
- általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése
- a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát
- az autizmusból fakadó fejlődési hiányok kompenzálása azok fejlesztésével a következő területeken:
 - szenzomotoros készségek (testséma alakítása, mozgásos és verbális sztereotípiák kontrollja, testmozgások célszerű összehangolása)
 - szociális készségek
 - kommunikáció
 - kognitív készségek
- a sérülésből adódó szükségletekhez igazított protetikusan kialakított környezet kialakítása, mely a tér strukturálásával, napirend alkalmazásával biztonságérzetet ad a gyermeknek, és ezzel a fejleszthetőség és önálló tevékenykedés alapját adja
- a sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése
- a biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként
- viselkedésproblémák megelőzése, kezelése, társadalmilag elfogadható viselkedésformák kialakítása
- a gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben
- az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása
- a felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés
- továbblépéskor csak azokra az ismeretekre hagyatkozhatunk, amelyeket a tanuló folyamatosan gyakorolt, szükséges a tanultak folyamatos szinten tartása
- egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekintjük, ami a gyermek számára örömforrás. Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat
- az oktatás során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaeorientáció szempontjából

- a fejlődési egyenetlenség csökkentése elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben
- a támogató eszközök egyéni képességekhez alkalmazkodó, az egyén lehetőségeihez képesti leghatékonyabb alkalmazása
- szociális-társas készségek folyamatos fejlesztése
- önállóság, önellátás az egyén által elérhető legmagasabb fokon
- egyéni képességek kibontakoztatása, erős területek elmélyítése, a későbbi munkavégzésre való felkészítés

Az autizmussal élő tanulók speciális fejlesztésének sajátosságai

A szociális és kommunikációs készségek fejlődésének elmaradása mellett jellemző a sajátos kognitív struktúra, az önellátás, önkiszolgálás alacsony szintje is.

Az autizmussal élő személyek nevelése, oktatása során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- az autizmussal élő személyek nehezen képesek más személyek érzelmeinek, gondolatainak megértésére
- saját érzelmeiket, gondolataikat nem képesek megfelelő módon kifejezni, illetve környezetük számára közvetíteni
- hiányzik a szociális megértés, emiatt a szociális motiváció ösztönző ereje gyakran képtelen működni
- a jutalmazott készség kialakulásával egyidejűleg a külső motiváció visszavonásra kerül
- az autizmussal élő tanulóknak nehézkes a beszédértése, így a körülöttük lévő szituációkból nyert tapasztalatok és a vizuális információk segítik tájékozódásukat
- a kölcsönös kommunikációra való képtelenség még a magasan funkcionáló autizmussal élő gyermekeknél is jellemző
- az autizmussal élő személyek képességei egységesen nem jellemezhetőek, eltérő szinten állnak – egyenetlen képességprofil (szigetszerű képességek)
- tér és időbeli tájékozódási képességük sérült
- hiányzik, vagy korlátozott a belátás képessége gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban
- gyakori az ellenállás, szorongás a változásokkal, újdonsággal szemben
- társas környezetben szokatlan kapcsolatteremtési módok alkalmazása (teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig)
- társult problémák jelentkezhetnek adott esetekben, amelyek sajátos igényeit figyelembe kell venni a fejlesztés során

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani

javaslatok. Esetükben számolni kell azzal, hogy a Nat kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.

7.4. A kiemelten tehetséges gyerekek, tanulók nevelése

A tehetség

Valami iránt megmutatkozó hajlam, képesség. A tehetséges ember valamilyen tevékenységben az átlagosnál magasabb teljesítményre képes.

Iskolánk minden pedagógusának feladata, hogy felhívja a figyelmet a tehetséges tanítványokra, hogy megfelelően lehessen gondoskodni a fejlesztésükről.

Minden gyermeknek meg kell kapnia a lehetőséget és a segítséget, hogy képességének megfelelően teljesítsen. Nem képessége alatt, hiszen felelős a talentumaiért, de nem is képessége fölött, mert attól neurotikus, szorongó lesz. A pedagógus magatartásán, tapintatán múlik, megtanulja-e a jobb képességű gyermek, hogy gyengébb társát is meghallgassa, segítsen neki, a gyengébb képességű fiatal pedig érezze, hogy elfogadják és szeretik. Vagyis minden diák megtapasztalja, hogy nem a teljesítményéért fontos ő Istennek és nekünk, hanem saját magáért.

Csak ebben a légkörben értik meg, hogy a kudarc szükséges velejárója az életnek, s a helyes önismeret szempontjából rendkívül fontos. A tehetséggondozás feladata, hogy a kiemelkedő képességű diákok is megfelelő terhelést kapjanak, Ezt a differenciált órai munka, a különböző szakkörök, iskolai, területi és országos versenyekre való felkészülés, a tanárral való rendszeres beszélgetés, plusz feladatok kiadása szolgálja.

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek:

- a tehetségkutatás,
- a tanórán kívüli lehetőségek,
- együttműködés külső szervezetekkel,
- és a nyomon követés.

Célok:

Iskolánk a tehetségkutatás, tehetséggondozás területén az alábbi célokat tűzte ki az optimális fejlődés segítése érdekében:

- korai felismerés,
- tehetségek számbavétele,

- tantárgyi programok követelményeit magasan túlteljesítő diákok számára a fejlesztésszintjeinek meghatározása,
- hiányosságok, gyengeségek okainak felderítése, egyedi segítségnyújtás, és szakmai irányítás,
- esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányban szenvedő diák képességeinek fejlesztése.

A tehetséggondozás szervezett formái:

- tanóra keretén belül,
- tanórán kívül, egyéb foglalkozásokon.

A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán belül

A tanórán belüli tehetségfejlesztés módjai a következők:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás szervezése,
- tanórákon érvényesülő differenciált képességfejlesztés,
- (nyelvi (angol-német)- informatikai, művészeti jellegű osztályok) tantárgyak emelt szintű oktatása, csoportbontás,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni és csoportos használata,
- továbbtanulás (nyelvvizsga) segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak alkalmazása,
- viselkedéskultúra fejlesztése.

A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán kívül

A tanórán kívüli tehetségfejlesztés eszközei:

- versenyek, vetélkedők, bemutatók,
- tehetséggondozó szakkörök.

Az érdeklődő, jó képességű tanulókat összegyűjtő foglalkozás, mely a tantervi követelménynél mélyebb és szélesebb ismereteket nyújt, építve abban a tanulók érdeklődésére.

A tehetséggondozó szakkörök jellemzői:

- egy vagy több téma köré csoportosított,

- önkéntes jelentkezés alapján történnek,
- szaktanári vezetéssel,
- jellemzi a fokozott tanulói önállóság,
- kutató munka alkalmazása,
- képességfejlesztés.

Munkarend: szeptember 1-től – június 15-ig

Hetente: 1 óra

Éves szinten: kb. 37 óra

Az eredményes szakköri munka megkívánja, hogy a foglalkozások időpontja meghatározott és állandó legyen. Így szoktatjuk tanulóinkat a rendszerességre. Szakkör vezetők segítségével az időpontok egyeztetése rendkívül fontos (ütközések elkerülése).

Szükség van éves munkatervre, amely az iskolai tantervekre épül. Minden szakkörnek tartalmaznia kell a sajátos nevelési célkitűzést, legfontosabb módszereket.

Szakköri tagok jelentkezése – száma

- tagok jelentkezése önkéntes
- ideális létszám 10-15 fő
- pontosan előre ki kell jelölni a szakköri foglalkozás helyét, idejét,
- szakkör dokumentuma: szakköri napló vezetése

Alkalmazott módszerek:

- előadás (külsős – felnőtt),
- magyarázat,
- elbeszélés,
- tanulói kiselőadások,
- kísérletek,
- tanulmányi kirándulások (Nemzeti Park),
- intézmények való látogatás (színházlátogatás, múzeumok stb.),
- gyakorló feladatlapok, tesztlapok alkalmazása.

8. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákkörök

A tanulók közös tevékenységük megszervezésére diákköröket hozhatnak létre. Az iskolában működő diákkörök fajtáit a házirend tartalmazza. A diákkörök saját tagjaik közül egy-egy képviselőt választanak az iskolai diákönkormányzat vezetőségébe.

Az iskolai diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait az iskolai diákönkormányzat vezetősége, illetve annak választott tisztségviselői érvényesítik.

Az iskolai diákönkormányzat a magasabb rendű jogszabályokban megfogalmazott jogkörökkel rendelkezik.

Az iskolai diákönkormányzat szervezetét és tevékenységét saját szervezeti és működési szabályzata szerint alakítja. A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, a nevelőtestületnek egyetértési joga van.

A diákönkormányzatnak egyetértési joga van a következő kérdésekben:

- az SZMSZ tanulókat érintő rendelkezéseinek elfogadása és módosítása,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elvei eldöntésekor,
- a házirend kialakításakor,
- minden tanulókat érintő kérdésben.

Az iskolai diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához,
- a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához.

Az iskolai diákönkormányzat munkáját, segítő nevelőt a diákönkormányzat vezetőségének javaslata alapján – a nevelőtestület egyetértésével – az igazgató bízta meg.

Az iskolai diákközyűlés

Az iskolai diákközyűlést évente legalább 1 alkalommal össze kell hívni, melyen az intézmény igazgatójának vagy megbízottjának a tanulókat tájékoztatni kell az intézményi élet egészéről, az intézményi munkatervről, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az intézményi házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól.

Az évi rendes diákközyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározott időben. A rendkívűli diákközyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője vagy az intézmény igazgatója kezdeményezheti.

- Az évi rendes diákközyűlésen a diákönkormányzat és az intézmény képviselője beszámol az előző diákközyűlés óta eltelt időszak munkájáról, különös tekintettel a gyermeki jogok, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről.
- A diákközyűlésen a tanulók az intézmény életét érintő ügyekben kérdéseket intézhetnek a diákönkormányzat, illetve az intézmény vezetéséhez.
- A diákközyűlés napirendi pontjait a megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A diákközyűlés összehívásáért az igazgató a felelős. A diákközyűlés 1 tanév időtartamra a tanulók javaslatai alapján 3 fő diákképviselőt választ.

Az iskolai diákönkormányzat működéséhez szükséges feltételeket (helyiségek, berendezések használata stb.) az intézmény vezetése (ill. fenntartója) teljes körűen, térítésmentesen biztosítja.

Az iskolai diákönkormányzat működését az intézmény saját költségvetéséből teljes körűen finanszírozza. A diákönkormányzat egyéb bevételeinek felhasználásáról (pl. hulladékgyűjtés stb.) maga dönt.

9. A szűlő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

A szűlő törvényben biztosított joga, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.

A szűlővel való kapcsolattartás formái iskolánkban

- Szűlői értekezletek: évente minimum kétszer: szeptemberben, amikor a tanév teendőit beszéljük meg a szűlőkkel; februárban pedig az első félévi munka értékelésére kerül sor. Ezen kívül akár a szűlők (szmk), akár az osztályban tanító pedagógusok, illetve az osztályfőnök kezdeményezésére soron kívűli szűlői értekezlet is tartható.

- Fogadóórák – a munkatervben meghatározott rend szerint.
- Szmk: az osztályokban működő szmk tevékenység életben tartása és erősítése folyamatos feladat.
- Iskolai szmk: az osztály szmk-k által megválasztott 2-3 tagú szervezet, amely az iskolát érintő lényeges kérdésekben szükség szerint, legalább évente kétszer megbeszélést tart az iskolavezetéssel.
- Családlátogatások: az osztályfőnökök családlátogatáson ismerkednek a tanulók otthoni környezetével.

Elvárások a szülőkkel szemben

- Kísérje rendszeresen figyelemmel gyermeke iskolai eredményeit.
- Működjön közre az iskolával a közös nevelési célok megvalósításában.
- Tudásának, foglalkozásának megfelelően segítse az iskolát, ha lehetősége adódik.

A szülők

A szülő joga és kötelessége a pedagógiai program megismerése, annak véleményezése.

A szülők joga és feladata, hogy Isten és az emberek tiszteletével olyan családi légkört teremtsenek, amely elősegíti a gyermekek minden irányú nevelését az egyéni és közösségi élet számára. Ezért őket tekintjük az első és legfontosabb nevelőnek. Az iskolának elő kell segítenie, hogy a családban megkezdett vallásos és erkölcsi nevelés folytatódjék, illetve ha ez nincs, akkor segítenie kell a szülőket, hogy közeledjenek a református keresztyén hitelvekhez és erkölcsiséghez.

Együttműködésünk megvalósul, ha:

- megismerik, magukévá teszik és elősegítik az iskola szellemiségének megvalósulását;
- a pedagógusok megértő munkatársaivá válnak gyermekeik nevelésében;
- figyelemmel kísérik gyermekük emberi és erkölcsi fejlődését az iskolában is;
- nevelési gondjaikat a pedagógusokkal megosztva, a kettős nevelés elkerülése érdekében összehangolják az otthoni nevelést az iskolaival;
- segítik gyermekük iskolai és iskolán kívüli tanulmányi és kulturális előrehaladását az iskolai elfoglaltságukkal összhangban;
- rendszeresen eljárnak a szülői értekezletekre és fogadóórákra;
- részt vesznek a szülők közös rendezvényein,

- az iskolába való beiratkozáskor a szülők aláírásukkal igazolják, hogy a Pedagógiai Program és a Házirend tartalmát tudomásul veszik, magukra és gyermekükre nézve kötelező érvényűnek tekintik és elfogadják.

Erkölcsei ajánlások a szülőknek

Minden iskola létét, szükségességét a mögötte álló szülők társadalma igazolja. A szülők joga és kötelessége, hogy hitüknek megfelelő iskolába járassák gyermeküket. Az iskola igazán egyházi szelleme csak akkor születhet meg, ha szülők is közösséget alkotnak. Így a gyermekek egy egyházi közösségből kerülnek be az iskola közösségébe, és az iskola elvégzése után oda kerülnek vissza. Ez hatalmas garancia arra, hogy a gyerekeket az iskola után nem sodorja el az élet sokszínű áramlata.

Iskolánk a szülőktől is elvárja, hogy elfogadják intézményünk református jellegét, ne neveljenek, tegyenek az iskola ellen. Amennyiben lehetséges A Református Iskoláért Alapítványt anyagilag is támogassák. (Adó 1%-a) Az iskolával kapcsolatos problémáikat az érintettekkel beszéljék meg. Az iskola feladata, hogy jogos problémák esetén a szülőkkel együtt megkeresse azok mindenki számára megnyugtató megoldását.

Jól segíthetik az együttműködést az iskolánkban kialakult hagyományok közös ápolása, fejlesztése, az iskolai ünnepek egyéb rendezvények is.

Ezek a következők:

- tanévnyitó istentisztelet
- iskolai vers- és prózamondó versenyek,
- karácsonyi, húsvéti és pünkösti műsorok,
- farsangi rendezvények,
- anyák napi műsorok,
- szülői bál,
- ballagási ünnepség,
- tanévzáró istentisztelet

A felsorolt események alkalmat teremtenek az iskola számára, hogy bemutathassa a nevelő-oktató munka folyamatát, annak eredményeit és nehézségeit a szülők számára. A szülők közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek gyermekeik fejlődésével, haladásával kapcsolatosan. A programok lehetőséget adnak a szülők aktív részvételére, az együttműködésre is.

10. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei

Intézményünket illetően nem releváns.

11. A felvétel és az átvétel helyi szabályai

A tanuló – beleértve a magántanulót is – az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt. A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre. A tanuló, a tanulói jogviszonyon alapuló jogait az előbbi időponttól kezdve gyakorolhatja. Jogszabály, továbbá az iskola házirendje egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

Az iskola igazgatója a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. Az iskola igazgatója köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indoklással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is. Az iskola igazgatója a felvételi, átvételi kérelem benyújtásával kapcsolatos ügyintézés, a határidőszámítás, a mulasztás elbírálására és a kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárás során a köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályok alapján jár el.

A kötelező felvételt biztosító iskola igazgatója a kormányhivaltól kapott nyilvántartás, a kijelölt iskola a megküldött szakértői vélemény vagy a kormányhivatal határozata alapján értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivalt, ha a gyermeket az iskolába nem írták be.

Az iskola igazgatója értesíti a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivalt, ha olyan gyermeket, tanköteles tanulót vett fel vagy át, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye nem a nevelési-oktatási intézmény székhelyén van.

A tanuló átvételére – kivétel, ha az általános iskolai tanuló úgy kíván iskolát váltani, hogy az iskolatípus változtatásával is jár – a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az iskolába felvett gyermeket, tanulót – beleértve a magántanulót is – az iskola tartja nyilván. Az iskola a vele tanulói jogviszonyban álló tanulókról külön nyilvántartást vezet. Ha a tanköteles tanuló iskolát változtat, további nyilvántartása az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata. Az iskola nyilvántartásában marad az a tanköteles tanuló, aki iskolai tanulmányait külföldön folytatja. Az iskola kivezeti a nyilvántartásból azt a tanulót, akinek tanulói jogviszonya kérelmére a tankötelezettség megszűnését követően megszűnik.

Ha a tanköteles tanuló az általános iskola utolsó évfolyamának elvégzése után a középfokú iskolai felvételi eljárásban nem vett részt, az általános iskola igazgatója értesíti a tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, amely gondoskodik a tanuló tankötelezettségének teljesítését biztosító nevelés-oktatásban történő részvételről.

Ha a tanulót rendkívüli felvételi eljárás keretében vették fel az iskolába, a beiratkozásnak időpontját az iskola igazgatója állapítja meg.

12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

12.1. Elsősegélynyújtást oktató pedagógusok továbbképzése

A továbbképzés célja:

Az oktatási intézményekben legyenek olyan pedagógusok, akik az elsősegély-nyújtási és/vagy baleset-megelőzési ismereteket oktatják, a veszélyhelyzeteket felismerik, illetve ellátják. További célok közt szerepel az elsősegély-ismeretek fontosságának bemutatása, annak népszerűsítése, illetve az, hogy minél több oktatási intézménybe lehetőség legyen a téma akár tanórai, akár szakköri oktatásra.

Fontosnak tartjuk, hogy minden feladatellátási helyen legyenek olyan kollégák, akik részt vettek elsősegély nyújtási tanfolyamon.

A továbbképzés célcsoportja: pedagógusok (óvodapedagógus, tanító, tanár).

A továbbképzés végére teljesítendő tartalmi követelmények

A továbbképzés végére a résztvevők sajátítsák el:

- az ember létfenntartó szerveivel kapcsolatos ismereteket,
- az elsősegélynyújtás alapjait, valamint az elsősegély oktatás életkori sajátosságait,
- a segélynyújtás és a biztonsági előírások jogi vonatkozásait,

A továbbképzés végére a résztvevők legyenek képesek

- a baleseti helyzetek felismerésére, azok ellátására, segélyhívásra,
- a társszervezetekkel kapcsolat felvételre,
- a baleseti szimulációk megrendezésére,
- a pedagógiai eszköztárunkat bővíteni a megismert lehetőségekkel, valamint ismereteiket önállóan fejleszteni.

A 2013/2014 tanévtől kezdődően tanévenként 1-1 pedagógus elsősegély nyújtási ismeretek témájú továbbképzése szerepel az intézmény továbbképzési tervében.

Elérendő célkitűzésünk, hogy a biológia szakos tanárokkal együtt 5 elsősegélynyújtást oktató pedagógus legyen intézményünkben.

Elsősegély nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek oktatásának megvalósítása intézményünkben

12.2. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek oktatása az óvodai foglalkozásokon

Az óvodai elsősegélynyújtás alapjai közé tartozik a gyermekekben való segélynyújtói szemlélet kialakítása, az egyszerűbb sérülések ellátásának megtanulása, és ami talán a legfontosabb, a balesetek megelőzése. Fontos, hogy rájöjjenek, egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkedhetnek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulhatják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

12.3. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek a tantárgyak rendszerében

NAT 2012

EMBER ÉS TERMÉSZET MŰVELTSÉGI TERÜLET

TERMÉSZETISMERET (5-6. évfolyam)

Az ember megismerése és egészsége

Önfenntartás.

Alapfokú elsősegélynyújtás.

BIOLÓGIA (7-8. évfolyam)

Az ember megismerése és egészsége

Egészség.

Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek.

FIZIKA (7-8. évfolyam)

Az ember megismerése és egészsége

Az elektromos áram hatása az élő szervezetre.

Veszélyek, érintésvédelmi ismeretek.

KÉMIA (7-8. évfolyam)

Az ember megismerése és egészsége

Veszélyes anyagok és kezelésük a háztartásban.

12.4. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek a tanórán kívüli oktatásban-nevelésben

Az intézmény Házirendjében, Szervezeti és Működési Szabályzatában, valamint a Munkavédelmi- és Tűzvédelmi Szabályzataiban foglaltak szerint baleset-megelőzési oktatás a tanév kezdetén, az osztályfőnöki órákon, s szükség szerint pl. kirándulások, fokozott figyelemmel a testnevelés, az életvitel és gyakorlati ismeretek, a fizika, a kémia, az informatika tantárgyak tanításakor.

- a.) Elsősegélynyújtó szakkör – tanévenként 1-1 csoport (székhelyen – tagintézményben 1-1)
- b.) Alapszintű elsősegélynyújtó tanfolyam szervezése – tanévenként (székhelyen – tagintézményben)

Tematika:

- Vészhelyzetek felismerése
- Helyszínbiztosítás
- Általános betegvizsgálat
- Vérzéscsillapítás, végtagsérülések felismerése és ellátása
- Komplex újraélesztés és félautomata defibrillátor használata
- Égési és marási sérülések
- Mérgezések
- Stroke, infarktus, angina
- Görcsrohamok
- Egyéb belgyógyászati esetek

II. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE

1. Képzési specialitások, irányok

Iskolánk a 6-16 éves korosztály alapképzését vállalja fel azon családok számára, akik az iskola alapelveivel egyetértenek, tevékeny támogatásukkal segítik a pedagógusok munkáját.

1.1. Művészeti jellegű képzés az 1-4. évfolyamon

A művészeti osztály beindításával a gyerekek érdeklődési körét szeretnénk kiszélesíteni. Ezt a képzésformát 1-2. osztályban egész napos iskola kereteken belül valósítjuk meg. A gyerekek reggel 8 órától délután 4 óráig az iskolában vannak, így lehetőség nyílik arra, hogy a tanítási órák mellett művészeti területekkel is megismerkedjenek a tanulók. A két év alatt a gyermekek „belekóstolhatnak” az egyes területek világába, ismereteket szereznek, és ez idő alatt kiderül, kinek, melyik terület tetszik, mihez van tehetsége. 3. osztálytól a tanulók szakosodnak, már csak azokat a területeket művelik, amihez kedvük és tehetségük van. 3. évfolyamtól a dráma és a tánc kötelező foglalkozásként megmarad. A dráma délutáni szakkörként, a tánc egy testnevelés óra keretében. Zene területén a szolfézs és az énekkar. (Aki eddig énekkaros volt, az az is marad.) Délutáni foglalkozás keretében választható még a rajz és a kézműves szakkör.

Negyedik évfolyam végére elvárható eredmény a szülők számára bemutatott előadás és képzőművészeti kiállítás.

A művészeti osztályban tanulóknak sokoldalú képzést nyújtunk. A gyermekeket egyéni képességeik figyelembevételével örömet, felüdülést, többoldalú önkifejtést jelentő foglalkozásokkal fejlesztjük.

Cél:

- a tanórák nevelő –képző - oktató hatásának továbbfejlesztése,
- sokirányú önművelés elérése,
- a rászoruló tanulók felzárkóztatása,
- lehetőséget teremteni a gyermekek sajátos megismerési módjainak, tevékenységeinek érvényesüléséhez,
- a képzésnek értékközvetítő és értékörző mivolta legyen,
- az érintetteket aktív befogadásra, sőt alkotásra készíteni,

- a tanulók élményszerűen tapasztalják meg, éljék át, értsék meg az emberi kommunikáció azon sajátos formáit, melyek a művészetekben, a tárgy- és környezetkultúrában őrződnek meg és teremődnek újjá,
- tartsuk értéknek az ember iránti kíváncsiságból fakadó bátor, találékony gondolkodást, új kérdések, értelmezések megfogalmazását, a kultúra iránti nyitott magatartást, az értékek élményeken és belátáson alapuló megbecsülését.

A következő műveltségi területekkel ismerkednek meg a tanulók:

- zeneművészet
- tánc és dráma
- képzőművészet

1.1.1. Zeneművészet

A zene, a mozgás, az énekes játék a gyermeki lét egyik legfőbb öröme.

Cél:

A legfontosabb a zene megszerettetése, az élményekből fakadó aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése. Lényeges, hogy a gyermek- és játékdalokat, népszokásdalokat, táncos dallamokat zeneileg hibátlan előadással, helyes légzéssel, értelmes szövegkezeléssel, helyes artikulációval, tiszta éneklésre való törekvéssel énekeljük. Ismertessük meg a zenei anyanyelv és a zene sajátos összetevőit, a furulyázás alapjait. Alakítsuk ki az egységes, szép, közös csoporténeklést. Próbálkozzunk a kánonénekléssel is. Alapozzuk meg a többszólamúság készségét. A zenehallgatás során célunk a zenemű érzelmi hatásai által a személyiségfejlesztése.

Az egész folyamatot áthatja az Euritmia-módszereinek megismerése és a Dr. Kovács Géza és Négyesiné Dr. Pásztor Zsuzsanna zenei munkaképesség-gondozás tréningjének alkalmazása.

Fejlesztési követelmények:

- Az öröm, a siker, a felfedezés, az újraalkotás, a kollektivitás és önkifejezés élményének nyújtása.
- A tanulókat tegye fogékonnyá a fejlettségi szintjüknek megfelelő vokális és hangszeres zene befogadására.
- Zenei érzékelés, észlelés, emlékezet, fantázia és gondolkodás fejlesztése.
- A tanulók zenei képzeletének, felfedező és alkotó kedvének kibontakoztatása.
- Tanulók tájékoztatása az egyes zenetörténeti korok fő jellegzetességeiről.
- Értékes zene befogadására, aktív művelésre nevelés (kóruséneklés, társas zenélés, hangverseny-, operalátogatás).

- Hangszerek hangjainak felismerése, hangszíneik egymástól megkülönböztetése.
- A furulya megismerése, a furulyázás alapjainak elsajátítása.

1.1.2. Tánc és dráma

A kettő kreatív folyamata az együttes élmény révén segíti elő az ember aktivitásának serkentését, ön- és emberismeretének gazdagodását, alkotó- és kapcsolatteremtő képességének kibontakozását, összpontosított, megtervezett munkára szoktatását testi, térbeli biztonságának javulását, idő- és ritmusérzékének fejlődését, mozgásának harmóniáját, beszédének tisztaságát.

Cél:

Diákjainkkal felfedeztetjük és megismertetjük a magyar népi játékok gazdag és változatos világát, s néptáncaink gyermekek lábára igazított egyszerű típusait. Az alapvető táncos, bábos és drámai kifejezési formákat játékos gyakorlatok során sajátítják el a tanulók. Fontos, hogy kialakuljon bennük a játékbátorság. Hozzá kell szokniuk a csoporton belüli szerepléshez. Őrizzék meg a kezdő évek játékeinak természetes rögtönző technikáját néma- és szöveges játékokban. Tudják a mindennapi élet és különböző történetek szituációit közösen elemezni.

Tanuljanak meg népi mondókákat, gyermekjátékokat, népszokásokat, táncokat. A tanulók öntevékenységének, együttműködési szándékuk, közeli és távolabbi környezettel való kapcsolatteremtésének fejlesztése. A tapasztalatszerzésre teremtünk alkalmakat.

Fejlesztési követelmények:

- Legalább 10 játék ismerete dallal, mondókával (népi gyermekjáték, kiolvasó mondókák, altatók, simogatók, nyelvtörők, csúfolók, állatutánpók).
- Egyszerű kar- és lábmozgások- koordinációs készségfejlesztés, helyes testtartás (lépés, dobantás, taps, majd ezek összekapcsolása).
- Mondókák ritmizálása egyenletes járás mellett, tapsolással vagy egyéb módon.
- Improvizáció tárgyakkal.
- Sík-, bot- és gyűszűbábok, egyszerű maszkok készítése és használata, mozgatása.
- Rövid mesék közös dramatizálása.
- Alapszintű elemző beszélgetésekben való részvétel.
- Rövid mesék, versek önálló elmondása, társak meghallgatása.
- Az évszakok ünnepköreinek játéka, egy-két köszöntőszöveg ismerete.
- A magyar páros tánc fogásmódjainak egyszerű formái.
- Részvétel a népszokásokat megismertető játékokban.

- Legyenek fogékonyak a problémák iránt.
- Képes legyen a gyermek közösen és egyénileg a tanulságok elemzésére és a tapasztalatokat értékesíteni.
- A foglalkozások nyújtsanak lehetőséget a megismert és elfogadott erkölcsi normák érvényesítésére, gyakorlására, ennek során az erkölcsi érzelmek fejlődésére.
- Irodalmi-művészeti élményekben való részesedés igényének fejlesztése.

1.1.3. Képzőművészet

A teljes látható és láthatóvá tett tárgy- és jelenségvilág (a természet, a mesterséges környezet és a képzelet világa) használata és alakítása.

Alapvető feladat a kézügyesség kiművelése. Ezáltal fejlődik a finommotorikai képességük, írásképességük is, sőt a kezdeti szakaszban a gyermekeknek könnyebbé válik az írástanulás. A tevékenység jellegéből eredően a tanítás folyamatában lehetőség nyílik az érzékszervek célirányos fejlesztésére, a munkamozdulatok pontosságának, gyorsaságának és összerendezettségének fokozására. Az elkészített munkadarabokkal az ízlésviláguk, esztétikai képességük fejlődik, színesebbé válik.

Cél:

Azoknak a képességeknek és készségeknek a fejlesztése és ismeretek átadása, amelyek a látható világ használatához, alakításához szükségesek. Fontos, hogy nevelje a gyermekeket a természetben és a társadalomban fellelhető esztétikum iránti fogékonyságra. A tanuló gondolatait, érzelmeit képes legyen vizuálisan is kifejezni. A technika a megvalósításra, működésre koncentráljon, elsősorban a tevékenységre építsen. Az alkotásra, az önálló problémamegoldásra készítsen fel. A tanulók ismerkedjenek meg különböző kézműves technikákkal, szeressék meg azokat, és célszerűen használják. A megismert eljárásokat a mindennapi életben hasznosítsák. Ébresszük fel az igényességét! A hazai, az európai és az Európán kívüli tárgykultúra példáinak megismerésén keresztül mérlegelő és környezettudatos magatartás kialakítása.

Fejlesztési követelmények:

- Nyújtson olyan széles körű ismereteket, amelyek általánosan használhatók, kellő alapot adnak a tanulók további tanulmányaikhoz és önképzésükhöz.
- Fejlessze a mindennapi életben szükséges technikai ismereteket, jártasságokat, valamint készségeket.
- Esztétikus képi kifejezésének képessége és a kompozíciós készség fejlesztése.
- Különböző színek, formák, elrendezési módok megkülönböztetése, megnevezése.

- Az alkotómunka sikerének és örömeinek biztosításával nevelje a tanulókat aktivitásra, önállóságra.
- Adjon lehetőséget a tanulók munkáik önálló megtervezésére, egyéni kezdeményezésre, önellenőrzésre.
- Fejlessze a kritikai érzéküket, konstruáló képességüket, szépérzéküket.
- Vizuális képzetek gazdagítása.
- Váljon természetes igényükké a vizuális szépségek sokoldalú értő élvezete.
- A legfontosabb jeles napok ismerete, a hozzájuk tartozó népszokásokkal.
- Tárgyak készítése saját ötletek tervszerű megvalósításával, egyre nagyobb önállósággal, a megtervezett munkamenet szerint.
- Hasznos tárgyak készítése és díszítése természetes anyagokból.
- A népművészet hagyományait követő tárgyalakítás és díszítés.
- Célszerű és takarékos anyagfelhasználás.
- Gyakorlottság kialakítása a rendszeresen használt eszközökkel végzett műveletekben.
- A szerszámok célszerű és balesetmentes használata.

1.2. Művészeti jellegű képzés az 5-8. évfolyamon

A művészeti osztályban tanulók sokoldalú képzése az 5-8. évfolyamon tovább folytatódik, az eddig megismert műveltségi területeken. Aki az alsó tagozaton tagja volt az énekkarnak, az továbbra is énekkaros marad. A tánc változatlanul egy testnevelési óra keretében zajlik. Ahol 5-6. évfolyamon néptáncal, 7 évfolyamon modern táncal, majd 8. évfolyamon társas táncokkal ismerkednek meg a tanulók. Kötelező választani az alábbi szakkörök közül: dráma, raj, kézműves. Nyolcadik évfolyamon a továbbtanulásra való tekintettel egy szakkör választása kötelező a tanulóknak. Bízunk abban, hogy ezzel a képzéssel is könnyebbé válik 8. osztály végére a pályaválasztás.

Évfolyamok végére elvárható eredmény egy bemutató előadás megtartása a szülők és érdeklődők számára, képzőművészeti kiállítással egybekötve.

1.2.1. Tánc és dráma

A Tánc tantárgy tevékenység-központú.

A tánc lehetőséget nyújt a minél változatosabb dramatikus, táncos tevékenységformákban való részvételre; a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatására; a táncban fellelhető öröm- és szabadságélmény megtapasztalására. Differenciált feladatokon keresztül a táncot felépítő technikai elemek és formák elsajátítására és alkalmazására; a

drámai formával, a táncot felépítő technikai elemekkel való improvizációra; a tánc, mint művészi kommunikációs forma megtapasztalására.

A tánc foglalkozások alkalmat adnak az önértékelésre annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és tapasztalataik beépítésére a művészeti tevékenységükbe, arra, hogy egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák.

Célok és feladatok

Néphagyományok, szokások játéka

- **Énekes-táncos játékok** (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz)
- **Régi stílusú táncok** (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések)
- **Új stílusú táncok** (verbunk és csárdás táncok megismerése) – **Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból** (lánc körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai)
- Művészképzés helyett, az életkori sajátosságoknak megfelelően bepillantást kell nyújtani a táncművészet szépségének, összetettségének, jelentéstartalmú gazdagságának, az emberi életben betöltött szerepének fontosságára.
- Legyenek képesek a gyerekek a tanult tánc stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

Követelmények

A tanuló:

- tudja megnevezni a magyar népszokásokat, hagyományokat évszakhoz, munkafolyamathoz, valláshoz kötve,
- legyen képes egy kiválasztott hagyomány élményszerű elmesélésére, eljátszására, hangulatos megjelenítésére,
- legyen képes ismert gyermektáncok és mozgásmotívumok felelevenítésére,
- ismerje fel az egyszerűbb ritmusképletet,
- tudja a hallott ritmust visszatapsolni, kidobbantani,
- fogadja el az egyenletes lüktetés fontosságát,
- tudjon idézni 2 magyar játékot dallal és tánccal – bemutatás,
- legyen képes az egyszerű mozgáselemek összekapcsolására,
- ismerje a magyar táncdialektusokat,

- mutasson be egy kiválasztott táncot – alaplépésekkel – szabadon,

Az értékelés elvei és eszközei

Az ellenőrzés és értékelés legeredményesebb módja a folyamatos megfigyelés:

- a feladathoz való viszonyulás,
- az órai aktivitás mértéke,
- a tanulási fegyelmezettség foka: felkészültség óráról órára,
- önértékelés fejlesztésén keresztül – személyiséget fejlesztve,
- erősítve a tudatot, hogy képesek az elsajátításra: személyre szóló dicsérettel,
- a bizonytalan tudású, bátortalan gyerekeket, az igyekezetükért is pozitívan kell értékelni, dicsérni és kiemelni.

Dráma tanítás célja:

- A gyermeki társas kapcsolatok megismerése, azokban való eligazodás és az együttműködés képességének kialakítása, fejlesztése, a társas kapcsolatok gyakorlása különböző élethelyzetekben.
- Az emberi érzelemvilág megismerésének elősegítése, az érzelm kifejezés különböző módjainak gyakorlása, ismert és spontán helyzetekben egyaránt.
- A szöveg mögötti vagy szöveg nélküli kommunikációs lehetőségek, formák meg- és felismerése, megértése, megtanulása (pl. testbeszéd, egyéb metakommunikációs jelrendszer stb.).
- Művészeti alkotások (pl. színházi darab), táncformák megismerése, jelentéshordozó és érzelmkövetítő szerepük megértése, elfogadása stb.

A fejlesztés területei:

- A csoportos játékhoz és a megjelenítéshez szükséges képességek és készségek.
- Rögtönzési és együttműködési képesség.
- Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség.
- Megismerő befogadóképesség.

Tanulók értékelése

A megjelölt témakörökben megfogalmazott tananyag olyan gyakorlatok sorozata, amely során a gyerekek:

- koncentrált, aktív és kreatív részvételükről, együttműködési képességükről,

- a felelevenített történelmi és irodalmi ismeretükről.
- a maszkos játék és a maszk nélküli játék néhány alapvető különbségének meghatározásáról.
- az elsajátított színházi formanyelvek tudatos alkalmazásáról – adnak számot. Értékelésükkor ezen tényezők figyelembevétele a legfontosabb.

1.2.2. Zeneművészet

Célok és feladatok

Az ének-zene tantárgy alapvető célja a zene megszerettetése: az éneklés, zenélés, a zene befogadása, a zenei képességek fejlesztése. A zene megszerettetése révén olyan motivációk kialakítása, melyek elősegítik a tanulók aktív részvételét a zenei kommunikációban.

I. A magyar népzene

Célok és feladatok

- A kialakult éneklési kultúra fejlesztése: önfeledt, kifejező, átélt éneklés megvalósításával.
- Egységes hangzás kialakítása a csoportos éneklés során.
- Tudatosítani, hogy népdalainkban megszólaló hang magyarságunk hangja.
- A nép ajkán keletkezett népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- Megismertetni népdalgyűjtőinket és feldolgozókat.
- A néphagyományokon alapuló széles körű zenei műveltség megteremtése.

II. Elméleti ismeretek

Célok és feladatok

- Ritmikai fogalmak és elemek bővítése, gyakorlása.
- Dallam ismeretek rendszerezése.
- Relatív és abszolút szolmizáció a vonalrendszerben (G/VIOLIN – kulcsban).
- Hangsorok (tonalitás) és hangközök felismerése, megnevezése és lejegyzése.

III. Zenetörténeti korok, ismeretek

Célok és feladatok

- Tisztán intonáló, kifejező éneklés fejlesztése.

- Az egyes korszakok történelmi háttérének megismerése.
- Kapcsolatot felismerni a társművészetekkel.
- A korok kiemelkedő zeneszerzőinek megismerése (élete, művei).
- A behatárolt időt meghatározó stílusok, műfajok, formák és szerkezeti felépítések megismertetése.

Követelmények 8. osztály végére

- legyen képes abszolút és relatív módon szolmizálni és kottázni 3 kereszt- 3 bé előjegyzéssel,
- ismerje fel a dúr és moll hangsorokat,
- a tanult ritmusértékeket ismerje fel, reprodukálja
- tudjon a tanult korszakból egy-egy éneket szépen, finoman megszólaltatni,
- ismerje a tanult korok jellemzőit (összevetve más művészeti területekkel) műfajait, hangszereit és zeneszerzőit,
- nevezze meg az emberi hang hangszíneit,
- tudjon 20 magyar népdalt emlékezetből – csoportosan, karakteresen énekelni, a dallam és a szöveg egységének megteremtésével,
- tudjon idézni a tanult szokásokból és hagyományokból

1.2.3. Képzőművészet

Cél:

Az érdeklődés, a fogékonyság megerősítése a természetes és mesterséges környezet esztétikai és más látható értékei iránt. Az esztétikai érzékenység, nyitottság, fogékonyság, ízlés alakítása, fejlesztése, a múlt értékeinek, hagyományainak tudatosítása a nemzeti műveltség közvetítésével.

Feladatok:

- Élményszerű tapasztalatok nyújtása a tárgy- és környezetkultúra területéről.
- A környezettudatos magatartás kialakítása a tárgykultúra példáin keresztül.
- A kreativitás, a kreatív gondolkodás fejlesztése.
- A tantárgy sajátos tartalmával és eszközrendszerével olyan személyiségjegyek kialakítása, amelyek felkeltik a szakmák iránti érdeklődést és segítik az eredményes szocializációt.

- Tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása a tárgy- és környezetkultúra világáról, a vizuális kommunikáció területeinek használatáról, az információk képi rögzítéséről, értelmezéséről.
- Jártasság fejlesztése gyakorlatokon keresztül a vizuális technikák alkalmazásában.
- Az érzelmek minél árnyaltabb kifejezésének, a személyes élmények megjelenítésének elősegítése.
- Az érzéki tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzékszervi kultúra gazdagítása.
- A tartós figyelem és emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- Önmaga képességeinek, fejlődési lehetőségeinek felismertetése, a motívumok erősítése.
- Gazdag tapasztalatszerzés a tanulót körül ölelő mikro- és makrovilágról.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.

Fejlesztés során elvárható követelmények:

- Tudjon adottságai függvényében vizuális problémákra, emocionális készletre kreatívan reagálni.
- Szerezzen tapasztalatokat a vizuális kifejező elemek változatos felhasználhatóságáról a pont, a vonal, a felületek kapcsolatában.
- Ismerje a komponálás néhány fontos eszközét (vonaltagság, szín, elhelyezés).
- Tudjon ritmikus kompozíciókat létrehozni.
- Legyen képes formák látványos ábrázolására.
- Fejlődjön képi kifejezése irodalmi és zenei élmények hatására (festés, rajzolás és plasztikus alakítások).
- Tudjon – a tárgyalkotó folyamat lépéseinek betartásával – a megismert anyagokból egyszerű tárgyakat készíteni.
- Legyen jártas az összetettebb síkbeli alkotások létrehozásában.
- Tudatosan alkalmazza térábrázolásaiban a térjelzéseket (közel, távol, takarás).

- Szerezzen tapasztalatokat az egyszerű tárgyak szerkezetéről.
- Legyen képes – szabadon választott technikával – művészeti és személyes élményei képi kifejezésére.

1.3. Idegen nyelvi képzés

1.3.1. Idegen nyelv: angol - német

Célok és feladatok

1-4. évfolyamon kezdődő kisgyermekkorú idegennyelv-tanítás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása és más népek kultúrájának megismerése iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a szóbeli készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismeretek alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el.

Az idegennyelv-tanítás 1-4. évfolyamon az anyanyelven megismert témakörökre, beszédszándékokra és tevékenységekre épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások, a cselekvésre épülő játékos feladatok, valamint autentikus anyagok értelmezéséből követhetjük nyomon.

Első osztályban játékosan, mondókák, dalok, játékok tanulása mellett az elsődleges cél a nyelv megszerettetése, az érdeklődés felkeltése. A nyelvkönyvek kiválasztása a tanulók életkori sajátosságainak a figyelembevételével történik. A gyermekek megismerkednek angolul és németül írt mesékkel, történetekkel, nyelvi játékokkal. Az első évfolyam egy szóbeli előkészítő szakasz, amely során a tanulók megismerkednek azokkal a témakörökkel, amiket az alsó tagozat többi évfolyamán már írással és olvasással kiegészítve mélyítenek el. Az olvasás és írás bevezetés második osztálytól kezdődik.

Leendő első osztályosainknak angol és német előkészítő foglalkozást tartunk hetente egy alkalommal a beiratkozásig.

Általános célkitűzések

- Tudatosodjon a tanulóban, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát.
- Az angol és német nyelv elsajátítása során a tanuló a mindennapi, gyakorlati nyelvhasználat szintjén legyen képes sikeresen kommunikálni írásban és szóban egyaránt.
- Az angol és német nyelv elsajátítása során a nyelvi készségek megfelelő szintű megalapozása. Ennek eredményeképpen az idegennyelv-tanulási készséget tudja alkalmazni majd a második idegennyelv-tanulásban önállóan is.
- A tanuló szerezzon alapos ismereteket a célnyelv országának kultúrájáról, hagyományairól, mindennapi életéről és történelméről.
- Az idegen nyelv tanulása segítse hozzá a tanulót más tárgyakkal kapcsolatos ismeretek megszerzéséhez.
- A tanuló szeresse meg a nyelvtanulást, jelentsen számára élményt az angol és német nyelv használata.

Általános követelmények

A tanuló

- szóbeli nyelvhasználatban törekedjen a helyes kiejtés, hangsúly és intonáció használatára,
- tudja megfelelő lexikai, nyelvi struktúrákkal egyértelműen és biztosan kifejezni a mondanivalóját,
- merjen és tudjon segítséget kérni, ha valamit nem ért, nem tud,
- ismerje a nem verbális kommunikáció eszközeit,
- tudja felismerni a beszélt, írott szöveg kommunikációs szándékait,
- a beszélt és írott szöveget értse meg globálisan, illetve tudja a megfelelő információkat kiszűrni belőlük,
- ismerje és tudja alkalmazni az írásbeli közlésformák leggyakoribb fajtaát.

Néhány elsajátítandó stratégia

A tanuló

- alakítsa ki önálló tanulási módszerét.
- tudjon szövegösszefüggés alapján következtetni az ismeretlen szavak, kifejezések jelentésére.

- célnyelvi példák alapján tudjon a szavak, nyelvtani struktúrák használatára következtetni.
- ismerje a magyar és az angol, német nyelv közötti jelentős eltéréseket, hasonlóságokat.

Általános fejlesztési követelmények

- A 4. évfolyam végére a tanulóban alakuljon ki kedvező hozzáállás a nyelvtanulás iránt.
- Szerezzen ismereteket a világról, a célnyelvi országokról, azok intézményeiről, az ott élő emberekről, ezeket hasonlítsa össze Magyarországgal és vonjon le következtetéseket.
- Ismerje meg a fent említett országok közösségeinek kultúráját, társadalmi szokásait, viselkedési formáit a mindennapi életben és az emberi kapcsolatokban.
- Alakuljon ki interkulturális tudatossága, személyes tapasztalat alapján is.
- Jusson interkulturális ismeretek birtokába (kezdemenyezőkészség, kapcsolatépítés-, tartás, konfliktuskezelés).
- Fejlődjön személyisége sokirányúan a nyelvtanulás során (nyitottság, előítéletektől való szabadulás, önbizalom, kommunikációs igény, helyes értékrend, vállalkozó szellem, ambíció, érzelmi gazdagodás, önismeret).
- Fejlődjenek készségei az idegen nyelv tanulása során (figyelem, memória, feladatmegoldás, együttműködés, önálló tanulás, önismeret).
- Ismerje meg az idegen nyelv tanulásának különféle stratégiáit, tanulási technikáit, és válassza ki a számára legcélravezetőbbet.
- Emelkedjen egyre magasabb szintre kommunikációs készsége:
 - nyelvi összetevők: lexikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai ismeretek
 - szociolingvisztikai összetevők: társadalmi konvenciók a nyelvben
 - pragmatikai összetevők: ismeretek és készségek, amelyek a nyelvi- és nem nyelvi elemek használati értékére vonatkoznak.
- Vegyen részt projektek tervezésében, készítésében és bemutatásában.

Milyen módon érvényesül a helyi tantervben a református világnézet?

A református szellemiség alapján működő iskolákban nemcsak a közvetített műveltségtartalomban, hanem a pedagógiai légkörben és a tanulókkal való bánásmódban is megjelenik a sajátos világnézeti, erkölcsi elkötelezettség. Nyelvi órákon számos lehetőség kínálkozik még a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakításához. Imádságok, énekek,

egyházi és családi ünnepeink, párban és csoportban végzett tevékenységformák, ajándékkészítések – mind a gyermek személyiségét alakítják.

Értékelés

A nyelvtanulási kompetenciák önmagukban nem mérhetők, ezért ezek fejlettségéről – a szókincs és nyelvi szabályok alkalmazásának szintjéhez hasonlóan – a négy alapkészség értékelésén keresztül kaphatunk megbízható képet.

Különösen a nyelvtanulás kezdeti szakaszában fontos a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének figyelembevétele, mivel az értékelés legfontosabb célja az ösztönzés, a további, folyamatos nyelvtanulás motiválása. Az értékelés e szakaszban pontokkal, csillagokkal, mosolygó arcokkal, vagy egyéb, a tanár által bevezetett módon, ill. a későbbiekben érdemjegyekkel történik. Az osztályzatokkal történő értékelés bevezetésekor a nyelvtanárnak el kell döntenie, hogy mely tanulói tevékenységet osztályozza, melyeket nem, valamint a tanév elején ajánlatos szöveges magyarázatot adni, hogy az egyes osztályzatok milyen szintű tudást tükröznek. Az osztályozással történő értékelés mellett felső tagozatban is megtartjuk az alsó tagozatban bevezetett és bevált egyéb értékelési módokat. A receptív és produktív készségeket azonos arányban értékeljük.

A tanulók szöveges értékelésének elkészítésekor a következő szempontokat célszerű figyelembe venni, de a tanító belátásától függően eltérhet az alábbiakban leírt szempontokon belüli értékelési sémától.

Év közbeni értékelés

- Beszéd: kiejtés (tisztá, bizonytalan)
- Szövegértés: tanári utasítások (könnyedén követi, jól követi, nehezen érti meg)
- Szókincs kommunikációs készség: a tanult szavakból álló szókincs (birtokában van, önállóan használja, rávezetéssel alkalmazza, fejlesztésre szorul)
- Órai aktivitás
- az órán való részvétel (aktív, felszólításra dolgozik, passzív)
- Figyelem, koncentráció: az órai figyelme (aktív, együttműködő, könnyen elvonható)

Év végi értékelés

A félévi és év végi értékeléskor a korábban említett területeket kell figyelembe venni.

A szülő félévkor és év végén értesítést kap írásban a tanuló beszédképességéről, szövegértéséről és szókincséről a korábban részletezett szempontok alapján.

Számonkérések gyakorisága:

Havonta minimum 1 számonkérés (3. és 4. osztályban).

A számonkérést, ha írásban történik minden esetben a százalékhatároknak megfelelően írásban értékeljük.

A szóbeli feleletek, hangos olvasások értékelése történhet szóban is.

A tankönyv fejezeteinek anyagából a gyerekek előre bejelentett időpontokban írnak témazáró dolgozatot 2. évfolyamtól. Teljesítményüket az elért pontszám alapján, az előre meghatározott ponthatárok szerint százalékban értékeljük

Ponthatárok százalékban

100-90%	kiváló (5)
89-76%	jó (4)
75-50%	megfelelő (3)
49-36%	gyengén megfelelő (2)
35-0%	felzárkóztatásra szorul (1)

5-8. évfolyam

Célok és feladatok

Az idegennyelv-oktatás koncentrikus felépítésű. Ez azt jelenti, hogy az alsó tagozaton megismert szókincs és nyelvtani kifejezések felső tagozaton ismételten előkerülnek, de már egy magasabb szinten.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor a tanulók már készség szinten megértik a tanár idegen nyelvű kéréseit, óravezetését; ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek. Fejlődik együttműködési készségük, mely biztosítja, hogy részt tudnak venni pár- és csoportmunkában.

A felső tagozat célja a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása. A receptív készségek fejlesztése mellett a produktív készségeket (beszéd és írás) fejlesztése is intenzívebbé válik. Az évek előrehaladtával egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszéd-készség. Fontos cél a diákok olvasási igényének kialakítása. Ez érdekes, könnyített vagy eredeti, illusztrált hosszabb szövegek olvastatásával történik.

A 10–14 éves korosztály nyelvelsajátítása során jobban támaszkodik a memóriájára, mint a célnyelv szabályrendszerére, de egyre inkább képes szabályszerűségeket észrevenni a nyelvben. A szabályok ismerete ugyanakkor csak kismértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A nyelvhasználatban inkább a folyamatosság jellemző a nyelvhelyességgel szemben, így szükségük van a legfontosabb struktúrák ismétlésére, átbeszélésére. Cél, hogy esetleges nyelvi hibáikat maguk vegyék észre és javítsák.

A négy év során a diákok eljuthatnak a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást.

A nyolcadik osztály végére nyelvtudásuk elérheti azt a mérhető szintet, mellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni. A legtehetségesebb tanulók képesek nyelvvizsgát tenni.

Általános célkitűzések

- Tudatosodjon a tanulóban, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát.
- Az idegen nyelv elsajátítása során a tanuló a mindennapi, gyakorlati nyelvhasználat szintjén legyen képes sikeresen kommunikálni írásban és szóban egyaránt.
- Az angol és német nyelv elsajátítása során a nyelvi készségek megfelelő szintű megalapozása. Ennek eredményeképpen az idegennyelv-tanulási készséget tudja alkalmazni majd a második idegennyelv-tanulásban önállóan is.
- A tanuló szerezzon ismereteket a cél nyelv országának kultúrájáról, hagyományairól, mindennapi életéről és történelméről.
- Az idegen nyelv tanulása segítse hozzá a tanulót más tárgyakkal kapcsolatos ismeretek megszerzésére.
- A tanuló szeresse meg a nyelvtanulást, jelentsen számára élményt az angol és német nyelv használata.

Általános követelmények

A tanuló

- szóbeli nyelvhasználatban törekedjen a helyes kiejtés, hangsúly és intonáció használatára,
- tudja megfelelő lexikai, nyelvi struktúrákkal egyértelműen és biztosan kifejezni a mondanivalóját,
- merjen és tudjon segítséget kérni, ha valamit nem ért, nem tud,
- ismerje a nem verbális kommunikáció eszközeit,
- tudja felismerni a beszélt, írott szöveg kommunikációs szándékait,
- a beszélt és írott szöveget értse meg globálisan, illetve tudja a megfelelő információkat kiszűrni belőlük,
- ismerje és tudja alkalmazni az írásbeli közlésformák leggyakoribb fajtáit.

Néhány elsajátítandó stratégia:

A tanuló

- alakítsa ki önálló tanulási módszerét,
- tudjon szövegösszefüggés alapján következtetni az ismeretlen szavak, kifejezések jelentésére,
- célnyelvi példák alapján tudjon a szavak, nyelvtani struktúrák használatára következtetni,
- ismerje a magyar és az angol, német nyelv közötti jelentős eltéréseket, hasonlóságokat.

Általános fejlesztési követelmények

- A 8. évfolyam végére a tanulóban alakuljon ki kedvező hozzáállás a nyelvtanulás iránt.
- Szerezzon ismereteket a világról, a célnyelvi országokról, azok intézményeiről, az ott élő emberekről, ezeket hasonlítsa össze Magyarországgal és vonjon le következtetéseket.
- Ismerje meg a fent említett országok közösségeinek kultúráját, társadalmi szokásait, viselkedési formáit a mindennapi életben és az emberi kapcsolatokban.
- Alakuljon ki interkulturális tudatossága, személyes tapasztalat alapján is.
- Jusson interkulturális ismeretek birtokába (kezdemenyezőkészség, kapcsolatépítés-, tartás, konfliktuskezelés).
- Fejlődjön személyisége sokirányúan a nyelvtanulás során (nyitottság, előítéletektől való szabadulás, önbizalom, kommunikációs igény, helyes értékrend, vállalkozó szellem, ambíció, érzelmi gazdagodás, önismeret).
- Fejlődjenek készségei az idegen nyelv tanulása során (figyelem, memória, feladatmegoldás, együttműködés, önálló tanulás, önismeret).
- Ismerje meg az idegen nyelv tanulásának különféle stratégiáit, tanulási technikáit, és válassza ki a számára legcélravezetőbbet.
- Alakuljon ki benne az igény, hogy az iskolán kívüli nyelvi hatásokat /internet, TV-műsorok, újságok, zene, filmek/ megpróbálja hasznosítani önálló haladása érdekében.
- Emelkedjen egyre magasabb szintre kommunikációs készsége:
 - nyelvi összetevők: lexikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai ismeretek
 - szociolingvisztikai összetevők: társadalmi konvenciók a nyelvben
 - pragmatikai összetevők: ismeretek és készségek, amelyek a nyelvi- és nem nyelvi elemek használati értékére vonatkoznak.

- Vegyen részt projektek tervezésében, készítésében és bemutatásában.

Angol és németórák száma hetente az idegen nyelvi orientáltságú osztályokban 5-8. évfolyamon 5 óra.

Nyolcadik osztály végére a tanulóknak lehetőségük van alapfokú nyelvvizsgát tenni.

Nyáron a tanulók részt vehetnek angol nyelvű bibliai táborban, ahol próbára tehetik tudásukat az angol anyanyelvű oktatók segítségével.

Szeretnénk a tanulókkal megismertetni az angol és német ünnepeket, szokásokat, ezért minden évben rendezünk egy angol ünnepkörhöz kapcsolódó napot, illetve német karnevált.

Tervezünk külföldi tanulmányi utakat diákjaink számára.

Értékelés

Az értékelés a tanítási folyamat szerves része. Az értékelés legfontosabb jellemzői a rendszeresség, a megbízhatóság és az érvényesség.

Az értékelés lehetséges típusai:

Írásbeli teljesítményt mérő tesztek, szódolgozatok:

A tananyag elvégzéséhez kapcsolódó mérésekre alkalmas. Méri az elvégzett tananyag elsajátítását, a tanulók haladását azonos, vagy eltérő kondíciók mellett az iskolán belül.

Szóbeli megnyilvánulások értékelése osztályzattal történik.

Fontos elem a tanórán belüli folyamatos visszajelzés és értékelés is.

A ponthatárok a következő százalékok szerint alakulnak:

100%-91%	5
90%- 76%	4
75%- 50%	3
49%- 36%	2
35%- 0%	1

1.4. Sakk-szorobános képzés

Ezt a képzésformát 1-2. osztályban az egész napos iskola keretein belül valósítjuk meg. A gyermekek nem csupán a sakk elméleti és gyakorlati óráin foglalkoznak a játékkal, hanem szervesen beépül az összes többi tantárgy oktatásába is.

A sakk a játék élményén és szeretetén kívül számtalan nevelő-fejlesztő erővel és személyiségformáló hatással bír.

A sakk nevelő hatása: becsületességre, a következmények vállalására, önuralomra, türelemre, helyzetértékelésre, felelősségérzetre, normális versenyszellemre, a másik tiszteletére, önbizalomra, kitartásra, lényeglátásra, a kudarcok elviselésére, fegyelmezett viselkedésre, szabálykövetésre szoktat. Egyházi iskolában ezek alapvető fontosságú emberi tulajdonságok, magatartási-viselkedési normák, amit a sakkon keresztül is szeretnénk közvetíteni tanítványaink felé.

A sakk fejlesztő hatással van: a kreativitásra, logikus gondolkodásra, emlékezőtehetségre, a megosztott figyelem képességének alakulására, analizáló és szintetizáló képesség kibontakozására (ezek elengedhetetlen feltételei az írás és olvasás tanulásának) stratégiában és összefüggésekben való gondolkodásra, az alkotó képzeletre, intelligenciára, tanulási képességekre. Számos kutatás bizonyította már, hogy lényeges fejlődés mutatható ki a sakkoktatás eredményeként a kompetenciaméréseken mind a szövegértési, mind a matematikai-logikai kompetenciák területén.

Hollandia volt az első olyan ország, amely felismerte a sakkjáték tanulásának kedvező hatását a gyermekek sokoldalú fejlődésére, ezért iskolai tantárgyként vezette be.

Kiegészíti mindezeket a szorobán. Ezt a számolóeszközt Japánban fejlesztették ki, a matematika elsajátításában minden gyereket sikerélményhez juttat. Az eszközön való számolás megkönnyíti a gyakorlást, képszerűvé teszi a számok ábrázolását, és a műveletek elvégzését. Jól szemléltethetők a helyiértékek, az átváltások, az osztások. Használata fejleszti a figyelmet, a képi emlékezetet, a szám- és szövegemlékezetet, javítja a finommozgásokat és gondolkodásra szoktat.

A kompetencia alapú nevelési-oktatási folyamatban helye van az élménypedagógia elemeinek és a játéknak. Kidolgozott tanterv alapján a sakk erre minden tekintetben a legalkalmasabb, kiegészülve a matematika tantárgyba szervesen beépülő szorobán oktatásával.

Polgár Judit: Sakkpalota című tankönyve és munkafüzete alapján folyik a két tantárgy oktatása.

Sakk elmélet és gyakorlat fejlesztési céljai és feladatai:

- Siker, öröm és felfedezés élményének nyújtása.
- Tájékozódás a síkban, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Vizuális észlelés, figyelem, analógiás gondolkodás.
- Analízis, analógiák felismerése, memória fejlesztése.
- Műveletvégzés, szabálykövetés, összehasonlítás, alak háttér megkülönböztetés elsajátítása.
- Auditív figyelem, emlékezet, szerialitás területeinek fejlesztése.
- Stratégiai tervezés, problémamegoldás, logika, komplex gondolkodás, fogalomértelmezés, arányérzék, fonológiai képességek fejlesztése.

- Asszociációs gondolkodás, figyelem, szókincs, verbális kommunikáció, anyanyelvi kompetenciák fejlesztése.
- Kinesztétikus, keresztcsatorna, gondolkodási képességek fejlesztése.

1.5. A két tanítási nyelvű oktatás céljai követelményei

1.5.1. Általános célok

A két tanítási nyelvű iskolai nevelés és oktatás célja, hogy az anyanyelvi és az idegen nyelvi tudást egyidejűleg és kiegyensúlyozottan fejlessze, a tanulókat megtanítsa az idegen nyelven való tanulásra, az idegen nyelvű információk feldolgozására. A tanulók váljanak alkalmassá arra, hogy tanulmányaikat akár magyarul, akár idegen nyelven folytassák, illetve szakmájukat majd mind a két nyelven gyakorolják. Célja továbbá, hogy különböző kultúrák értékein keresztül nevelje a tanulókat türelemre, megértésre és nyitottságra; törekedjen pozitív én- és ország kép kialakítására; értesse meg a nemzetközi kapcsolatok és együttműködés fontosságát.

A két tanítási nyelv alkalmazásával az intézményes idegennyelv-tanulás a természetes nyelvelsajátításhoz közelít. Ezáltal elérhető, hogy az anyanyelv-tudás fejlesztése és a magyar kultúra megismerése mellett, a tanulók magas szintű idegennyelvi-tudás és idegen nyelv - tanulási képesség birtokába jussanak, tehetségük kibontakozhasson. Feladatunk tehát, hogy a gyerekek legyenek képesek az idegen nyelven való gondolkodásra, az idegen nyelv használatára az információszerzésben, - közlésben és – alkalmazásban. A tanulók értsék meg az idegennyelvtudás állandó gondozásának szükségességét, a mind kiegyensúlyozottabb kétnyelvűség elérése és megtartása érdekében. A két tanítási nyelvű iskola megteremtésénél figyelembe vesszük az Európai Unió csatlakozással jelentkező megváltozott feltételeket, valamint a szülői igényeket, amelyek azt mutatják, hogy olyan munkavállalókra van a jövőben igény, akik szakmájukat idegen nyelvi környezetben is magas színvonalon tudják folytatni.

Pedagógiai programunkat a két tanítási nyelvű oktatás törvényei előírásai 4/2013.(I.11.) EMMI rendelet a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének kiadásáról, valamint az e rendelet kerettanterveket tartalmazó 2. számú mellékleteként kiadott Kerettanterv a két tanítási nyelvű általános iskolai célnyelvi oktatáshoz, és az e rendelet 4. számú mellékletében a Kerettanterv a két tanítási nyelvű általános iskola, középiskolai célnyelvi civilizáció oktatáshoz kiadott kerettantervben foglaltaknak megfelelően.

1.5.2. Általános követelmények

- szerezzenek ismeretet a világról, a célnyelvi országról, annak intézményeiről, az ott élő emberekről, ezeket hasonlítsa össze Magyarországgal, vonjon le következtetéseket.

- ismerje meg más országok közösségeinek kultúráját, társadalmi szokásait, viselkedési formáit a mindennapi életben és az emberi kapcsolatokban.
- alakuljon ki interkulturális tudatossága, személyes tapasztalat alapján is.
- jusson interkulturális ismeretek birtokába (kezdeményezőkészség, kapcsolatépítés, kapcsolattartás, konfliktuskezelés).
- fejlődjön személyisége sokirányúan a nyelvtanulás során (nyitottság, előítéletektől való szabadulás, önbizalom, kommunikációs igény, helyes értékrend, vállalkozó szellem, ambíció, érzelmi gazdagodás, önismeret).
- fejlődjenek a kulcskompetenciák az idegen nyelv tanulása során (figyelem, memória, feladatmegoldás, önálló tanulás, önismeret).
- ismerje meg az idegen nyelv tanulásának különféle stratégiáit, tanulási technikáit és válassza ki a számára legmegfelelőbbet.
- emelkedjen egyre magasabb szintre kommunikációs készsége:
 - nyelvi összetevők: lexikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai ismeretek
 - szociolingvisztikai összetevők: társadalmi konvenciók a nyelvben
 - pragmatikai összetevők: ismeretek és készségek, amelyek a nyelvi és nem nyelvi elemek használati értékére vonatkoznak
- vegyenek részt projektek tervezésében, készítésében, bemutatásában.

1.5.3. Illeszkedés a pedagógiai részcélokhoz

- 1-2. évfolyam: bevezető szakasz
Ezen a két évfolyamon idegen nyelven oktatjuk a célnyelvet, a vizuális kultúrát, életvitel és gyakorlatot és a testnevelés és sport tantárgyakat.
- 3-4. évfolyam: kezdő szakasz
Ezen a két évfolyamon idegen nyelven oktatjuk a célnyelvet, a vizuális kultúrát, életvitel és gyakorlatot és a testnevelés és sport tantárgyakat.
- 5-6. évfolyam: alapozó szakasz
Ezen a két évfolyamon idegen nyelven oktatjuk a célnyelvet, a célnyelvi civilizációt, történelem, társadalmi és állampolgári ismereteket és a testnevelés és sport tantárgyakat.
- 7-8. évfolyam: fejlesztő szakasz
Ezen a két évfolyamon idegen nyelven oktatjuk a célnyelvet, a célnyelvi civilizációt, történelem, társadalmi és állampolgári ismereteket és a informatika tantárgyakat.

2. A választott kerettanterv megnevezése

Intézményünk helyi tantervét a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet figyelembevételével az alábbiak szerint határozza meg:

Óraterv a kerettantervekhez 1-4. évfolyam

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Digitális kultúra			1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon –és népismeret		1		
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1

Természettudomány	2	2		
Biológia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27	27	29	28
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	29	31	30

2.1. A választott kerettanterv feletti óraszám

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő módon határozzuk meg a különböző évfolyamokon és tantárgyakban.

A sakk - szorobános osztály óraterve

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Élő idegen nyelv				2
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölestan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1

Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés és sport (sakk tehetséggondozás)	5	5	5	5
Digitális kultúra			1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Matematika	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	2	2
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Egyházi ének			1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	26	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező alapóraszám	27	27	29	28
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Élő idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon –és népismeret		1		
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Biológia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5

Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Matematika	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom		1	1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	1	1
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	29	30	32	31

Az idegen nyelvi orientáltságú osztály óraterve

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1

Testnevelés és sport (sakk tehetséggondozás)	5	5	5	5
Digitális kultúra			1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Matematika	1	1	1	1
Idegen nyelv	1	1	1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	2	2
Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Egyházi ének			1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	26	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező alapóraszám	27	27	29	28
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Élő idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon- és népismeret		1		
Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Biológia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	

Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Matematika	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom		1	1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	1	1
Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Emelt szintű órakeret	2	2	2	2
Élő idegen nyelv	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	31	32	34	33

A művészeti jellegű osztály óraterve

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5

Digitális kultúra			1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Matematika	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	2	2
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Egyházi ének			1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	26	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező alapóraszám	27	27	29	28
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Élő idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon –és népismeret		1		
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Biológia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5

Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Vizuális kultúra	1	1		
Ének-zene		1		
Matematika			1	1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	1	1
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	29	30	32	31

A két tanítási nyelvű osztály óraterve

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Digitális kultúra			1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Élő idegen nyelv	2	2	2	2

Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszama	1	1	2	2
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Egyházi ének			1	1
Két tanítási nyelvű időkeret	2	2	2	2
Élő idegen nyelv	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	27	27	28	29

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező alapóraszám	27	27	29	28
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Élő idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon –és népismeret		1		
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Biológia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1

Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Matematika	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom		1	1	1
Egyházi intézmény hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgyak plusz óraszám	1	1	1	1
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Két tanítási nyelvű időkeret	2	2	2	2
Élő idegen nyelv	2	2	2	2
Két tanítási nyelvű oktatásra vonatkozó plusz óraszám	1	1	1	1
Idegen nyelvi civilizáció	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	32	33	35	34

3. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező foglalkozások meghatározása

A kötelező tantárgyak és óraszámok átvétele mellett a nevelőtestületnek döntenie kell az évfolyamonkénti órakeret 10 %-ának (szabad órakeret) felhasználási módjáról. Dönthetnek például a minimális órászámmal közölt tantárgyak időtartamának megemlése mellett, vagy szabadon választható tantárgyat vezethetnek be. Választhatnak a kerettantervekben szereplő emelt órászámú tantárgyi kerettantervet, illetve alkalmazhatnak az iskola gyakorlatában korábban kidolgozott és/vagy használt helyi tantervet, továbbá az iskolák saját tantárgyat/tantárgyakat is alkothatnak.

A fentieken túl az iskolák dönthetnek a tantárgyi órakeret 10 %-ának felhasználásáról is. Például az iskola úgy is határozhat, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot, helyi jelentőségű tartalmakat, nem választ a választható tantárgyakból, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

A két évfolyamra megfogalmazott tantárgyi órászámok tanévenkénti meghatározása is az iskola szakmai feladata közé tartozik. A két tanévre előírt ismeretek és fejlesztési követelmények szétválasztása megtörténhet a tematikai egységek mentén is, de bizonyos esetekben (elsősorban képességfejlesztésre irányuló egységek tekintetében) a tematikai egységek meg is bonthatók. A tanévekre történő bontás során a megadott órászámok annak figyelembevételével szükséges meghatározni, hogy a fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére teljesüljenek.

Tanórán kívüli keretek

- Napközi otthon
- Szakkörök
- Tanulóknak adott külön feladatok (projektek)
- Akciók, vetélkedők, tanulmányi versenyek

A mindennapos művészeti nevelés

Iskolánkban a művészeti jellegű osztályok tanrendje mellett, a másik két osztályban is tanórai, valamint délutáni foglalkozások keretében (napközi otthon, énekkar, szakkörök) valósítjuk meg a mindennapi művészeti nevelést.

Idegen nyelv oktatás

Iskolánkban az első évfolyamtól kezdődően a szülők választása alapján az angol és német nyelv oktatása része a tanórai foglalkozásoknak, illetve a szakköröknek, délutáni foglalkozásoknak.

Iskolánkban az idegen nyelv oktatását 5. évfolyamtól kezdve emelt szintű oktatásként terveztük, évfolyamonként egy vagy két osztályban.

A 7-8. évfolyamon felkínáljuk a második idegen nyelv tanulásának lehetőségét.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A helyi megvalósításának részletes szabályai a pedagógiai program „A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje” c. fejezetben találhatók.

4. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

1. Iskolánk pedagógusai a helyi tanterv alapján, e fejezet rendelkezéseinek betartásával, a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével választják meg az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket.
2. Pedagógusaink nem választhatnak olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.
3. Tanítási év közben a meglevő tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre fizetési kötelezettség hárul.

4. A tankönyvrendelés elkészítését az iskolában működő szakmai munkaközösségek koordinálják. A tankönyvrendelés összeállításánál az alábbi elveket érvényesítjük:

- a. Pedagógusaink a tankönyvválasztásnál figyelembe veszik az Oktatási Hivatal által összeállított és közzétett hivatalos tankönyvjegyzéket (az Oktatási Hivatal az Emberi Erőforrások Minisztériuma honlapján teszi közzé a tankönyvek hivatalos jegyzékét, amelyet folyamatosan felülvizsgál és frissít), valamint a Református Pedagógiai Intézet által ajánlott tankönyveket.
- b. A tankönyvrendelésbe a pedagógus csak olyan tankönyv felvételét javasolhatja, amely megfelel az alkalmazott tantervnek, és amelyet a tantárgy tanulása során a tanulók rendszeresen használnak.
- c. A pedagógiai munka egysége és az iskolán belüli átjárhatóság biztosítása érdekében azon tanulók számára, akik az adott tantárgyat az adott évfolyamon azonos tanterv szerint tanulják, egységesen ugyanazt a tankönyvet kell megrendelni.

Tájékoztatást adunk a kölcsönözhető tankönyvekről is, illetve arról, hogy milyen feltételek mellett kaphatnak támogatást, térítésmentességet (ingyenesség) a tanulók a tankönyvek megvásárlásához.

5. A Nemzeti alaptantervben (NAT) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A köznevelési rendszer egyes feladataira és intézményeire vonatkozó külön szabályok.

A hit- és erkölctan oktatásra vonatkozó szabályok

Intézményünkben a tanulók (szülők) választása alapján református, római katolikus, és evangélikus felekezeti hit- és erkölctanoktatás folyik, valamennyi évfolyamon, heti 2 órában.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

- Célunk a tanulók bibliai, keresztyén alapokon nyugvó szellemi, lelki és erkölcsi nevelése.
- Stabil, állandó osztálykeretben, egységes NAT alapú tananyag és követelményrendszer tolmácsolása.
- Szilárd alapműveltség átadása. Az alapvető készségek, képességek, jártasságok kialakítása, fejlesztése.
- Alkalmassá kívánjuk tenni tanulóinkat az önálló ismeretszerzésre.
- Feladatunk testileg, szellemileg, életmódjukat tekintve egészséges ifjak nevelése.

- Tanulóink sokoldalú, nyitott, érdeklődő, kreatív személyiséggé fejlesztése.
- Jó ízlésük, esztétikai érzékük és igényük kialakítása.
- Szűkebb és tágabb szülőföldjüket jól ismerő, magyarságukat vállaló más nemzetek, nemzetiségek iránt toleráns, azokat megbecsülő ifjak nevelése.
- A tanórákon történő művészeti nevelés hatékonyságát a napközi időkeretében kiegészítő képzési formákkal kívánjuk erősíteni.
- Valamennyi évfolyamon kötelező a hittanoktatás, alapvető egyházi műveltség megszerzése, egyházzenei kultúra megismerése.

Alapképzést a tanulók igényeinek, a szakszerűségi követelményeknek megfelelően, a következő szakaszokra bontjuk:

5.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- Fokozatosan átvezetjük a gyermekeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.
- 1-2. osztályban egytanítós, ill. iskolaotthonos változatban jelenik meg. Törekvésünk a pedagógiai szakszerűségekre irányul. Célunk az alapos eszközszintű, használható tudás kialakítása.
- Elsőbbséget élvez az olvasás, írás, számolás tanítása.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.

5.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán az iskolai teljesítmény-elvárások határozzák meg a tanítási-tanulási folyamatokat. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat.
- 3-4. osztálytól a természet alaposabb megismerését segítő tárgyak oktatása.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- 4-5. osztályos átmenet megkönnyítése. (fokozatosság.)
- Egyházi ének bevezetése oktatása.

5.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.
- Szaktanárok segítségével állandó osztálykeretben oktatunk, nevelünk.
- Az idegen nyelveket, az emelt szintű nyelvoktatást nyújtó osztályokban, valamint a technika, életvitel és gyakorlat, valamint az informatika tantárgyat kiscsoportos (max.15 fő) formában oktatjuk.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.

5.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.
- Az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.
- A kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük.

A fenti célokat, tanórai és tanórán kívüli keretek között valósítjuk meg.

5.5. Az erdei iskolai képzés programja, a komplex természetszemlélet kialakítása

Környezeti nevelés szempontjából a csökkenő tanóraszámok mellett úgy érhetjük el az eredményes természettudományos ismeretek elsajátítását, alkalmazását, ha a tanulóinknak közvetlen természetszemlélet útján mutatjuk be a természet élő és élettelen értékeit, a különböző folyamatokat, jelenségeket, hazánk sokszínű természeti értékeit, gazdaságát, illetve az ember természetátalakító tevékenységét.

Az erdei iskola, mint reformpedagógiai mozgalom a századelő óta olyan tanítási forma, melynek középpontjában a természet élményszerű megismerésével a gyerekek felszabadítása,

a megszokott iskolai keretek feloldására való törekvés áll. Az erdei iskolában több, az iskolában is használatos oktató-nevelő pedagógiai módszer alkalmazható, több diákok személyes tapasztalatait előnyben részesítő módszer áll rendelkezésre pld. csoportmunka, differenciált tanítás, önálló vizsgálatok, szituációs játékok, tanulói kísérletek...

A szabadban folytatott tanítás fokozza a tanulók aktivitását, így az erdei iskola alkalmas az egyes műveltségterületek, tantárgyak népszerűsítésére, valamint felkeltheti a gyerekek érdeklődését az egyes tudományterületek iránt.

Mivel a gyakorlati feladatok megoldásához társak kellenek, így erősíti azokat a képességeket, melyekkel elsajátíthatják az együttműködésre, közösségfejlesztésre épülő és a későbbi munkájukhoz, életükhöz alapot nyújtó szocializáció alappilléreit.

Az erdei iskola oktatási célja:

- A természet sokszínű megismerése
- Konkrét hazai tájak, társulások (vizes élőhelyek) megismerése
- A társulások fajainak ökológiai szemléletű jellemzése, értékelése
- Az élővilág sokféleségének (diverzitás) bemutatása

Az erdei iskola nevelési céljai:

- Helyes környezeti attitűdök kialakítása
- Természeti környezet állapota iránti érzékenység
- Ökológiai szemlélet kialakítása
- Közösségi formák elsajátítása, szociális érzékenység kialakítása
- Egészséges életmódra nevelés

Az erdei iskolai képzésben való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. A szociálisan rászorulóknak költségeihez az intézmény alapítványa támogatást ad.

6. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamára lép. Ha az előírt tanulmányi követelményeket legalább elégséges (2) minősítéssel teljesítette.
- Az első-harmadik évfolyamon a tanuló csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni. Ezen rendelkezést kell alkalmazni az idegen nyelv tanulás esetén is negyedik évfolyamon.

- A tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamba léphetne. Az engedély megadásáról a kiskorú tanuló esetén a szülő írásban benyújtott kérésére az igazgató dönt.
- A szülő írásos kérésére az 1. évfolyamon engedélyezni kell az évfolyam megismétlését.

7. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A Nkt. 27.§ (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

A helyi megvalósításnak részletes szabályai a pedagógiai program „Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok” c. fejezetben találhatók.

8. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

8.1. Választható tantárgyak:

- 1-4. évfolyamon: angol/német heti 1-1 óra (idegen nyelvi orientáltságú osztályban)
- 1-8. évfolyamon: református, római katolikus, evangélikus hittan heti 2 órában (minden osztályban)

8.2. Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban, vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

9.1. Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái

A tanulók érdemjeggyel történő értékelése, osztályozása

- az elsősöket az első hónapban csak pozitívan értékeljük
- a tanórai aktivitást fokozottabban értékeljük - törekedünk arra, hogy elegendő számú érdemjegye legyen minden tanulónak (írásbeli, szóbeli helyes aránya) az érdemjegyről a tanuló azonnal értesül, közvetlenül a tanárától

- az osztályzathoz szóbeli értékelés is társul
- a szóbeli felelet értékelésénél a nyelvi kifejezőkészség is szempont
- a naplóba is bekerül az érdemjegy
- a magatartás és szorgalom értékelésébe aktívan bevonjuk a tanulókat, mert ez fejleszti erkölcsi ítélőképességüket és önkontrolljukat
- a félévi osztályzat tájékoztató lapra, az év végi a bizonyítványba kerül.

A tanulók ellenőrzése és értékelése

Az egész éves folyamatos ellenőrzés, értékelés biztosítéka, alapfeltétele a további tervezésnek és egyben visszajelzés a kitűzött célok megvalósításának. Az értékelés ne lezárt, megbélyegző, hanem előremutató legyen. A pozitív értékelés legyen túlsúlyban, a negatív értékelés nevelő hatású legyen.

Az ellenőrzés, értékelés irányulhat:

- teljesítményre
- szorgalomra
- a tanulók magatartására

Az értékelés típusai:

1. Diagnosztikus

Célja felmérni az adott csoport tudásszintjét, amivel besorolási döntéseket alapozhatunk meg, annak érdekében, hogy döntsünk az egyénre, vagy a csoportra méretezett nevelési-oktatási stratégiájáról.

Célszerű egy évfolyamon belül azonos felmérőlapot használni.

2. Formatív

Célja az eredményes tanulás segítése. A tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárása, amely lehetővé teszi a javítást és a pótlást. Évközi érdemjegyek (osztályzatok) formájában jelenik meg az 1-5 fokozatú rangskálán.

Félévenként minimum négy osztályzatból értékelünk.

Az érdemjegy szerzés módjai:

- szóbeli feleletek
- írásbeli munkák
- önálló kiselőadások, versenyek

- óráközi munka
- rendezvényeken nyújtott teljesítmény

Osztályzatok

Jeles (5):

- ha a tanuló a tantervi követelményeknek maradéktalanul eleget tesz,
- ismeri, tudja a tananyagot és azt alkalmazni is képes,
- pontosan, szabatosan fogalmaz, lényegre mutatóan definiál, de saját szavaival is képes visszaadni a tananyag lényegét,
- beszéd és kérdéskultúrája életkorának megfelelő.

Jó (4):

- ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, kevés hibával tesz eleget,
- saját szavaival a tananyag lényegét nem mindig képes visszaadni.

Közepes (3):

- ha tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget,
- nevelői segítségre többször rászorul,
- ismeretei felszínesek,
- kevésbé tud önállóan dolgozni,
- segítséggel képes megoldani szóbeli feladatait,
- tömondatokban fejt ki gondolatait.

Elégséges (2):

- ha a tantervi követelményeknek komoly hiányosságokkal tesz csak eleget,
- rendelkezik a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártasságokkal,
- egyszavas válaszokat használ,
- fogalmakat nem ért,
- gyakorlatilag képtelen az önálló feladat végzésére.

Elégtelen (1):

- ha a tantervi követelmények minimumának nem tesz eleget segítséggel sem.

A tantárgyak értékelésekor az alábbi **ponthatárokat, %- at** vesszük figyelembe:

1-2 évfolyam	3-4 évfolyam	5-8 évfolyam
--------------	--------------	--------------

1-2 évfolyam	3-4 évfolyam	5-8 évfolyam
0-50 % = 1	0-50 % = 1	0-30 % = 1
51-64 % = 2	51-64 % = 2	31 – 50 % = 2
65-79 % = 3	65-77% = 3	51 – 74 % = 3
80-89 % = 4	78- 90 % = 4	75 – 89 % = 4
90-100 % = 5	91- 100 % = 5	90 – 100 % = 5

A köröstitéletleni tagiskolában is a fenti ponthatárok érvényesek.

Ezenkívül a magatartás, szorgalom, és a tantárgyi teljesítmények értékeléséhez a tanároknak az egyéni szimbólumok használata megengedett.

3. Szummatív

Lezáró, minősítő értékelést a tanulási folyamat fontos szakaszainak a befejezésekor alkalmazzuk.

Célja az összegzés, a záró minősítés. Ebből következik, hogy szelektálja, szűri a tanulókat, mivel egy bizonyos szint alatti eredménnyel nem léphetnek tovább.

A tanulók munkájának szöveges értékelése

Az általános iskolában a tanév során érdemjegyekkel, félévkor és év végén osztályzattal kell értékelni a tanulókat.

Szöveges értékelése történik a tanulónak az 1 évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében. Ekkor olyan egyszavas értékelést kell kapniuk a tanulónak, amelyik kifejezi, hogy **dicséretes, kiváló, jól teljesített, megfelelően teljesített, gyengén megfelelt, fejlesztésre szorul**. Ez utóbbi esetben a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Minderről, s arról, hogy a felzárkóztatásra milyen segítséget nyújt az iskola, tájékoztatást kell adni.

A szöveges értékelés funkciói:

- **Diagnosztikus**, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.
- **Formatív**, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- **Szummatív** funkció, megerősítés, visszacsatolás, szelekció, amely egy-egy tanítási-tanulási periódus végén regisztrálja az eredményeket, a pedagógusnak, szülőnek, tanulónak ad információkat.

A szöveges értékelés elvi kiindulópontjai:

- az értékelés a gyerekért, s elsősorban a gyereknek szól,
- alakítja a helyes önértékelést, segíti a reális önismeretet,
- nyitott, nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart,
- a gyerek aktív részese a saját fejlődésének,
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodik a gyermek fejlődéséről.

A szöveges értékelés elvi követelményei:

- minősítés-központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemzi
- figyelembe veszi az életkori sajátosságokat
- összhangban van a pedagógiai programmal, a helyi tantervi rendszerrel és a kimunkált értékelési koncepciókkal
- személyre szóló és ösztönző jellegű
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet tölt be
- konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelöli meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára

A szöveges értékelés módja:

Előre meghatározott, nyomtatott, 6 fokú skála szerinti, kiegészítve egyénre szabott javaslatokkal.

Szóbeli: a tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon és más iskolai foglalkozásokon.

Megfogalmazódhat:

- a tanuló részéről
- a tanulótársak részéről
- önértékelés formájában

Írásbeli: például

- a tanulói produktumokra írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával
- témazáró felmérések megoldásának értékelése %-os teljesítménysávok megadásával és ezek minősítő jelzésével

- aktuális észrevételek bejegyzése a tanuló fejlődésével, előmenetelével kapcsolatban (pl. e-ellenőrzőbe, üzenő füzetbe)
- félévkor és tanév végén egyszavas szöveges értékelés

A szöveges értékelés tartalmi szempontjai:

- magatartás
- szorgalom
- tantárgyi teljesítmények
- a helyi tanterv követelményeinek való megfelelés,
- a fejlődés, illetve fejlettség az alapvető készségekben és képességekben

A szöveges értékelés dokumentumai:

- Az EMMI Oktatási Államtitkárság által jóváhagyott bizonyítvány.

Az első évfolyamon a tanuló szöveges minősítése a pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része, amit a bizonyítvány borítólapjának tárolójába kell elhelyezni.

- Az EMMI Oktatási Államtitkárság által jóváhagyott törzslap
- Napló

A naplóba a negyedéves értékelésnek nyomtatott másodpéldányai, a felmérők %-os eredményei és a tájékoztató füzetben megjelenő alkalmi értékelések kerülnek,

- Elektronikus ellenőrző

Az e-ellenőrzőbe alkalmi beírások kerülnek a tanuló pillanatnyi eredményeiről és a felmérők %-os eredményeiről. A szöveges értékelés felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulmányi teljesítményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából.

Az írásbeli beszámoltatás formái, rendje, korlátai, a tanuló tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az iskola jelenlegi gyakorlatában az ellenőrzési, mérési és értékelési feladataink az alábbi rendszerben működnek:

- Tanév eleji és tanév végi sztenderdizált felmérések íratása elsősorban szövegértés (magyar nyelv és irodalomból), matematikából. (Bemeneti és kimeneti mérések).
- OKÉV mérések 6-8 évfolyamon, az országosan megadott időpontban. A többi évfolyamon ugyanezen a napon próbamérést végzünk.

- Az adott tanév belső ellenőrzési, mérési és értékelési feladatait az intézmény tárgyévi munkaterve tartalmazza.

Az írásbeli ellenőrzés formái:

- kis terjedelmű téma írásbeli kidolgozása (tanórán beilleszthető az ismeretelsajátítási folyamatba),
- otthonra kiadott szorgalmi feladat megoldása (a követelményeket kis mértékben meghaladó ismereteket feltételező feladatok),
- házi feladat (az önállóan elkészített házi feladat ad csak elfogadható információkat),
- röpdolgozat (5-10 perces, a szükséges alapismeretek meglétét térképezzük fel vele),
- teszt (kiegészítés, választás, algoritmusok ismerete mérhető jól ezzel a lappal),
- témazáró mérőlap (mind a szakaszos, mind a folyamatos ellenőrzésnek, értékelésnek legfontosabb eszköze).

Az iskolai írásbeli beszámoltatások rendje, korlátai:

- a tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük,
- valamennyi tantárgy esetében, egy óra anyagából, vagy részösszefoglalásból kisebb írásbeli számonkérés (röpdolgozat) max. 4 tantárgyból lehet,
- témazáró dolgozat max. 2 tantárgyból lehet naponta,
- a tanulók kiselőadásokat, beszámolókat készíthetnek a tanár által javasolt témából, melyet érdemjeggyel is értékelhet a pedagógus.
- Alapelv: heti egy órás tantárgyból havi 1, heti 2 órás tantárgyból havi 1 osztályzat legyen legalább.

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli, szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

A házi feladatok kiadásának szempontjai

- A tanulók napi és heti terhelése.
- Az egyes diákok képességei és adottságai.
- Az életkori sajátosságok.
- Az értelmi fejlettség.

- A fejlődés üteme.
- Házi feladat előkészítettsége.

A házi feladatok kiadásának és ellenőrzésének alapelvei:

- írásbeli házi feladatra szükség van azokból a tantárgyakból, amelyek nem készségtárgyak,
- írásbeli, szóbeli feladat minden órán adható (lehetőleg az írásbeli feladat 1-2 évfolyamon 60 percnél, 3-4 évfolyamon 90 percnél többet ne vegyen igénybe)
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.
- házi feladat adható hétvégére és kisebb szünetekre is. (Ne terhelje túl a tanulót!)

Az értékelés és a motiváció alapelvei

- személyre szóló legyen,
- ösztönző hatású legyen,
- nem lehet megtorló, fegyelmező jellegű,
- a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges aránya biztosított legyen,
- folyamatos legyen,
- kiszámítható legyen,
- legyen tárgyszerű,
- megfelelő légkörben történjen (minimális stressz mellett).
- Ahhoz, hogy ezek az alapelvek megvalósulhassanak, világosan megfogalmazzuk és a tanévek elején a tanulók tudomására hozzuk az egyes tantárgyak követelményeit és a neveltségi szint tartalmi jegyeit életkorhoz kötötten. Az egységes követelményrendszert minden tanár köteles betartani.
- Az iskolakezdés szakaszában a tanulói készségek megalapozása mellett, a keresztyén értékek megismertetése az egyik legfontosabb funkciója iskolánknak.
- Fontos, hogy hozzásegítsük a gyermekeket a saját értékeik, adottságaik, képességeik felismeréséhez. Reális önismeretre, önbizalomra, feladattudatra neveljünk, s mindehhez szeretetteljes légkört biztosítsunk.

- A kezdő szakaszban értékeljük a tanulók önmagukhoz mért fejlődését, az ismeretek elsajátítását, a képességek minőségi, mennyiségi gyarapodását, valamint a tanulók magatartásának, viselkedésének fejlődését.
- Az 1. ill. a 2. évfolyam 1. félévéig a szöveges értékelés rendszerességét félévi, és év végi tájékoztatásban állapítottuk meg.

Személyes, szóbeli értékelés

- feleletek, dolgozatok érdemjegyéhez fűzött indoklás,
- a tanítási órákon folyamatosan megerősít, korrigál, segít, tanácsot, ötletet ad a tanár,
- a tanórákon kívül is így tesz,
- a szülői értekezletek (tanévenként 2-3 alkalommal),
- a magatartás és szorgalom elbírálása (osztálymunka a tanulók bevonásával),
- havonta a naplók, üzenő füzetek egyeztetése során,
- a félévi és év végi osztályzatok, érdemjegyek megállapításakor,
- fogadóórákon (szülő – tanuló - tanár együttes),
- kiránduláson, színházlátogatáson, a program, a nap értékelése,
- a tantestület előtti szóbeli értékelés,

Írásbeli, szöveges értékelés

- dicséretetek, elmarasztalások beírása az üzenő füzetbe,
- a dolgozatokhoz írt rövid instrukció, vélemény,
- külső felkérésre készített vélemények, minősítés (rendőrség, bíróság, gyermekvédelem, pályázatok),
- kívülről történő minősítés (rangsor-felvételi eredmények),
- a középiskolák visszajelzése, versenyek eredménylistája.

A magatartás és szorgalom helyi minősítési rendszere

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet mindig betartja,
- iskolán kívüli magatartása a társadalmi elvárásoknak megfelelő,

- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik,
- a közösség alakítását, fejlődését munkájával, jó kezdeményezéseivel, elősegíti és társait erre ösztönzi.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- részt vesz a közösségi életben, a rábízott feladatokat elvégzi, iskolai és iskolán kívüli viselkedése ellen általában nincs kifogás,
- kisebb viselkedési hibái szóbeli figyelmeztetéssel kezelhetők,
- nevelőivel, szüleivel, társaival szemben tisztelettudó, udvarias.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait többször nem tartja be,
- nevelői szóbeli figyelmeztetése nem elegendő a magatartási, viselkedési hibáinak korrigálására,
- viselkedésével időnként zavarja az órák menetét, társait a tanulásban,
- az udvarias viselkedés szabályait nem mindig tartja be,
- a közösségi munkában csak vonakodva vesz részt.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- az iskola házirendjét gyakran megsérti,
- társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlanul, durván viselkedik,
- súlyosabb vétségeket (verekedés, lopás) is elkövet,
- a közösség fejlődését hátráltatja,
- viselkedése kihívó, nem iskolai életnek megfelelő,
- akinek van figyelmeztetése, annak rossz a magatartása.

Szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

Példás:

- önmagához mérten fejlődő teljesítményt nyújt,
- munkavégzése pontos, megbízható,
- igényli tudása bővítését, munkáját ésszerűen, céltudatosan tervezi meg,
- önálló a munkában, önellenőrzésre képes,
- kötelességtudata magas fokú, kapott és vállalt feladatait maradéktalanul elvégzi,

- érdeklődése az iskolán kívül ismeretanyagra is kiterjed.

Jó:

- az órákra lelkiismeretesen készül fel,
- feladatait rendszeresen, megbízhatóan elvégzi, de többletmunkát nem, vagy csak ritkán vállal,
- a tanórákon többnyire aktívan vesz részt.

Változó:

- tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől, feladatvégzése pontatlan, hiányos,
- teljesítménye ingadozó, a tanulásban nem kitartó,
- önálló munkájában figyelmetlen, figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik.

Hanyag:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődéséért,
- tanulmányi feladatait folyamatosan nem végzi el,
- órai munkája passzív,
- felszerelése hiányos, taneszközeit nem hordja el,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el,
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tárgyból elégtelen.

A magatartás és szorgalom értékelésénél nem érdemjegyet használunk (havi, félévi és év végi időpontoknál). Ez nem osztályzat. Az elbírálás szempontjait minden osztályközösség termébe, a házirend mellé ki kell függeszteni! A felsorolt szempontok közül az elbíráláskor legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A megítéléskor mindig figyelembe kell venni a gyermek életkörülményeit és képesség szintjét!

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít,
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- az iskolai közösség érdekében közösségi munkát végez,
- iskolai és iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, előadáson, bemutatón vesz részt,

- vagy bármilyen más módon segít az iskola hírnevének megőrzésében, annak növelésében, az iskola jutalomban részesíti.

10. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Csoportbontás elvei:

Csoportba sorolás megvalósításakor ne érje hátrányos megkülönböztetés a tanulókat. A tanulók képességeit a felzárkóztatás érdekében lehet figyelembe venni a csoportbontásnál.

A csoportba kerülés szempontjai:

- csoportbontás esetén a tanulói képességek a meghatározók,
- szülő kérésére beiratkozáskor.

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, informatikát, életvitelt, felekezet szerinti hitoktatást.

Egyéb foglalkozások:

Szervezeti formái:

- a tanulók 16 óráig tartó ellátása alsó tagozaton (napközi otthon),
- a tanulók 16 óráig történő ellátása felső tagozaton (tanulószoza),
- felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások,
- egyéb foglalkozások, szakkörök,
- tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, diáknapi,
- esetenkénti tanórán kívüli foglalkozások.

Az iskola hagyományainak megfelelő (természettudományos, sport, bibliaismereti, környezetvédelmi, művészeti) szakköröket hirdet meg, de a tanulók és a szülők újak szervezését is kezdeményezhetik. A foglalkozásokra az előző tanév április 20-ig kell jelentkezni. A foglalkozások szeptember 1-től június 15-ig tartanak. A foglalkozások időtartama heti 1-2 óra.

- Az iskola igazgatója minden tanév áprilisában az osztályfőnökök közreműködésével szülői értekezleten, illetve osztályfőnöki órákon értesíti a szülőket a következő tanévben választható foglalkozásokról, és az azt tanító nevelőkről.
- Az iskolába újonnan beiratkozó tanuló, illetve szülő a beiratkozáskor írásban adhatja le a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését az iskola igazgatójának.

A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

11. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 80. § (9) bekezdése szerint az iskola az oktatásért felelős miniszternek a tanév rendjéről szóló rendeletében meghatározott mérési időszakban, tanévenként megszervezi – a felnőttoktatásban és az 1-4. évfolyamon tanulók kivételével – a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát azokon az évfolyamokon, ahol a testnevelés tantárgy tanítása folyik.

Az érintett tanuló fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskolai testnevelés tantárgyat tanító pedagógus végzi. A tanulók fizikai állapotának és edzettségnek mérésében (a továbbiakban: fizikai fittségi mérés) a nappali rendszerű iskolai oktatásban tanulók vesznek részt.

A NETFIT segítségével tudományos megalapozottságú, objektív képet kapunk a magyar iskoláskorú fiatalok egészségközpontú fittségi állapotáról.

A NETFIT nem használja osztályozásra az eredményeket, nem egymáshoz képest értékeli a gyermekek fittségi állapotát. A NETFIT úgynevezett egészségorientált fittségi zónákat alkalmaz (egészségzóna, fejlesztés szükséges vagy a fokozott fejlesztés szükséges zóna), amelyek meghatározása annak az előfordulási valószínűségére épít, hogy egy gyermek később, felnőttként – jelenlegi fittségi állapotából kiindulva – milyen valószínűséggel találkozhat valamely életmódbetegséggel.

A NETFIT-tel kapcsolatos alapvető feladat kisiskoláskorban a motoros próbákkal történő játékos megismerkedés, a fittsége vonatkozó ismeretterjesztés, illetve a tesztekkel kapcsolatos pozitív attitűdök, érzelmek és motiváció kialakítása.

Alsó tagozat végére minden tanulónak ismernie kell a NETFIT-et alkotó motoros teszteket, tudniuk kell, hogy mely alapképességet méri az adott teszt (erő, állóképesség, hajlékonyság). Ismerniük kell, hogy mit jelent az egészségzóna, és miért fontos, hogy az egészségzónában teljesítsenek az egyes tesztekben. Elemi ismeretekkel kell rendelkezniük a fittségi állapot fejlesztésének lehetőségeiről. Tapasztalattal kell bírniuk az egyéni célok kijelölésének szerepéről, az egyéni, önmagához mért fejlődés megítéléséről.

Felső tagozaton a tanulónak már tudniuk kell a tesztek pontos végrehajtását, a végrehajtás szempontjait és meg kell tudni különböztetni a hibás és a helyes végrehajtás módját. Tisztában kell lenniük a fizikai fittség és az egészség összefüggéseivel. Képessé kell válniuk társaik teszteredményének rögzítésére és a végrehajtás minőségi értékelésére. Értetniük kell a NETFIT egészének, valamint az egyes fittségi profiloknak a szerepét az egészségmegőrzésben.

A NETFIT-ben két mérés a test összetételére és a tápláltsági állapot meghatározására, hét pedig a fittsége vonatkozik.

A NETFIT által vizsgált fittségi profilok és tesztfeladatok

1. Testösszetétel és tápláltsági profil

- Testtömeg mérése - testtömeg-index (BMI)
- Testmagasság mérése
- Testzsírszázalék mérése - testzsírszázalék

2. Vázizomzat fittsége profil

- Ütemezett hasizom teszt - hasizomzat ereje és erő-állóképessége
- Törzsemelés teszt - törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
- Ütemezett fekvőtámasz teszt - felsőtest izomereje
- Kézi szorítóerő mérése - kéz maximális szorító ereje
- Helyből távolugrás teszt - alsó végtag robbanékony ereje

3. Hajlékonysági profil

- Hajlékonysági teszt- térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

4. Aerob fittségi (állóképességi) profil

- Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) - aerob kapacitás

A törvény által megszabott kötelezettség végrehajtására, a felmérés lebonyolításához szükséges eszközcsomag biztosított. /mérési útmutató, hanganyag az ingafutáshoz, valamint az ütemezett hasizom és ütemezett fekvőtámasz tesztekhez; oktató DVD tesztek; mérleg, testmagasságmérő, hajlékonyságmérő eszköz, kézi szorítóerő-mérő, mérőcsík, 20 m-es szalag, a bioimpedancia (zsírszövet-mérés) elvén működő készülék/

A NETFIT szoftveres alkalmazása olyan személyre szabott értékelési lehetőséget kínál minden tanuló számára, amely vizuálisan is szemlélteti a fittségi állapotot, valamint konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztés érdekében.

A tanulók fizikai fittségi mérésének célja a tanulók egészségmegőrzésének, javításának, fenntartásának előmozdítása, és a tanulók egészségi állapotának nyomon követése a tanulók fizikai fittségi szintjének feltárásával.

A fizikai fitességi mérések egyes tanulókra vonatkozó, adott tanévben rögzített adatait az iskola testnevelés tantárgyat tanító és az iskola igazgatója által kijelölt egyéb pedagógusai tanévenként elemzik, és meghatározzák az adott tanuló fizikai fitességi szintjének további fejlesztése szempontjából – elsősorban az iskolai testnevelésórák keretei között – szükséges intézkedéseket.

12 Az iskola környezeti nevelési programja

12.1. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

A környezeti nevelés fogalma

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes, érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő, illetve élettelen környezettel,
- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére,
- felkelti az igényt, képessé tesz:
 - a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására,
 - összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére,
 - a problémák megkeresésére, okainak megértésére,
 - a kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére,
 - az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben,
 - a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.

Az alapelveket szabályozó jogi háttér

A nemzetközi előzmények közül azt az egyet említjük meg, mely az összes eddigi kezdeményezést magába olvasztja. Az ENSZ 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2004-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértékei.

E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségnevelési programjai. A hazai jogszabályi háttér az Alaptörvény környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaiból vezethető le.

A környezettudatosságra nevelés célja

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

A közoktatási stratégiai célok figyelembevétele

A környezeti nevelési program nemcsak az iskola sikeres környezeti nevelési programjának záloga, hanem nagymértékben hozzájárul az iskola egyéb célkitűzéseinek megvalósításához. A környezeti nevelés a mindennapi pedagógiai munkához használt eszköz. Az iskolák csak akkor tudnak megfelelni a rohamosan változó társadalmi igényeknek, ha maguk is változnak, s terveiket is módosítják a változásoknak megfelelően. Így a környezeti nevelési program 2-3 éves felülvizsgálata szükséges.

- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén.
- A környezetről szóló tudás megszerzése során a diákok életközeli helyzetekben gyakorolják, erősítik az élethosszig tartó tanulás képességének fejlesztési folyamatában is nélkülözhetetlen kompetenciákat (pld. értő olvasás, tudományos adatgyűjtés és elemzés, szóbeli információszerzés más emberektől, kommunikációs kompetencia).
- Az oktatási esélyegyenlőtlenségek mérséklése.
- A környezeti nevelési tevékenységek fontos elemei az esélyegyenlőtlenségek csökkentésének. A hagyományos óraszervezéstől eltérő tanulási formák sok

lehetőséget adnak azon diákok érvényesülésére, fejlődésére is, akiket a hagyományos tanórai keretekben nem, vagy csak kevésbé sikerül aktivizálni, fejleszteni. A környezeti nevelés módszertani kínálatában a sajátos nevelési igényű tanulókat jól segítő módszerek is fellelhetők. A környezeti nevelés széles módszertani választéka garancia arra, hogy a környezeti nevelés keretein belül megoldható a diákokkal való differenciált foglalkozás, illetve az egyénre szabott pedagógiai módszerek alkalmazása.

- Az oktatás minőségének fejlesztése.
- A környezeti nevelésben alkalmazott módszerek sokfélesége és nem hagyományos jellege elősegíti a tanítás-tanulás folyamatának módszertani megújítását. A környezeti nevelés jelen, illetve jövőorientáltsága pedig segíti a tanításközpontú pedagógiából a tanulásközpontúba való átmenetet.
- A pedagógusszakma fejlődésének támogatása.
- A környezeti nevelés az egyik legdinamikusabb fejlődő területe a pedagógiai gyakorlatnak, így az avval való foglalkozás nagymértékben támogatja a pedagógusszakma fejlődését.
- Az IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) alkalmazásának fejlesztése.
- A környezeti problémák globális és nemzetközi jellegéből következik, hogy már ma is számos információs technológiára alapozott nemzetközi környezeti nevelési programlehetőség áll a pedagógusok rendelkezésére. Mindezen programokba való bekapcsolódás nemcsak az IKT – alkalmazások fejlesztését segíti elő a környezeti nevelés mellett, hanem – nemzetközi jellegük miatt – a nyelvtanulás előmozdítói is.
- Az oktatás tárgyi feltételeinek javítása.
- A környezeti nevelési tevékenységekhez rendelkezésre álló pályázati források hozzásegítik az iskolákat a tanulás tárgyi feltételeinek és környezetének javításához.

12.2. A környezeti nevelés színterei az iskolában

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, melyekhez a diákoknak is köze van. Különböző kreatív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink komoly elméleti

alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

Nem hagyományos tanórák és tanórán kívüli programok

- A tanév során – lehetőség szerint – erdei iskolát, intézmény- és múzeumlátogatásokat szervezünk. Az erdei iskolában a munka meghatározott munkarend szerint folyik, ahol a diákok megtanulják a természettel való harmóniában élés mikéntjét. Az erdei iskola költségeit pályázatokból és szülői befizetésekből fedezzük.
- A gyerekek olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat (Kaán Károly verseny, Hevessy kémiaverseny, helyi iskolák által meghirdetett versenyek).
- Különböző akciókban veszünk részt: rendszeresen különböző gyűjtési akciókat (papír, elem, stb.) szervezünk, minden tanévben madarak-fák napi programokat szervezünk. Részt veszünk a Városi Vöröskereszt által szervezett egészségügyi versenyeken.

Erőforrások

A környezeti nevelés munkánk céljaink eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet összetevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakult együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Nem anyagi erőforrások:

Iskolán belüli együttműködés

- Iskolavezetőség támogatja a környezeti nevelési programot. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt, ösztönző rendszert dolgoz ki, aktívan részt vesz az egyes programokban.
- Az erdei iskola költségeit pályázatokból és szülői befizetésekből fedezzük.
- Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára.
- Valamennyi szakos tanár belátja, hogy minden tanár feladata a környezeti nevelés. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés, illetve oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk az együttműködést. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak. A közös munka áttekintése igazgatóhelyettesi feladat.

- Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van a diákönkormányzatnak, a diákönkormányzat munkáját segítő tanárnak, osztályközösségeknek, valamint a környezetvédelem iránt különösen érdeklődő diákoknak (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló kutatások és kezdeményezések).
- A diákok a környezeti témával kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepet szánunk a környezettudatos szemlélet kialakításában a tanulmányi kirándulásoknak, hulladékgyűjtési akcióknak, az erdei iskolának. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát az oktatási munkaközösség határozza meg.
- A tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése igazgatóhelyettesi feladat.
- A Családsegítő Szolgálat: felméréseivel és azok elemzésével segíti környezeti nevelési munkánkat, hogy a hatékonyságról is tájékoztatást kapjunk.
- Iskolaorvos: előadások tartása az egészséges életmódról, környezeti ártalmakról.
- Adminisztratív dolgozók: támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával. Részt vállalnak a szelektív hulladékgyűjtésben, takarékoságban.
- Technikai dolgozók: a programok tárgyi feltételeinek biztosítása (világítási hálózat karbantartása, hőszigetelés, zöldítési program, szelektív hulladékgyűjtés).
- Tanárok és szülő: az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése, fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván.
- Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják. Előadások tartása, szemléltetőeszközök gazdagítása, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása. Tevékeny részvétel a programokban, az ő szemléletük is formálódik, a környezeti nevelés túlmutat az iskola falain.

- **Költségvetés:** az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.
- **Alapítvány:** az iskolai alapítvány – rászorultsági alapon – támogatja a tanulók erdei iskolában és osztálykirándulásokon való részvételét. Lehetőség van azonban arra is, hogy az ezekhez a munkákhoz szükséges eszközök vásárlását az alapítvány anyagilag segítse.

Külső erőforrások:

- **Fenntartó:** biztosítja a közoktatási normatívát a tanulók számára
- **Pályázat:** a pályázat megjelenésének figyelése igazgatóhelyettesi és könyvtárosi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes mértékben arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szól.

Külső erőforrások, a kapcsolatrendszer feltérképezése:

Bővítés lehetőségei:

- más közoktatási intézmények,
- Magyarországi Református Egyház Zsinati Oktatásügyi Iroda
- Önkormányzat környezetvédelmi referense.

12.3. Alapelvek, jövőkép, célok

Alapelvek, jövőkép

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk. Ezek a következők:

- a fenntartható fejlődés,
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések,
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései,
- alapvető emberi szükségletek,
- emberi jogok,
- demokrácia,
- elővigyázatosság,
- biológiai és társadalmi sokféleség,

- ökológiai lábnyom.

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani

- a környezettudatos magatartást és életvitelt,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt,
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát,
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését,
- a rendszerelméletet,
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését,
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban

Ilyenek pld.:

- alternatív problémamegoldó gondolkodás,
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód,
- szintetizálás és analízis,
- problémaérzékenység, integrált megközelítés,
- kreativitás,
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód,
- vitakészség, kritikus véleményalkotás,
- kommunikáció, médiahasználat,
- konfliktuskezelés és megoldás,
- állampolgári részvétel és cselekvés,
- értékelés és mérlegelés készsége.

Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell iskolánknak biztosítania, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktuskezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadását, kialakítását, megszilárdítását, és azok hagyománnyá válását.

A fenti célok csak úgy valósulhatnak meg, ha hatékony tanítási-tanulási stratégiákat tudunk kialakítani. Iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk. Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki.

Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden tanórán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egészként lássák a természetet, s benne az embert.

Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, biológia, földrajz tantárgyak között már megvalósult az együttműködés, egyre bővül azonban a kör.

Konkrét célok

Szaktárgyi célok

- A szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre.
- A hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti és az épített környezetre, az emberre).
- Interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok).
- Tanórán kívüli szakórák szervezése, rendhagyó órák.

Hagyományok ápolása

- Madarak-fák napi egész napos program szervezése.
- Részvétel a Kaán Károly Környezet- és Természetvédelmi Verseny országos döntőjének rendezésében, szervezésében.
- Kiállítások megtekintése.
- Egészséges táplálkozási vetélkedő.

- Drogprevenciós program folytatása.
- Osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.
- Egészségnap
- Föld-napja

Új tervek, célok, feladatok, sikerkritériumok

- A környezeti nevelés az oktatás valamennyi területén jelenjen meg! (Több környezeti nevelési tartalom a tanórákon, változatosabb tanítási, tanulást segítő környezeti nevelési módszerek).
- Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket. (Projektok kidolgozása. Egyre több tanuló vesz részt a tanulási projektben).
- A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példákkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői. (Képzések, továbbképzések, szülői értekezletek tartása az adott témában. A felnőttek rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel, és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság alakítása során mintaként szolgálnak. Az iskolai programok tervezésekor szempont, hogy a lehetőségekhez képest minél környezetkímélőbb legyen).
- Az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése. (Szelektív hulladékgyűjtés, papír folyamatos gyűjtése, a helyes vásárlói szokások kialakítása. Az iskola dolgozói szelektíven kezelik a papírhulladékot.)
- Takarékoskodás a vízzel és a villannyal. (A rendszeres, majd alkalmankénti ellenőrzések. Nem lesznek csöpögő csapok, égve felejtett villanyok.)
- A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat. (Kutatómunka, kiállítások, vetélkedők, előadások a „Jeles Napokra”, ha ismeri környezetét, szereti, kötődik hozzá és megóvjja.)
- Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldük védelmezői. (Faültetés, madáretetés. A tanuló kötődik a környezete egy darabjához és ezen keresztül átérzi környezetünk megóvásának fontosságát.)
- Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét, megalapozva az élethosszig tartó tanulást. (Zöld sarok kialakítása a tantermekben, szakkönyvek, folyóiratok. Versenyeredmények javulása.)

13. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk integráló jellegű intézmény. Képesek vagyunk mind a különleges bánásmódot igénylő, mind a hátrányos helyzetű (HH), illetve halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók integrált nevelésére-oktatására.

Az esélyegyenlőség biztosítását az alábbi területekre kiterjedően értelmezzük:

- a.) A nevelésbe, oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,
- b.) A nevelés/oktatás követelményeinek megállapítása és követelménytámasztás,
- c.) A teljesítmények értékelése,
- d.) A neveléshez, oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,
- e.) A neveléssel/oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- f.) A nevelésben/oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
- g.) A pályaválasztási tanácsadóhoz való hozzáférés, valamint
- h.) A nevelésben/oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti

- különösen valamely személy vagy csoport
- a.) jogellenes elkülönítése egy köznevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, vagy csoportban
- b.) olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat, illetve nem felel meg a szakmai szabályoknak, és mindezek következtében nem biztosítja a tanulmányok folytatásához, az állami vizsgák letételéhez szükséges, az általában elvárható felkészítés és felkészülés lehetőségét.

Köznevelési intézményben nem működhetnek olyan szakkörök, diákkörök és egyéb tanulói, hallgatói, szülői vagy más szervezetek, amelyek célja más személyek vagy csoportok lejáratása, megbélyegzése vagy kirekesztése.

Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha nevelést/oktatást csak az egyik nembeli tanulók részére szervezik meg, feltéve, hogy a nevelésben/oktatásban való részvétel önkéntes, továbbá emiatt a nevelésben/oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem érheti.

Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha a köznevelési intézményben a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerint, olyan vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló, továbbá kisebbségi vagy nemzetiségi nevelést/oktatást szerveznek, amelynek célja vagy tanrendje indokolja elkülönült osztályok vagy csoportok alakítását. Feltéve, hogy emiatt a nevelésben/oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá, ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt, illetve államilag támogatott követelményeknek.

Esélyegyenlőségi célkitűzések intézményünkben:

Olyan körülményeket alakítunk ki, hogy megvalósuljon

- a megkülönböztetés megszüntetése,
- az egyenlő bánásmód,
- az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- a társadalmi szolidaritás.

Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési/oktatási helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során.

A fenti célok megvalósítása érdekében folyamatosan figyelemmel kísérjük

- tanulóink szociális helyzetét,
- a közszolgáltatások elérhetőségét,
- a gyermekek/tanulók (HH/HHHH ill. SNI) eloszlását az egyes óvodai csoportokban és iskolai osztályokban,
- gyógypedagógiai nevelést, oktatást,
- a lemorzsolódás arányát,
- a továbbtanulási mutatókat,
- a tanórán kívüli programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban,
- az iskolán kívüli segítő programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban,
- a kompetencia mérések eredményeit,
- a humán-erőforrás hiányát,
- az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést,
- a módszertani képzettséget,
- az intézményi és szervezeti együttműködéseket (egyházak, kisebbségek, civil szervezetek).

Az esélyegyenlőség biztosítását szolgáló dokumentum

Az intézmény elkészíti, és folyamatosan karbantartja a Köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv c. dokumentumát. Felülvizsgálatára 4 évenként kerül sor.

14. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek**14. 1. Az iskolai jutalmazás formái**

Az iskolában tanév közben a következő dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret
- napközis nevelői dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

A dicséretet írásba kell foglalni és így kell a szülők tudomására hozni, valamint a közösség előtt ki kell hirdetni.

Az egyes tanévek végén kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melynek a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vesznek át.

Az iskolán kívüli versenyeken, előadásokon, bemutatókon, vetélkedőkön eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett közös munkát az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és könyvjutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni és így kell a szülők tudomására hozni, valamint a közösség előtt ki kell hirdetni.

Azt a tanulót, aki:

- a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
 - a házirend előírásait megszegi,
 - igazolatlanul mulaszt,
 - árt az iskola hírnevének,
- büntetésben lehet részesíteni.

14.2. Az iskolai büntetés formái

- szaktanári figyelmeztetés,
- napközis nevelői figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés (szóban, írásban),
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés (szóban, írásban),
- igazgatói intés,
- igazgatói megrovás,
- tantestületi figyelmeztetés,
- tantestületi intés,
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyosságától függően el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni: így kell a szülők tudomására hozni (esetleg postán elküldeni), valamint a közösség előtt ki kell hirdetni.

14.3. Az értékelés nyilvános fórumai

- háziversenyek, vetélkedők,
- nyitott tanítási órák a szülők és az érdeklődő általános iskolások számára,
- értékelés, méltatás a helyi médiában,
- értékelés az egész diákközösség előtt, a nevelőtestület előtt,
- a tanévzáró ünnepélyen is értékel az igazgató,
- szakköri produktumok kiállítása, bemutatója,
- suligyűlés 1-2. és 3-4. évfolyamon.

III. ÓVODAI NEVELÉS

1. Óvodai intézményegység

1.1. Az intézményegység adatai

A tagóvodák neve, címe:

Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda Posta utcai tagóvodája,

Cegléd, Posta u. 2.

Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda Báthori utcai tagóvodája,

Cegléd, Báthori u. 11.

Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda Kőröstetétleni tagóvodája,

Kőröstetétlen, Kocséri út 10.

Az óvodai csoportok száma:

Báthori utcai Tagóvodában: 4 csoport

Posta utcai Tagóvodában: 4 csoport

Kőröstetétleni Tagóvodában: 3 csoport

össz.: 11 csoport

Az Intézményegység alapfeladatai:

- Óvodai nevelés
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő foglalkoztatása
- A többi gyerekekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyerekek /mozgáskorlátozott, beszéd fogyatékos, valamint a megismerő funkciók, vagy

a pszichés fejlődés zavara tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, tanulási zavar kevert típusai, hiperaktivitás, figyelemzavar) óvodai nevelése, egészségügyi, pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkoztatása a Báthori utcai és a Posta utcai tagóvodákban.

Az intézményegység szakfeladatai:

851000 Óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatása

851011 Óvodai nevelés, ellátás

851012 Többi gyerekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése

Felekezetek szerinti hitoktatás biztosítása

Tehetséggondozást elősegítő foglalkozások szervezése

562912 Óvodai intézményi étkeztetés biztosítása

Az óvodákba felvehető maximális gyermeklétszám: 236 fő

Báthori utcai tagóvoda: 88 fő

- óvodai nevelés **88 fő**

- a többi gyerekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek

óvodai nevelése **10 fő**

- óvodai étkeztetés **88 fő**

Posta utcai tagóvoda: 92 fő

- óvodai nevelés **92 fő**

- a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek

óvodai nevelése **10 fő**

- óvodai étkeztetés **92 fő**

Kőröstetétleni tagóvoda: 56 fő

- óvodai nevelés	56 fő
- óvodai étkeztetés	56 fő

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik.

A református óvoda nevelési elveiben és gyakorlatában elkötelezett a keresztyén értékek és életvitel közvetítésében a rábízott gyermekek felé, figyelembe véve a szülőknek azt a jogát, hogy gyermeküket vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesítsék.

1.2. Helyzetelemzés**1.2.1. Személyi feltételek**

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Az óvodapedagógus jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. A tagóvodákban 21 óvodapedagógus dolgozik, szakellátottságunk teljes.

A nevelőmunkát 12 dajka segíti, akik rendelkeznek a munkakör betöltéséhez szükséges végzettséggel. A dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, személyiségével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Az intézmény vezetője az igazgató, az intézményegységet az óvodavezető irányítja.

Mind három tagintézmény élén tagóvoda-vezető áll.

Gyermekeink hitre nevelésében segítségünkre vannak református hitoktatók, és a gyülekezetek lelkipásztorai. A katolikus felekezetű gyermekekkel, katolikus hitoktató foglalkozik hittan foglalkozás keretében.

Intézményegységünkben egy fő főállású fejlesztőpedagógus dolgozik. Elsődleges feladata a későbbi tanulási problémák kialakulásának megelőzése, a tanulási nehézségekkel küzdő, ép intellektusú gyermekek problémáinak feltárása, rehabilitációs célú foglalkoztatása, részképességeik fejlesztése.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek (gyógypedagógus-pszichopedagógus-logopédus) bevonását, közreműködését igénylik.

A tagóvodáinkban 1-1 fő pedagógiai asszisztens is segíti a nevelőmunkát.

Mindhárom telephelyen karbantartó-udvaros munkatárs gondoskodik az esztétikus, tiszta, rendezett környezet biztosításáról.

Az óvodapedagógusok, és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkája nagymértékben hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

1.2.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk tárgyi feltételeinek előteremtésekor szem előtt tartottuk az országos alapprogramban előírtakat. A felülvizsgálat során a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. mellékletét, a kötelező (minimális) eszköz- és felszerelési jegyzéket vettük alapul.

Az óvoda tárgyi feltételei megfelelnek a központilag meghatározott elvárásoknak. Csoportszobáink tágasak, tiszták, esztétikusak. Berendezéseiket úgy alakítottuk ki, hogy megfeleljen a gyermekek méreteinek.

Játékeszközeiket a belső igényeiknek megfelelően, önállóan választhatják ki, mindezek biztonságukat, kényelmüket szolgálják. A berendezési tárgyak változatos színükkel, formájukkal, harmóniát sugároznak az épületekben. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő minden csoportszoba, mosdó, öltöző, folyosó.

Óvodáink játszó udvarai nagyon tágasak, találhatóak bennük füves, fás, virágos területek, minden nap felásott, megforgatott homokozók. Lehetőségük van a gyerekeknek a szabad mozgásra, futásra, labdázásra, asztaloknál való tevékenykedésre, homokozásra - sarazásra, rollerezésre, biciklizésre, körjátékozásra, beszélgetésre, mesehallgatásra.

Az épületekben találhatóak vezetői irodák, nevelői szobák, öltözők.

A szülőkkel való kapcsolattartás érdekében a fogadóórát és a megbeszéléseket a nevelői szobában tartjuk.

2. Pedagógiai Programunk szellemisége

2.1. Gyermekkép

Keresztény nevelésünk szellemisége gyermekközpontú. Valljuk, hogy a gyermek Isten ajándéka, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség.

Nevelésünk szeretetteljes – befogadó, Isten előtt kedves, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Fontos számunkra, hogy gyermekeink legyenek érzelmileg gazdagok, környezetükben jól tájékozódók, nyitottak, önmagukat értékelni tudók, másokat elfogadók, önzetlenek, segítőkészek, együttérzők. Képesek legyenek az örömet és a boldogságot adó hit befogadására. Érdeklődjenek a világ dolgai iránt, ismerjék meg értékeiket. Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

2.2. Óvodakép

Óvodáink anyaintézményként tekintenek az azonos fenntartású református általános iskolára, és testvérintézményként a körösteretetleni tagiskolára. Velük együtt tartozunk a Dunamelléki Református Egyházkerület nevelési intézményei körébe, ill. a magyar köznevelési rendszerbe.

Református óvodánk munkatársi közössége - személyes hitük és életük példájával - szeretetteljes, okosan szerető, segítőkész, toleráns és bátorító magatartással fordul a gyermekek felé, szem előtt tartva az együttélés szükséges szabályait.

Valljuk, hogy a gyermekek és egymás megbecsülése, tisztelete a jóindulatú segítőkészség példája a legnagyobb hatású nevelési módszer. Célunk az Isten- és emberszeretetre nevelés.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a család mintájára szervezett intézmény. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az anyai bánásmódra és a testvéri kapcsolatokra hasonlító légköre, érzelmi-hangulati jellemzői tehetik elfogadhatóvá a kisgyermek számára. Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A keresztyén erkölcsök elültetésével, hitben és hitre neveljük a gyermekeket.

Ceglédi óvodáinkban 3-3 homogén csoport mellett 1-1 vegyes életkorú osztatlan csoport kialakítására (kis-, középső, nagy) van lehetőség.

A körösteretetleni tagóvodában 2 vegyes életkorú csoport mellett 1 kislétszámú homogén csoport működése lehetséges.

Az egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés az egész nap folyamán, oldott szeretetteljes légkörben történik. Óvodáinkat nyitottság, segítőkészség jellemzi. A szülőkkel történő együtt gondolkodást, elfogadást, őszinte információcserét jó alapnak tekintjük a gyerekek sikeres nevelése érdekében.

Valljuk, hogy az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba, a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

2.3. Óvodai nevelésünk alapelvei

A kisgyermek pszichoszomatikus fejlődését, személyiségének kibontakozását nem csupán az adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, valamint a spontán vagy tervszerűen alkalmazott környezeti hatások határozzák meg, hanem az Úr Jézus Krisztus gondviselő kegyelme, szeretete és az általa hitben élő felnőttek ráhatása is.

- A krisztusi szeretet és szolgálat alázatával, nevelő munkánkat Istentől kért bölcsességgel végezzük.

- Szeretetteljes légkörben gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságról.
- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése, egyéni készségeinek és képességeinek felelősségteljes fejlesztése a gyermek személyiségéhez igazodva (a gyermek – mint alakuló személyiség tisztelete).
- Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel indulhasson.
- A gyermeki szabadság biztosítása, olyan kevés szabállyal, amely elősegíti a közös élmények és tevékenységek által a szocializációt, az erkölcsi tulajdonságok megalapozását.
- Gondoskodunk a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra.
- A tevékenységeken keresztül gondoskodunk az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítéséről.
- A családdal való együttműködés és szükség szerinti segítség, gondozás, esélyegyenlőség biztosítása (A család szeretetére, tiszteletére nevelés).
- Megteremtjük a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi feltételeket.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek multikulturális nevelésén alapuló integráció lehetőségének biztosítása. Migráns gyerekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, nemzeti kultúrájuk megismerését, elfogadását és az integráció lehetőségét.
- A szülőföld tiszteletére, szeretetére nevelés, a magyar néphagyományok megismerése, megőrzése és éltetésére nevelés.

2.4. Az óvodai nevelés célja

Célunk, elősegíteni a gyermeki személyiség kibontakozását, a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Úgy kívánjuk elindítani gyermekeinket, hogy rendelkezzenek mindazzal az ügyességgel, bátorsággal és „okossággal”, ami egy iskolába lépő kisgyermektől elvárható. Legyen életük természetes része az imádság, szeressenek énekelni, rajzolni, tudjanak játszani, legyenek

kíváncsiak a mesékre, történetekre és azokat figyelmesen végig is tudják hallgatni. Legyen mozgásuk összerendezett, szókincsük gazdag, társas viselkedésük udvarias, lélektani értelemben kompromisszumképes. Magatartásukat környezettudatossá formáljuk, amely segíti őket abban, hogy Isten teremtett világát tiszteljék, őrizzék és óvják.

Óvodáskor végére kapják meg mindazokat az élményeket, amelyek tartós hatásokkal kötik őket az anyanyelvhez, a szülőföldhöz és református egyházunk közösségéhez.

Legfőbb célunk, hogy a gyermekek megismerkedjenek Isten szeretetével, gondoskodásával, személyes kapcsolatuk legyen Istennel, imádkozó emberekké váljanak.

3. Az óvodai nevelés fő feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Feladatunknak tekintjük – egész nap folyamán – a keresztyén erkölcs normáihoz igazodó magatartás, az emberi kapcsolatokban a szeretet, a bizalom, a türelem, az igazságosság, a szelídség megtapasztalását, befogadását és gyakorlását,
- az egészséges életmód alakítását,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítását,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítását.

3.1. Az egészséges életmódra nevelés, egészségvédelem

Az egészség a testi, fizikai, a szellemi, pszichikus, és a társas-társadalmi, szociális jólét állapota. Az egészséges életvitel igényeinek kialakítása, a testi fejlődés biztosítása kiemelt jelentőségű, minden nevelési mozzanatban jelenlevő feladata óvodánknek. Az óvoda az egészségfejlesztő ismereteknek csupán egy részét közvetíti. A gyermek már előzetesen jelentős mennyiségű egészségvédő ismeretet hoz magával a családjából, de *egyre több ismeretet kell megszereznie és rendszereznie szervezetének működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről* (pl. kórokozó, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás és pihenés, az érzékszervek higiéniája és védelme stb.). Ezekhez az ismeretekhez kapcsolódnak azok az egészségvédő, egészségfejlesztő biológiai ismeretek, amelyeket a gyermek értelmi szintjéhez mérten az óvodában szerez meg, illetve rendszerez (ilyen pl. a szívverés megfigyelése, a légzés szaporasága). Az egészségvédelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed az óvodai tevékenységek mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játékra, a "kísérletezésekre", megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra.

Az egészséges életmód kialakítását szolgáló tevékenységeink:

- séták, kirándulások

- gyümölcs-, és zöldségnapok
- zöldségek, gyümölcsök termesztése
- mindennapos mozgás
- mozgásfejlesztő eszközök egész napos használata bent és kint.

Feladataink:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a testi egészség: edzés és mozgás-fejlesztés, a gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, a mozgás megszerettetése,
- a lelki egészség: érzelmi biztonság nyújtása, optimális környezet biztosítása, a szociális kapcsolatok harmóniája.
- a gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása,
- a napi életritmus kialakítása.
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás és a fenntarthatóság értékrendjének megalapozása.
- a gyermekek figyelmének felhívása biztonságuk, testi épségük megőrzése érdekében a balesetvédelem szempontjából fontos szabályokra
- a megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- együttműködés az óvoda védőnőjével

Az óvoda helyi adottsága befolyásolja a gyerekek egészséges életmódjának szintjét. Óvodai nevelőmunkánk alapját képezi az igényesen kialakított tárgyi környezet. Mindhárom óvoda egészséges, tiszta, nyugodt környezetben található. Igényesen kialakított udvarainkon megtalálható a füves, homokos és betonozott rész, valamint a Báthori utcai Tagóvodában négy magaságyás zöldségek, fűszernövények és gyümölcsök részére, a Posta utcán veteményeskert. Az udvarok felszereltsége, növényzete megfelel a kor elvárásainak, minden korcsoport megtalálhatja a kedvére való tevékenységet.

A rendszeresen megszokott, azonos időben végzett tevékenységek nyugalmat, biztonságot adnak a gyerekeknek. A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be. A

kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetük kialakításához.

TÁPLÁLKOZÁS, TESTÁPOLÁS, ÖLTÖZKÖDÉS, MOZGÁS, PIHENÉS

TÁPLÁLKOZÁS: Az óvoda háromszori reformétkeztetést biztosít a gyermekek részére.

A változatos étrendet kiegészítjük, vitamin pótlására szolgáló, plusz gyümölcs és zöldség fogyasztással. A kulturált étkezési szabályokat minden esetben igyekszünk betartani. Önkiszolgálás és naposság beiktatásával teremtjük meg az étkezés elemi feltételeit. Napirendünkben a folyamatos tízóraiztatás szerepel.

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás. Az egészséges táplálkozáshoz a gyermekeknek az 5 alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell naponta fogyasztani. Az alapélelmiszerek csoportjai:

1. kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
2. zöldség, gyümölcs
3. hal, hús, tojás,
4. tej és tejtermék
5. olaj, margarin, vaj, zsír

Olyan szolgáltatóval biztosítjuk a gyermekek napi háromszori étkezését, aki szerződésben megfogalmazva vállalja és biztosítja az egészséges, változatos, jó alapanyagokból készült ételeknek a vonatkozó előírásoknak megfelelő biztosítását.

Minden étkezésnél, de kiemelten az ebédnél az óvónő elmondja, megnevezi az aznapi étlapon szereplő ételt. Ezen kívül boltos, piacos és családjátékokban ismertetjük meg a gyermekekkel az alapélelmiszereket.

Folyamatos tízóraiztatás esetén is szükség van az étkezések közötti két és fél, háromórás időközre, hogy a gyermek gyomra a következő étkezés időpontjáig kiürülhessen.

Az ebédeltetés közösen kezdődik minden csoportban. Az étkeztetést biztosító szolgáltató és a szülők közreműködésével a gyermekek minden nap kapnak friss gyümölcsöt az óvodában.

Megismertetjük a gyerekeket a zöldségek, gyümölcsök ízével, gyümölcsnapot tartunk, megismerkedünk évszakonként a zöldségekkel. Az udvari kiskertekben zöldséget, gyümölcsöt és fűszernövényeket termesztünk, hogy így még közelebbről tudják megismerni a gyerekek ezeket az élelmiszereket.

Beszélgetünk a tejtermékek jelentőségéről, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét. Megtanítjuk a helyes fogápolást.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

TESTÁPOLÁS: A gyerekek egészségének védelmét és a higiénés szabályok belső értékévé válását fontos feladatunknak tekintjük. Célunk kialakítani a gyermekekben a testükkel kapcsolatos tisztasági igényt, amely arra ösztönzi őket, hogy "bármikor, amikor szükségét érzik, tisztálkodjanak. (alapos kézmosás, arcmosás, körömkefe használat, fésülködés stb....)

A higiénés szokások megalapozásához, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatának elsajátításához szükség van az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolatra.

A tisztaságot, a rendet minden nap igényeljük, arra nagy gondot fordítunk. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a fogápolási kultúra megalapozásának, rendszeressé tesszük óvodába lépéstől a fogmosást. Minden tevékenységben az óvó néni, dajka néni tevékeny segítségadása jelen van. Továbbá a falra kihelyezett képek segítik pl. a fogápolási eszközök rendeltetés szerű használatát, vagy az evőeszközök megfelelő elhelyezését.

ÖLTÖZKÖDÉSBEN kezdettől fogva az önállóságot erősítjük. Egészségi okok miatt az óvodában váltócipőt (sarkas, pántos, stabil) használnak a gyermekek. Testnevelés foglalkozáshoz tornaruhát, zoknit, tornacipőt, alváshoz pedig kényelmes pizsamát kérünk. Figyelünk arra, hogy a gyermekek ruházata megfelelő legyen a különböző tevékenységek során.

MOZGÁS: A gyerekek mozgásigényének kielégítését változatos tevékenységek szolgálják. Az egészségmegőrzés egyik fontos eszköze az irányított mozgásfejlesztés. Az időjárás függvényében törekszünk arra, hogy minél többször mozogjanak a gyermekek a szabad levegőn. A szabadban történő rendszeres mozgás növeli a szervezet ellenálló képességét és véd a betegségekkel szemben.

A sokoldalú mozgás egész óvodai életünket átszövi. Mozgásfejlesztő eszközeinket egész nap használhatják gyermekeink. Mindennapos testneveléssel és irányított udvari szabályjátékokkal egészítjük ki az egész napos szabad mozgást. A „*Mocorgó*” *mozgásos tehetségműhely* az 5-6 éves gyerekeknek hetente egyszer biztosít sokoldalú mozgáslehetőséget.

Fontos számunkra, hogy a gyermekek természetes mozgáskedvének kellő teret és időt biztosítsunk. A gyermek egészséges életmódra neveléséhez elengedhetetlen a levegőn való tartózkodás. Különösen érvényes ez a mozgásos játékokra és a szabad mozgásra. Napirendben rögzítettük a levegőn való tartózkodás idejét, ekkor a gyermekek irányított, illetve spontán mozgástevékenységet végeznek. Gondot fordítunk a csoportszoba megfelelő szellőztetésére is, különös tekintettel a játék és a pihenés idejére is.

A mindennapi testnevelés tudatos, tervszerű alkalmazása elősegíti a gyermek testi képességeinek, mozgásának fejlődését, kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző- és keringési szervekre, fokozza a gyermek jó közérzetét. A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre (*futó-ugró játékok, fogócskák, szabályjátékok, csapatjátékok*). Időpontját az óvónő szabadon választja

meg, a rugalmas napirend keretei között. Lehetőleg a szabad levegőn, az udvaron végezzük a játékos mozgást, ügyelve arra is, hogy a gyerekek öltözéke megfelelő legyen erre a célra.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a mindennapi testnevelés járuljon hozzá a mozgás megszerettetéséhez. Ehhez elengedhetetlen, hogy az óvónő élénk, vidám hangulatot teremtsen és maga is örömet lelje a közös játékban.

PIHENÉS: szintén nagyon fontos az óvodás gyerek számára. A korán érkezőknek igény szerint lehetőséget biztosítunk arra, hogy kiságyon tudjanak pihenni (akik 6-ra jönnek). Az ebéd utáni pihenés együtt jár az óvoda elcsendesedésével. Az alváshoz, pihenéshez megfelelő feltételeket biztosítunk: nyugodt légkör, átszellőztetett csoportszoba, óvónő meséje, éneke sötétítő függöny használata, felnőttek csendes beszéde, „alvóka” (puha plüss állat) használata.

Alapvető higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- mosdó rendeltetésszerű használata (*WC papír megfelelő használata*)
- kézmosás során folyékony szappan, törölköző használata
- jellel ellátott saját fésű, fogmosó felszerelés használata
- megfelelő orrfúvási technika elsajátíttatása
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása
- a textíliák szükség szerinti cseréje
- fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése
- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés
- zsebkendő állandó biztosítása csoportszobában, öltözőben, udvaron
- beteg gyermek elkülönítése

3.2. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges, hogy:

- Már az óvodába érkezéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket.

- Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szocializációs érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.
- Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda elősegíti, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus) közreműködésével.

Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által alapozódhatnak meg a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarat tulajdonságjegyek, fontos óvodai feladat.

A szocializáció színterei:

- a.) A befogadás időszaka
- b.) Együttlét a mindennapokban
- c.) Óvodai ünnepnapok
- d.) Partner Intézmények: Iskolák, színház, könyvtár, sportlétesítmények látogatása
- c.) Óvodák közötti sportrendezvények (Rob, Oviolimpia, Bozsik mérkőzések)
- e.) Kirándulások, és helyszíni foglalkozások

A gyermekek óvodába lépését nagyon alapos előkészítés kell, hogy megelőzze. Az első és legfontosabb a szülők előkészítő munkája, mellyel vonzóvá teszik az óvodát. Javasoljuk, hogy a rendszeres óvodába járás előtt már jóval ismerkedjenek az óvoda épületével, udvarával,

majd belső helyiségeivel is. Erre a célra a beiratkozás előtti hónapban Nyíltnapot szervezünk. Mielőtt a gyermek óvodába lépne, a két óvó néni a szülők meghívására, családlátogatásra mehet, így már ismerősként fogadják az óvodába érkező gyermeket. A szülő kezdetben jelen lehet gyermekével, amíg ez szükséges. Az első fogadóórán anamnézist vesz föl az óvónő a szülő hozzájárulásával. Fontos, hogy minden lényeges dolgot tudjunk, a hozzánk jövő gyermekekről. A befogadás időszaka nehéz mind a gyermeknek, mind a szülőnek. Nekünk az a lehetőségünk, hogy őszinte szeretettel és megértéssel forduljunk mind a gyerekhez, mind a szülőhöz.

A csoportos viselkedés szabályaival az óvodában ismerkednek gyermekeink. Megtanulnak együttműködni. Először csak egymás mellett játszanak, majd kialakul az együtt-játszás különféle szintje. Képesek lesznek megbeszéléseken, terveken alapuló együttes tevékenységre. Fontos szerepe van ebben a kommunikációnak és metakommunikációnak. A felnőttektől kapott jelzések alapján, megtanulják értékelni saját és társaik cselekedeteit. Elsajátítanak egy viselkedéskultúrát, mely a közösségben élő ember számára elengedhetetlen. A közösségi nevelésen belül hangsúlyozott szerep jut, az óvodai ünnepnapoknak, és azok előkészületeinek. Az együtt átélt ünnep örömteli hangulata, vagy az előkészületek varázslatos együttlétei emlékeztetések a gyermekek számára. Néphagyományőrző programunk különösen jól elősegíti a közösségi együvé tartozás érzésének kialakulását.

Szociális kapcsolatok erősítése

A személyiségfejlődésben az első éveket követően fokozatosan nő az intézményes nevelés szerepe. Az óvodai gyerekközösségben elérhető legfőbb eredmény, hogy a gyerekek jól érezzék magukat.

Törekszünk elérni, hogy a gyerekek figyeljenek egymásra, segítsék egymást, érdeklődés alakuljon ki bennük társaik iránt. Ez elengedhetetlen feltétele a jó, együttműködő légkör kialakulásának. Huzamosabb hiányzás esetén a csoport tagjai tudatják a távollévő gyerekekkel, hogy hiányzik és gondolnak rá. Imádságos szívvel hordozzák egymást.

A gyerekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. A közösen átélt napi élmények közösséggé formálják a gyermekcsoportot. Fontosak vagyunk egymásnak. A csoportos beszélgetések rendszeres napi alkalmai ránevelik a gyermeket arra többek között, hogy hogyan kell meghallgatni a másikat, kialakítják a helyes beszédkultúrát, a helyes nyelvi kifejezőkészséget.

A gyerekek közötti kapcsolatok alakulását figyelemmel kísérjük, nem erőltetjük, de a perifériára szorult gyerekeket különös gonddal próbáljuk bevonni a csoport életébe. Minden gyermeknél szeretnénk elérni a „jó nekünk itt lenni”- érzés megélését.

Lelki-egészségvédelem

A lelki-egészségvédelem nagyon fontos feladatunk, hiszen a lelki eredetű problémák (szorongás, félelem... stb.) negatívan hatnak az általános fizikai állapotra. Ennek tudatában kiemelten is figyelünk a következőkre:

- mindennemű megszegyenítést elutasítunk (pl.: bepisilés balesete)
- nyugalom biztosítása alvásidőben, WC használatkor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben
- nem terheljük túl gyermekeinket
- meghallgatjuk a problémákat
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot

A védelem és biztonság igényüket állandó jelenlétünkkel elégítjük ki. Nem vagyunk a középpontban, de mindig " kéznél " vagyunk. Az óvónő személyes jelenlétével képviseli a csoportos együttlét óvodánkra jellemző elemi szabályait:

- Hagyd játszani a másik kisgyermeket!
- Ha rombolósdit játszol, a magadét építsd és rontsd el!
- Megegyezés szerint néhány játékszer hazavihető, az otthoni behozható, de tulajdonosa vigyáz rá. Az otthonról behozott játékokkal kapcsolatos szabályok kialakítása csoportonként az óvodapedagógusok közös döntése.
- Jobb a játék, ha együtt játszunk!
- Igyekezz örömet szerezni másoknak, ez neked is jó!
- Az óvó néni tudta nélkül ne hagyd el a játékos helyet!
- Étkezés közben, mesemondáskor, alváshoz készülődve, vagy ha imádkozunk, légy csendben!

3.3. Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv megtanulása életünk első legnagyobb teljesítménye. A kisgyermek nem grammatikus módszerrel, hanem a beszélő szándékát kitapogatva alkotja, gyúrja, tanulja meg. A közleményeket meleg és hideg érzelmi pólusokra rendezi, elfogadó és elutasító beszédviselkedésre hangolódik rá. A beszédhelyzet, a szavak mögötti szándék és a beszélő személye nagyon fontos. A beszéd és viselkedés egyértelműsége az egyik legfontosabb követelmény (kongruencia). Az anyanyelv mondataival a magyar nyelvközösség észjárását, kultúrájának alapelemeit is birtokba veszik a kisóvodások.

A család, a szülőföld és egy nyelvközösség így köti magához a gyermekkori emlékek ezernyi eltéphetetlen szálával a közénk csöppent kisgyermeket, s felnövekedvén ebből lesz tartás, önismeret, társas élet, sors és hazaszeretet. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Különösen a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalatunkra, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységet, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az óvodai anyanyelvi nevelés fő területei:

- A beszéd tartalom fejlesztését elősegítő játékok, mondókák (szókincsbővítés, mondatalkotás, összefüggő szövegmondás)
- Légzéstechnikát elősegítő anyanyelvi játékok
- Ajak és nyelvtorna
- Magán és egyes mássalhangzók tiszta ejtését segítő játékok
- Hallásfejlesztő játékok

Fontosnak tartjuk a gyerekek beszédképességének gondos felmérését az óvodába lépés pillanatában. A beszédképesség tudatos fejlesztése, a fejlődés tudatos követése és az arra épülő további fejlesztés elengedhetetlen feladata az óvónőnek.

Ezt az iskolai életre való felkészítés alapjának kell tekinteni. A gondos felmérés során „kiszűrt” beszédhibás gyerekek logopédushoz történő irányítása már a középsőcsoporttól megtörténik.

Az értelmi nevelés feladatai:

- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás tudatos fejlesztése.

A gyermek természetes kíváncsiságára építve, érzékszerveire hatva igyekszünk őket hozzásegíteni a természeti és társadalmi környezet megismeréséhez. Játékos formában, a felfedezés örömét megízleltetve segítünk összefüggéseket megérteni, következtetéseket levonni. Segítjük gondolkodási műveleteik fejlődését, emlékezetük, fantáziájuk kiteljesedését.

Merész, kreatív gondolkodású, nagyfokú önállósággal rendelkező emberkéket szeretnénk nevelni óvodánkban. Legyenek nyitottak, érdeklődőek, kutató szelleműek.

Az értelmi fejlesztést differenciált bánásmód alkalmazásával szeretnénk megvalósítani. Fontos a személyes, egyéni képességek ismerete, és az arra alapuló tervezés. Mindenkit önmagához képest szeretnénk fejleszteni.

Célunk, hogy óvodáskor végére váljanak iskolaéretté. Legyen feladattudatuk, feladattartásuk, rendelkezzenek a koncentrált figyelem képességével. Tudjanak térben biztonságosan tájékozódni (térészlelés), értsék és használják az ezzel kapcsolatos kifejezéseket. Tudjanak saját testükhöz, illetve tárgyakhoz viszonyítani, gondolataikat fejezzék ki választékosan. Ismereteik bővüljenek, rendszereződjenek. Legyenek képesek szabálykövetésre és jelenjen meg a fogalmi gondolkodás elemi szintje.

4. Nevelési programunk tartalma

4.1. Programunk hitvallása

Református nevelésünk alapja a Szentírás és az abból táplálkozó hitvallásunk. Gyermkeinkben szeretettel, szakértelemmel (életkoruknak megfelelően) kívánjuk elültetni az „Ige magot”, mely igazán értékes emberré, személyiséggé formálja gyermekeinket. Célunk hitre segíteni őket és ezzel teljes, boldog életre

Keresztyén nevelésünk célja a harmonikusan fejlődő személyiség kialakítása mellett a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést.

4.2. Specialitásaink

Református óvodánk munkatársi közössége vállalkozik a hét éven aluli gyerekek szeretetteljes gondozására, nevelésére, civilizálására és kultúrálására, az elsődleges és másodlagos intelligenciabázis életre szóló alapjainak lerakására. A családdal együttműködve az elemi szokások, viszonyulások megerősítésére. Szándékunk, hogy óvodánk vonzó otthona legyen a benne megvalósuló keresztyén életnek. Küldetésünk, hogy a gyermeki személyiség megismerésére, megértésére törekedve Istentől ránk bízott ajándékként vezessük óvodás gyermekeinket.

A szeretet verbális és nonverbális úton is tanítható. Idejáró gyermekeinknek minél több tapasztalási, megélési lehetőséget szeretnénk adni, mert meggyőződésünk, hogy biztonságérzet, és szeretet kapcsolat nélkül nem létezik nevelés.

A református óvoda áldásközvetítő hely, ez nem néhány cselekedetében, tevékenységében, vagy nevelési eljárásában tükröződik, hanem teljességében egész szellemiségében megmutatkozik. Munkálkodásunk során Isten iránti tiszteletünk és szeretetünk a gyermekkor

fontosságának felismerésében, a gyermeki személyiség tiszteletben tartásában, gyermekeinek személyes elfogadásában nyilvánul meg. Valamennyien valljuk, hogy a gyermek Isten ajándéka, s a gyermekkor Isten rendelése. Ahogyan Nagy László írja: *„Az egész emberi élet szempontjából minden életkornak megvan a maga fontos, egyedülálló, teljes szerepe, feladata. Szigorúan tilos és kártékony bármelyiket is feláldozni a következő érdekében.”*

Ismerve az óvodás korú gyermek, fejlődés – lélektani sajátosságait valljuk, hogy az elfogadó szeretetteljes légkör megteremtésével, amelyben a gyermekek átélhetik és megérezhetik az elfogadottság a figyelem és a teljes törődés élményét, Isten szeretetéről teszünk bizonyosságot. A látható, átélhető tapasztalatok alakítják képzeletüket a gondviselő Istenről, ez válik formálódó hitük alap élményévé.

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.” (Péld 22,6) A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabb az őt ért benyomásokra, s nyitva áll Isten dolgai felé. Ebben rejlik a református óvoda nagy lehetősége. Soha többé nem nyitott ennyire a szíve a szerető Atya Istenről szóló üzenetre, a teremtés hitről és Jézust segítő, gondoskodó cselekedetére.

Feladatunk, hogy Isten Igéjének igazságait közvetítve felkeltsük érdeklődését, hogy még többet akarjon megtudni belőle.

4.3. Keresztyén szellemű nevelés

„Ekkor kisgyermeket vittek hozzá, átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket.” (Márk evangéliuma 10,13-16)

Hitéleti nevelés:

Hitéleti nevelésünknek két kötött alkalma van: az áhítat és a hittan-foglalkozás. Emellett fontos hangsúly van ünnepeink keresztyén szemléletű megélésén.

Hónap kezdő áhítatokat a lelkipásztorok, hétkezdő áhítatokat a délelőtti óvodapedagógusok tartanak saját csoportjukban. Hittan foglalkozást óvodai csoportonként, heti egy alkalommal református és katolikus hittanoktatóink tartanak.

A gyermek első találkozása Istennel, a szüleivel való kapcsolatában gyökerezik. Óvodás korban még nem tud képeket kialakítani Istenről, teljességében nem értheti meg a bibliai történeteket sem, de erős kötődésben él anyjával alapvető biztonság igényének megadójával. Ez az időszak fontos hitbeli fejlődésére nézve, hiszen, hogy valami képet alkothasson Istenről, hogy tisztelje, szeresse, ahhoz előzetesen ezeket az érzelmeket szüleivel kapcsolatban kell, hogy átélje.

Jelenleg a legtöbb család önmagában nem képes felvállalni az evangélium szerinti nevelést, ezért a keresztyén hitben való nevelés-tanítás első lépcsőfoka az óvoda lehet.

A katechézis sikere emberileg sokban múlik azon, hogy az hogyan kezdődik. Nem a bibliai történet mondás adja meg csupán a keresztyén szellemű nevelés lényegét, legalább olyan fontos, a személyes érintettség, az Istennel való kapcsolat szintje. Ezen a téren a hitelességet az óvónő személyes meggyőződésének kisugárzása adja, amelyet nem pótol a bibliai eseménysor csak szószserinti visszaadása.

Két dolog meghatározó: - a gyermekek életkora, és - a keresztyén ünnepkörök. Az óvodában a 3-6 éves korú gyermekek életkori sajátosságai behatárolják a lehetőségeinket. Elfogadjuk, hogy a biblia nyelve nem a gyermek nyelve. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően, Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket. A keresztyén ünnepek pedig keretet adnak együttléteinknek.

A cél a helyes Istenkép kialakulásának segítése, megéreztetni a gyermekekkel az Isten szeretetének jó ízét, ezért hangsúlyozni kell a szeretetet, rámutatni a bizalomra, hogy növeljük a gyermekben az ős bizalom csíráját.

Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos pillére a bibliai történetekkel való ismerkedés, amelynek életkorhoz igazodó formáját, tartalmát óvónőink keresik.

Elvárható eredmények az óvodáskor végére:

1. Imádság alatt csendben, nyugodtan viselkedjenek, ne foglalkozzanak mással.
2. A tanult kötött imádságokat önállóan tudják, de ha szeretnék egyedül, saját szavaikkal is tudjanak imádkozni.
3. Várják a bibliai történetmondás alkalmát.
4. Segítenek a történetmondás és hallgatás körülményeinek a megteremtésében.
5. Az ismert történetek közül szívesen bábozzanak, dramatizáljanak, ábrázoljanak számukra kedves jelenetet.
6. Ismerjenek bibliai történeteket és keresztyén ünnepeinkhez kapcsolódó verseket, énekeket.
7. Tudjanak egyedül is pár aranymondást elmondani.
8. Ismerjék keresztyén ünnepeink jelentését és szokásait.
9. A történetek hit-és erkölcs vonatkozású tartalmát, próbálják megvalósítani életükben.
10. Látogassanak el többször valamelyik református templomunkba, ismerkedjenek meg a gyülekezetekkel, lelkipásztorokkal.

Elvárás munkatársainkkal szemben

Olyan etikai és szakmai elvárás óvodapedagógusainktól, melyet a fenntartó egyházi testületek törvényei, szabályrendeletei, nevelőkre vonatkozó etikai kódexe is megkövetel:

MRE 2005. évi II. tv. 53.§ - alapján:” a pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.”

MRE Kt. VII. 48.§ alapján:” Az intézmény minden alkalmazottjának tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik, figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.”

A református intézmények számára készült „Etikai kódex” ismerete és betartása, a keresztyén életvitel folytatása, kötelezettségeink közé tartozik, nevelőtestületre, vezetőre és vezetettekre egyaránt vonatkozik. Megkívánjuk, hogy mindez – a gyermekek számára elsődlegesen érthető – nonverbális csatornákon is megnyilvánuljon. Elfogadó, problémamegoldó, pozitív, segítőkész, szeretetteljes, de nem elvtelenül engedékeny attitűd az elvárásunk. A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat.

Az óvónő legyen nyitott minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren. Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie a dolgozók lelki épülésére (áhítatok, istentiszteleti alkalmak), szakmai fejlődésre (továbbképzések, konferenciák).

Elvárás a szülőkkel szemben

A református név aranyfedezetét a hitben élő családok adják. Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Elvárjuk tehát, hogy a szülők elfogadják, tiszteljék az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsüljék az intézményben dolgozók munkáját.

Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvoda nevelési programját, feladatait megismerjék.

4.4. Óvodai életünk megszervezésének sajátosságai

A gyermekek egészséges fejlődése és fejlesztése, ill. az óvoda zavartalan működése érdekében a NAPI és HETIREND meghatározása szükséges. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van szokásainkra, a gyermekek igényeire. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

A gyermekek óvodában eltöltött 3-4 évét egybefüggő időnek tekintjük, amelynek alapritmusát az évszakok váltakozása (a természet bennünk is lüktető ritmusa) adja; ezt hétköznapi és ünnepnapok tagolják. Az évszakok szerint változik a kint és bent töltött idő aránya.

A program tartalmi feldolgozása kéthetes ciklusban valósul meg.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Ezek a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az elfoglaltságok konkrét tartalma, sorrendje, szervezeti formája a csoportvezető óvónők módszertani szabadságának körébe tartozik.

Programunk az óvónők szaktudására bízva a tennivalókat, széleskörű szakmai háttértudásra, értékes emberi tulajdonságaira, folyamatos önképzésre alapoz.

A nevelési stílus, a műveltségi tartalmak, az elvárható fejlettségi mutatók, a viselkedés fontos szabályai minden óvónőre kötelező érvényűen vonatkoznak pedagógiai programunk elfogadásával.

Napirend:

A gyermekek napirendje az évszaknak, a feldolgozásra kerülő tematikának megfelelően változatos. Tagóvodáinkban minden csoport napirendjét, a folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos számunkra a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend kialakításának legfőbb szempontjai:

- Kisgyermekkorban az idő nem osztható fel órarendszerű szakaszokra, hanem folyamatos, végtelen egész. Az elfoglaltságoknak is élményszinten egészet kell alkotniuk.
- Lassúbb tempó, az „itt és most” elve, a szabadság és korlátozás kellő aránya.
- A gyermekeknek huzamos, összefüggő idejük legyen a játékra, és lehetőségük a szabad mozgásra, elkezdett tevékenységük befejezésére.
- A „külön és együtt” ritmikus váltakozása adja a nap ritmusát, rendjét.
- A gyerekek eltérő szükségleteinek (étkezés, pihenés), fejlődési ütemének lehetőség szerinti figyelembe vétele.
- Minél több tartózkodás a szabad levegőn.

Lehetséges napirend:

6⁰⁰-7³⁰ Játék az ügyeletes összevont csoportban.

7³⁰-11³⁰ Játék a csoportszobában, mindennapos testmozgás.

Ezen belül: testápolási teendők, folyamatos tízórai 8³⁰- 9¹⁵ között, játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek, részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján.

11³⁰-12³⁰ Készülődés az ebédhez, ebéd

12³⁰-14³⁰ Készülődés a pihenéshez, testápolási teendők mese, pihenés

14³⁰-15³⁰ Folyamatos ébredés, uzsonna

15³⁰-17⁰⁰ Játék, ha az időjárás engedi az udvaron, egyéni fejlesztés

Óvodai életünk megszervezésének elvei:

- Folyamatos napirend szerint éljük mindennapjainkat.
- Megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével biztosítjuk a fejlődés feltételeit.
- A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozásokat tervezünk, szervezünk.
- Az Istennel való beszélgetés lehetőségét rejtik az imádságok. Az étkezések előtti és utáni, elalvás előtti rövid, kötött imádságok szokása munkálja az Istennel való kapcsolatot.
- A hétkezdő Áhítatok (5-15 perc) az elcsendesedés, Istenre figyelés alkalmai.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
- Fontos a védelem és biztonságigény kielégítése, a felnőtt állandó, de tapintatos jelenlétével. A felnőtt személye garancia a társas együttlét elemi szabályainak megvalósulására.
- A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, a keresztyén és egyéb ünnepek, jeles napok váltakozása adja meg.
- A gyerekek eltérő szükségleteinek (étkezés, pihenés), fejlődési ütemének lehetőség szerinti figyelembe vétele.
- Minél több tartózkodás a szabad levegőn.

4.5. Néphagyományőrzés a nevelés folyamatában

A néphagyományőrzés célja: kulturális, értékmentő feladat.

Tanítsa meg a magyar nép tiszteletére, szeretetére. A mindennapi élethez kapcsolódó tevékenységekből a jeles napok, az élet ünnepei és az egyházi ünnepekig minden magába foglal.

Feladatunk: A magyar nép szokásait, hagyományait feleleveníteni és tudatosan bekapcsolni gyermekeink – és a családok életébe. Néphagyományőrző tevékenységünk – többnyire ünnepkörökhöz kapcsolódik és a természet ciklikus változásaira épít.

Programunk a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását is az óvónők feladatának tekinti.

Lehetőséget ad, hogy az óvodapedagógus beépítse a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart.

A hagyományápolás eredményeként, a modern világgal ötvöződve, tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. Fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink ismerjék a népszokások eredetét, lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Legyenek jártasak a kézművességben, ismerjenek számos népi játékot, népmesét, népdalt.

A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról szájra hagyományozódik.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendi sorrendben:

Az őszi jeles napjai:

SZEPTEMBER

- 01. EGYED - búza, rozs vetésének kezdete.
- 08. MÁRIA - a gólyák és fecskék gyülekezésének napja – a dióverés kezdete
- 29. MIHÁLY - állatok behajtásának napja, vásárok, lakodalmak ideje. E nap után már a méhek sem gyűjtenek mézet.
- SZÜRET, SZÜRETI FELVONULÁS

OKTÓBER

- 15. TERÉZ - szüretkezdő nap.
- 21. ORSOLYA - A kerti vetemények betakarításának napja.
- KUKORICAFOSZTÓ

NOVEMBER

- MÁRTON - gazdasági évet lezáró ünnep. November hónap a kisleveles időszak. Ekkor még meg lehetett tartani a lakodalmakat és vigasságokat. Márton püspök legendája. Libás játékok.
- 19. ERZSÉBET - rózsacsodáiról híres királylány volt. A szegények elesettek védelmezője (Árpád-házi Szent Erzsébet) Erzsébet legendája.
- 25. KATALIN - időjós nap
- 30. ANDRÁS - Vidéken ezen a napon kezdték el a disznóvágást, a disznótorok farsang végéig tartottak. András napot követő vasárnap, advent első vasárnapja. András „fehér lovon jár”.

A téli jeles napjai:

DECEMBER

- ADVENT: Adventus Domini (az úr eljövetele) Jézus eljövetelét ünnepli a keresztyén világ mind a mai napig karácsony ünnepével. Az ünnepre való készülődés időszaka, december 24-ét, megelőző négy hét. Adventi koszorú készítése- lelki felkészülés.
- 06. MIKLÓS - Miklós püspök legendájának megismerése. Mikulásvárás.
- 13. LUCA - dologtiltó nap, búzaültetés, időjósítás
- 24. KARÁCSONY - Jézus születése. Betlehemes játékok az óvodai ünnepélyen.

JANUÁR

- 06. VÍZKERESZT - a karácsonyi ünnepkör lezárása.
- 22. VINCE - termésjósítás
- FARSANG - Vízkeresztől hamvazó szerdáig tartó időszak. Lakodalmak időszaka.
- SZÖVÉS, FONÁS

FEBRUÁR

- FARSANG, MASKARÁZÁS
- 14. BÁLINT - Tavaszvárás. Kapcsolódó szokás: a madarak etetése e napon, hogy tavasszal a gyümölcsösben kárt ne tegyenek.
- 19. ZSUZSANNA - Ezen a napon megszólalnak a pacsirták, amely a tavasz közeledtét jelzi. A nagybőjt időszakában vagyunk. A természet is áldozatra adja magát, hogy majd új élet születhessen belőle: ilyenkor kerül a földre a mag, ő maga meghal, hogy új élet csírázzon.
- 24. MÁTYÁS - Ő volt a tizenharmadik apostol, akit Júdás helyébe vettek az apostolok sorába. Hagyományaink szerint Mátyás viszi el a havat, és ő osztja ki a sípokat a madaraknak.

A tavasz jeles napjai:MÁRCIUS

- 18-19-20 - SÁNDOR, JÓZSEF, BENEDEK - „meleghozók” napja
- 28. - a fecskék, gólyák visszatérése
- HÚSVÉT - Jézus feltámadására emlékezünk. Húsvét másnapján népi szokásként a legények megöntözik a lányokat. Tojásfestés- a tojás szimbólumként a feltámadt Jézust jelképezi.
- FEHÉRVASÁRNAP vagy mátkáló vasárnap: a húsvétot követő vasárnap, a húsvéti ünnepkör zárónapja. A fiatalok szertartásos barátságkötése, amit komatálcserével pecsételtek meg, ami egy egész életre szólhatott.

ÁPRILIS

- 24. GYÖRGY - Ezen a napon hajtották ki az állatokat a legelőre - állatkihajtó játékok. György napi vásár megtartása - kézműves portékák, vásári kikiáltók, játékok.

MÁJUS

- 01. - Ősi tavaszünnep - Májusfa állítása.
- 12-13-14 - Pongrác-Szervác-Bonifác: Fagyosszentek.
- PÜNKÖSD - Ezen a napon ünnepeljük a Szentlélek eljövetelét. Pünkösdi király és királyné választás.

Természeti, társadalmi és egyházi ünnepeink:

- Szeptember 30. – Népmese napja
- Október 01. – Zene világnapja
- Október 04. – Állatok világnapja
- Október 09. – Népi játék napja
- Október 31. - Reformáció napja
- Március 15. – Nemzeti ünnep
- Március 22. – Víz világnapja
- Április 22. – Föld napja
- Április – Virágvasárnap
- Május első vasárnapja – Anyák napja
- Május 10. – Madarak és fák napja
- Május 20. - Méhek világnapja
- Június – Évzáró, Ballagás

A néphagyományőrző tevékenységek tartalma:

Játékidő

A gyermekeinket eddig körülvevő műanyag játékok sokasága helyett igyekszünk tudatosan minél több természetes anyagból készült eszközökre, játékszerekre cserélni. Az egyre bővülő barkács - polcokon megjelenik a háncs, szalma, bőr, szemes termények, nyers gyapjú, madzag, gyékény, csuhé, szőlővenyige, szárízik és a különféle textilanyagok, mint a selyem, brokát, bársony, csipke, filc. Mindezek látványa máris alkotásra készíti a gyerekeket. Megfelelő felügyelettel és némi segédlettel komoly szűrő-vágó szerszámokkal is dolgozhatnak: éles kés, jól fogó olló, ár, tű. Munka közben jó alkalom nyílik beszélgetésekre, régi szokások, hagyományok felidézésére, dalolgatásokra, verselésre, mondókázásra. Az elkészült eszközök gazdagítják a gyermekek játékát, alkalmasak gyakorló és szerepjátékhoz egyaránt.

Előkészítésük és használatuk hozzájárulnak a gyermek személyiségfejlődéséhez (finommotorika, praktikus intelligencia) a beszélgetések tartalma hordozhat erkölcsi értékeket, befolyásolhatja a viselkedéskultúrájukat.

Az udvari élet is bővül a néphagyományőrző tevékenységekkel, májusfa állítás, énekes játékok, pünkösdi király és királynő választás és előtte a mozgásos versenyjátékok, stb.

Fontos szerepet tulajdonítunk a nemeknek megfelelő viselkedésmód erősítésének, az udvarias – sőt „lovagias” viselkedés (lányok, és a kisebb gyermekek óvása, védelmezése) megerősítésének. A néphagyományőrző program felvállalja a környezet megismertetését, és megszerettetését is. Erre a séták, kirándulások a legalkalmasabbak. Fontos, hogy óvja, védje a természetet a gyermek, lássa meg benne a szépet és épüljön be alakuló személyiségébe a természetvédelem. Ehhez segítik hozzá a folyamatosan szervezett kirándulások, és a természetóvó jeles napok. Tevékenyen, ha kell munkával (pl. faültetés) vegyenek részt az óvodában szervezett eseményeken.

A tervezett tevékenységekben szinte mindig ötvöződik az énekes játék, az irodalom és a mozgás.

A „Kékfestő” vizuális tehetségműhely és a „Pántlika” népi mozgásos játékok- néptánc tehetségműhely az 5-6 éves gyerekeknek hetente egyszer biztosít változatos lehetőségeket a népi kultúra és a néphagyományok megismerésére. A körösteretlenni Báránka csoport az „Így tedd rá „módszer alkalmazásával, a Halacska csoport népmesék feldolgozásával segíti a néphagyományéltetést.

5. Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai

Az óvodai élet minden egyes tevékenységformájához más cél és feladatrendszer társul, ami a gyerekekben más-más ismeretet, készséget alakít ki.

Az óvodai élet tevékenységformái:

- Játék
- Áhítat
- Vers, mese
- Ének-zene, énekes-játék
- Rajzolás, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás

5.1. Játék

Rugalmas napirendünkben az étkezések és a pihenés idejét meghatároztuk. Ezeken a kötöttségeken túl a gyerekek legfontosabb és legalapvetőbb tevékenysége a JÁTÉK, mely az óvodai nevelés leghatékonyabb nevelési eszköze.

A játék szükséglet és létforma a kisgyermek életében. Sokrétű és összetett viselkedést, életmódot, elsődleges életkategóriát értünk alatta. Felismerve ennek fontosságát, kiemelten törekszünk arra, hogy a szabad játékok mindennapos zavartalanságát biztosítsuk.

Nevelőközösségünk egybehangzóan vallja az alábbiakat:

- A játék szabad cselekvések sorozata. Szabad akaratból, azaz külső kényszerítő körülmények nélkül jöhet csak létre.
- Nem produktív, nem az eredmény, a teljesítmény, a végtermék a fontos, hanem maga a folyamat.
- A játék valóságszerű, de nem valóságos. A gyermek játékát sajátos logika jellemzi, tudja, hogy játszik, de mégis összemosza a valóságot és az elképzelhetőt, nem állít éles határokat közéjük, könnyedén közlekedik egyikből a másikba.
- A játékra nem érvényesek a valóság idő- és térbeli korlátai. Időtartama a valóságos történésnél hosszabb és rövidebb is lehet: az egyszeri bármeddig ismétlődhet, és bármikor lejátszódhat. Nincsenek valóságos térbeli határok sem.

Elméleti tudásunk alapján tiszteletben tartjuk a különböző **játékfajták** létjogosultságát. A valóságban a gyakorlás, konstrukció, szerep és szabály a játékon belül fokozatosan összerendeződnek. Nem választhatók szét egymástól, a játék folyamata, módja teljes egész.

A folyamatos napirend lehetőséget teremt az elmélyült, kitartó, élményt adó, kreatív játékra.

A csoportszoba tárgyai, berendezése, a játékszerek a belső indítékokból létrejövő játék külső feltételei. A belső tér kialakításakor az esztétikai szempontok mellett figyelembe vesszük, hogy a bútorok, berendezési tárgyak könnyen mozgathatók legyenek, teret adva a gyermek, játékban megnyilvánuló fantáziájának, kreativitásának. Jó minőségű, főként természetes anyagú, esztétikus, a gyermeki képzelet szabad áramlását ösztönző anyagokat, játékszereket biztosítunk.

Minden évszakban sokat játszunk az udvaron, adottságait kihasználva itt is megteremtjük a szabad játék lehetőségét.

A szervezett játékos tevékenységek alkalmával az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét, valamint a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakítását is.

Az óvodapedagógus minden lehetséges eszközzel segítse a jó játék kialakulásának feltételeit. Szeressen ő maga is játszani. Rendelkezzék nagy empátiás készséggel. Játékirányítása legyen

nagyon tapintatos, ha kéri a gyerekek kapcsolódjon be, a „megrekedt” játékot lendítse át a holtpontra néhány jó ötlettel vagy eszközzel. Legyen jó partner a játékban. Figyelje gyermekei játékát és elemezze, hiszen sok-sok lelki sérülés kiolvasható a játékból. Ezeket felfedezve, fogalmazza meg további tennivalóit. Nem szabad elfelejteni a szabad játék „lélek gyógyító” hatását.

Fajtái:

- a) **Gyakorlójáték** során a cselekvésből fakadó siker, ismételtsre készíti a gyermeket, amely örömet okoz számára. Ez a játéktípus a legjellemzőbb 3-4 éves korban, de később is megtalálható bizonyos szinten. Fokozott figyelemmel kísérjük, hogy a gyermekek kiélhessék ismétlési vágyukat, s ezáltal, továbbléphessenek egy magasabb szintű játéktevékenységbe.
- b) **Az építés-konstruálás** közben a gyerekek különböző játékszerekből létrehozhatnak valamit, átélve az alkotás örömét. Fejlődik képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, esztétikai érzékük. Az elmélyült, tartalmas játéknak feltétele a megfelelő mennyiségű és minőségű játékkészlet. Figyelemmel kísérjük, s ha szükséges, segítjük a gyermekeket egy-egy technikai nehézség megoldásánál. Keressük a lehetőségeket a jó minőségű és a kor igényeinek megfelelő játékeszköz beszerzéséhez.
- c) **A szerepjátéknak** nagy jelentősége van a gyermekek egész személyisége fejlődésében, elsősorban szociális téren, amelynek alapja a felnőtt minta (család, pedagógusok, minket körülvevő társadalom, média stb.) Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újra alkotva egy-egy átélt eseményt.
- d) **A szabályjáték** legfontosabb eleme a szabályokhoz való igazodás. E játék közben megtanulják indulataik fékezését, átélve a kudarc és a siker élményét. Helyes magatartási formákat sajátítanak el. Fontos feladatunk, hogy együtt játszva nyújtsunk mintát számukra egészen addig, amíg önállóan nem alkalmazzák a szabályt. Ha már kialakult a szabálytudat, ezeket a gyerekek maguk is betartatják! Rendkívüli szerepe van az óvónő kreativitásának abban, hogyan bővül, színesedik a gyerekek játéka.
- e) **A barkácsolás** mindig a játék igényéből indul ki. Folyamatosan gyűjtjük a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, s kötetlenül a nap bármely időszakában végezhetjük ezt a tevékenységet, amely azonban mindig az óvónő felügyelete mellett zajlik. Célunk, hogy e tevékenység a szerepjáték és a bábozás természetes kiegészítője legyen.
- f) **Bábozás, dramatizálás** a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit. A bábozónak

nagy szerepe van a személyiség fejlődésére, ugyanakkor hat a társas kapcsolatok alakulására is. Fejlődik a gyerek emlékezete, fantáziája. Nagy segítséget nyújt a gátlásos gyerekek feloldásánál.

- g) A bábozással szoros összefüggésben áll a **dramatizálás**, melynek során a gyermekek saját, vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon. A dramatizálás, színjátszás rendkívüli módon fejleszti a gyerekek képességeit, személyiségük kibontakoztatásában kiváló helyet tölt be. A dramatizálás a mozgáson, látványon és beszéden alapul. A felelevenített élmények és a játék közben fejlődik szervezőképességük, alkotóképességük, önértékelésük és önismeretük, emlékezetük, kreativitásuk. Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy élményeiket próbálják spontán önálló szavakkal, mozdulatokkal, mimikával kifejezni.

Eszközei:

- Sportszerek
- Képességfejlesztő játékok – konstruáló játékok, Lego játékok, kirakók, építő szerelő játékok, társasjátékok, memória, kártyák stb.
- Babák, bábok, jelmezek, asztali paravánok.
- Szerepjáték kellékei – meseszönyvegek, autók, babaszobai berendezések stb.
- Építőelemek, udvari játékeszközök
- Hangszerek
- Hallásfejlesztő és hangképző játékok
- Gyors reagáló képességet fejlesztő játékok
- Megfigyelőképességet fejlesztő játékok
- Figyelemfejlesztő játékok
- Anyanyelvi és beszédfejlesztő játékok
- Logikai gondolkodást fejlesztő játékok.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek a hosszú ideig tartó nyugodt, elmélyült játékra. Közösségi magatartásuk oly mértékig fejlett, hogy képesek együtt – egymás ötleteit elfogadva tervezni, kivitelezni, ha kell módosítani. Kialakul a szabálytudatuk, pontosan követik a közösség állította szabályokat. Képesek késleltetni saját szükségleteiket és vágyaikat a közösségi játék érdekében. Gondolkodási műveleteik egyre magasabb szintűek. Képesek analízis – szintézis, általánosítás és elvonatkoztatás műveleteire. Fejlődik és kifinomodik érzékelésük, észlelésük. Problémamegoldó gondolkodásuk egyre magasabb szintű. Finom motorikus készségük is

egyre fejlettebb. Képesek több napon keresztül dolgozni bonyolult alkotásokon (pl. dobozépítés, többemeletes ház berendezése szintenként...) játékeszközökön, vagy pl. jelmezeken. A belátható távlatok érdekében érzelmileg jól mozgósíthatók. Képesek önálló tartalmas szerepjátékra, az óvónő jelenlétét kevésbé igénylik. A vezéregyéniségek szervezik, irányítják a csoport játékát. Képesek önállóan igazságosan dönteni. Betartatják egymással a szabályokat. Vigyáznak egymás és a maguk testi épségére.

5.2. Áhítat

A gyermekáhítatok alkalmi közösségápolást jelentenek Istennel és keresztyén testvéri közösség építését a csoportban. A napirendbe rugalmasan kapcsoljuk be ezeket az 5-15 perces alkalmakat, lehetőleg a reggeli időszakban, amikor már mindenki megérkezett. Az áhítathoz nyugalmat kell biztosítani, tapintatosan mindenkit bele kell vonni, a játékokat azonban nem fontos elrakodni (de nem is tilos). Az áhítat alkalmainak lehet egy választott és bevált rendszere, pl. kispárnákra ülnek a csoportszoba egyik sarkába. Érezzék a gyerekek, hogy fontosak számunkra, Isten számára, legyenek egymás számára is azok.

A Báránka füzetek (Dráviczki Csaba – Református Pedagógiai Intézet, 2003.) az óvodai élet minden napjára tartalmazznak áhítatokat, szentírási Igén alapuló üzenetet a gyermekeknek, röviden, tömören, gyermeki lélekhez szóló tartalommal és megfogalmazásban. Óvodapedagógusaink, hittan-oktatóink, lekipásztoraink ezekből is válogatják a csoportok életéhez leginkább kapcsolódó történeteket, de beszélgethetnek egy-egy Igéről (aranymondásról), amely érthetővé tehető a gyermekek számára.

Mivel a Szentírás nem a gyermekek nyelvén íródott, ezért a kisgyermeknek és az óvodásoknak még nehezebb megbirkózniuk a Biblia szavaival. Pedig Isten hozzájuk is szól. A Magvető, Jézus már az ő szívükbe is veti a magot. Jézus mondja: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, mert ilyeneké az Isten országa.” Engedjük és segítsük mi is a ránk bízott óvodásokat Istenhez!

A gyermekek számára legyen természetes dolog Isten jelenvalósága, az, hogy Ő figyel ránk, bátran fordulhatnak Hozzá.

Az áhítatok jelentik az imádságra nevelés bázisát. Az imádság az Istennel való kapcsolat-felvétel formája. A gyerekek számára legyen természetes, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek, elmondhatják kéréseiket, vágyaikat, bajaikat, köszönetüket Mennyei Atyánknak is, Aki ugyanúgy figyel rájuk. Soha ne feledkezzünk meg arról, ha Isten meghallgatta valamelyik kérésünket (pl. a kirándulásra kért jó idő). Arra is tanítsuk meg a gyerekeket, hogy Isten minden imádságra figyel, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogyan mi szeretnénk, de biztos, hogy mindig a javunkat akarja.

Mindezt imádsággal és énekléssel zárjuk le. Az énekjavaslathoz főként a „Jézust áldja énekünk – Gyermekeink óvodásoknak” (Szerkesztette: Kiss Lászlóné – Református Pedagógiai Intézet, 2003.) és a „Jertek énekeljünk – Gyermekeinké” (Budapest, 2003.) c.

könyvekből válogatunk. Természetesen a hittan foglalkozáson tanult énekeket is énekeljük, akár az áhítat kezdetén is, nem csak a végén.

A kötött alkalmakon kívül is igyekszünk minden lehetőséget megragadni, hogy gyermekeink képesek legyenek az örömet és a boldogságot adó hit befogadására.

Tekintsük a nevelési területek közül a legfontosabbnak, és legegőbbvalónak az Isten szeretetére és Istenfélelemre nevelést. Minden alkalmat ragadjunk meg az óvodai élet során, hogy hálát adjunk, és köszönetet mondjunk a Teremtőnknek. Így a gyermekek is hálás szívvel nőnek fel.

5.3. Mese, vers

A **mese** szimbolikus nyelve, formája miatt az óvodás korú gyermekhez – a játék mellett – legjobban illő műfaj. A valóság és a vágyak közötti szivárványhíd, amelyet az élőbeszéd fordulataiból építünk fel. Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és képzelet. Örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít.

A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mesehallgatás során, a belső kép teremtés révén a gyermek tudattalan szorongásait, feszültségeit képes feldolgozni a mese cselekményének átélésével. Az agy tudásként raktározza el a mesében kódolt szimbólumokat, melyekhez egész életünkön át, mint magától értetődő tudáshoz lehet fordulni. Jelentősége túlmutat a gyermekkoron, krízishelyzetekben valódi lelki erőként, támaszként jelenik meg.

Népünk bölcsességét kikristályosodott formában hordozó népmeséink szemléletes magyarázatot adnak a világ egészéről, s az emberi természetről. A mese – képi és konkrét formában – tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi, erkölcsi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. Ezért elsősorban a népmesék gazdag kincsestárából válogatunk, minden nap mesélünk óvodásainknak.

Az óvónők igényes válogatásai alapján a népmesei, népköltészeti alapot kiegészítik a klasszikus és modern írók, költők alkotásai.

A **vers** a beszéd zenei elemeire épül. A játék lendülete sodorja a szöveget. Ha jó a szövege, igényes, „meleg” az előadás, a gyermekek gyorsan megtanulják.

A magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Párban, kisebb csoportokban, közösen a játéköröm kedvéért, spontán ismételtetéssel a felnőttet, vagy egymást utánozva mondogatjuk ezeket.

A vers játék, az érdekesen, szépen hangzó szavakkal. Mondani kell, és nem tanítani!

Az irodalmi nevelés – mesemondás – folyamata

Óvodába lépéskor a gyerekeket szeretetteljes testközelség, lovagoltatók, játékos mozgással kísért (cirókázások) mondókázások csábítják az utánzásra. A közvetlen kapcsolatnak, érintésnek, különös jelentősége van. Első perctől törekednünk kell arra a következetességre, hogy bármilyen irodalmi élménynyújtáshoz elcsendesedést és nyugalmat teremtsünk. Szokják meg, hogy zajongással, szaladgálással nem zavarhatják a mesehallgató társaikat. Meséljen az óvónő minét többet, legyen a tarsolyában sok olyan vers, mese, amit bármikor ízesen, hitelesen elő tud adni. (A heti tervekben rögzített irodalmi nevelési anyag csak a kötelező minimumot jelenti). Legyen a mesélésnek stabil szokásrendszere, egy hely, mesesarok, vagy meseszőnyeg, mesepárnák, ahová leülve már tudják mi fog következni. Alkalmazhatunk meseszignált, hangszert vagy mesére hívó dalt, mondókát. Legyen rangos helye a mesesarokhoz közel a mesekönyveknek. Megfelelő szokás kialakításával tanítsuk a gyerekeket a könyv megbecsülésére.

A mesével kapcsolatban fel sem merülhet a megtanítás igénye. Az igazi érték az, ha a sokszor hallott jól ismert mesét a gyermek belső igényéből fakadóan elmondja. Ha ehhez társai is kapcsolódnak – az már óriási nyereség. Megjelent a színjátszás-dramatizálás belülről fakadó igénye. Az óvónő feladata ennek kiteljesedéséhez minden segítséget megadni. Legyen az ötlet vagy eszköz. Jelmeztárunk bővülése, kincsesládánk eszköztartalma jó kelléktár a színjátszás és dramatizálás megvalósításához.

A bábjáték is különösen kedves gyermekeink számára. Először csak az óvó néni bábozik, majd a gyerekek kezén is megelevenedik a kedves figura. A mese- és bábjáték még élményszerűbb, ha a tevékenységhez szükséges eszközök elkészítésébe bevonjuk a gyerekeket is. Legyen minden csoportban ujj- és síkbábkészlet, melyet bármikor elővehetnek a gyerekek. Sokkal kifejezőbb mozgásra képes a kézre húzható báb és marionettbáb. Legyen néhány, csak az óvó néni által használt báb, - aki rendszeresen betér a csoportba, dicsér, simogat, elvarázsol. A bábjáték erőteljes érzelmi hatást vált ki a gyermekekből, de hat értelmére, ízlésvilágára is. Sok kritikus nevelési helyzet megoldásában segíthet a báb.

Elvárható eredmény az óvodáskor végére: *(az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva)*

- A gyermekek várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesehallgatás hangulatának megteremtésében. Képesek ráhangolódni, figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét. A mese az egésznapos óvodai életben a csend szigete.
- A népmesék erkölcsi üzenetei beépülnek személyiségükbe, azonosulnak a jóval, elítélik a rosszat. Átélik a pozitív és negatív érzelmeket, melyet a mese közvetít.
- Maguk is kísérleteznek mesemondással, „rímfaragással”.
- Rajzaikat és kézműves tevékenységeiket is ösztönzik irodalmi élményeik. A játékuhoz szükséges mesefigurát, vagy eszközt képesek önállóan, vagy kis segítséggel elkészíteni, lerajzolni, lefesteni.
- Szeretik és kérik a folytatásos meséket – a régebbi epizódokat ügyesen felidéznek.

- Önállóan, saját örömeire mondogatnak ismert rigmusokat, mondókákat.
- Saját örömeire önállóan báboznak. Rövidebb – hosszabb eseményeket vagy irodalmi alkotásokat is eljátszanak. Megjelenik játékukban a dramatizálás, melynek megtervezik a tartalmát és létrehozzák a szükséges eszközöket.

5.4. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Az énekes nép gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet. A kisgyermek hallása, ritmusérzéke a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik. Mivel a gyerekeknek még nincs kialakult értékrendszere, kötelességünk megszűrni az őt ért hatásokat. Óvodánkban arra törekszünk, hogy a legértékesebbet nyújtsuk gyermekeink számára. Tudatosan törekszünk arra, igényesen megválogatott, ünnepeink, mindennapjaink zenei anyagát „tisztá forrásból”, az életkor számára feldolgozható egyházzenei anyagból, és értékes, klasszikus forrásból merítsük. Óvónőink szívesen használják megszerzett hangszeres tudásukat. Mindennél fontosabb azonban, hogy amikor csak lehet, énekeljen az óvónő és énekeljenek a gyerekek is. Lényeges, hogy a felnőtt ebben is biztos támasz legyen.

Az az énekes népi játék jó, amelynek egyszerű a szabálya. Így a zenére és a játékokra figyelhetnek a gyerekek. Az éneklés a csoportos játékok egyik lehetősége, de egyéb játékhelyzetből is következhet.

A hallás – és ritmusérzék – fejlesztő mozzanatok a játékdalok magukban hordozzák. A zenei megformálásban az óvónő tudatos, de a gyerekek számára nem csinálunk belőle külön feladatokat. Az éneklést vagy a gyerekek kezdik, vagy az óvónő, vagy a közös együttlétkor játszunk körjáratot.

A zenei elemeket a helyes, szép előadásmóddal, utánzással gyakorolják a kicsik. Az élő zene, az éneklés természetesen ösztönöz a tiszta, csengő hangképzésre, az egyenletességre, a merőítés szívdobogáskénti lüktetésére, a tempó, dinamika, a hangmagasság változásaira, a zenei súlyok kiemelésére. (Az altatókat halkan dúdoljuk. A párbeszédű szövegű dalokban a szereplőket különböző hangszínnel jellemezzük.)

A dalok válogatásának szempontjai: a gyerekek életkora, az általuk tisztán kiénekelhető hangterjedelem, az aktuális érzelmi állapot, a játékszabályok áttekinthetősége, a térformák és a mozgásanyag változatossága. Szem előtt tartandók az Ádám Jenő által kidolgozott módszertani alapelvek és a kodályi figyelmeztetés: „Anyanyelve csak egy lehet az embernek, zeneileg is.”

A zenei nevelés a 3-7 éves korig terjedő időszakban, a gyermeki értelem és a lélek fejlődésének legfontosabb szakaszában rendkívül nagy jelentőségű. Ebben a korban a zenei képzés elősegíti a zene alapeleminek beidegződését.

*„Amit a nevelés ebben a korban elmulaszt, később nehezen vagy sehogy sem pótolhatja.”
(Kodály Zoltán)*

Különösen fontos, hogy a gyerekek a művészi népi gyerekdalokon, ölbeli játékokon, mondókákon, énekes játékokon, táncokon keresztül kultúránk legősibb rétegét ismerjék és szeressék meg, amire majd a további népművészeti tanulmányaik épülhetnek. Mi alapozzuk meg zenei ízlésüket, műveltségüket.

A zenei nevelés, mint művészeti nevelés, az esztétikai nevelés része: a valóság megismerését a szép felismertetésével és megszerettetésével, a szép igényének kialakításával mélyíti el, esztétikai kíváncsiságot, emlékezetet, képzeletet alakít.

A dallam, a ritmus, a szöveg, a tempó, a dinamika, a hangszín, a mozdulat és a kifejezés szépségei, az előadás és a zenehallgatás élményét mély érzelmek hatják át.

Zenei képességek fejlesztésével intenzívebb fejlődésnek indulnak a gyermek egyéb képességei is. A zene egyszerre hat az érzelmre, értelemre, mozgásra, közösségi magatartásra. Tehát nélkülözhetetlen az iskolai tanulásra való felkészítésben.

Feladatunk:

- A zenei anyanyelv megalapozása, a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság formálása.
- A zenélés, a zene megszerettetése, az érdeklődés felkeltése. Legyen élmény, öröm a közös játék.
- A zenei képességek fejlesztése az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve.
- Zenei tevékenységgel, óvónői példamutatással az egész személyiség gazdagítása: az érzelem, testi, szellemi fejlődés elősegítése.
- A néphagyományok ápolása: népi gyerekjátékdalok, mondókák, a népi tánc elemei, népdalok, nép hangszerek megismertetése.

A zenei nevelés alkalmai, lehetőségei:

- Tevékenységekben spontán vagy előre tervezett módon (pl. építőjáték, rajz, kirándulás, udvari játék, különböző foglalkozásokhoz kapcsolódva vagy éppen valamiről eszünkbe jut, vagy kedvünk van egy dalos játékhoz).
- A tervezett, kötetlen foglalkozásokon más foglalkozásokhoz kapcsolódva, alkalmanként: ha témához illő, motiváló, hangulatkeltő stb.
- Ünnepeink, néphagyományaink alkalmi elképzelhetetlenek a zene jelenléte nélkül (népzene, népi gyermekjátékdalok, dramatikus népjátékok).
- *„Pántlika” népi mozgásos játékok- néptánc tehetségműhely 5-6-7 éveseknek heti rendszerességgel, délutánonként kiscsoportos formában.*

A „Pántlika” népi mozgásos játékok- néptánc tehetségműhely**Célja:**

A mozgáskultúra, a ritmusérzék, a figyelemkoncentráció fejlesztése népi játékokkal, néptáncal. Közösségi együttléttel, szórakozási lehetőség teremtésével a gyermekek alapvető társas kapcsolatainak, erkölcsi normáinak és tulajdonságainak erősítése.

Feladata:

- A magyar népi gyermekjátékkincs megismertetése, megszerettetése.
- A gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése, alakítása.
- Érzelmi nevelés, értelmi -, anyanyelvi fejlesztés.
- Viselkedéskultúra megalapozása.
- Néphagyományok, népszokások megismertetése.
- Alapmozgások koordinációjának fejlesztése.

A zenei nevelés, a mozgásfejlesztés szervesen kapcsolódik a nevelés minden egyéb területéhez, kiegészíti, erősíti azokat.

A néptánc és a népi játékok mindent átfogó, összetett fejlesztősorként hatnak a kicsikre. Spontán fejlesztik a következő képességeket: figyelmet, emlékezetet, szerialitást /mozgások sorrendje/, taktilis /érzékelő/ csatornákat, ügyességet, ritmusérzékét, érzelmi és szociális érettséget.

A család figyelmét is felkeltjük a zene iránt a gyerekeken keresztül. A nagyobbakkal ellátogatunk a zeneiskolába, az iskola ének órájára, hangversenyre.

Fontos, hogy a református óvodánk keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja. Egy adott tevékenységi formához hozzákapcsolhatunk egy-egy éneket és kihasználhatjuk azok rendszeres visszatéréséből adódó lehetőségeket.

Ilyen gyakorlat nálunk pl.:

- áhítatra hívó és áhítatból kivezető ének
- imádság előtti és utáni ének
- étkezés előtti és utáni ének
- elalvás előtti és utáni ének
- név, - vagy születésnap megünneplése áldást kívánó énekkel

Az óvónő énekelgetése a napi tevékenységekhez kapcsolódva színesíti, gazdagítja azokat. A zenehallgatási célú éneklés viszont a meséhez hasonlóan csendet kíván – alkalma lehet az összeülés vagy a pihenés -, hogy hangulatot teremthessen, érzelmeket kelthessen. Anyagát elsődlegesen a magyar népdalkincsből merítjük. Gépi zenét csak ritkán használunk – feltétele, hogy igényes, művészi értékű legyen.

Elvárható eredmény az óvodáskor végére:

- Énekes népi játékokat kezdeményeznek, szeretnek énekelni
- Tisztán énekeljenek egyedül az egyvonalas c és a kétvonalas c magasságok között, tudjanak dallamíveket visszaénekelni.
- Legyen koordinált a mozgásuk önmagukhoz és csoporttársaikhoz képest.
- Felismerik a magas – mély, halk – hangos éneklés közötti különbséget. Képesek zene fogalom párokat a dinamikai különbségekkel együtt felismerni.
- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak csoportosan és egyénileg is.
- Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják (dobbantás, kopogás, párválasztás, kifordulás stb.)
- Egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.

5.5. Mozgás

A torna és a mozgásos játékok fejlesztik a gyerekek természetes mozgását, mivel a mozgásos játékok a természetes mozgásokból építkeznek.

Az ugrás, ugrándozás, futás, járás, bújás, egyensúlyozás, a labdával való ügyeskedés, az állatok, mesealakok mozdulatainak utánzása, egy sor olyan hagyományos népi és testnevelési játék nélkülözhetetlen eleme, ami a legtermészetesebb mozgásbiztonság-erősítő, önként és örömmel végzett gyakorlása.

A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A szabad mozgás a gyerekek alapvető igénye. Lehetőséget biztosítunk a szabadban folytatott mozgásos játékokra, illetve a játékidőben nap, mint nap rendelkezésre álló, szabadban választható mozgásfejlesztő játékok játszására. Az irányított mozgásos játékok mindig kiemelt lehetőségei a testi nevelésnek, amelyre szervezett formában heti egy alkalommal kerül sor. De tudnunk kell: nem az iskolai testnevelési formák nyomán, hanem a játékban tökéletesedik ki a már megtanult mozgások sokasága. Ha az időjárás engedi, sokat tartózkodunk a szabadban és ott játszunk, mozgunk, tornázunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására. A 2010/11-es

nevelési évben óvodánkban lehetősége nyílt bekapcsolódni az MLSZ által támogatott *Bozsik* Programba. A bekapcsolódáshoz és az elinduláshoz adottak voltak a személyi és tárgyi feltételek. Minden évben megrendezésre kerül több Ovi-foci fesztivál, ill. focitorna, amire nagy örömmel készülünk fel.

A „Mocorgó” mozgásos tehetségműhely

Célja:

Olyan 5 - 6 éves gyermekek felkarolása, mentorállása, akik érzékszerveik harmonikus összehangolásával kimagaslóbb eredményt képesek elérni sport és labdajátékok terén.

Feladata:

- Egészséges életmód keretein belül gyermekek motoros képességeinek komplex fejlesztése játékos feladatokkal.
- A sokrétű mozgásformák tökéletesedése és az első (labdarúgáshoz szükséges) mozgáskombinációk megvalósítása.
- Megismertetni és gyakorolni a labdarúgás alapvető szabályait.
- Hosszú távú cél a BOZSIK programban való sikeres részvétel.
- A mozgásfejlesztés mellett más területek fejlesztése, Pl: testséma, tér- és irányérzékelés, egyensúly- és ritmusérzék.
- A labdához történő alkalmazkodás fejlesztése, valamint annak kezelése egyre bonyolultabb és összetettebb feladatokkal.
- Gyermekek egyéni mozgásának finomítása, valamint a hely-, helyzet- és irányváltoztatás gyakorlása.
- Szociális, kooperatív, és empátikus készségek magas szintű fejlesztése.

Eszközei:

labdák, karikák, bóják, kapuk, babzsákok, mezek, kötelek, padok, bordásfal

Mozgásos játékok szervezése:

Az óvoda udvarát nem osztjuk csoportokhoz kötődő részekre, így a gyermekek szabadon használhatják a viszonylag nagy területet. Fontos feltétele ennek, hogy minden felnőtt minden gyermekre ügyel.

A testnevelési eszközök, játékszerek, a nap bármely időszakában történő kreatív bekapcsolása, gazdagítja mozgáskínálatunkat és ébren tartja a gyermekek fantáziáját. Rendszerességgel kezdeményez az óvónő olyan mozgásos játékokat, melyek alakítják, formálják a gyermek koordinációs és kondicionális képességeit, - mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, valamint a társakra való odafigyelést.

Az egyéni képességek kibontakoztatásának legjobb útja a mozgásélmény sokirányú megtapasztalása a fokozatosság elvének betartása mellett. Ezért a legjobb játék a kipróbált, megtalált, utánzott mozgások, mozdulatok más-más formában történő variálása. Kicsiknek, nagyoknak egyaránt szabad, az inger-gazdag környezetünk veszélytelen tárgyait szabad mozgásra használni.

Pszichológiai tanulmányainkból tudjuk, hogy nagyon fontosak az egyensúlyozás gyakorlatai az értelmi képességek alakulásában, ezért ezek spontán gyakorlására lehetőséget biztosítunk. A mozgásos szabályjátékoknak nagy szerepük van a magatartásrendezésben, azokat a képességeket fejleszti, melyek szükségesek a szocializációhoz.

A mozgás öröm, a gyermek szervezetének szükséglete, fejlődésének mozgatója, játék és jelzés testi-lelki állapotáról. A modern életkörülmények - reggel autóval, kerékpárral jönnek, délután is sietnek haza, társasházban lakók a tv elé kényszerülnek, egyre kevesebbet sétálnak, hétvévén alig járnak el kirándulni - következtében elveszett mozgáslehetőségeket óvodánkban megpróbáljuk tudatosan visszaadni. Ha az időjárás engedi, sokat tartózkodunk a szabadban és ott játszunk, mozgunk, tornázunk.

A mozgásfejlődés szakaszai megmutatkoznak a mozgásvégrehajtás minőségében, pontosságában, a mozgáskombinációkban és a teljesítményben. Az „Óvodai nevelés játékkal, mesével” program módszertani kötetében részletesen megtalálható az ajánlott testnevelési eszközök és játékok ötlettára és sorrendje.

Nem mondunk le a szülők tudatformálásáról sem, hiszen számukra, családi programok keretében szervezünk mozgást.

A mozgás tartalma:

- Szabad, spontán mozgás
- Szervezett testnevelés: Mozgásfoglalkozás, mint kötött tevékenységi forma
- Mindennapos frissítő torna
- Kirándulások

Szabad, spontán mozgás:

A gyerekek az udvaron annyit mozognak, amennyire egyénileg szükségük van. Lehetőséget kapnak, hogy szabadon mozogjanak, különböző mozgásformákat gyakorolhassanak. Az önállóan kezdeményezett játékok sokkal nagyobb teljesítményre sarkallják őket és olyan mozgásformák kipróbálására készítetik, amiktől egyébként idegenkednének. A gyerekek

különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, bújócska, mászások, gurulások, futások, járások, labdajátékok.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének –a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán –a játékban, azon belül a szabad játékban –megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Az udvaron lehetőség nyílik, sok mozgásos népi játék megismertetésére, megszerettetésére, gyakorlására pl. célba dobások, küzdő játékok, várvédő játékok, lovacsázók, kötélhúzások, sportjátékok, ügyességi játékok, ugró iskola stb.

A téli időszakban havas, jeges játékokat szervezünk (csúszkálás, szánkózás, hógolyózás, stb.)

A mozgásos játék során a gyermek mindig maga választja maga játékát, társai és tetszőleges ideig vesz részt. Fontos, hogy vigyázzanak maguk és társaik testi épségére, rendeltetésszerűen használják az eszközöket.

Szervezett mozgás: Mozgásfoglalkozás, mint kötött tevékenységi forma

A testnevelés az óvodai nevelés folyamatában a gyerekek egészséges testi és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségfejlődésüket. Fejleszti testi képességeiket (ügyesség, erő, gyorsaság, állóképesség), a társra figyelmet. Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakuláshoz. Kedvezően befolyásolja növekedésüket, a légző- és keringési rendszer teljesítőképességét, a csont- és izomrendszer teherbíró képességét. Fejleszti mozgáskultúrájukat, segíti a térben, időben való tájékozódásukat. Elősegíti a testséma kialakulását. Erősíti a gyermek személyiségtulajdonságait, bátorság, ügyesség, fegyelmezettség, kitartás.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló

gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn eszközökkel és eszközök nélkül, spontán, vagy szervezett formában, az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetősége biztosítunk.

Foglalkozások tartalma: járások, futások, támasz- és függésgyakorlatok, ugrások, dobások, lengések, forgások, csúszás, mászás, gurulóátfordulás, egyensúlygyakorlatok, labda és különféle eszközgyakorlatok.

Mindennapos frissítő torna

A mindennapos mozgás feladata az egészség megszilárdítása, a fizikai képességek elért színvonalának fenntartása, a jártasságok, mozgáskészségek megszilárdítása, a gyermek mozgásigényének kielégítése, és a rendszeres testgyakorlás szokásának kialakítása. Ezt az időjárás függvényében, a szabadban valósítuk meg. A mozgásos játékokat egészítsük ki 1-2 gimnasztikai gyakorlattal. Naponta legalább 10 - 15 perc erejéig. Lehetőséget kell adni a gyermekek számára az állóképesség fejlesztésére szolgáló futás és a szökdelés különböző változataival, kúszás, mászás gyakorlatok összekapcsolására. Ismerkedjenek meg mozgásos népi játékokkal (labdajátékok, szembekötődik, kötélhúzás, bújócska, ugróiskolák, célba dobások kövekkel, kavicsokkal). A mindennapi mozgásban fontos szerepe van a kézi szerek használatának

Séták, kirándulások:

A szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén túl, együttes élményt is jelentenek a csoport számára. A közös élmény összekovácsolja a közösséget, kitágul a világ a gyermekek előtt, újabb „megmérettetésre” próbatételre sarkallja őket. A megtett út hosszának, a kirándulás időtartamának igazodnia kell a gyermekek életkorához, edzettségéhez. A séta legyen oldott és beszélgetésre ösztönző, de ne helyettesítse a mozgásos játékokat.

Az óvodai kirándulások szervezésekor figyelembe vesszük a gyerekek életkorát, érdeklődésüket, a szülők engedélyével és anyagi hozzájárulásával. Az óvodai kirándulások helyét mindig megnézzük előre.

Meggyőződünk arról, hogy megfelelő-e balesetvédelmi szempontból az úti cél. (Van-e pihenési, kézmosási, wc-használati lehetőség). A természeti környezet védelmére mindig figyelünk.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- sajátítsák el a természetes mozgás elemeit /járás, futás, kúszás, mászás, stb.,
- ismerjék a vezényszavak tartalmát, legyenek képesek azt megfelelően végrehajtani,
- irányváltoztatásra legyenek képesek,

- bátran tudjanak kisebb akadályokat átugrani, a kézi szereket biztonságosan használni (labdagurítás, dobás, célzás stb.),
- gerendán, padon, (rézsútosan is) tudjanak egyensúlyozó járásban végigmenni,
- mozgásuk legyen összerendezett (kéz - láb - szem koordinációja),
- páros lábon és fél lábon szökdeljenek, egyensúlyozzanak,
- finommotorikájuk alakuljon ki,
- verseny /küzdő játékban a szabályt tudják betartani,
- csapatjáték esetén értékeljék a közösségi szellemet, annak függvényében játszanak,
- versenyjátéknál legyen kitartásuk,

5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Lehetővé tesszük, hogy gyermekeink bármikor fessenek, gyurmázzanak, rajzoljanak, vagdossanak, hajtogassanak, barkácsoljanak. A csoportszobákban, ezekre a tevékenységekre elkülönített helyet alakítottunk ki, az eszközök állandóan elérhetők, elkérhetők néhány kezelési szabály betartása mellett önállóan elvehetők. Szívesen ismertetjük meg a gyerekeinket a népi kismesterségek óvodában jól alkalmazható elemeivel.

A hagyományos eszközök és technikák mellett újszerű, természetes alapanyagokból készült rajzeszközöket is próbálgatunk.

Az óvónő feladata megismertetni a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. A technikákat, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot meg kell mutatni. Nem korlátozzuk az ötleteiket, szabad utat engedve kreativitásuknak, abban segítünk, hogy hogyan és miből, mivel elehet valamit készíteni. Az elkészítés folyamata is játék, s az elkészült tárgy, kép, kézimunka játékszer vagy használati tárgy lesz – lehet valamelyik ügyességi vagy szimbolikus játékban. A tevékenységek közben bíztatjuk, bátorítjuk a gyermekeket, az elkészült alkotásokat pozitívan értékeljük. Krétával, festékekkel, anyaggal, papírral, fonállal, gyapjúval, terménnyel, fával, kővel, homokkal, vízzel játszunk, alkotunk, létrehozunk valamit. Öncélúan soha nem rajzoltatunk! Ábrázolni, kézimunkázni a játékidőben, gyermeki, óvónői kezdeményezésre szoktunk. Szeretnénk a gyermekek figyelmét felhívni arra, hogy ők is szebbé, esztétikusabbá tehetik környezetüket, készíthetnek játékokat, használati eszközöket.

Az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus környezettel való ismerkedés, fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Néphagyományok ápolásával, a népi kultúra és mesterségek megismertetésével őrizhetjük

meg a tudást, adhatjuk át a tapasztalatot, amelyet ősünk felhalmoztak. Az ábrázoló tevékenységek kapcsolódnak a többi tevékenységi formához, az érzelmi neveléshez. Az érzelmek egyik kifejezésformájaként elfogadjuk a színek, formák, arányok egyéni használatát, melyet a gyermek érzelmi állapotát tükrözik. Igyekszünk a művészeti ágakat összekapcsolni, pl. ábrázoló tevékenység közben zenét hallgatni, énekelni. Ezzel is elősegítjük a gyermekek érzelmi fejlődésének segítését, nyugodtabbá, kiegyensúlyozottabbá tételét. Elsődleges feladatunk a feltételrendszer biztosítása:

- Jó minőségű eszközök, anyagok sokszínű kínálata (többirányú tapasztalatszerzés), amelyből a gyermek választhat.
- Megfelelő nyugodt hely, védőfelszerelés biztosítása és dajka nénik bevonása a tiszta környezet megóvása, illetve a gyermekek tisztálkodásának segítése céljából.
- Az eszközök mindig elérhetőek, hozzáférhetőek legyenek.
- Az óvónő a technikát, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot mutassa meg.
- Az eltérő formai környezet biztosításával segítsük a gyermek fantáziájának szabad kibontakozását, formavilágának gazdagodását.
- Az elkészült munkákat névvel vagy jellel ellátva esztétikusan elhelyezzük majd hazavihetik a gyermekek! A gyermekek és szülők figyelmét is felhívjuk az egymás alkotásának, munkájának elismerésére, megbecsülésére.

A technikai elemek elsajátításának lehetőségei és a tevékenység gyakorlatának ismertetése a befogadástól az iskoláskorig:

3-4 éves korban:

A rajzolás, festés, építés lehetőségét már a befogadás idején felkínáljuk. Lehetőséget adunk a megszokottól eltérő formájú, színű, nagyságú változatos anyagú papírokon való ábrázoló tevékenységek kipróbálására.

A képek készítése történhet: festéssel, rajzolással, papírragasztással, nyomattal. Puha ceruzát, zsírkrétát, színes aszfalt krétát, a homokba pálcikát használunk. A gyerekeknek így lehetőséget adunk a kézmozgás és a rajzeszközök nyomhagyása közötti összefüggés megtapasztalására. Ceruzahasználatnál ügyelünk az eszköz helyes fogásának elsajátítására, az alapszínek használatára, megnevezésére. Festésnél ügyeljünk a helyes ecsetkezelés elsajátítására, melyhez vízben oldott temperát használjunk. Plasztikai munkánk kezdeti fokon, különféle formák, tárgyak gyurkálása, díszítése (gyurma, só-liszt gyurma). Megismertetjük a gyerekeket az alaptechnikákkal: gömbölyítés, sodrás, lapítás. Tapasztalatszerzés az anyagok viselkedéséről: nyomhagyás, oldhatóság, karcolhatóság, képlékenység. Építőjáték közben különböző formák rakosgatása, összeillesztése. Kisebb és nagyobb méretű térbeli alakzatok

létrehozása. Az évszaknak megfelelően a nedves homok és a tapadó hó használata az építgetésben.

4-5 éves korban:

Megjelenik az igény a gyerekekben személyes élményeik, elképzeléseik, a hozzájuk közel álló személyek, tárgyak, események képi-plasztikai kifejezésére. Bevonjuk őket a közös játékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, szükséges eszközök, kellékek alkalmi ajándéktárgyak készítésébe, díszítésébe. Ebben a korban már megjelenhetnek a népi kismesterségek egyszerű kézműves munkái, nyersgyapjából baba készítés (vagy csuhéból, fonalból is készülhet), agyagból használati tárgyak, gyöngyök, ajándéktárgyak készítése.

Fokozatosan sor kerül új technikák alkalmazására pl. tépés, nyirkálás, papírhajtogatás, konstruálás, bemélyítés, kerekítés. A technika, a téma választhatósága jól fejleszti a gyermekek kreativitását. A rajzolás eszköztára kibővül a filctollal. Munkáik során használják a homokot, agyagot, gyurmát, színes papírlapokat, kartonokat valamint egyéb - főként természetes- anyagokat - (pl. textil - fonal - bőrdarabkák, fadarabok, dobozok, termések, gallyak stb.) Egyre több háztartási anyagot, hulladékot (pl. papírhenger, csomagolópapír, kávékapszula, papírdobozok stb.) „újrahasznosítunk”, ezzel is ösztönözve a gyermekeket, családokat a környezettudatos magatartásra. A festés során gyakoroljuk az ecset kimosását és a helyes vízhasználatot. A zsírkréta is festék, sajátítsák el, hogyan lehet krétával színfoltot képezni, befedni vele a felületet. Szerezzenek színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatokat. Az emberalakok, állat- és játékfigurák mintázása során törekedjenek a formák tagolására, a főbb részek érzékeltetésére.

5-6 éves korban:

Képi-plasztikai ábrázolásaik megjelenítik saját élményeiket, a környezetükben történt eseményeket. A mesék, versek, dalok, történetek elképzelt szereplőinek ábrázolása is megjelenik. Készítünk a dramatizáláshoz, társaik, szüleik megajándékozásához, környezetük szebbé tételéhez szükséges tárgyakat, kellékeket. Alkalmakat teremtünk, a műalkotásokkal való találkozásra, a népművészeti alkotásokban való gyönyörködésre. Festéshez a temperát és a gombfestéket egyaránt használhatjuk. Próbálkozzanak a színek keverésével, vegyes technikák alkalmazásával (pl.: festés- ragasztás, viaszkarc stb.). Plasztikai munkáik legyenek tagoltak, a mintázott figurákat rendezzék térbeli kompozícióba. Arra törekszünk, hogy szívesen nézegessenek különböző műalkotásokat, vegyék észre a környezetükben található esztétikus jelenségeket (pl. táj, növények, formatervezett, szép tárgyak). A tevékenységek tartalma, főként időtartamban, egy-egy újabb technika alkalmazásában (szövés, applikálás) és a tevékenység színvonalában változik. Készítsenek minél több használati tárgyat, bábót, terítőt, tarisznyát, ékszereket. Az ünnepi alkalmakra és hagyományörző alkalmakra is alkossanak az óvónők segítségével eszközöket, kiegészítőket! Tapasztalják meg, milyen sokféle módon használhatják a kezüket, mennyi hasznos és esztétikus tárgyat, képet készíthetnek! Ismerjenek meg a gyermekek minél több természetes anyagot, különösen a környezetükben található nád, sás, gyékény, szalma, fűzfa vessző, kavics felhasználási

lehetőségeit. Ismerkedjenek meg a méhviaszal a tojásfestés vagy a karácsonyi készülődés alkalmain. Vegyék használatba a kukorica szarát, csutkát, csuhét, a különböző terméseket és terményeket, vadvirágokat pl: sátor, kunyhó készítésekor, virágkoszorú kötésekor, csutkababa, terménybábok készítése alkalmával.

A „Képfestő” vizuális tehetségműhelyben, egy-egy műhelyvezető óvodapedagógus irányításával, heti rendszerességgel, délutánonként kiscsoportos formában tevékenykedhetnek az 5 - 6 éves gyermekek.

Feladata:

A gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő, szervezett tevékenység biztosítása, mely során tovább fejlődik kézügyességük, kreativitásuk, figyelmük, a változatos eszközök és technikák megismerése által.

Célja:

- Alkotókészség, esztétikai érzék, képzelet, vizuális gondolkodás fejlesztése.
- A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése és optimális fejlesztése.
- Rajzversenyekre, pályázatokra való felkészítés.
- Dekorációk, jelmezek, bábok, használati tárgyak készítése az ünnepi alkalmakra, projektekre.
- A gyermekek személyiségének fejlesztése komplex módon, kiemelten a sikerélmény és önbizalom területén.
- Kielégíteni megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági szükségleteiket.
- Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességéről.

Az ábrázolás-kézimunka- művészi tevékenységek gyakorlásához változatos, jó minőségű írószerek, rajzeszközök, festékek, pasztellkréta, üvegfestékek, különleges rajz- és kartonpapírok, dekorációs termékek, művész agyag, fonalak, természetes anyagok állnak a gyerekek rendelkezésére. A foglalkozásokon résztvevő gyermekek szülei alkalmanként anyagi támogatással segítik az eszközbeszerzést.

Lehetőség szerint minél gyakrabban ismerkedünk népművészeti alkotásokkal, együttműködve más intézményekkel, kiállításokat látogatunk. A gyermekek alkotásait közösségi rendezvények alkalmain bemutatjuk.

Kipróbálunk minél több népi kismesterséget és hagyományos technikát (agyagozás, nemezés, fonás, szövés, tojásfestés, kelmefestés, körmönfonás, hímzés, varrás stb.).

Elvárható eredmények óvodáskor végére:

(az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva)

- Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Rendelkeznek koordinált szem- és kézmozgással.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire tudják hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat. Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzéseivel.
- Önállóan tudják alkalmazni a megismert technikákat egyszerű játékok, kellékek készítésénél.
- Éljük át az alkotás örömét, ez a sikerélmény újabb alkotások létrehozására készíti a gyermekeket!
- Alakuljon ki biztos ceruzafogásuk, az íráshoz szükséges mozgáskoordinációjuk. Rendelkezzenek kellő munka- és eszközfegyelemmel.

5.7. Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezetének formáiról, mennyiségéről, téri viszonyairól. Miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Feladatunknak tekintjük, hogy lehetővé tegyük a gyermekek számára környezete tevékeny megismerését és megszeretését. Megfelelő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel alakítására.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. Megalapozzuk a természet és a lakóhelyhez való pozitív érzelmi viszonyt. Ébren tartjuk a gyermekek érzékenységet a környezetbarát és környezettudatos életmód iránt. A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeinek felfedezésével megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. Sokrétű tevékenységek során megtapasztalhatják a gyermekek munkájuk eredményét és környezetre való hatását (pl. madáretető készítés, madáretetés). Így érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez.

Életünk tele van matematikai tartalommal. A gyermek játéka során számtalan ilyen problémával találkozunk. Csupán annyi a dolgunk, hogy mindezeket észre vegyük, rácsodálkozzunk a problémára és megoldjuk az éppen aktuális tevékenységnek megfelelően (pl. játék, mozgás, munka stb.). Az irányok megnevezése, a hasonlítások, összegyűjtés – szétválogatás, párosítás, időbeliség felfedezése, megnevezése, a formák letapogatása játék közben olyan természetes, mint a mondókázás, dúdolgatás. Miközben felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík és mennyiségi szemlélete. Az időt a napirend, a különböző események, születésnapok, ünnepek tagolják kisebb vagy nagyobb szakaszokra. A kisgyermek játékában felhasználja ismereteit, folyamatosan gyakorolja, fantáziájával gazdagítja, átéli a megismerés, cselekvés örömét.

Beszélgetünk és nem a kérdések sokaságával faggatjuk a gyermekeket. A gyermekek mondanivalóját kiegészítő, hozzátoldó felnőtt közléseket tartjuk ösztönzőbbnek, mint a kérdve kifejtés iskolás módszerét. A kötöttségektől mentes gondolkodás és a beszédkedv játékos megnyilvánulásai ezek. A valódi tartalom mindig maga a beszédkapcsolat felvétele és fenntartása, az érzelmi összetartozás megerősítése. Fontosak vagyunk egymásnak. Udvariasan, de nem körülményesen és főként nem didaktikusan beszélgetünk, így segítjük elő, hogy a gyermekek önálló véleményt alkothassanak környezetük alakításáról és a kortársaikkal való kapcsolataikról.

3-4 éves korban:

- Évszakok feldolgozása során figyeljék meg a természet szépségét.
- Ismerjék, és mondják el saját nevüket, óvodai jelüket és óvodai csoportjuk nevét.
- Ismerkedjenek az alapszínekkel, nevezzék meg és mutassák meg azokat!
- Ismerkedjenek testrészeik elnevezésével és helyével.
- Ismerjék néhány állat és növény, gyümölcs nevét.
- Nevezzenek meg néhány közlekedési eszközt, ismerkedjenek a gyalogos közlekedés szabályaival.
- Természeti jelenségek közül figyeljék meg a felhőket, a Napot, az esőt, a havat, ködöt, jeget.
- Nevezzenek meg környezetükben 2-3 fát, bokrot, virágot.
- Figyeljenek és nevezzenek meg néhány rovar (katica, méh, pillangó, hangya).
- Halljanak a víz fontosságáról, tisztaságának védelméről.
- Figyeljék meg az utcák, terek tisztaságát.
- Vegyenek részt az óvodai ünnepeken, ismerkedjenek a viselkedési szokásokkal.

4-5 éves korban:

- Beszélgessenek sokat a család ünnepeiről, szokásairól.

- Ismerjék és tudják elmondani a nevüket és az életkorukat.
- Ismerkedjenek meg a környezet védelmének fontosságával, a környezet károsító anyagok káros hatásaival. Alakuljon környezettudatosságuk pozitív irányban.
- Ismerjék meg testrészeik nevét, helyét, nevezzék meg érzékszerveiket, gyűjtsenek tapasztalatokat érzékszerveikkel.
- Ismerjék meg a természetben előforduló vizek elnevezését (tó, folyó, patak, stb.)
- Ismerjék meg a víz fontosságát, tisztaságának védelmét.
- Ismerjenek és nevezzenek meg környezetükben 4-5 fát, bokrot.
- Ismerjenek meg néhány vadvirágot.
- Halljanak róla, hogy az állatkerti állatok más égtájak állatai.
- Ismerkedjenek meg néhány szín keletkezésével.
- Figyeljék meg a kirándulás során az erdő, a patak- és állatvilágát.
- Ismerjék meg a tűz hasznosságát és veszélyeit.

5-6-7-éves korban:

- Ismerkedjenek meg az egészséges életmód fontosságával, szerezzenek tapasztalatokat az egészség és a helyes életmód összefüggéseiről (táplálkozás, mozgás, fogaink védelme).
- Tudják, hogy kik a testi és érzékszervi fogyatékosok és milyen a velük szembeni helyes viselkedés.
- Figyeljék meg a városban, az óvoda környékén az utcák, terek tisztaságát.
- Rendszeresen és tevékenyen vegyenek részt szűkebb környezetük (óvoda udvar, kert) rendben-tartásában, szépítésében.
- Figyeljék meg a környezetszennyezést, levegőszennyezést, tudjanak azok káros hatásairól (víz, levegő, talajvédelem).
- Ismerjék a víz élettani szerepét, tisztaságának fontosságát és védelmét, felhasználásának szűkebb és tágabb lehetőségeit.
- Ismerjék meg az idő múlását. Készítsenek naptárt (napok, hetek, hónapok, év).
- Jelöljék be a várható örömteli eseményeket (névnapok, születésnapok, ünnepek).
- Ismerkedjenek meg a földgömbbel, térképpel.
- Halljanak más országokról, népekről.
- Az érdeklődő gyerekeknek legyen lehetőségük megismerkedni őket érdeklődő, érdekes témákkal (világűr, űrhajózás, mély-tenger, ősszállatok, más földrészek, stb).
- Halljanak a világ jeles napjairól és tevékenységekhez kötve ünnepeljék meg azokat.

- Ismerkedjenek meg néhány gyógynövénnyel (kamilla, csipkebogyó, gyermekláncfű, csalán stb).
- Ismerjék meg néhány védett állatot, növényt. Tudják, hogy mit jelent a védett kifejezés.
- Tudjanak különbséget tenni élő és élettelen között.
- Ismerjék meg a színek keletkezését, maguk is próbálkozzanak létrehozásukkal.
- Gyűjtsenek tapasztalatokat a geometria világából, síkbeli, térbeli alakzatokról.
- Ismerkedjenek meg a felnőttek foglalkozási ágaival, hagyományos mesterségekkel. Tudják elmondani nevüket, születési idejüket, lakcímüket, szüleik nevét.

Nevelőközösségünk nagyon fontosnak tartja, hogy ne csak a világban eligazodó, azt jól ismerő gyerekeket neveljünk, hanem a környezetük megóvásáért, szépítéséért és saját egészségük védelméért felelősséget érző, cselekedni is tudó emberek legyenek majd. Intézményeinkben, évek óta kiemelt feladat az egészséges életmódra nevelés és a környezetvédelem. Ennek megvalósítása a mindennapokba jól beilleszthető.

Elvárható eredmények óvodáskor végére:

- Ismerik és el tudják mondani saját- és szüleik nevét, születési idejüket, lakásuk címét, szüleik foglalkozását.
- Az elemi közlekedési szabályokat ismerik és betartják.
- Felismerik a napszakokat. Különbséget tesznek az évszakok között, ismerik az évszakok jellegzetességeit.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre, kiegészítésre.
- Elemekből elrendezéssel, bontással létrehoznak ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Képesek a számosság megállapítására, ismerik a tőszámneveket és sorszámneveket.
- Helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb, több, kevesebb), a pár fogalmát, tudnak párba állítani tárgyakat.
- Magabiztosan tájékozódnak síkban és térben. Ismerik, értik és követik az irányokat, helyesen használják a névutókat.
- Felismerik a környezetükben élő növényeket és állatokat, velük kapcsolatban felelősséget éreznek, tudnak beszélni azok gondozásáról és védelméről.
- Ok-okozati összefüggéseket ismernek fel és fogalmaznak meg.

5.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenységek. Ide tartozik elsősorban a saját személyiségükkel kapcsolatos önkiszolgálás és az élethelyzetekben való közös együttműködés, a folyamatos megbízások rendszere, az önként vállalt napi munka. A gyermek, munka jellegű tevékenysége a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége.

Alkalmi feladatok és a folyamatokban történő munkamegosztás bőven akad az óvodai életben. A leggyakoribb munkafajták:

- A játékban megjelenő, a szükségleteiket kielégítő munkák, melyeket a gyermekek önként vállalnak.
- Az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, mely fejleszti az önállóságot, kitartást, feladattudatot.
- Környezetük rendszeres ápolása, gondozása.
- Önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízások, melyek a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és a mások elismerésére nevelés egyik formája.

Minden munkajellegű tevékenységnél fontos a jó szervezethez. Fontos azoknak a gyermekmértékű eszközöknek a biztosítása, amelyekkel a gyerekek önálló munkát végezhetnek a testi épségük megóvása mellett.

Munkavégzés közben fejlődik:

- Mozgásos vizuális, tapintásos érzékelése,
- Eszközhasználata,
- Értelmi képességei,
- Ismeretei,
- Szókincse,
- Kitartása, felelősségérzete,
- Önbizalma, önismerete, szociális magatartása, társas kapcsolata,
- Tájékozódása a környezetének térbeli viszonyai között,
- Munkavégzéshez – szervezéshez szükséges képességei.

Munkafajták:

- Önkiszolgálás
 - Testápolás
 - Étkezés
 - Öltözködés
 - A környezet rendjének megőrzése
 - Alkalomszerű munkák
 - Egyéni megbízások
 - Napos munka
 - Felelősi munkák (mosdó felelős – folyosó felelős – öltöző felelős)
 - Segítségnyújtás társaiknak, felnőtteknek
 - Udvariassági szokások (ajtó kinyitása társ vagy felnőtt előtt, leejtett tárgyak felvétele)

Az óvodai élet megkívánja, az óvónő tudatos pedagógiai szervezését, a gyermekkel való együttműködését, illetve annak reális, konkrét értékelését. Adódnak feladatok, melyek megosztásával az együttműködés öröme élhető át. Szeretjük megbízni a gyerekeket kisebb-nagyobb alkalmi feladatokkal, élvezik, ha sikeresek, hatékonyak (pl. üzenet továbbítása stb.). Bevonjuk őket környezetük rendben tartásába (játékok válogatása, növények öntözése stb.) Segítséggel szívesen gondozzák az állatokat (madáretetés, akváriumgondozás)

A feladatok soha nem kényszerítő jellegűek, de öröm, ha általunk gazdagabb lesz az „ovis” élet. Mindez a gyermeknek játék is, tanulás is és számunkra hasznos, értékes nevelési lehetőség.

5.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek személyiségének, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A tanulás lehetséges formája az óvodában: a játékos, cselekvéses tanulás.

„Az óvodás gyermek nem kicsinyített iskolás, hanem tökéletes óvodás!”

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részében utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek **kompetenciáinak** fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükségletekhez, képességekhez igazodva történik. A tanulás, a megismerés

szükséglete, mint kíváncsiság, a kulturális igények forrása. A testi szükségleteknél halványabb, bimbózó tulajdonság. Táplálni kell, mert ez a természete, hogy szellemi táplálék és társas ösztönzés nélkül elsorvad.

A tanulás tevékenységekben is megvalósul. Sokszínű, változatos, cselekedtető játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása az óvónő részéről. Bármilyen tárggyal, dologgal kerüljön is kapcsolatba, bármit is tesz azzal, manipulációja együtt jár a tapasztalással, a tanulással. Kíváncsisága, megismerési vágya ösztönzi. Arra van szükség, hogy maga fedezze fel a „csodákat” környezetének valóságából, erre érez belső késztetést. A játéka, magával hozza a problémákat, az új élethelyzeteket. Ezek megismerését és megoldását tapasztalatai, emlékképei, gondolkodása, nemegyszer fantáziája segíti, s eközben tanul a kisgyermek. Vagyis a belső szükségletek, igény és a külső tényezők megfelelő kölcsönhatásban létrejövő folyamatot, a folyamat hatására kialakult változást tekinthetjük tanulásnak.

Ahhoz, hogy az ismeretek ténylegesen bevésszódhessenek és rendszerré válhassanak, sok-sok próbálkozásra, kísérletre, saját tapasztalatra van szükség. A pozitív és negatív élmények és ezek feldolgozása szabad alkotásokban (mozgás, hang, szó, kép és ezek variációja) elengedhetetlen feltétele a külső ingerek belsővé válásának és a harmonikus személyiségfejlődésnek.

A tanulás formái:

- Az utánzásos, minta - és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- A pedagógus által kezdeményezett tevékenységekben megvalósuló tanulás.
- A játékos cselekvéses, tanulás.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés. A kisgyermek nem elsősorban a szóból tanul, hanem szemlélődésből, tapasztalatszerzésből, cselekvésből.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Gyakorlati problémamegoldás.

Feladatunk:

- Tanulást támogató környezet megteremtése,
- Pozitív érzelmi kapcsolatrendszerek kialakítása, amelyek során a gyermek biztonságban, bátran kommunikál, alkot véleményt, old meg problémahelyzeteket, tapasztal, kísérletezik, manipulál
- Megfelelő pozitív élmények biztosítása, amelyek során átéli a felfedezés örömét

- A pedagógus részéről egyénekre igazodó értékelés – fejlesztő értékelés
- Folyamatos játékos tanulás lehetőségének megteremtése (eszközök biztosítása)
- Megfelelő szervezési forma megtervezése, szervezése (kezdeményezés, vagy foglalkozás pl.: nagy testnevelés, ének-zenei játékok)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként a gyermekek 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad, a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Minden gyermek a leghelyesebb időben kezdheti el az iskolát.

Ennek meghatározására az óvodapedagógus egyéni nevelőmunkáján túl, - egyedi esetekben – nagymértékben segít a fejlesztőpedagógusunk, illetve a szakszolgálat munkatársai.

Az iskolakezdés feltételei:

Testi:

Az egészségesen fejlődő gyermek 6 éves korra eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak a test arányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, a finommotorikája fejlett. Mozgását, viselkedését, testi szükségleti kielégítését szándékosan irányítani tudja.

Lelki:

A mentálisan fejlett gyermek az óvodáskor végére várja az iskolába lépést. A mindennapi tevékenységében, játékában, rajzaiban, egyéb alkotó munkáiban, megnyilatkozásaiban az iskola első helyre kerül. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. Az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés megnő, a megőrzés időtartama is. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. Erősödik eszköz – és beszéd fegyelme, kitartása.

A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett megjelenik az elemi fogalmi gondolkodás is. Érthetően kommunikál, gondolatait, érzéseit érthető formában, mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Alapvető ismeretei vannak önmagáról és környezetéről. (Tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását), ismeri szűkebb társadalmi környezetét, a környezetben élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét. Fejlett az időérzéke, felismeri a napszakokat, az évszakokat, az öltözködés és időjárás összefüggéseit. Ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Ismeri a viselkedés és illem alapvető szabályait. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális érettség:

A gyermekek 6-7 éves korra szociálisan is éretté válnak az iskolára. Az óvoda-iskola közötti permanens kapcsolat eredményeként óvodásaink vágnak az iskolába. Tudják ki lesz a tanító nénijük, ismerik az iskola épületét, berendezését. Az óvoda – iskola zökkenőmentes átmenete megkönnyíti a beilleszkedést. Képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, és késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, az életkori sajátosságnak megfelelő a kitartásuk, munkatempójuk, feladattartásuk, eszközfegyelmük, önfegyelmük és önállóságuk.

A sajátos nevelést igénylő gyerekek esetében az iskolához szükséges képességeket és fejlettséget speciális szakemberek segítségével tudjuk biztosítani. A tanulásban veszélyeztetett óvodáskorú gyermekek és a beilleszkedési, tanulási magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek – testi, értelmi és beszédfejlesztése integráltan fejlesztőpedagógus segítségével történik, melyhez a személyi és tárgyi feltételeket a fenntartó folyamatosan biztosítja.

6. Ünnepeink

Az ünnepek szépséget, ritmust, értelmet adnak a hétköznapiaknak. A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmai gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt.

Az átélt élmények segítik az Istenhez és egymáshoz tartozásuk érzését, élményét. Minden ünnep alkalmával lényeges momentum az érzelmi ráhangolódás. Vannak életünkben visszatérő elemei az ünneplésnek, ezzel a hagyományteremtés a célunk. Az ünnepek, a hagyományok keltette élmény, a közösséghez, a gyülekezethez tartozás érzésének első megtapasztalása gyermekeink életében.

A hagyományos óvodai ünnepeink elválaszthatatlanok a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztésétől, érzelmi életük gazdagításától. Megalapozzák a szűkebb és tágabb környezethez fűződő pozitív viszony alakulását, a népi kultúra ápolását, a keresztyén tudat kialakulását. Felnőtt közösségeinkben hozzájárulnak az összetartozás, a kölcsönös megbecsülés értékeinek erősítéséhez.

Saját hagyományaink ápolása, bővítése, az intézmény jó hírnevének megőrzése, az óvodai közösség minden tagjának kötelessége!

A nevelőtestület feladata, hogy a meglévő hagyományok ápolásán túl újabb hagyományokat teremtsen, majd gondoskodjon az újonnan teremtett hagyományok ápolásáról, megőrzéséről.

Az ünnepek, megemlékezések, mindenkor a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodnak.

Gyermekeinknek segítenünk kell az ünnep átélésében, tapasztalják meg az ünneplés bensőségességét, a készülődés örömét, az átélés élményét.

Ünnepeink:

- Őszköszöntő hét
- Október 31: A reformáció napja
- December 6. Mikulás
- Advent időszaka, Karácsony
- Farsang
- Március 15. Nemzeti ünnep
- Tavaszköszöntő hét
- Virágvasárnap
- Húsvét
- A mennybemenetel ünnepe
- Pünkösd
- Anyák napja
- Gyereknap
- Évzáró
- Gyermekeink születésnapja, névnapja

Megemlékezéseink:

Kossuth nap (szeptember 25.)

Víz világnapja (március 22)

Föld napja (április 22)

7. Kapcsolatok

(Család – Óvoda – Iskola – Gyülekezet – Külső kapcsolatok)

Család

A gyermeknek elsősorban a szüleitől kell kapnia a szeretetet, a megértést és a nevelést, amelyre szüksége van. A Biblia is, amikor a nevelésről szól, mindig a családot helyezi előtérbe. A gyermek fejlődéséért azonban kölcsönös a felelősség, épp ezért a kapcsolatok között elsődleges a családi házzal való kapcsolattartás. Fontos, hogy a szülők megértsék, elfogadják, szükségesnek érezzék az intézményes nevelést gyermekeik számára. Célunk: a szülők ismerjék meg óvodánk helyi nevelési programját, nevelési céljait, módszereit, hogy az azonos nevelési eljárások alkalmazásával hatékonyabban történjen a gyermekek személyiségfejlődése. Ennek elérése érdekében óvónő-szülő között őszinte, nyitott, kölcsönös bizalmon alapuló segítő kapcsolat kialakításán fáradozunk. Hitelesség nélkül nincs bizalom, tehát a szavak és tettek összhangja elsőrendű követelmény mindkét oldal számára.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyet az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Hasznos információ lehet számunkra:

- a család értékrendje
- a család szerkezete
- a gyermek helye a testvércapcsolatokban
- a szülők nevelési attitűdje
- az óvodai neveléssel szembeni elvárásuk.

Feladatunknak tekintjük a szülők rendszeres tájékoztatását. Fontos számunkra a számon tartottság érzése, a szülők támogató, segítő viszonyának kialakítása. Meghallgatjuk gondolataikat, véleményüket, hogy közös megoldást találjunk. Az együttműködésbe igyekszünk bevonni az egész családot, szülőket, testvéreket, nagyszülőket.

Kapcsolattartás lehetséges formái:

- Naponkénti párbeszéd
- Szülői értekezletek
- Szülői beszélgető délutánok
- Fogadó órák
- Nyílt napok – nyílt hét
- Családlátogatások igény szerint

- Közös ünneplés, családi nap, szeretetvendégség, családi délutánok
- Családi istentiszteleti alkalmak
- Közös kirándulás
- Jótékonysági rendezvény, óvodából
- Internet, social media (Facebook, Messenger stb.)

Fenntartó

Az óvoda folyamatos és zavartalan működése érdekében fontos és szükséges a Tiszántúli Református Egyházkerülettel, mint fenntartóval való folyamatos kapcsolattartás. Ennek biztosításáért az óvodavezető a felelős. Az óvoda pedagógiai munkájáról, gazdálkodásáról, a működése során történt legfontosabb eseményekről beszámolót készít a fenntartó által meghatározott formában és részletezettséggel. Az óvodavezető köteles az óvoda gazdálkodását, működését érintő valamennyi információt, iratot a fenntartónak eljuttatni.

Kapcsolattartó: óvodavezető.

A kapcsolattartás tartalma: az óvoda optimális működtetése, a fenntartói elvárásoknak való megfelelés, az intézmény érdekeinek képviselése.

A kapcsolattartás formája: vezetői értekezletek, igazgatótanács ülések, egyházkerületi rendezvények, központi ünnepségeken való intézményi képviselő, munkamegbeszélések, adatszolgáltatás, írásos beszámoló.

Gyülekezet

Óvodáink mindhárom ceglédi református gyülekezetből fogadnak gyermekeket, de a helyi adottságoknak megfelelően, a földrajzi közelségből is adódóan, az óvodához közelebb álló gyülekezettel épült ki szorosabb kapcsolat. A Posta úti óvoda a Felszegi templomot, a Báthori úti óvoda az Újvárosi templomot és a Körösteretlenti óvoda a helyi Mária Magdolna Ökumenikus templomot tekinti „anya gyülekezetének”, amelyek otthont adhatnak egyes ünnepeinknek is. Itt kapcsolódnak be gyermekcsoportjaink az Istentiszteletek és egyéb alkalmak menetébe.

Ezek az alkalmakon gyermekeink tapasztalatot szereznek arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogy az óvodai közösségben átélték. Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelenthetnek, igazi kincsé válhatnak számára. A gyermek megtapasztalhatja, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.

A gyülekezetekkel tartott élő kapcsolatok fontosak, mert:

- Elsősorban innen várjuk a gyermekek jelentkezését.

- A keresztyén nevelésnek az is célja, hogy segítse a gyermekek gyülekezeti és istentiszteleti betagozódását, otthonra találását.
- A református óvodának missziói feladata is van.
- A gyermekek jelenléte visszahat a gyülekezetépítésre is.
- A munkatársi közösség lelki épülését szolgálja.

Iskola

Óvodáink testvérintézményként tekintenek az azonos fenntartású ceglédi református általános iskolára, valamint a körösterítetleni tagintézményre. Feladatunknak tekintjük, hogy a testvérintézményeinkkel hatékony, egymást kölcsönösen gazdagító szakmai együttműködés alakuljon ki.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- Kölcsönös látogatás, Nyílt napok
- Közös rendezvények, értekezletek szervezése
- Szülői értekezleteken a szülők tájékoztatása az iskolai programokról
- Pedagógusok szakmai tanácskozása

Az együttműködés alapelvei:

- Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja a két intézmény nevelőmunkájának összehangolását.
- Az óvónő szoros együttműködést, nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógusokkal, jellemezze őket a kölcsönös nyitottság.
- Az óvoda tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.
- Az iskolai tanulmányokat előkészítő feladatok, illetve a zökkenőmentes iskolai átmenet szükségessége indokolja, hogy összefüggő szakasznak tekintsük az óvoda befejező és az iskola kezdő éveit.
- Érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése.

Az együttműködés tartalma:

- Nyújtson lehetőséget az óvoda a tanítóknak az óvoda napi és heti rendjének, az egészséges életmód, a közösségi élet szokásainak, a helyi hagyományoknak, a

nevelési eszközök, módszerek, eljárások és a családdal való együttműködési formák megismerésére.

- Az óvónő adjon tájékoztatást a gyerekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.

Az iskolába lépés feltételei:

Pedagógia programunk „Gyermekkép” ill. a „A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére” részében foglalmaztuk meg az iskolába lépés feltételeit.

A 2020. január 1-jén hatályba lépő törvénymódosítás szerint a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, tankötelessé válik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv (Oktatási Hivatal) döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 31-ig nyújthatja be az Oktatási Hivatalhoz. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság korábban javasolta már a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét, akkor a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Az óvoda kapcsolata más intézményekkel:

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde, egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

(Óvodánk törekszik arra, hogy a határainkon belüli és határainkon túli magyar református óvodákkal szakmai és testvéri kapcsolatot létesítsen és ápoljon. Ennek országos fórumairól a Református Pedagógiai Intézet gondoskodik.)

Intézmények:

- A város óvodái, iskolái
- Szent Kereszt Katolikus Általános Iskola és Óvoda
- Magyarok Nagyasszonya Katolikus Tagóvoda
- Zeneiskola
- Művelődési központ
- Gyerekkönyvtár

- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat (gyógypedagógusok, pszichológusok, logopédusok)
- Családsegítő Központ (családterapeuták, szociális munkások)
- Humán szolgáltató Központ
- Gyermekjóléti Szolgálat – gyermekvédelmi képviselő
- Védőnői Szolgálat – óvodánk védőnője
- Gyermekorvosi Munkaközösség – saját orvosunkkal kapcsolattartás
- Fogorvosi szolgálat – CED-DENT fogászat
- Önkormányzatunk Lakossági Osztálya – Gyámügyi csoport
- Szponzorok, támogatók, karitatív szervezetek

Pedagógiai szakszolgálatok

A szakszolgálattal kiépített együttműködésünket, speciális kapcsolatrendszerünket az a törekvésünk mozgatja, hogy közösen próbáljuk megszüntetni vagy csökkenteni a részképesség-zavarral küzdő gyermekeink problémáját még az iskolába lépés előtt, az óvodai évek alatt. Szakszolgálati kapcsolataink közül kiemelt jelentőségű az alábbi két intézet szakembereivel való együttműködésünk:

1. Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat - PMPSZ (2700 Cegléd, Malom tér 3.).

Kapcsolattartó: az óvoda vezetője, a fejlesztőpedagógus és az óvodapedagógusok.

A kapcsolat tartalma: a gyermekek speciális vizsgálata, egyéni fejlesztése, a beiskolázás segítése, valamint tanácsadás nevelési kérdésekben.

A kapcsolat formája: vizsgálat kérése, kölcsönös tájékoztatás, esetmegbeszélés, konzultáció, szülői értekezleten való részvétel.

Gyakoriság: nevelési évenként a beiskolázást megelőzően, illetve a pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus és óvónők jelzése alapján szükség szerint.

A PMPSZ biztosítja az óvodába járó gyermekek logopédiai, valamint a sajátos nevelési igényű (SNI-s) gyermekek fejlesztőpedagógiai ellátását, illetve ellát szakértői bizottsági feladatokat.

2. Református Pedagógiai Intézet (RPI) (Székhely: 4026 Debrecen, Fűvészkert u 4.)

Kapcsolattartó: az óvoda vezetője, illetve a szakmai munkaközösség vezetője.

A kapcsolat tartalma: a pedagógusok szakmai ismereteinek frissítése, bővítése, valamint szaktanácsadói szakmai segítség.

A kapcsolat formája: továbbképzések, konferenciák, konzultációk, szaktanácsadói hospitálás, szaktanácsadói javaslat.

Gyakoriság: nevelési évenként meghirdetett időpontokban és gyakorisággal.

Gyermekjóléti szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámügyi hivatal

Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ – Családsegítő Szolgálat (2700 Cegléd Pesti út 7.)

Kapcsolattartó: óvodavezető, illetve egyeztetést követően a gyermekvédelmi felelős.

A kapcsolat tartalma: a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, esélyegyenlőség biztosítása.

Gyakoriság: szükség szerint.

A kapcsolat formája, lehetséges módja: esetmegbeszélésen, előadásokon, rendezvényeken való részvétel, segítség kérése, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, valamint minden olyan esetben, amikor a gyermekközösség védelme miatt ez indokolt.

A kapcsolattartás lehetséges módja: értesítés, esetmegbeszélés, konzultálás, előadásra, illetve rendezvényre meghívás.

8. A kiemelt figyelmet igénylő (SNI-s, BTMN-s, tehetséges) gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása

A sajátos nevelési igény (SNI) kifejezi:

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság (mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd ill. halmozott), az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását;
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejlődését

Külön miniszteri rendelet szabályozza a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai ellátásának irányelveit (32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet). Az irányelv célja, hogy az óvodai nevelés országos alapprogramjában foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek azáltal, hogy

- az elvárások igazodnak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- a fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg,
- a gyermekeket a nevelés, a fejlesztés nem terheli túl,

- a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Intézményünk a sajátos nevelési igényű gyermekek köréből az alábbiak ellátását biztosítja az Alapító Okirat szerint a két ceglédi tagóvodában:

- a) Mozgássérült tanulók integrált nevelése, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása, preventív foglalkozás.
- b) Beszéd fogyatékos tanulók integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.
- c) Megismerő funkciók vagy a pszichés fejlődés zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermek, integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátása.

Alapelvek:

- minden gyermek fejleszthető;
- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap

Feladatok:

- sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása,
- óvodapedagógusok részvétele az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, továbbképzéseken
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása,
- speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használata és megóvására nevelés,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;

- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására;
- együttműködés a sérült gyermek családjával.

Felvétel, befogadás:

Az óvodai előjegyzéskor elkérni a szülőtől a meglévő orvosi, szakorvosi véleményt, diagnózist a kisgyermekről. Abban az esetben, ha beíratáskor nem derül ki a kisgyermek különbözősége, sajátos nevelési igénye, akkor a következő eljárásrend szerint történik a befogadás:

- a kisgyermekről anamnézis felvétele;
- megfigyelések, mérések elvégzése;
- az óvodapedagógusok szülővel történő egyeztetése, megbeszélés lefolytatása;
- szakvélemény kérése (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság)
- egyéni fejlesztési terv készítése a szakvélemény alapján;
- szakember, specialista igénylése, módszertani segítségkérés, ön- és továbbképzés.

Személyi feltételek:

A gyermeket fogyatékosságának megfelelő gyógypedagógus, terapeuta, konduktor segítik. Közreműködése kiterjed az óvodapedagógusok felkészítésére, a sajátos teendők ellátásának tervezésére és a folyamatos tanácsadásra.

Az óvoda fejlesztő tevékenységének jellege:

- Differenciált foglalkozások
- Komplex képességfejlesztés
- Pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint a Tanulói Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján.

Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér meglete elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a szubjektív tényezők.

Biztosítani kell:

- A különleges bánásmódot igénylő gyermek beilleszkedését és együtt-haladását a többi gyermekkel, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
 - A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által adott javaslatok beépítését az egyéni fejlesztési tervekbe,
 - A pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését,
 - A fejlesztő szemlélet érvényesítését, diszfunkció-specifikus módszerek alkalmazását.
- Folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek (óvodapedagógus, logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, orvos, védőnő stb.) team – munkában dolgozzanak, együtt kell meghatározni a teendőket. Egymás korrekt tájékoztatása, a tapasztalatok folyamatos megbeszélése az együttműködés alapja.

Alapvető tényező továbbá, hogy az óvodapedagógusok jártasak legyenek a differenciált foglalkoztatásban. A differenciálás az a folyamat, amelynek során a pedagógus a nevelési folyamatot az egyes gyerekek egyéni szükségleteihez rendeli. A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki és miben marad el társaitól. Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az óvodapedagógussal és a fejlesztőpedagógussal.

Az óvoda és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, érezzék, hogy ők is részesei a nevelési-oktatási folyamatnak.

Az óvodapedagógusnak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem különleges bánásmódot igénylő) gyermek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertessék a csoporttársakkal a diszfunkció mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit, a különbözőség fogalmát, a miben vagyok erős, miben vagyok gyengébb nézőpontjából.

8.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése (BTMN)

Az óvodai nevelő munkában a gyermek beilleszkedési problémái, zavarai a gyermek eltérő magatartásában figyelhetők meg. A viselkedészavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe

szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.

A hátrányok ledolgozásához speciális és személyre szabott támogatás szükséges, ezért fontos az okok feltárása és a tünetek feltérképezése. A kudarcok leghamarabb a viselkedésben tükröződnek. Kialakulhat egy nagyfokú kudarcelvárás bennük. Mindenhez úgy fognak hozzá, hogy nekik úgysem sikerül. A viselkedési rendellenességek stratégiák a sikertelenség kezelésére, feldolgozására. Ezek az ún. másodlagosan kialakuló tünetek.

Tünetcsoportok:

Külső megjelenésen látható jelek: Gyakori a sovány testalkat, a rossz étvágy, a nagyfokú édesség igény, a durva szálú fakó haj, a durva tapintású matt bőrszín. Rendezetlen külső.

A viselkedés és aktivitás területén mutatkozó zavarok: Nagyon gyakran már csecsemő- vagy óvodáskorban felismerhető a túlmozgékonyosság. Alacsony toleranciaszinttel rendelkeznek, ezért gyakran kerülnek konfliktusba társaikkal és a felnőttekkel is. Agressziót váltanak ki környezetükből.

Figyelemzavarok: Figyelmük nehezen rögzíthető, minden külső inger azonnal elvonja, mindenre figyelnek, ezért semmire sem tudnak igazán odafigyelni.

Érzékelés és a motorikum területén mutatkozó zavarok: Nagymozgásaik összerendezetlenek, nem tudják igazán irányítani testüket.

Téri orientáció problémái: Nem tudják saját helyzetüket megítélni a térben, ezért bizonytalanul mozognak, félnek vagy öntudatlanul állandóan próbálgatják magukat. Tévesztik az irányokat, lateralizációs problémáik lehetnek.

Halláshoz kapcsolódó problémák: Lehet érzékszervi (siketség, nagyothallás) vagy megkésett beszédhallás és beszédértés, saját hangját nem észleli pontosan.

Látáshoz kapcsolódó problémák: Bizonytalan látás, bizonytalan a formafelismerő képességük, nem tudják sorba rendezni a vizuális információkat.

Nyelvi fejlettség zavarai: Erősen beszédhibásak, gyenge a beszéd-artikuláció, szegényes az aktív és passzív szókincsük, ami nehezíti a beszédértést. Nyelvi rendellenesség a beszédkényszer is, az ilyen gyermekek állandóan beszélnek a közlés igénye nélkül. Beszédük nem hordoz mondanivalót.

Másodlagosan kialakuló tünetek:

- agresszió (elégtételt vesznek a rajtuk esett sérelmekért)
- visszahúzódó, gátolt viselkedés (falakkal védekeznek a kudarcok ellen)
- bohóckodás (rejtőzködés „Jobb, ha nekem nevetnek, mintha rajtam nevetnének”)
- nyafogás (lányok agressziója, így próbálják elérni céljaikat)
- testi tünetek (gyakori hasfájás, fejfájás, hányás, hasmenés, láz)

- közöny és passzivitás
- érzelem-szegény, apatikus magatartás
- túlzott félelem és szorongás
- féltékenység, irigység

A problémák, a nem elfogadható viselkedés számbavétele után következik a viselkedési zavart kiváltó pszichológiai, szociális, esetleg biológiai okok feltárása.

- társadalmi ok (világjelenség a túl sok fény- hang és információ inger pl. tv-ből, függőséget is okozhat)
- öröklődés, genetikai okok
- sérülések (terhesség alatti, szülés körüli, kisgyermekkorai balesetek)
- lelki okok (haláleset a családban, testvérféltékenység, önértékelési probléma, lakóhelyváltozás)
- idegrendszeri éretlenség (70 %-ban szerepel a tanulási nehézség okai között)
- A családi környezet hatásai (pl. nevelési hibák, a szülők deviáns magatartása, rendezetlen családi háttér, ingerszegény környezet),
- A család és az óvoda ellentéte,
- Óvodai ártalmakra (pl. túl szigorú, autokratikus magatartás, gúny, megszegényítés, túlzottan engedékeny, irányítás nélküli nevelés stb.)
- kedvezőtlen társas pozíciók (pl. peremhelyzet)

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az óvoda feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javasolás. Nagyon fontos az együttműködés az iskola-óvodapszichológussal.

A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- Békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával,
- Személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával,
- Teljesíthető, reális követelmények támasztásával,
- A pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással),
- A szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással,
- A csoport segítő erejének mozgósításával,
- A gyermekvédelmi felelőssel való együttműködéssel,

- Szükség esetén pszichológus ill. más külső szakember segítségének igénybevételével.

Tevékenységek a gyermekek felzárkóztatásához:

- Egyénre szabott differenciált foglalkozások
- Tevékenységközpontú pedagógiák
- Fejlesztő értékelés alkalmazása
- A pedagógiai munkát segítő szakemberekből álló team létrehozása (gyógypedagógus,, fejlesztőpedagógus, gyermek és ifjúságvédelmi szakember, családgondozó, óvodapszichológus, stb.)
- Mozgás- és játékterápia
- Családterápia
- Kreatív tevékenységek
- Sport tevékenységek
- Kommunikáció fejlesztése
- Önismereti foglalkozások
- Drámajáték
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások

8.3. A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az óvodás gyermekek egészséges személyiségfejlődése akkor valósul meg, ha olyan szabad és érzelmi biztonságot adó támogató, gondolkodó környezetet teremtünk, melyben egészségesen, harmonikusan fejlődnek. Ehhez nélkülözhetetlen a gyermekek és az óvónő között kialakuló érzelmi biztonság, kötődés mert csak ennek hatására bontakoznak ki a különleges tehetségre utaló speciális képességeik, készségeik kreativitásuk.

2008. december 4-én fogadta el az Országgyűlés a 126/2008-as számú határozatával a Nemzeti Tehetség Programot, majd 2011. dec. 20-án a nemzeti köznevelési törvényt. E program egyértelműen deklarálta a stratégiai célkitűzéseinek speciális céljai között, hogy a tehetségsegítést a kora gyermekkortól kezdve szeretné elindítani. Kiemelt célja a nevelés oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

Nemzetközi kutatások eredményei igazolták, hogy ebben a korban, már megfigyelhető a zenei, a mozgás és a logikus gondolkodás különleges adottsága, tehetségígéretes adottságokról, hajlamokról beszélhetünk óvodáskorban. Ez az alapja a tehetséggondozói tevékenységünknek.

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása óvodánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az óvoda egész nevelési folyamatának

feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét. Óvodapedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a gyermekekben rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

Ennek érdekében:

- Alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,
- Folyamatosan részt veszünk az óvodák számára kiírt pályázatokon, versenyeken, vetélkedőkön.
- A közművelődési intézmények által biztosított lehetőségek kihasználása (múzeum-, és színházlátogatások stb.)

Az óvodáskorú gyermekek tehetséggondozása gazdagító program keretében, újszerű innovatív próbálkozás óvodánk életében. Lépésről lépésre kívánjuk kiépíteni a tehetséggondozás gyakorlatát tagóvodáinkban. Nevelőtestületünk minden tagja elfogadta azt az alaptételt, hogy minden gyermek tehetséges lehet valamiben, de azt idejében fel kell fedeznünk, majd meg kell erősítenünk olyan óvodapedagógusokkal, akik értéket tudnak kínálni és maguk is elkötelezettek, motiváltak az adott tehetségterületen. Valljuk, hogy a tehetség már korai gyermekkorban megmutatkozhat mint lehetőség!

A gazdagító foglalkozások akkor hatékonyak, ha kis létszámúak, ezért ezeket a délutáni foglalkozásokat körültekintő szervezéssel úgy szeretnénk megvalósítani, hogy minden érdeklődő nagy-középső csoportos és nagycsoportos gyermek részt vehessen az általa választott tehetségműhely alkalmain.

Óvodáinkban a kiválóan kreatív, tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése két síkon történik:

- óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva,
- kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozások keretében.

2016 szeptemberétől három tehetségműhely kezdte meg működését intézményünkben.

- „Kétfestő” vizuális tehetségműhely,
- „Pántlika” népi mozgásos játékok- néptánc tehetségműhely,
- „Mocorgó” mozgásos tehetségműhely

A művészeti műhelyekben az 5-6 éves gyerekek vehetnek részt kiscsoportos formában. (Véleményünk szerint leghatékonyabban ez a korosztály fejleszthető ilyen keretek között.) A

műhelyeket egy-egy műhelyvezető óvodapedagógus irányítja, heti rendszerességgel, délutánonként kiscsoportos formában.

9. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése, a szegregációmentes környezet kialakítása, fenntartása alapvető jelentőségű. Az egyenlő bánásmód elveinek betartása óvodánkban kiemelt feladat.

A tevékenység célja segíteni azon gyerekek beilleszkedését az óvodai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek, így különösen a csonka családban felnövő gyermekek vagy munkanélküli szülők gyermekei.

Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához.

Ezek:

- A családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.)
- A családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakókörzet, társas kapcsolatok)
- Az óvodai környezet (pl. helytelen nevelői magatartás, rossz pedagógus-gyermek viszony, a tanuló peremhelyzete a közösségben stb.)
- A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

Feladataink:

- Megállapítani, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza.
- Meghatározni a lemaradás mértékét, minőségét, majd megkezdeni a felzárkóztatást.

A **hátrányos helyzetű gyerekek** esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül fejleszthetőek.

A hátrányos helyzetű családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben a kedvezőbb szociális helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség, és az otthoni környezet hiányosságai.

Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak.

A szociális hátrányok enyhítését óvodánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Az egyéni képességekhez igazodó csoportfoglalkozások megszervezése.
- Felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Mentálhigiénés programok.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon, értesítés...
- Motiválás arra, hogy a gyermek folyamatos óvodai ellátásban részesüljön.
- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, ahogy a szociális hátrányt elszenvedő gyermek minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- A nevelők és a gyerekek segítő, személyes kapcsolatai.
- A szülők, a családok, nevelési, életvezetési gondjainak segítése.
- Egészségnevelési, gondozási tevékenységek.
- A szülői közösség és a nevelőtestület segítségnyújtása a rászorulóknak, amely lehet tárgyi, szociális vagy anyagi jellegű (adomány gyűjtés)

10. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Célunk a gyerekvédelem területén a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel. A gyermek fejlődését az óvoda csak a szülővel egyetértésben, együttműködve tudja biztosítani. A gyermekvédelmi feladatok során mindig erre az együttműködésre törekszünk.

Óvodánkban a mentális védelmi lehetőségek maximális kihasználására törekszünk.

Óvodai nevelőtestület gyermekvédelmi feladatai:

- Biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- Az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket segíteni.

- A családok, minél átfogóbb megismerése, a lehetőségekhez képest.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készíteni és végrehajtani.
- A felzárkóztatást megszervezni.
- Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén javasolni.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást az illetékesek felé.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően, a különböző támogatásokhoz való hozzájutás lehetőségeiről tájékoztatást adni.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása.
- Jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel.

A gyermekvédelmi felelős feladatai a nevelési év folyamán:

- A nevelési év elején megtervezni a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre.
- Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységének segítse.
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket, a gyermekvédelmi tevékenységről, arról, hogy probléma esetén, milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Városi szintű szakmai rendezvényeken való részvétel.
- Évente egyeztet a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleten.
- Együttműködés, szemléletformálás.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásába a gyermekekkel és a családokkal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoportos óvónőkkel végzi. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény alapján:
 - **Hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapítja, ill. aki családi

körülményei, szociális helyzete miatt védelembe vett. Ezen belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek szülője, (ill. szülei) legfeljebb az általános iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte (fejezték) be sikeresen, ill. akit tartós nevelésbe vettek. **Veszélyeztetett** az a gyermek, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését családja, ill. közvetlen környezete gátolja vagy károsan befolyásolja, s ezt az állapotot nem ellensúlyozza semmi.

- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Elősegíti a csoportvezető óvónők munkáját. Szükség esetén családlátogatást végez a csoportos óvónővel.
- Továbbképzéseket tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről.
- Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra, segít a segélykérelmek, környezettanulmányok elkészítésében.

Az óvodavezető/ tagóvoda vezető gyermekvédelmi feladatai:

A köznevelési törvény értelmében az óvodavezető fő feladatává teszi, a gyermekek érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését. Ezen belül:

- Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, ideértve a gyermekbalesetek megelőzését is.
- Rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása.
- Iskola előkészítés szempontjából annak figyelembevétele, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor 5. életévét betölti.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.

A gyermeki jogok érvényesülése érdekében kötelességünk, mindent megtenni, hogy a vonatkozó törvényi előírásokat maradéktalanul betartsuk intézményünkben.

Az intézmény külön dokumentumban készítette el az esélyegyenlőségi intézkedési tervét a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek sikeressége érdekében.

11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának tekintünk. Pontosan tudnunk kell, hogy mit várunk el egymástól, amelynek alapja a rendszeres vélemény feltárás.

Az együttműködés célja:

- A szülő, gyermek, pedagógus hatékony együttműködése.
- Az óvoda és családok egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.
- Kölcsönös segítségnyújtás, a pedagógiai együttműködési formák, lehetőségek feltárása.
- A gyermekeken keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre.

Az együttműködés feladatai:

- Az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása az együttműködés érdekében.
- A családok életében azon pontok megkeresése, amelyen keresztül a gyermekek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út.
- A hagyományos együttműködési formák felülvizsgálata, a jól működők továbbfejlesztése, a kevésbé jól működő formák elhagyása.
- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Konkrét feladatok meghatározása az eredményes együttműködés érdekében.
- Az együttműködés koordinátorainak (felelőseinek) megválasztása, rögzítése.
- Együttműködési tartalmak meghatározása.
- A partneri igények, elégedettség- és elégedetlenség mérési módjának meghatározása.
- A gyermeki, szülői és pedagógus jogok és kötelezettségek megismertetése.

Az együttműködés formái:

Az óvodapedagógus kettős feladata a fejlesztés során:

- A gyermek fejlesztésének céltudatos megvalósítása
- A szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás

Az intézmény menedzselése a szülő, gyermek felé:

- Nyílt napok szervezése a leendő óvodásoknak,
- Szülő fogadása, az óvoda bemutatása
- Szülői fórumszervezés, a leendő óvodások szülei számára

- Útmutatók, kiadványok, küldetésnyilatkozatok eljuttatása a leendő szülőknek, melyből megismerhetik a helyi nevelési program fő vonalait (helyi sajtó, TV, rádió stb. igénybevételével).

Beiratkozás, családlátogatás, óvodakezdés, nyílt napok, családi játékdélutánok, családi sport rendezvények, családi kirándulás, anyák, apák, nagyszülők, vagy családok napja, ünnepek rendezvények, értekezletek, munkadélutánok, SZMK, színházlátogatás, óvoda bál.

Az együttműködés várható eredménye:

- Megteremtődnek azok az együttműködési formák, melyekkel közösen segítik a szülők és az óvoda a gyermekek személyiségfejlesztését, képességeik kibontakoztatását.
- Az óvoda a szülőkkel karöltve, azonos célokkal, követelményekkel biztosítja a gyermek fejlődéséhez a leghatékonyabb környezetet,
- A szülők naprakész információhoz juthatnak gyermekeik fejlettségéről.

12. A nevelő munka tervezése, szervezése

Az óvónő szabadsága az idő kezelésében, a játékok tartalmához illő szervezeti formák megtalálásában, a gyermeki műveltség anyagának a mindenkori helyzethez illő összeválogatásában valósulhat meg. Segédanyagként, iránymutatóként felhasználhatja ehhez az óvodai munkaközösség által készített, összeállított - mindenféle tevékenységi formát felölelő - ötlettár anyagát. A tevékenységek időtartama szabadon meghatározható.

A tevékenységekbe integrált műveltségterületek sokoldalú, közvetlen tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba.

Az óvónők a nevelési év kezdetén – a csoport összetételének ismeretében – végig gondolják munkájuk súlypontjait, ezt a csoport dajkájával is megbeszélik.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

A kéthetes ciklusokban dolgozó óvónők közösen, az adott évszakra - és ciklusra- tervezik meg azt a laza kerettervet, Éves tervet, amely tartalmazza az adott időszakra a napi, illetve heti szervezett mozgások fő pontjait, a játékba ágyazott tevékenységek tartalmait, műveltségi anyagát.

Az időszakot követően elemzik a terv megvalósulását.

A nevelő munka tervezésének, szervezésének, értékelésének a nevelőtestület által elfogadott dokumentumai, munkaformái:

- a.) Éves terv

b.) Kéthetes tematikus terv

c.) Heti terv

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében megszervezve, az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével. A mindennapos együttlét tartalmának és szervezési feladatainak átgondolása elengedhetetlen kötelességünk.

Az óvodapedagógus munkájának dokumentumai:

- Pedagógiai Program
- A református óvodai nevelés keretprogramja
- Óvodai fejlődési napló
- Óvodai csoport napló

Az óvodai csoportnapló a pedagógiai programunk alapján a nevelőmunkánk tervezésének dokumentálására szolgál. Tartalmi felosztása a 20/2012.(VIII.3.) EMMI rendelet 91.§ előírásainak megfelelő.

Az óvodai fejlődési napló az óvodás gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésére szolgáló dokumentum *(szükség szerint, de legalább félévenként)*. Rögzítjük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Tartalmi szempontjai megfelelnek a törvényi előírásoknak. *(20/2012.(VIII.3.) EMMI rendelet 68.§, 93§, 22/2013.(III.22.) EMMI rendelet 18§)*

Az általános éves terv, mely a pedagógus által összeállított útmutató, többek között tartalmazza:

- Kiemelt feladatokat,
- Alapvető szokásokat,
- Szabályokat,
- Képesség és részképesség fejlesztés területeit,
- A feltételrendszer fejlesztésének ütemezését,
- A feldolgozandó, előre ismert témaköröket,
- Az ünnepeket,
- A már kialakult helyi hagyományokat vagy az újonnan kialakíthatókat.
- Szervezési feladatokat,

- A napi- és hetirendet,
- Valamint minden olyan információ, amely segíti a csoport közös munkáját, az általuk kitűzött célok elérését.

Csoportnapló vezetése:

- Gyermek névsora, jelei
- Születésnapok nyilvántartása
- Heti rend
- Napirend
- Gyermekvédelem
- Gyermekbalesetek megelőzése
- Nyilatkozatok
- Megtartott szülői értekezletek, fogadóórák
- Egyéb bejegyzések
- Nevelőmunka: óvodai nevelés feladatai, szervezési feladatok tervezése, fejlődést elősegítő tartalmak, értékeléssel
- Foglalkozások tervezése, tartalma

Felvételi és mulasztási napló vezetése:

- Gyermek adatainak pontos rögzítése
- Mulasztások naprakész, pontos nyilvántartása
- Havonkénti lezárás

Étkezési napló vezetése:

- A gyerekek jelenlétének vagy hiányzásának naprakész, pontos vezetése.

13. Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének nyomon követése**13.1. Jogszábi háttér**

- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, írásban – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti és erről a szülőt folyamatosan tájékoztatja. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. Ahhoz, hogy a kisgyermek fejlesztése hatékony és egyéni fejlődéséhez igazodó legyen, tudnunk kell, hogy melyik képesség vagy részképesség hiánya okozza nála a lemaradást, ezért meg kell ismernünk a teljes gyermeki személyiséget, a képességeit, azon belül a részképességeit.

Az óvodában alkalmazható módszerek, eszközök

Az óvodában a megfigyelés a gyermek megismerésének elsődleges, legfontosabb eszköze. Ez csak a pedagógus számára jelent feladatot, a gyermeknek ez nem más, mint hétköznapi, természetes tevékenység, vagyis elsősorban játék. A megfigyelési technikák közül előnyben részesítjük a rögzítést, az egyszerűsítő kódolást a részletes jegyzőkönyvek helyett. (A kódolás a fejlettségi szint egyszerű jellel történő jelölését jelenti.) A megfigyelést, esetenként az irányított megfigyelést, végezhetjük csoportos, egyéni vagy mikrocsoportos formában is. A megfigyelések akkor hitelesek, ha természetes környezetben, folyamatosan és tevékenység végzés közben történnek. Törekedni kell arra, hogy minden funkcióra kiterjedő legyen, a teljes gyermeki személyiség feltérképezésére irányuljon, ne állítson értékrendet a képességek között, és hogy az objektivitás szem előtt tartásával valósuljon meg.

Óvodában az interjút elsősorban a szülőtől történő információszerzésre használjuk. Az anamnézisben feltett kérdéseket az óvodapedagógusok teszik fel a szülőknek, a kérdésre adott válasz rögzítését is az óvodapedagógusok végzik.

Ha a gyermek fejlettségi szintjének megállapításához megfigyeléssel nem jutunk elegendő információhoz, akkor a pedagógiában alkalmazható más standardizált vagy saját készítésű eszközöket is alkalmazhatunk. A saját készítésű módszerek, eszközök használata feltételezi a mérésmetodikai alapismeretek tudatos alkalmazását. A mérés akkor nyújt megbízható eredményt, ha betartjuk a méréssel kapcsolatos alapvető követelményeket, például, be kell tartanunk a mérés munkamenetének főbb lépéseit, folyamatát.

13.2. A fejlődést nyomon követő dokumentáció

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. Kialakításakor arra kell törekedni, hogy olyan megfigyelési szempontokat tartalmazzon, amelyek segítik a fejlődés várható jellemzőinek feltárását.

Tartalmazza:

- a) a gyermek anamnéziséét,

- b) a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés)
- c) emberrajzot, családrajz elemzéseket, más feljegyzéseket, gyermekmunkákat
- d) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, elért eredményeket,
- e) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- f) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- g) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket, családlátogatásról, fogadóóráról készített feljegyzéseket.

Követelmények:

- táblázatba foglalt, szöveges vagy táblázatos és szöveges egyaránt lehet
- áttekinthető, jól rögzíthető
- illeszkedhet a mérési módszerekhez
- a szülők rendszeres tájékoztatását is lehetővé tevő
- előzetes eredményekkel összehasonlítható legyen, ha lehet számszerűsíthető

13.3. A gyermeki fejlődés figyelemmel kísérésének területei (képességek, részképességek)

A fejlettségi szintek rendszere alkalmas az aktuális fejlettségi szint megállapítására, az adatok összehasonlító elemzésével a fejlődés nyomon követésére (folyamatkövetés). A képességek rendszere minden életkorban ugyanaz, csak a képességek különböző életkorban más részletességben jelennek meg, s más-más fejlettségi szintek kapcsolódnak hozzájuk. Fontosnak tartjuk, hogy valamennyi képességterületet mélyrehatóan megismerjük, s a fejlesztés egyénre szabottan, a képességek fejlettségi szintjéhez, a gyermek szükségletéhez igazítottan tervezzük. Elsődleges feladatunk a biológiai érés és a pszichológiai életkori szakaszok ismeretében változatos, gazdag ingeranyag biztosítása, melynek segítségével az adott képességek intenzíven fejlődnek.

Négy fő képességterületet különböztetünk meg, amelyek egyenrangú szerepet töltenek be.

- szociális, érzelmi képességek
- értelmi képességek

- testi érettség, mozgásfejllettség
- beszédfejllettség, anyanyelvi képességek

A képességek rendszere:

a) Szociális, érzelmi fejlettség mutatói

- Érzelmi élet (alapvető érzelmi állapota, temperamentum, érzelmek kifejezése, mások érzelmeinek felismerése)
- Akarat (akadályok leküzdése, szabálytudat, késleltetés, monotóniatűrés, kudarc-tűrés, feladattudat)
- Szociális képességek: önismeret, énkép, önérvényesítés, szabályokhoz való viszony (önértékelés, önbizalom, önfegyelem, önérvényesítés, normákhoz-szabályokhoz való viszonyulás)
- Kapcsolatai felnőttekkel, társakkal (kapcsolatteremtés felnőttekkel, társakkal, közösséghez való viszonyulás jellemzői, konfliktusmegoldás)
- Tevékenységekhez való viszony, önállóság, érdeklődés (kezdemenyyezőkészség, motiváltság, kitartás, tevékenységvégzés közbeni önállóság, munkatempó, együttműködés, szervezőképesség, érdeklődés: iránya, területei)

Javasolt módszerek*: beszélgetés, megfigyelés, cselekedtetés

b) Értelmi fejlettség mutatói

- Érzékelés (látás, hallás, szaglás, ízlelés, bőrérzékelés: tapintás, hőmérsékletérzékelés, fájdalom érzékelése)
- Vizuális észlelés (szemmozgás tudatos kontrollja, vizuális zártság, vizuális időrendiség, sorrendiség-ritmus, alak háttér differenciálás, rész-egész viszony felismerés, alakállandóság, formafelismerés: szín-forma- nagyság differenciálás, csoportosítások, hasonlóság-különbség felismerés,)
- Taktilis, mozgásos és térészlelés, időészlelés (testrészek, tárgyak felismerése, érzetek azonosítása, test mozgásának észlelése, testhelyzet észlelése, térbeli helyzet felismerése, időrendiség felismerése, időbeli relációk megértése)
- Auditív észlelés (közvetlen környezet hangjainak felismerése, dallam, ritmus felismerés,

*lásd még a beszédészlelés területénél)

- Keresztcsatornák működése (különböző ingerek átfordításának képessége: vizuális- auditív-mozgásos-tapintásos csatornák közötti átkapcsolás)
- Gondolkodás, tájékozottság, számolási képességek (analízis-szintézis, absztrahálás, összehasonlítás, összefüggések felismerése, általánosítás, konkretizálás, rendszerezés, következtetés, ok-okozati viszonyok felismerése, csoportosítás, válogatás, szabályalkotás, problémamegoldás, általános tájékozottság, számolási képességek: számsor ismeret, mennyiség és számfogalom)
- Képzelet (képzelet: spontán, irányított, alkotó)
- Figyelem (spontán, irányított: terjedelem, tartósság, megosztottság, szándékosság, feladattudat, feladattartás)
- Emlékezet (rövid-hosszútávú memória, vizuális-auditív-taktilis-motoros: felidézés, sorrendiség)

Javasolt módszerek*: beszélgetés, megfigyelés, mesélés, cselekedtetés, közös játék társas játékkal, kártyával, puzzle, memória, képeskönyvek

c) Testi érettség, mozgásfejlettség mutatói

- Fizikális adatok (alkati jellemzők, testi fejlődés zavarai)
- Nagymozgások kivitelezése, mozgáskoordináció, kondicionális képességek (elemi nagymozgások kivitelezése: pl. járások, futások, kúszás, mászás stb., egyensúlyérzék, szem- kéz, szem-láb koordináció, kondicionális képességek: erő, állóképesség, ügyesség- hajlékonyság, gyorsaság)
- Laterális dominancia (szem-kéz-láb-fül dominancia)
- Testtudat, térbeli tájékozódás (önismeret, tájékozódás saját testen: testrészek ismerete, önmagához való viszony, testhatárok érzékelése, irányok differenciálása saját testhez mérten, tájékozódás térben: irányok differenciálása, mozgásminták utánzása,
- síkbeli tájékozódás: irányok differenciálása a síkban, megfelelő haladási irányok).
- Finommotorika (eszközhasználat, két kéz koordinációja, ujjak egymástól független mozgatása, grafomotorika: helyes ceruzafogás, testtartás, kéztartás, rajzmozgás lendületessége, nyomaték, vonaltartás, forma kivitelezés, emberábrázolás részletezettsége, arányosság mutatói,

- *beszédmotorika-lásd: beszéd területnél).

Javasolt módszerek*: megfigyelés mozgásos tevékenységek alkalmával, együttjátás, labdázás, gyöngyfűzés, rajzos tevékenységek, emberábrázolás, családrajz stb....

d) Beszédfelettséé mutatói

- Beszédmotorika, beszédkedv, beszédstílus (beszédhangok képzése, tiszta kiejtés, érthető beszéd, beszédkedv, metakommunikáció, beszédstílus: beszédtempó, hangszín, hanglejtés, beszédritmus, beszédfolyamatosság, hangerő, hangszín)
- Beszédeszlelés (beszédhangok azonosítása, szavak egészének felismerése, szavak azonosságának-különbözőségének felismerése, hangok helyes sorrendisége, ritmus készség)
- Beszéértés (szavak, mondatok, történetek jelentésének megértése, lényeg kiemelés)
- Szókincs (aktív/passzív szókincs, relációs szókincs)
- Grammatika (mondatalkotás, szövegalkotás, szórend, szóbeli kifejezőkészség)

Javasolt módszerek*: beszélgetés, megfigyelés, mesélés, képeskönyv nézegetés

14. A fejlesztés folyamata

A fejlődés soha nem jelent egy egységes, minden képességre egyformán kiterjedő, egyenes vonalú, töretlen fejlődésmenetet. Előfordul, hogy a fejlődés egyes területeken lemarad, lelassul, retardált lesz, az egyes területek között nem alakul ki, hibásan jön létre vagy labilis marad a kapcsolat. A fejlődés, fejlesztés hatására is történik.

A fejlesztés lényege: a környezeti feltételek illesztése az érési folyamathoz. A fejlesztés a gyermeki teljesítményt vagy viselkedést létrehozó pszichikus funkciót, struktúrák megváltoztatását célozza meg. Ha megfelelő mennyiségű és minőségű inger éri az idegrendszert, akkor a különböző képességek fejlődésében más-más időpontban ugrásszerű változások figyelhetők meg. Ezek az ún. szenzitív (érzékeny) szakaszok, amelyekben a gyermek különösen érzékeny a fejlesztésre. Ezeket az érzékeny periódusokat különös fogékonyság jellemzi egy-egy pszichikus funkció pl. mozgás, beszéd stb. fejlesztése szempontjából.

Komplex módon vesszük figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési

környezet lehetőségeit, korlátait, a szenzitív időszakokat, és az aktuális fejlettségi szint ismeretében alkalmaznia kell a differenciálás elvét.

Formái:

- Prevenció: A prevenciós fejlesztés a szenzitív időszakban történő segítségnyújtást, fejlesztést jelent. A gyermeket aktuális fejlettségi szintjének begyakorlásával a következő fejlettségi szintre juttatjuk.
- Korrekción: A korrekciós fejlesztés a gyermek fejlődésében (viselkedési, teljesítménybeli) történő megakadás, lemaradás rendezésére történő segítségnyújtást, beavatkozást, fejlesztést jelenti. Elsősorban az óvodában maradt tanköteles korú gyerekeknél alkalmazzuk, valamint a szenzitív időszak elmúltával is jelentős lemaradást mutató gyermekek esetében. Szükség szerint külső szakember bevonásával.
- Tehetséges gyermekek fejlesztése: adott képesség, részképesség területen (a szenzitív időszakot megelőzően) kiemelkedő fejlettséget mutató gyermekek fejlesztése. Fontos, hogy a lemaradt, stagnáló képességterületek mellett a kiemelkedő képességterületek fejlődését is megsegítsük tudatos fejlesztőmunkával, szükség szerint külső szakemberek bevonásával.

Feladatok:

- A fejlesztés az óvodába lépés pillanatától folyamatosan, az óvodáskor végéig minden gyermekre kiterjedően történik.
- A fejlesztés játékba ágyazottan, játékosan valósuljon meg.
- Lépésről-lépésre haladva határozzuk meg az elérendő képességszinteket (figyelembe véve a szenzitív időszakokat).
- A módszereket a gyermek fejlettségi szintjéhez, életkori sajátosságaihoz, szükségleteihez, érdeklődéséhez, aktuális fejlettségi szintjéhez és az adott tevékenységi forma sajátosságaihoz igazítjuk.
- Fontos az óvodapedagógus felkészültsége, nevelői attitűdje, pozitív szemlélete, a megfelelő módszerek, eszközök tudatos kiválasztása.
- Biztosítani kell a fejlődéshez szükséges alapvető feltételeket: biztonságos környezet, eszközök, segédanyagok, digitális anyagok.
- A gyerek számára kellő erőfeszítést jelentsen, és sikerélményt biztosítva történjen.
- Segítsük az önmagához viszonyított, tanköteles korban a kimeneti mutatókhoz is

viszonyított optimális fejlesztést.

- Egyetlen gyermek fejlesztési lehetőségéről sem szabad lemondanunk, minden tőlünk telhetőt meg kell próbálnunk.

A fejlesztés stratégiája:

Adatgyűjtés, megismerés

A megismerés, vagyis a reális helyzetkép az eredményes fejlesztés alapja. A megismerést elsősorban tényszerű, objektív adatgyűjtéssel, méréssel segíthetjük. Meg kell ismernünk, s tudatosan kell használnunk az óvodában alkalmazható megismerési módszereket, eszközöket. A gyermek tevékenységének rendszeres, tudatos megfigyelése, a gyermeki produktumok értékelése, a szülői interjú és más szakemberek véleményei kellő mennyiségű adatot szolgáltatnak az elemzőmunkához.

Elemzés

A korábban megszerzett adatok (anamnézis, bemeneti adatok), valamint más képességterületek mutatói alapján meg kell állapítanunk, hogy a gyermek önmagához képest és 5-7 éves korában a kimenethez képest (iskolakészültség) is, mely területen fejlett, hol van lemaradása. Ha az elemzés során nem tudjuk az okokat és az összefüggéseket feltárni – különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében -, valamint, ha meghaladja a kompetenciánkat a fejlesztés, akkor célszerű szakember segítségét kérnünk. A segítség igénylése irányulhat a képességfejlesztő folyamat bármelyik szakaszára (adatgyűjtés, elemzés, fejlesztési terv készítése, fejlesztés).

Fejlesztési terv készítése

Az egyes gyermekekről szerzett információk elemzése alapján minden gyermekről egyéni fejlesztési tervet készítünk, melyet a folyamatos megfigyelésből kapott adatok birtokában szükségyszerűen módosítunk. A fejlesztési terv tartalmazza a fejlesztendő ill. tehetségeknél a kiemelkedően fejlett, ezáltal megerősítendő területeket, a tervezett célokat, feladatokat, eszközöket, módszereket.

Fejlesztés

A gyerek pszichikus tulajdonságai, képességei gyakorlás során fejlődnek ki és tevékenységek végzésében nyilvánulnak meg. A biológiai érés és a pszichológiai életkori szakaszok ismeretében feladatunk, változatos tevékenységek, lehetőségek biztosítása, melyek segítségével az adott képességek intenzíven fejlődnek.

Értékelés

Az óvodapedagógus pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja, rendszeresen összegezve átgondolja, hová jutott el a gyermek fejlődésében. Mindezt újbóli adatgyűjtéssel kiegészítve a megismerés - fejlesztés folyamatát újraindítja.

A 3-7 éves korban fejlődő képességek szenzitív időszakai

- **3-4 éves korban**

- *nagymozgás:* járások, futások, kúszás-mászás
- *testséma:* énkép, önmaga felismerése, azonosítása, testrészek ismerete
- *finommotorika:* nagy ívű vonalvezetés (fírka, fejláb emberke)

- **4-5 éves korban**

- *nagymozgás:* finomodás figyelhető meg az idegrendszer fejlődése következtében,
 - mozgások tempója, ritmusa
 - egyensúlyérzék fejlődése
 - kéz, szem-láb, szem- kéz- láb koordináció
 - térbeli irányok észlelése
 - oldaliság
- *testséma:* kevésbé ismert, apróbb testrészek és azok funkcióinak megnevezése
- *finommotorika:* finomodik a vonalvezetés (megjelennek különböző formák, pld. nap, felhő, virág, az emberábrázolás egyvonalú)

- **5-7 éves korban**

- *finommotorika:* apró részletek kidolgozása, megjelenik a profilábrázolás fázisábrázolás, apró részletek finom kidolgozása, pld. szempilla, fülcimpa stb.
- *irányok:* térbeli, síkbeli irányok ismerete, balról-jobbra történő haladás, az irányok a relációk automatizálása.

- *értelmi kép.*: az érzékelési-modalitások integrációja (pld. vizuális- tapintásos észlelés) szándékos figyelem, rövid távú emlékezet, szerialitás, növekszik az ismeretszerzés igénye, relációs szókincs, időjelzések kifejezése

- **6-7 éves korban** megjelennek az elvont nyelvi gondolkodás csírái

15. Pedagógiai mérés, értékelés

A minőségközpontú szemlélet előtérbe kerülésével az oktatásban megnőtt a jelentősége a pedagógiai mérés, értékelésnek. Az értékelés a tanulás, a képességfejlesztés és fejlődés szabályozásában, a tennivalók tervezésében hatékonyan segítheti a gyakorló pedagógusok és az intézményvezetés munkáját.

A gyermek fejlődésének nyomon követése nagyrészt szöveges formában valósul meg, amely nehezen teszi lehetővé az összehasonlítást, az elért eredmények egymáshoz viszonyított értékelését. Valamilyen formában törekedni kell az értékelések, eredmények számszerű, összehasonlítható, elemezhető megvalósítására. Elvárás, hogy a diagnosztikus mérőanyag, mint a kimenet szabályozás lehetséges eszköze, legyen képes pontos információt adni a gyermekek ismereteiről, képességeiről és hatékony segítséget nyújtson az ismeretátadás és a fejlesztés tervezéséhez.

A jogszabály évi minimum két alkalommal teszi kötelezővé a mérést, ill. annak rögzítését. A pedagógusok együttműködésük során a rögzítés módját megoszthatják megfigyelési területenként vagy gyermekenként is egymás között.

A megfigyelések és a mérések alapján, ill. a külső szakmai partnerek véleményét meghallgatva állítjuk össze és határozzuk meg a gyermekek fejlettségi szintjét, ez alapján értékeljük a ránk bízott gyermekeket.

Funkciói:

- a tanulás ösztönzése,
- a gyermekek motiválása,
- a pedagógiai folyamat közvetlen szabályozása, a pedagógusi hatékonyság visszajelzése az ismeretátadás szervezésével, tervezésével kapcsolatban
- a nevelési tervek, programok bevalásának vizsgálata, az intézmény pedagógiai eljárásainak hatékonysága

A méréssel szemben támasztott követelmények

- Az objektivitás biztosítása – az adatfelvételben a tényszerű adatgyűjtés, valamint az értékelésben az egységes fogalomértelmezés;
- az érvényesség (a validitás) – mérőeszközünk valóban azt méri, amit szeretnénk;
- a megbízhatóság (a reliabilitás) – ugyanaz az eszköz ismételt mérésnél ugyanazt az eredményt hozza.

A mérés gyakorlata:

- A mérést minden esetben meghatározott céllal végezzük, és a kapott eredményt mindig szükség szerint használjuk fel.
- Az eredmény konkrét adatot, de pillanatnyi állapotot tükröz. Nem szabad, hogy megpecsételő, stigmatizáló legyen!
- Az óvodás korú gyermekek egyéni fejlettségi szintjének megállapítása esetében figyelembe kell venni a gyermek életkorából adódó sajátosságait, érzelmi befolyásoltságát, pillanatnyi állapotát, a háttérváltozók alakulását.
- Minél több oldalról közelítjük meg a megfigyelésünket, annál kevésbé tévedünk. Más csatornán keresztül szerzett információkat is felhasználhatunk, pl. kollégáink hétköznapi tapasztalatait
- A gyermekek fejlettségének objektív ismerete felelősségteljes feladat, hiszen erre kell alapozni a fejlesztési terv kidolgozását.
- Az óvodai mérés nem vonja el a gyermeket a játéktól, hiszen az óvodapedagógus feladata a „tettenérés,,, a gyermek elsősorban spontán játék közben történő tudatos megfigyelése. Ritkán, egyes gyermekeknél, bizonyos területen a mérés más módszereit, eszközeit alkalmazzuk, melyek időbeni kötöttsége elenyésző és kellőképpen játékos.
- Fontos, hogy ismerjük a kompetencia-határainkat, szükség esetén szakember segítségét kérjük.
- Az adatokból kapott értékek elsősorban az adott állapotot tükrözik, de ezekből nem következtethetünk egy későbbi állapotra. Ebben az életkorban ezt azért sem tehetjük meg, mert a gyermek fejlődése egyenetlen. Egy-egy képességterületen, stagnálás, regresszió akár ugrásszerű fejlődés is bekövetkezhet, bármely képességterületen.

Mérési-értékelési rendszer felépítése:3-4 éves korosztály:

Bemenő mérés:

- anamnézis lap (óvodakezdekskor)
- a gyermek egyéni beszoktatásának tapasztalatai (az óvodába lépést követő 3 hónap)

Folyamatos megfigyelés/Kimenő mérés:

- folyamatos megfigyelés a nevelőtestület által kidolgozott rendszer alapján (bizonyos gyermekek esetében, bizonyos területeken mérőeszközök alkalmazása)
- adatok elemzése, a fejlett, lemaradt területek meghatározása
- egyéni fejlesztési tervek készítése (3 havonta ill. szükség szerint)
- egyéni, mikrocsoportos fejlesztés a kiemelt figyelmet igénylő (HH, HHH, SNI, BTMN és a tehetséges) gyermekek részére
- félévente értékelő jellemzés készítése
- szülők tájékoztatása gyermekük aktuális fejlettségi szintjéről

4-5 éves korosztály

Bemenő mérés/Folyamatos megfigyelés:

- folyamatos megfigyelés a nevelőtestület által kidolgozott rendszer alapján (bizonyos gyermekek esetében, bizonyos területeken mérőeszközök alkalmazása)
- adatok elemzése, a fejlett, lemaradt területek meghatározása
- egyéni fejlesztési tervek készítése (3 havonta ill. szükség szerint)
- egyéni, mikrocsoportos fejlesztés a kiemelt figyelmet igénylő (HH, HHH, SNI, BTMN és a tehetséges) gyermekek részére
- félévente értékelő jellemzés készítése
- szülők tájékoztatása gyermekük aktuális fejlettségi szintjéről

Kimenő mérés:

- rövid DIFER

5-6-7 éves korosztály

Bemenő mérés:

- DIFER (rövid vagy hosszú)
- emberrajz, Goodenough-féle rajzvizsgálat

Folyamatos megfigyelés:

- folyamatos megfigyelés a nevelőtestület által kidolgozott rendszer alapján
- adatok elemzése, a fejlett, lemaradt területek meghatározása
- egyéni fejlesztési tervek készítése (3 havonta ill. szükség szerint)
- egyéni, mikrocsoportos fejlesztés a kiemelt figyelmet igénylő (HH, HHH, SNI, BTMN és a tehetséges) gyermekek részére
- félévente értékelő jellemzés készítése
- szülők tájékoztatása gyermekük aktuális fejlettségi szintjéről

Kimenő mérés:

- DIFER (rövid vagy hosszú)
- emberrajz, Goodenough-féle rajzvizsgálat

Az eredmények felhasználása

A mérés eredményei feldolgozásra kerülnek, és itt érvényesül az a gondolat, hogy a mérés nem cél, hanem eszköz, mégpedig a fejlesztés eszköze. Az értékelés segítséget nyújt a szülők megfelelő tájékoztatásához, az együttműködéshez, lehetőséget nyújt a gyermek önmagához mért fejlődésének nyomon követéséhez, csoporton belüli, intézményi, ill. országos szintű összehasonlításokhoz. A kapott mutatók alapján sokkal könnyebbé válik meghatározni a nevelési feladatokat, és azokat a területeket, melyekre a mindennapos tevékenységek során kiemelt figyelmet kell fordítani, pl. ha több gyermeknél is megfigyelhető az adott területen belüli alacsonyabb pontszám.

Az intézményi önértékelés és az intézményellenőrzés esetében a mérési eredmények adatainak, elemzésének vizsgálatakor, amennyiben az óvoda nem rendelkezik olyan mérési adatokkal, amelyeket az országos adatokkal össze lehetne vetni, úgy a helyben szokásos megfigyelések, mérések eredményét kell öt nevelési évre visszamenőleg figyelembe venni.

Az eredmények felhasználásának lehetőségei a különböző szinteken

Az adott gyermek önmagához való fejlődésére ad választ a képességterületek mutatóinak összehasonlítása, ill. a pontszámokban meghatározott vagy összesített (átlagolt vagy százalékos) értéke. Lehetővé teszi, hogy a gyermek önmagához mért fejlődése számszerűen megmutatkozzon, segítve ezzel az egyénre szabott célzott fejlesztés meghatározását, irányvonalait. A mutatók segítségével mind a tehetségigérek, mind pedig a részképesség elmaradások pontosan meghatározhatók válnak.

Több évet átfogó összehasonlítás: Az egyes területek indikátorait életkoronként más- más színnel lehet jelölni, így egy grafikon rajzolódik ki, amely a gyermek fejlődését szemléletesen mutatja akár három, ill. négy éven keresztül.

Csoporton belüli összehasonlítás: A gyermekekre vonatkozó adatok csoportszintű elemzése alapján – a csoport pedagógiai tervében – csoportszintű feladatot határozzunk meg. Az összesített adatok alapján jól be lehet határolni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek körét és meghatározni a nevelési feladatokat, egyéni fejlesztési terveket.

Csoporton belüli éves szintek összehasonlítása: leginkább a pedagógusok munkáját segíti ezeknek a mutatószámoknak az összevetése, még inkább kirajzolódik a csoportszintű ún. „hozzá adott érték”.

Intézményi szintű összehasonlítás: a csoportszintű összehasonlítások alapjai lehetnek egy intézményi szintű összevetés számszerű kimutatásának. Elősegíti a nevelési területek erősségének, gyengeségének behatárolását, és összehasonlítási alapként is szolgál.

MÉRÉSI NAPTÁR

Idő/terület	Anamnézis	Bemenet	Fejlettségi szint folyamat-követés	Kimeneti szinthez viszonyított fejlettség
Óvodába lépéskor	X			
Óvodába lépést követő 3. hónapig		X		
3-7 éves korban folyamatosan			X	
5-7 éves korban			X	X

Értékelés típusai:

Formatív (segítő, fejlesztő): a tanítás-tanulási folyamat állandó kísérője, információt ad a gyermeknek, pedagógusnak a tanulás következő lépéseiről, s ez által ösztönözzön, az eredményes tanulást elősegítse. Alapvetően a folyamat közbeni irányítást, segítséget tűzi ki célul a tanulási sikerek megerősítését, a tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárását.

Szummatív (lezáró, minősítő): szintek megállapítása, minősítés, kategorizálása a gyermekeknek, a tudás globális értékelése. Egy-egy nevelési-oktatási szakasz záróaktusa, célja az összegzés, a záró minősítés. A tanulókat szelektálja, szűri. Hatékonyságának alapfeltétele, hogy objektív, hiteles és megbízható adatokat nyújtson.

Diagnosztikus (helyzetfeltáró): a tudás tartalmi és strukturális feltérképezése azzal a céllal, hogy az eredmények, hiányosságok oka feltárható legyen. A különböző pedagógiai döntések, beavatkozások, fejlesztések előtt a pedagógusok részletes információkat szerezzenek arról, hogy a gyermekek milyen feltételekkel kezdik a nevelés-oktatás adott szakaszát, megfelelnek-e az elvárásoknak, melyek azok a területek, ahol lemaradtak, ahol kiemelkedők. Eszközei: tesztek, kérdőívek, megfigyelés, interjúk, dokumentumelemzés, adatok elemzése.

16. Iskolai előkészítő osztály/csoport

- Az óvoda és az iskola átmenet megkönnyítésére előkészítő osztályt szervezünk.
- A gyermekek fejlődési sajátosságainak alapos megismerése
- A fejlődés egyenetlenségeinek korrigálása
- A pszichikus funkciók egyensúlyának megteremtése.
- A gyermekek iskolaérettségének biztosítása.
- Az iskolai eredményes, örömteli tanuláshoz szükséges készségek kialakítása.
- Jó vizuális memória, szem-kéz koordináció, biztos téri tájékozódás, megfelelő szintű megfigyelő és verbális reprodukáló készség kifejlesztése.
- Mennyiségi fogalmak fejlesztése.

16.1. Matematikai képességek fejlesztése

Kötelező óraszám heti: 3 óra, éves: 111 óra

Tananyag

Fő témakörök

Altémák

Felmérések, mennyiség, tér és formaismeret.

Az „ugyanolyan”, „egyforma”, „ugyanannyi” fogalma. A több kevesebb megkülönböztetése. Formák: háromszög, négyszög, négyzet, téglalap, kör megismerése, árnykép felismerése. 0-tól 10-ig a számok számosságának kialakítása. 0-10 elemű halmaz kiválasztása. Ismert formák térben való elhelyezése (házikó építése). Irányok megismerése.

Tulajdonságok**megfigyelése**

Tárgyak, személyek tulajdonságainak megfigyelése. Halmazok összehasonlítása kiemelt, megnevezett tulajdonság szerint. Szétválogatás, csoportosítás, sorbarendezés, összehasonlítás, viszonyfogalmak megismerése. A „pár” fogalmának bevezetése. Tárgyak, személyek sorba rendezése, sorozatok készítése.

Relációk bevezetése

A „több”, „kevesebb”, „ugyanannyi” fogalmának fejlesztése. Relációk használata. Reláció igazzá tétele. A relációs jelek megismerése.

Számjegyek írása

Vonalvezetési gyakorlatok. Számok vázolása. Vonalközbe való behelyezés. A számjegy formájának elemekre bontása, az elemek tudatosítása játékos feladatokon keresztül. A számjegy írásának gyakorlása.

Minimumkövetelmény

Ismerjék fel a különböző formákat. Válasszák ki a nem ugyanolyant, a hasonlót. Legyenek képesek a tanult számosság alapján kiválasztani az ugyanannyi elemű halmazt. Legyenek képesek maguk is megadott számosságú halmazt alkotni. Ismerjék fel a formákat a mindennapi életben. Legyenek képesek megadott tulajdonságok szerint szétválogatni tárgyakat. Ismerjék a „pár” fogalmát. Tudatosuljon bennük a „több”, „kevesebb”, „ugyanannyi” fogalma. Ismerjék fel, ha elvesszük, csökkentünk vagy ha növelünk, hozzáadunk.

Optimum

Tudjanak becslés majd összehasonlítás után matematikai viszonyfogalmakat használni (hosszúság, szélesség, magasság, vastagság). Tudják használni a matematikai jeleket. Tudja vonalközben (térben) elhelyezni a számok elemeit, majd magukat a számokat is.

16.2. Környezetismeret

Kötelező óraszám heti: 2 óra, éves: 74 óra

Tananyag**Fő témakörök****Altémák**

Az iskola és környéke	Ismerkedés iskolánk környékével, dolgozóival. Séta után iskolánk elhelyezkedése a városban. Az iskolában dolgozók munkájának megismerése.
A család	Személyi adatok megismerése (név, lakcím, születési dátum). Otthoni munkamegosztás, közös teendők. Háztartás. Eszközök használata az otthoni munkában. Szülők foglalkozása, munkahelye.
Testrészek	Önmegfigyelési gyakorlatok tükör előtt. Fénykép, tükör, saját rajz alapján a testrészek megfigyelése, majd rajzolása. Előlnézet-hátulnézet. Árnykép, tükörkép felismerése. Testrajz készítése, festése.
Testrészek, érzékszervek, mimika	Érzékszervek vizsgálata, felsorolása. Látás kizárásával érintés után meghatározni testrészeket, tárgyakat. Mimikával a tanító által közölt hangulat kifejezése. Arcjáték útján hangulatok kimutatása.
Bal-jobb, testi arányok	A bal és a jobb megkülönböztetése. Kéz, láb körberajzolásával lenyomat készítése. Térben való elhelyezkedés megnevezése. Táblára írt sor balról jobbra való követése szemmozgatással – képolvasás.
Analízis-szintézis	Hiányzó testrészek pótlása rajzon. Képösszerakás. Tükörkép megismerése tükör használatával.
Évszakok, hónapok, ünnepek	Az évszakok felsorolása. Tulajdonságaik, különbségeik ismerete. Képek alapján az évszakok felismerése, színeinek megismerése után kép színezése. Mesék, versek megtanulása a témával kapcsolatban. Az öltözködés. A hónapok neveinek megismerése. Napok, napszakok. Az óra ismerete. Nagyobb ünnepek ismerete (egyházi, állami).

Állatok	Állatok felismerése, csoportosítása külső jegyeik, táplálkozásuk, élőhelyük, mozgásuk alapján. Árnyképek alapján állatok beazonosítása. Háziállatok – vadállatok.
Közlekedés	A falu és a város közti különbség. Közlekedési eszközök csoportosítása. Kirándulás Budapestre. A városi közlekedés megfigyelése, gyakorlása.
Élő- élettelen	Élőlények csoportosítása (növény, állat, ember)
Tanulmányi kirándulás	Állatkerti séta

Minimumkövetelmény

Tudják, hogy hová járnak iskolába, hol helyezkedik el az iskola épülete. Milyen munkát végeznek azok, akik a közvetlen környezetükben vannak. Ismerjék saját családjuk tagjait, barátaikat, szomszédaikat. Tudják saját személyi adataikat. Tudjanak mesélni a családtagok tevékenységéről, munkájáról.

Ismerjék és tudják felsorolni saját testrészeit, legyenek tisztában az „elő”, „hátsó”, „fent-lent” fogalmával. Tudják biztosan melyik a bal, melyik a jobb kezük. Ismerjék fel a rész-egész viszonyát. Tudják felsorolni a hónapokat, a hét napjait, a napszakokat. Ismerjék fel a legismertebb állatokat, nevezzék meg a háziállatokat. Ismerjék fel a közlekedési eszközöket. Ismerjék az alapvető különbségeket élő és élettelen között. Ismerjék a nagyobb ünnepeket.

Optimum

Legyen fogalmuk néhány alapvető foglalkozási ágról. Ismerjék érzékszerveiket, alapvető használatukat. Tudják felsorolni az évszakokat, néhány mondattal elmondani jellemzőiket.

16.3. Irodalom-beszéd-vizuomotoros készségfejlesztés

Kötelező óraszám heti: 6 óra, éves 222 óra

Tananyag

Fő témakörök	Altémák
Beszédfejlesztés	Szerepjátékok játéka, mesék, versek, mondókák tanulása. A szerepekhez szükséges mondatok, kifejezések gyakorlása. Az esemény verbalizálása.

Testséma fejlesztés Téri helyzetek érzékeltetése, jobb-bal differenciálása.

Író, rajzoló mozgás előkészítése

Érzékelési és vizuális gyakorlatok. Szemmozgás gyakorlatok balról jobbra. Ritmikus soralkotások. Sorváltás: felső, alsó sor fogalma. Párok alkotása kicsi, nagy tárgyakkal. Álló egyenes vázolása. A fönt, lent tudatosítása. Fogalmak használata beszéd közben. Képpótlás álló egyenes vázolásával. Fekvő és ferde egyenesek vázolása. Mondatalkotás kiegészítendő képekről. Írásmódok verbalizálása. Téri tájékozódás fejlesztése. Körforma vázolása. Formák kivágása, megismerése. Felső ívelés, alsó ívelés, C vonal, hullámvonal, hurokvonal vázolása.

Bábjátékok

Dramatizálás, mesehallgatás Ritmusérzék-fejlesztés, hallásfejlesztés. Mondókák ritmizálása hangerőváltással. Zörejek, hangok felismerése. Szókincsbővítő gyakorlatok. Tulajdonságok szinonimáinak megnevezése játékos formában. Egyéni mondatalkotás gyakorlása képről.

Ábrázolás (integráltan jelenik meg)

Testtartás, írószertartás, papírtartás, nyomaték, kezesség megfigyelése. Gyurmázás a finommotorika fejlesztéséhez. Rajzolás. Zsírkréta, festék használata. Törekvés a térkitöltésre. Tépés, hajtogatás, nyírás.

Tanulmányi kirándulás Bábelőadás megtekintése

Minimumkövetelmény

Ismerjenek több mesét és játékot. Ismerjék az alsó, felső, bal, jobb, pár szavak jelentését. Nevezzenek meg színeket, méreteket. Legyen teljes a relációra vonatkozó szókincsük. Ismerjék az alapformákat, nevezzék meg azokat. Tudjanak elmondani 2-3 versszakos verseket memoriterként. Ismerjenek néhány egyházi verset, éneket. Tudjanak röviden mesét felidézni bábok vagy képek segítségével. Tudjanak feltenni kérdést adott témáról, kérdésre mondattal válaszoljanak. Tudjanak képeken egyszerű összefüggéseket felismerni. Értsék az utasításokat.

Optimum

Tudjanak vonalközbe elhelyezni álló, ferde, fekvő egyenest, kört. Rajzoláskor tudják kitölteni a rajzlapot, használjanak megfelelő színeket, eszközöket.

16.4. Ének-zene

Kötelező óraszám heti: 1 óra, éves 37 óra

Tananyag

Fő témakörök	Altémák
Hallásfejlesztés	Halk, hangos, magas, mély, lassú, gyors hangzású hangok megkülönböztetése. Dalok felismerése. Egymás hangjának felismerése. Hangszerek hangjának felismerése.
Ritmusérzék fejlesztése	Egyenletes löktetés fejlesztése, érzékeltetése tapssal, kopogással, járással, mozdulatokkal, ütőhangszerekkel. Ritmus-visszhang gyakorlása.
Mozgás fejlesztése dalos játékok útján	Dalokhoz, mondókákhoz utánozó mozgások végzése. Járás csigavonalban, körbe, kígyózva, kapu alatt.
Dalok, mondókák tanulása	Bemutatás, hallás után dalok megtanulása.

Minimumkövetelmény

Tudjon megkülönböztetni alapvetően eltérő hangokat. Legyen képes egyenletes ritmusban mozogni dalokra. Ismerjen kb. 20 dalt. Tudjon énekelni aktuális ünnepekhez kapcsolódó dalokat.

16.5. Testnevelés-mozgásfejlesztés

Kötelező óraszám heti: 5 óra (4+1 tánc) éves: 185 óra

Tananyag

Fő témakörök	Altémák
Mozgásutánzás-egyensúlyérzék fejlesztés	Kúszás, mászás, gurulás, ugrás, futás, járás. Természetes mozgások kialakítása által a kreatív mozgások kialakítása.
Rendgyakorlatok	Alapvető szervezési feladatokhoz szükséges vezényszavak ismerete. A vezényszavaknak megfelelő gyakorlatok alkalmazása.

Gimnasztika	2-4 ütemű gyakorlatok végzése vezényszóra. A gyakorlatok reprodukálásának képessége.
Járás-futás-ugrás gyakorlatok	Járás, futás, ugrás gyakorlása különböző alakzatokban. Adott jelre megállás. Ugrás: le, fel, át, rá.
Dobás	Kétkezes alsó, felső dobások gyakorlása. Különböző nagyságú labdákkal a dobásmódok gyakoroltatása.
Testséma fejlesztés	Bal-jobb téri irányok kialakítása, fejlesztése.

Minimumkövetelmény

Legyen képes tevékenységet végrehajtani a tanuló játékos formában. Végezze a gyakorlatokat utasításnak megfelelően. Tudja járását szabályozni. Használja tudatosan a bal-jobb kifejezéseket. Tudja a labdát különböző irányokból és távolságokból elkapni és gurítani.

Optimum

Tudjon alakzatokat felvenni. Tudjon irányváltoztatással helyből és nekifutásból elugrani.

16.6. Hittan

Heti 2 óra foglalkozás a Magyar Református Egyház Zsinatának hivatalos óvodai tanmenetének tematikája és módszertana szerint (óvoda nagycsoport).

16.7. Játék – Személyiség és képességfejlesztő foglalkozások napköziben

A játék olyan tevékenység, amely mindig jelen van a gyermekek életében. Lényege az aktivitás és a kreativitás. Nagy szerepe van az alkotásban, élmények, események feldolgozásában, a tanulásban. A játék a napi tevékenységbe úgy van beiktatva, hogy az minden esetben a feszültség levezetését, a feloldást, a pihenést szolgálja. Pótolja a tanítási órák közötti szüneteket. Ezek a 10-15 perces időtartamok szabadon választott játékkal tölthetők el.

Ismert a személyiség- és képességfejlesztő játékok jelentőségének hatása. A játékon keresztül a gyermek feloldódik, közlékennyé és közvetlenebbé válik. Igazán önmagát tudja adni, lehetőség van a társas kapcsolatok alakítására is. Célunk, hogy a gyermek élezze fejlődése folyamán a játék örömeiben gazdag hatásait. Ezekhez olyan fejlesztő játékokat használunk,

amelyek célirányosan fejlesztik egy-egy tanuló azon képességeit, ahol elmaradás tapasztalható.

Formakirakók, formadominók

Beszédfejlesztést, szókincsbővítést végezhetünk vele. Fejlesztik a formaészlelést, rögzítik a színismeretet. Végezhetnek vele soralkotási gyakorlatokat, amely fejleszti a szerialitást, elősegíti az olvasás-írás tanulásánál a hangok egymás után való felfogását, szavakká alakulását. Megtanulja vele a balról jobbra való haladási irányt, a fentről lefelé való követést.

Puzzle

Nagyon jól felhasználható analízis-szintézis fejlesztésére. Beszédfejlesztési, mondatalkotási gyakorlatokat végezhetünk vele.

Társasjátékok

Minden gyermek életében fontos feladat a szabályokhoz való alkalmazkodás megtanulása. Fontos rendelkeznie a szabályértés, szabálytudat és szabály megértés képességével. Matematikai képességeket is fejleszthetünk a dobókocka használata közben. A számfogalom kialakulása után a gyakorlatban is alkalmazhatja ismereteit. Információt kaphatunk a globális mennyiségfelmérés megértéséről.

Memóriajáték

Nagyon fontos fejlesztő játék, az emlékezet fejlesztésében kap nagyon nagy szerepet. A rövid- és a hosszú távú emlékezet megfigyelésére is felhasználható. A gondolkodás fejlesztésében is nagy szerepe van.

Ügyességi játékok

Használatukkal nagymértékben fejlődik a gyermek finommotorikus és manipulációs képessége. A grafomotoros képességfejlesztés minden foglalkozáson feladat. Az írásmozgás előkészítésére is jól használhatók ezek a játékok. Fejlesztik még az egyensúlyérzéklet, színismeretet, szabálytudatot. Jól felhasználhatók a testnevelés foglalkozásokon is.

Matematikai képességeket fejlesztő társasjátékok

Fejlesztik a szerialitást, soralkotást, számlálást, matematikai szabályok felismerését, számemlékeztet. Fontos a mennyiség-állandóság érzékeltetése, a globális darabszám felismerése. Be lehet építeni a kisebb-nagyobb, több-kevesebb-ugyanannyi fogalmának használatát.

Szerepjátékok

Játszása közben jól fejleszthető a relációszókincs helyes használata.

Színező lapok, összekötős játékok

A fejletlen finommotorikát, kézügyességet fejleszthetjük színezéssel, egyenletes vonalvezetés megtanításával. Színezésnél fontos a térkitöltés és a vonalon belül maradás. Ha ebben ügyes, akkor később a vonalrendszerben pontosabb lesz a ceruzavezetése. A színek használatával fejlődik érzelmviláguk is. Sok kisgyermeket meg kell tanítani színezni, élvezni ennek örömét.

Mi a különbség? című játékok

Fejleszti az emlékezetet, megfigyelést, szín- és formaismeretet, türelmet, kitartást, ami mind fontos személyiségfejlesztő tényező.

Bábok

Könnyen oldják a gátlást, bezárkózottságot, félelmet. Hamarabb megnyílnak, ha a „báb mögé” bújhatnak. A báb hangján megszólalva el merik mondani gondolataikat, ki tudják fejezni érzelmeiket. Fejlesztik a szókincset, beleélő képességet, érzelmet. A játékokat a gyermekek ismeretében differenciáltan lehet használni. A foglalkozásokat mindig nevelői irányítással kell szervezni. Először a tanító is bekapcsolódik, később csak irányít és megfigyel. A nehézségi fokokat egy bizonyos szint után lehet csak emelni.

Heti elrendezésben

Minden nap mindenféle fejlesztő játékot használnak a gyerekek kiscsoportban. A játékok használatának ideje rugalmas, alkalmazkodik a gyermekek igényeihez.

16.8. Egyéni fejlesztés

A magatartási és tanulási zavarokkal küszködő gyermekek a kötelező foglalkozásokon kívül egyéni fejlesztésben is részesülnek. A fejlesztések az alábbi program szerint folynak:

Beszédjavítás

A hangok korrekciója, a fonémák differenciálása a pöszeség és az orrhangzós beszéd terápiás eljárásai alapján. A ritmikai programba beépíthető a Kodály-módszer, a mozgásos-zenei-esztétikai nevelés módszere, dadogók terápiája, az óvodai zenei nevelés programja.

Dislexia prevenció

Fejleszti azokat a készségeket, amelyek a későbbiek során az olvasás-írás tanulásához nélkülözhetetlenek. Felhasználható Meixner Ildikó prevenciós módszere, Csabai Katalin készségfejlesztő feladatlapjai.

Grafomotoros készségfejlesztés

A vizuomotoros koordináció és a manipulációs készségfejlesztésen át az írásmozgások begyakorlása, mind az íráskészség fejlesztése történik a biztonságos, motivált iskolai írástanulás érdekében. Felhasználhatók az íráskészséget fejlesztő feladatlapok, M.Frostig munkafüzetek, az Ábrázolás és kézimunka című füzet az előkészítő osztályok számára.

A diszkalkulia prevenciója

Fejleszti a mennyiségi fogalmakat, megismerteti a számlálást, a számjegyeket. Felhasználható irodalom: Mennyiség-, tér- és formaismeret; Kép és szöveggyűjtemény számolni tanuló gyermekek részére; Óvodai matematikai program.

16.9. Taneszközök

1. osztályos vonalazású tábla, mágneses tábla, Mini-matt készlet, korongok, pálcikák, logikai készlet, szöges tábla, színes rudak, triangulum, dob, cintányér, Bady-roll készlet, labdák, tornaszőnyeg, egyensúlydeszka, mesekönyvek, diafilmek, hanglemezek, kazetták, fejlesztő játékok, karton, ragasztó, olló, filc, bábok, szivacs, fénymásolt feladatlapok, érzékelő játékok.

16.10. Hetes óraterv

A fejlesztés területei	heti óraszám	éves óraszám (37 hét)
Matematikai képességek fejlesztése	3	111
Környezetismeret	2	74
Irodalom-beszéd-vizuomotoros készségfejlesztés	6	222
Ének zene	1	37
Testnevelés, mozgásfejlesztés	5	185
Ábrázolás	1	37
Hit- és erkölcstan	2	74
Kötelező óraszám összesen:	20	740
Egyéni fejlesztés:	5	185

16.11. Tankönyvek

1. Dr. Janza Károlyné: Mennyiség, tér- és formaismeret. (az ált.isk. előkészítő osztálya számára)
1. Ugróiskola I.-II. (Feladatlap a Képességorientált, hatékonyságnövelő olvasás-írástanítás programhoz.
2. Színezd ki és számolj Te is (számoláskészséget fejlesztő feladatgyűjtemény 4-7 éves gyermekeknek)
3. Színezd és rajzolj Te is (írás-készséget fejlesztő feladatgyűjtemény 4-7 éves gyermekeknek.
4. Dr. Csabai Katalin: Lexi iskolás lesz

IV. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK-OKTATÁSÁNAK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Nevelési program

1.1. A feladatellátások jogszabályi környezete

Intézményünk Alapító Okiratában vállalta, hogy integrált nevelés keretei között látja el a következő tanulói kört:

A sajátos nevelési igényű tanulók köréből ellátjuk, mind az óvodai nevelésben, mind az iskolai nevelésben-oktatásban a

- mozgáskorlátozott, beszéd fogyatékos, valamint a megismerő funkciók vagy a pszichés fejlődés zavara tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanulókat (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, tanulási zavar kevert típusai, hiperaktivitás, figyelemzavar)**

Diagnosztikus besorolásban: dyslexia, diszgráfia, diszkalkulia, aktivitás és figyelemzavar, iskolai készségek kevert zavara, kevert specifikus fejlődészavar, hyperkinetikus zavar, magatartás zavar.

A nevelés, oktatás keretiben, tartalmában figyelembe vesszük a:

- Köznevelési Törvény,
- Kormányrendeletet a Nemzeti alaptantervről,
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

1.2. A feladatellátás alapelvei

Intézményünk az integrációval többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladásukat tekintjük.

Az eredményes megvalósításhoz a különleges gondozási igényű tanulók fejlesztésének alapelvei:

1. A tanuló joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.

Feladat: Minden segítséget kapjon meg képessége kibontakozásához, részképességei, személyisége fejlesztéséhez.

Eredmény: a rendelkezésre álló lehetőségek közül a legkedvezőbbet választva születik a döntés.

2. Egyenlő bánásmód elve

Cél: Az iskola minden tanulója azonos feltételek szerint részesüljön azonos színvonalú ellátásban.

Feladat: Az oktatás szervezésében, irányításában, működtetésében a feladatok végrehajtásában közreműködők a döntésekben, az intézkedésekben tartják be az egyenlő bánásmód követelményét.

Eredmény: Nincs hátrányos megkülönböztetés.

3. Esélyegyenlőség érvényesülése /2008. évi XXXI. tv./

Cél: Esélyegyenlőség megteremtése, megalapozása az oktatásban a különleges bánásmódot igénylő tanulók számára.

Feladat: Az SNI és BTMKNK-nel küzdő tanulók integrált oktatásában a tárgyi és személyi feltételek biztosításával, sajátos pedagógiai eljárásokkal és eszközökkel valósuljon meg a rehabilitáció és fejlesztés.

4. A részképesség zavar

A részképesség zavar tüneteit mutató tanulók sajátos nevelési igényeinek kielégítése gyógypedagógus (tanulásban akadályozottak pedagógusa, logopédus, fejlesztőpedagógus.) közreműködésével történik. Szükség esetén egészségügyi szakembereket és pszichológust is bevonunk a komplex ellátásba.

5. Rehabilitációs és fejlesztő célú órakeretben a tanulók segítése *egyéni fejlesztési terv* alapján valósul meg.

6. A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján az igazgató *mentesíti* a tanulót a tantárgy vagy tantárgyrész értékelése, minősítése alól.

1.3. Kiemelt célok

- Az olvasás-, írászavarok javítása.
- Kialakítani a tanulók intellektusának megfelelő értő olvasás-íráskészséget.
- Fejleszteni a szóbeli, írásbeli, nonverbális kifejező készséget.
- Segíteni az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

- Javítani a számtani műveletek, kifejezések, szabályok megértését.
- Fejleszteni a verbális képességeiket a matematikai nyelv használatában, matematikai relációkban.
- Aszociális viselkedés megelőzése, kezelése.
- Szociális elvárásoknak megfelelő magatartás kialakítása.

Feladataink és eszközeink a célok eléréséhez

- A pedagógus alapvető feladata, hogy nevelő és oktató tevékenysége során figyelembe vegye a tanulók egyéni képességeit, fejlődésének ütemét, sajátos nevelési igényét, segítse a tanuló képességeinek kibontakozását, felzárkózását tanulótársaihoz.

Ennek tükrében:

- testséma biztonságos kialakítása,
- téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- vizuo-motoros koordináció gyakorlása,
- látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- az olvasás, írás tanítása,- szükség esetén reedukáció – lassú tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel /Meixner terápia/,
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése egész iskolai pályafutás alatt,
- figyelem, emlékezet, gondolkodás és a beszéd összehangolt fejlesztése,
- szerialitás erősítése,
- fogalmi gondolkodás, szám és műveletfogalom kialakításához a manipuláció előtérbe helyezése,
- egyénhez igazított követelmények kialakítása,
- a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése,
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel,
- a fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel,
- a sikerélmény biztosítása,
- egészséges énkép és önbizalom kialakítása,
- kudarcűrő képesség növelése,

- az önállóságra nevelés,
- kommunikációs kultúra fejlesztése,
- testi és lelki egészség elősegítése,
- felkészülés a felnőtt lét szerepére.

1.4. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja az átlagosnál is hangsúlyosabbá teszi a tanulók toleranciára, empátiára, a másság elfogadására való nevelését.

Annak megtapasztalását és megértését, hogy minden személy egyformán értékes és fontos. Együtt tanulják meg, hogy mindenki felelős a másikért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre. Az integráció pozitív magatartásmintákat közvetít.

Ez hosszú távon az előítéletek enyhüléséhez vezethet.

Testületünk törekszik arra, hogy a segítségre szoruló gyerekek számára megtalálja a személyre szabott bánásmódot, önbizalmat, örömet adó tevékenységet.

A személyiségfejlesztés célja, de eszköze is a kulcskompetenciák fejlesztése.

A kulcskompetenciák fejlesztésére különös hangsúlyt helyezünk a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók esetében. Kitűzött pedagógiai céljaink elérését segítik e képességek.

Esélyegyenlőségük biztosítása érdekében a nevelés és az oktatás valamennyi területén fejlesztjük hozzáértésüket személyes boldogulásuk megtalálásában, társadalmi beilleszkedésükhöz és a munkához.

1.4.1. Anyanyelvi kompetencia

Tanulóink 17 %-a küzd az olvasás, írás, szövegértés, szóbeli kifejezőkészség, nyelvtan és helyesírás zavarával, nehézségével, gyengeségével. A részükre szervezett pedagógiai célú rehabilitációs és fejlesztő foglalkozásokon túl tanórákon is hangsúlyos figyelmet kap az anyanyelvi kommunikáció.

1.4.2. Idegen nyelvi kompetencia

A különleges gondoskodásban részesülő tanulóink számára biztosítjuk az idegen nyelvi kommunikáció lehetőségét. Kudarcérzésük elkerülésére – amennyiben a Szakértői Bizottság a szakvéleményben ezt javasolja – mentesítést kapnak az idegen nyelv tantárgy, vagy az idegen nyelv írásbeli, helyesírási rész értékelése és minősítése alól. Az így biztosított pozitív attitűddel felkeltjük érdeklődésüket a kulturális sokféleség, a kultúrák közötti kommunikáció iránt.

1.4.3. Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia területén a matematikai gondolkodás fejlesztésével, logikai alkalmazásával segítjük, hogy felismerjék problémáikat és változatos megoldási lehetőségeket találjanak a sikeres megoldáshoz. E kompetenciát a diszkalkuliás tanulóknál is erősíteni szükséges.

1.4.4. Természettudományos kompetencia

A különleges gondoskodást kapó tanulóink praktikus készségei fejlettebbek a verbális készségeknél. Ezt a „vivő funkciót” kihasználva sikereket érhetnek el új helyzetekben. Ezért a természettudományos terület segíti a transzferálást. Az új tudás változatos alkalmazása a gyakorlatban elősegíti a gondolkodás rugalmasságát.

1.4.5. Hatékony, önálló tanulás kompetenciája

A kognitív folyamatok mozgásának irányításában törekednünk kell az egyes folyamatok egyre magasabb szintre emelésére. Az absztrahálás, strukturalás, transzferálás, kombinálás fejlesztése fogja képessé tenni segített tanulóinkat a hatékony, önálló tanulásra. A motiváció, az önbizalom, a reális önértékelés, a figyelem koncentrációja fontos eleme e kompetenciának. A rehabilitáció és a fejlesztés, de a tanítási óra is fordítson kiemelt figyelmet ezen alapozó eszközre!

1.4.6. Szociális és állampolgári kompetencia

Ez a kompetencia a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltétele. Ahhoz, hogy a tanulási zavarral, nehézséggel, gyengeséggel küzdő tanulóink befogadottak és elfogadottak legyenek, iskolánk valamennyi dolgozója és tanulója a gyakorlatban kell, hogy alkalmazza az egyenlőséget, megkülönböztetés-mentességet, a megértett kulturális identitást. Olyan attitűdöket kell kialakítani, melyben mindenki törekszik a személyes előítélet leküzdésére és a kompromisszumra.

1.4.7. Kezdeményező és vállalkozói kompetencia (5. évfolyamtól)

Speciálisan segített tanulóink többsége a megismerés, a felismerés rendellenességével küzd. Ennek következtében tágabb környezetükre vonatkozó ismereteik hiányosak. Ezért tudatosan törekszünk – különösen a diszkalkuliával diagnosztizáltaknál – a pénz valóságtartalmának gyakorlati megismerésére, a munkavégzés és a jövedelem összefüggésének felismertetésére. Különböző tevékenységek kockázati elemeinek összegyűjtése után kockázatelemzéssel erősítjük az ítéletalkotó gondolkodást, a felelősséggel vállalt döntést.

1.4.8. Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség (5. évfolyamtól)

Részképesség-zavaros tanulóink írásbeli munkái szinte mindig esztétikai hiányosságot mutatnak. Ennek egyik oka a fejletlen grafomotorika. A finommozgás fejlesztésén túl következetesen tanítanunk kell az írás szép, tagolt, szellős, arányos, lendületes kivitelezését. A javítás esztétikáját meg kell mutatnunk. A művészetek – zene – tánc – rajz – festészet - irodalom – a komplex megsegítés nélkülözhetetlen eszközei. Motivációban, képességfejlesztésben, emberi viszonyokban, reális önismeretben, emocionális kifejezésben gazdagodnak tanulóink, ha ezeket az élményeket átéli és tudatosan felhasználják.

1.5. Kiemelt fejlesztési feladat a kulcskompetenciákhoz

1.5.1. A tanulás tanítása

Pedagógusaink fontos feladata, hogy megismerjék a különleges gondozási igényű tanulók sajátos tanulási módját. A rehabilitáló és fejlesztő pedagógusokkal szorosan együttműködve, egyénre lebontva ismerjék meg a tanulási zavarok, nehézségek, gyengeségek korrekciójának lehetőségeit. A hatékony tanulási stratégiához az egyéni jellemzők figyelembevételével végig kell járni a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait. Ezeket az utakat életszerű tartalmakkal kell feltölteni. Törekedni kell a gondolkodási képességek: így a tapasztalás, következtetés, kombináció, problémamegoldás fejlesztésére. Különös tekintettel az analízis-szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználásra. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, konfliktusmegoldó, elkerülő stratégiák megismertetése. A tanulás tanítása tehát nem csupán ismeretsajátítás, figyelem, emlékezet, gondolkodás működtetése, hanem az egész személyiség fejlesztése. Ezért csak sajátos tanulásszervezési megoldásokkal valósíthatók meg a különleges bánásmódot igényelő tanulók nevelésének, oktatásának feladatai.

1.5.2. Közösségfejlesztés

Sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók integrációja sajátos aspektusba helyezi a közösséget és az egyént. Harmonikusan működő közösség alapértékei: empátia, tolerancia, hitelesség, feltétel nélküli elfogadás. Ezek az értékek a humanisztikus pszichológia ars poetikája; a mentális egészség alapja. Legfontosabb a tanítók, tanárok példaértékű magatartása. Közösségfejlesztés egyetlen színtere a közösség. A közös élet, közös munka, közös szórakoztató programok.

Intézményünk Pedagógiai programja, mindennapos tevékenysége garancia arra, hogy a tanulóknál kialakul a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit. Az osztályközösségek, napközis csoportok alakításánál törekszik az iskola, hogy különleges gondozási igényű tanuló arányos számban legyen jelen.

1.5.3. Napközis foglalkozás

Külső kontroll erősítésével biztosítja a következő tanítási napra a felkészülést. Jól szolgálja a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteit, személyiségfejlesztést, ki és felhasznált idő hatékonyságának kialakítását, problémamegoldást. A kulturális foglalkozások, a manuális és játékfoglalkozások szolgálják a finommotorika, nagymozgás, örömeztetés, közösségi élmény, szabálykövetés, fantázia, kreativitás fejlesztését. Emelik a nyelvi kompetenciát. Lehetőséget nyújt a gondolkodás, figyelem terjedelmében, intenzitásában való erősítésére. A napközis foglalkozás pozitív, sokrétű hatása megjelenik a tanulásban, pihenésben és a sportban is.

1.5.4. Sportfoglalkozások

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóinkat kiemelten ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt a szervezett sportfoglalkozásainkon szükségletük, igényük szerint. Kosárlabda, futball, úszás, kézilabda, atlétika, tömegsport, diáksport, mindennapos testnevelés segíti a saját testrészérzékelés megalapozását. Ez fejleszti a megfigyelés, gondolkodás, a tanulási képességek fizikai-élettani alapját, elősegíti az egészséget, megelőzheti a lelki ártalmakat. Elősegíti a sikeres társkapcsolatok átélését. Adekvát eszköz az örömszerzésre, sikerélményre, önbizalom megteremtésére, zavartalan beilleszkedésre, elfogadottságra, a szabadidő értelmes eltöltésére.

1.5.5. Versenyek, vetélkedők

A pedagógus feladata, hogy felismerje tanítványa tehetségét még akkor is, ha az tanulási zavarral, tanulási nehézséggel küzd. E „vivő funkció” felhasználásának egyik terepe lehet a verseny és vetélkedő. Különös figyelmet érdemel a sport és művészet.

1.5.6. Logopédia

Az ingyenes logopédiai ellátással a súlyos beszédhibák javításában a beszéd tartalmi és alaki korrekciója történik kommunikációfejlesztéssel párhuzamosan.

1.5.7. Egészségügyi szakszolgáltatás

Amennyiben a szakértői vélemény egészségügyi rehabilitáció vagy gyógyítás érdekében javasolja egészségügyi szakszolgáltatás igénybevételét /neurológus, pszichológus, foniáter, gyermek ideggondozó, szemész stb./, figyelemmel kísérjük a terápiába való bekapcsolódást és eredményeit. Ha szükséges, meggyőzzük a szülőt ennek fontosságáról.

1.5.8. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Intézményünk nem szűkíti le a tehetséggondozás lehetőségét a tehetséges egyénre és tantárgyi képességeire. Minden pedagógus és tanuló számára világos, hogy ez a tevékenység a személyiségfejlődésre pozitív hatással van, egyben lehetőséget ad a jutalmazásra is. Az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű, beilleszkedésű, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóink –nehézségeik és problémáik ellenére – egyes területeken tehetségesek, megtámogatva pedig sikeresek lesznek. Személyiségük diszharmóniája a sikerélményeken, az oktatástól eltérő tevékenységi területeken keresztül rendezhető. Ezt kell kihasználnunk, kiaknázunk. Foglalkozások, lehetőségek a cél eléréséhez:

- sportköri részvétel,
- művészetoktatás,
- diákönkormányzati rendezvények: farsang, diáknap stb.

- énekkar,
- csoportos versenyek /integráció az integrációban/, mely főleg praktikus ismeretűek – komplex tanulmányi verseny,
- számítástechnikai tevékenységek,
- erdei iskola,
- szabadidős foglalkozások
- tanulmányi kirándulások,
- felkészítés középiskolai tanulmányokra,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése.

1.6. Gyermek- és ifjúságvédelem

A gyermekvédelem rendszerébe tartozó és sajátos nevelési igényű, beilleszkedési tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulói népesség gyakran egybeesik, egymás alkotórészeit is képezheti. Ennek függvényében készül el a Pedagógiai Program ezen fejezete. Ez az összefüggés indokolta, hogy együtt dolgoznak a rehabilitálók, fejlesztők és a gyermekvédelmi felelős. Iskolai gyermekvédelmi tevékenység a fentieket figyelembe véve három területre terjed ki. A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére.

Alapelve:

- a tanulók mindenekfelett álló érdeke,
- hátrányos megkülönböztetés elkerülése,
- tanulókat megillető jogok érvényesítése.

Az integráció szükségessé tette az általános részben széles körűen megfogalmazottakat.

1.7. Szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenység

A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók sok esetben szociális hátránnyal is küzdenek. Esetkezelésük sajátossága indokolja, hogy rendszeres tevékenységi forma legyen az integrációt felvállaló iskolánkban

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás differenciált megszervezése, a pozitív diszkriminációs eszközök kihasználása,
- magántanuló részére fejlesztő egyéni foglalkozás szervezése,

- kompetenciánk határain túlmutató esetekben felajánljuk a szülőknek szakemberek és különböző terápiás gondozásra jogosult intézmények segítségét.

2. Tanulási zavarokkal és tanulási nehézséggel küzdő tanulók ellátásának biztosítása

2.1. Jogszábeli megfeleltetés

A tanuló iskolai neveléséhez oktatásához a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv, tankönyv és más segédletek, eszközök szükségesek. A tanuló részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása kötelező.

A pedagógiai program elkészítésénél figyelembe vesszük a – a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit.

Mert a tanuló joga, hogy állapotának, személyes adottságainak megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban – rehabilitációs célú ellátásban részesüljön.

A tanulónak kötelessége, hogy részt vegyen ezen a foglalkozásokon.

A szülő számára is kötelesség, hogy biztosítsa gyermeke megjelenését a foglalkozásokon.

Ez az esélyegyenlőség érvényesülésének a közoktatásban történő előmozdítását szolgálja.

A nevelő alapfeladata, hogy nevelő-oktató tevékenysége során figyelembe vegye a tanuló egyéni képességét, sajátos nevelési igényét, segítve a tanuló képességének kibontakozását. Az e körbe tartozó tanulókat megilleti a különleges bánásmódhoz való jog – melyet iskolai nevelés-oktatás keretében kell biztosítani.

Az érintett tanulókat integrált keretek között – a többi tanulóval együtt neveljük és oktatjuk.

A sajátos nevelési igényt a lakóhelye szerinti illetékes tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság állapíthatja meg. A tanuló érdekében a kormányhivatal kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg a szakértői vizsgálaton és a szakértői véleményben foglaltak alapján a megfelelő-kijelölt intézménybe írassa.

Ha a tanuló a nevelési tanácsadó szakvéleménye alapján beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzd, nem minősül sajátos nevelési igényűnek, de fejlesztő foglalkozásra jogosult.

A sajátos nevelési igényű tanuló a szakértői bizottság, a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanuló a nevelési tanácsadó javaslatára az igazgató mentesíti az egyes tantárgyakból és/vagy tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

Részükre alkalmazni kell a differenciálás és pozitív diszkrimináció lehetőségét.

A megismerő funkciók vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló részére szervezett pedagógiai célú rehabilitációt oligofrénpedagógia, vagy tanulásban akadályozott tanulók pedagógiája szakos, vagy logopédia szakos gyógypedagógus láthatja el.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fejlesztő foglalkozását ugyancsak vezetheti gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus is.

A rehabilitáció és fejlesztő foglalkozás egyéni fejlesztési terv szerint folyik.

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálja a különleges bánásmód ellátásához szükséges feltételek meglétét.

Az intézmény azon tanulók ellátását végezheti – melyhez rendelkezik a személyi és tárgyi feltételekkel, melyhez intézményét kijelölték – ha az alapító okirat tartalmazza azt az alaptevékenységet.

Az intézményünk Pedagógiai programja tartalmazza a vállalt ellátás pedagógiai tevékenységét. Helyi tanterünk tartalmazza a fejlesztő programot.

A sajátos nevelési igényű – tanulók részére a tanórai foglalkozáson túl pedagógiai célú **rehabilitációs foglalkozást szervezünk. Ennek heti időkerete az évfolyam heti tanítási órájának 15 %-a.**

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók részére fejlesztő foglalkozást szervezünk.

Pedagógiai programunk az érintett tanulók számára e foglalkozáson való részvételt a jogosultság fennállásáig kötelezővé teszi.

A foglalkozások prioritást élveznek a tanórán kívüli tevékenységek körében.

Ha a SNI, illetve BTMN-nel küzdő tanuló szakértői vélemény alapján tanulmányait magántanulónként folytatja, akkor a szakértői véleményben megjelölt szakember biztosításáról az intézmény gondoskodik.

A megismerő funkciók vagy a pszichés fejlődési zavarral küzdő és súlyos rendellenessége miatt sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót az iskolai osztályok csoportlétszámának számításánál három tanulóként vesszük számításba.

2.2. Sajátos fejlesztési feladatok

- Sikerélményhez juttatás, önbizalom erősítése, az elfogadottság érzésének biztosítása.
- Az egyén önmagához való viszonyának alakításában az önmegismerés és önkontroll, az önmagáért vállalt felelősség, az önállóság és az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek segítése.

- A külső kontrolltól a belső kontroll attitűdig való eljuttatás, önellenőrzés képességének fejlesztése.
- Következetes nevelési attitűd alkalmazása a rehabilitációs, a fejlesztő és az iskolai munkában.
- Motiváció megalapozása és szinten tartása a tanulás, ismeretszerzés iránt.
- Kommunikációs képesség fejlesztése.
- Feladat- és utasításértés fejlesztése.
- Feladattudat, feladattartás kialakítása.
- Munkafegyelem kialakítása folyamatos irányítással, motiválással, minden tanórai, tanórán kívüli tevékenységbe való bevonással.

3. A sajátos nevelési igényű tanulók oktatási feltételei

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését és oktatását is végző iskolánk az iskolai helyi tantervnek elkészítésénél figyelembe veszi a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvét is.

3.1. A tanulócsoporthok szervezésének elvei

Osztályok kialakítása

Az osztályokat lehetőség szerint úgy kell kialakítani, hogy összetételükben arányosan jelenjenek meg az integrált sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók.

Napközis csoportok kialakítása

A csoportokat lehetőség szerint úgy kell kialakítani, hogy az azonos évfolyam mellett besorolási szempont legyen létszámában arányos integrált sajátos nevelési igényű tanulók száma. A fenti csoportok kialakításakor az SNI-s BTMKNK -es tanulókat három tanulóként vesszük számításba.

Pedagógiai célú rehabilitáció és fejlesztő foglalkozás csoportjai

A szervezési elvek prioritása:

1. azonos osztályfok a foglalkozási időbesorolás hatékonysága miatt
2. gondozási igény okai: organikus, nem organikus, szocializációs, pedagógiai okok
3. foglalkoztathatóság: egyéni, mikro- vagy makrocsoport

3.2. Az iskola tevékenységrendszere az integrációhoz

A sajátos nevelési igényű tanuló különleges gondozás keretében megkapja az állapotának megfelelő ellátást.

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót segítjük a felzárkózni a többi tanulóhoz.
- A foglalkozásokon a részvétel kötelező.
- A foglalkozások kizárólag a kötelező tanórai foglalkozásokon túl szervezhetők.
- Az óraszámok tömbösíthetők.

Időkeret:

- Megismerő funkció vagy a viselkedés fejlődésének organikus okokra visszavezethető tartós és súlyos rendellenessége esetén a rehabilitáció az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra 15 % a
- Megismerő funkció vagy a viselkedés fejlődésének organikus okokra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége esetén a fejlesztő foglalkozás az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra 15 %-a /
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló részére fejlesztő foglalkozásokat szervezünk a szakvéleményben meghatározottak szerint.

3.3. Integrált sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóink fejlesztő programja

- Sajátos nevelési igényű tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek- (szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló – BTM NK – személyiségének fejlesztéséhez, képességei kibontakoztatásához az általánostól eltérő törődésre, nevelésre, felkészítésre tarthat igényt. E tanulói csoport ellátási módjára, formájára vonatkozóan a tanulási képességet vizsgáló szakértői és
- rehabilitációs bizottságtól és a nevelési tanácsadótól kapunk szakértői véleményben megfogalmazott javaslatot.
- Intézményünk gyógypedagógusai, fejlesztő pedagógusai által és irányításával biztosítja tanulók speciális egyéni rehabilitációját, fejlesztését, emellett a tanórai fejlesztés, felkészítés a szaktanárok feladata.

3.4. A tanulók megsegítésének lehetőségei

1. tanóra
2. tanórán túl szervezett rehabilitációs vagy fejlesztő foglalkozások
3. iskolán kívüli szakemberek

3.4.1. Beszédaktivitási, szegényes szókincsű, artikulációs zavarokkal küzdő tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai

- első tanév
- meghosszabbítás szükség szerint

A fejlesztés elvei:

- ép beszélő környezet,
- tudatos, tervszerű fejlesztés,
- megfelelő módszerek alkalmazása,
- sokoldalú percepciófejlesztés,
- szülők támogató együttműködése,
- személyiségfejlesztés.

A fejlesztés területei:

- szociális kapcsolatok fejlesztése,
- kommunikációs képesség fejlesztése,
- anyanyelvi fejlesztés,
- tanulási idő szükség szerinti megnövelése,
- hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezése,
- olvasás, írás tanításának módszere: hangoztató-elemző,
- egyéni képességhez, fejlettséghez igazodó feladatadás,
- egyéni bánásmód, differenciálás, pozitív diszkrimináció.

A fejlesztés célja:

A beszéd- és nyelvi fejlettségi szint életkornak megfelelő elérése.

A fejlesztés feladatai:

Minden óra feladata:

- szókincsbővítés,
- helyes ejtés,
- nyelvtani rendszer,
- szóbeli és írásbeli szövegalkotás,
- kommunikációs képesség fejlesztése,

- beszédtempó, hangsúly, hanglejtés, hangerő kialakítása.

3.4.2. Diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók tanórai fejlesztése

A fejlesztés elvei:

- méltányos számonkérés,
- hosszabb időszavak,
- tananyag átcsoportosításának lehetőségei,
- méltányos értékelés,
- a tanulók egyéni szükségleteihez való igazodás:
- egyéni fejlesztés,
- csoportban történő fejlesztés,
- differenciálás,
- pozitív diszkrimináció,
- tanulást segítő eszközök használata,
- egyéni bánásmód,
- segítő környezet álljon a tanuló rendelkezésére.

Feladatok diszlexiás, diszgráfiás tanulók tanórai fejlesztésében:

- pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése,
- testséma biztonságának kialakítása,
- tér- és időorientáció kialakítása,
- vizuo-motoros koordináció gyakorlása,
- olvasás, írás tanítása hangoztató- elemző vagy diszlexia prevenciók módszerekkel,
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanítása során,
- élő idegen nyelv tanítása auditív megközelítéssel.

Feladatok a diszkalkuliás tanulók tanórai fejlesztésében:

- testséma alakítása,
- téri relációk biztonsága,
- relációk nyelvi megalapozása, matematikai nyelv tudatosítása,
- szerialitás erősítése,

- számfogalmak kialakítása, bővítése,
- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- segítő, kompenzáló technikák, eszközök használata,
- alapműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális, akusztikus megerősítése,
- szöveges feladatok megoldása.

3.4.3. Hiperkinetikus és magatartászavarok, aktivitás és figyelemzavar tanórai kezelése

A fejlesztés elvei:

- a tanuló és problémájának elfogadása,
- egyéni bánásmód biztosítása,
- méltányos számonkérés és értékelés,
- segítő környezet biztosítása,
- „norma-minimum” tudatosítása (azt követelem, amire képes, aminek meg tud felelni),
- sikerélményhez juttatás.

A fejlesztés feladatai:

- áttekinthető szabályok kidolgozása,
- megoldási minták adása,
- megtanítani arra, hogy tudjon segítséget kérni, ha bajban van,
- rutin algoritmusok kiépítése a hatékonyabb munka érdekében,
- megtanítani tanulni,
- reális énkép és önértékelés kialakítása,
- a realitások és valóságos világ megismertetése,
- ok-okozati összefüggések megvártatása és értékelése,
- szükség esetén a feladatok segítésére önként vállalkozó pár biztosítása.

3.5. Tanórán túl szervezett rehabilitációs és fejlesztő foglalkozás

3.5.1. Beszédaktivitási, szegényes szókincsű, artikulációs zavarokkal küzdő tanulók iskolai fejlesztésének szakaszai

- első tanév

- meghosszabbítás szükség szerint

A fejlesztés elvei:

- ép beszélő környezet,
- tudatos és tervszerű fejlesztés,
- megfelelő módszerek alkalmazása,
- sokoldalú percepciófejlesztés,
- szülők támogató együttműködése,
- személyiség fejlesztés.

A fejlesztés területei:

- beszéd alaki korrekciója,
- beszéd tartalmi korrekciója,
- mozgásfejlesztés: nagy, finom, beszédszervek mozgása,
- percepciófejlesztés,
- figyelemfejlesztés: auditív, vizuális,
- emlékezetfejlesztés: auditív, vizuális.

3.5.2. Diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók fejlesztése

A fejlesztés elvei:

- egyéni fejlesztés,
- folyamatos megsegítés,
- sikerélményhez juttatás,
- önbizalom növelése,
- kommunikációs képesség fejlesztése,
- motiváció fenntartása.

Feladatok a diszlexiás, diszgráfiás tanulók tanórán kívüli fejlesztéséhez:

- szókincsbővítés,
- figyelemhangsúlyos észlelés fejlesztése,
- auditív differenciáló képesség fejlesztése, diszkrimináció,
- optikai észlelés, differenciálás, diszkrimináció,
- rövid és megtartó emlékezet fejlesztése,

- nyelvi kreativitás fejlesztése,
- nyelvi kompetencia erősítése,
- szövegértés fejlesztése,
- finom és grafomotoros mozgás fejlesztése,
- téri orientáció, szerialitás fejlesztése,
- megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése,
- analízáló-szintetizáló képesség fejlesztése,
- logikus gondolkodás fejlesztése.

Feladatok a diszkalkuliás tanulók tanórán kívüli fejlesztéséhez:

- nagymozgás fejlesztése,
- vizuo-motoros koordináció fejlesztése,
- finom-motorikus koordináció fejlesztése,
- egyensúlyérzékelés fejlesztése,
- ritmusérzék fejlesztése,
- testséma fejlesztése,
- téri orientáció fejlesztése,
- lateralitás kialakítása,
- vizuális – auditív diszkriminációs képesség fejlesztése,
- szerialitás fejlesztése,
- emlékezet (auditív, vizuális) fejlesztése,
- tartós figyelem fejlesztése,
- matematikai gondolkodás fejlesztése,
- analízáló-szintetizáló képesség fejlesztése,
- beszédkésztség fejlesztése,
- artikuláció javítása,
- szókincsbővítés,
- fogalmi gondolkodás fejlesztése,
- matematikai grammatikai rendszer fejlesztése,
- matematikai szövegértés fejlesztése,
- szöveges feladatok megoldásának stratégiája

3.5.3. Hiperkinetikus és magatartászavarok, aktivitás és figyelemzavar kezelése

A fejlesztés elvei:

- a tanuló és problémájának elfogadása,
- egyéni bánásmód biztosítása,
- méltányos számonkérés és értékelés,
- segítő környezet biztosítása,
- „norma minimum” biztosítás, (azt követelem, amire képes, aminek meg tud felelni),
- sikerélményhez juttatás.

Feladatok a hiperkinetikus és magatartászavarok, aktivitás és figyelemzavar kezeléséhez:

- a tanuló kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének,
- cselekvéses, verbális megnyilvánulásainak megismerése siker vagy kudarc esetén,
- alkalmazkodás,
- kortárs csoportba való beilleszkedés segítése,
- énkép, önértékelés tudatos fejlesztése,
- reális és való világ megismerése,
- figyelemkoncentrációs képesség fejlesztése,
- szociális képesség fejlesztése,
- közvetlen és megtartó emlékezet fejlesztése,
- együttműködés más szakemberekkel (komplex megsegítés).

3.6. Iskolán kívüli szakemberek segítsége

A szakértői véleményben megfogalmazott segítséghez delegálás: neurológus, pszichológus, egyéb egészségügyi szakemberek. Figyelemmel kísérjük a vizsgálaton, terápián való részvételt. Szükség esetén konzultációt kérünk a komplexitás hatékonyságához.

4. Sajátos nevelési igényű tanulók pedagógiai és egészségügyi célú habilitációja, rehabilitációja

A program megvalósulásának fő területei

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki. A sajátos nevelési igény kifejezi az iskolai tanulásához szükséges képességek fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét. A sajátos nevelési igény nagyobb mértékű differenciálást, kifejezettebb pozitív diszkriminációt, fejlesztő és korrekciós, terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. Hátrányuk kompenzálására egyéni szükségletüknek megfelelő időben és tartalomban szakirányú gyógypedagógus végzi a megsegítést.

A rehabilitációs szemlélet kiindulópontja:

- A hiba a tanulás szerves része. A tanulónak joga van hibázni, és hibáiból tanulni.
- A bizalom, a nyugodt, elfogadó légkör, a pozitív megerősítés minden tanulónak alanyi jogon jár.

Fejlesztő programok, egyéni terápiák a rehabilitációs órákon:

- Beszédészlelést, beszédértést fejlesztő terápia,
- Diszlexia terápia,
- Dyszgráfia terápia,
- Diszkalkulia terápia,
- Komplex képességfejlesztő terápia.

A rehabilitáció a szakvéleményre alapozott egyéni fejlesztési terv alapján történik.

4.1. Fejlesztő foglalkozás

- Ha a tanuló a megismerő funkciók vagy pszichés fejlődési zavarral küzd, vagy
- ha a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.
- A fejlesztő foglalkoztatás megvalósítható iskolai nevelés és oktatás keretében.
- A mentesítés (tantárgyi és /vagy tantárgyrészi értékelés és minősítés alól) lehetőségének joga a törvény értelmében megilleti őket.
- A fejlesztő munka a szakértői véleményen alapuló egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Az érintett tanulók, amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye tartalmazza:

- Az iskolai fejlesztő foglalkoztatás mellett jogosultak lehetnek a nevelési tanácsadó pszichopedagógiai, pszichológiai támogatására, terápiás gondozásra is.

4.2. A BTMN-nel küzdők

- értelmi struktúrájában részképesség-zavar tünetei nem állnak fenn, tanulási problémáik nem kognitív folyamatok és a viselkedés irányítás működési zavarával magyarázhatók. Annál enyhébbek, elsősorban szocializációs és pedagógiai okokra vezethetők vissza.
- Problémájuk megmutatkozhat tanulási nehézség vagy tanulás gyengeség szintjén, amely nem éri el a tanulási zavar súlyosságát.

Érintett területek fejlesztése tanórán és fejlesztő foglalkozáson:

- olvasás: - pontos betűismeret
- olvasási rutin kialakítása,
- szövegértés,
- önálló szövegfeldolgozás képességének kialakítása, fejlesztése,
- helyesírás: - íráskép korrekciója
- nyelvi – helyesírási szabályok bevétele és automatizált alkalmazása,
- számolás: - alapműveletek hibátlan elsajátítása,
- szorzó és bennfoglaló táblák rutinszerű, biztos alkalmazása,
- szöveges feladatok stratégiai megoldása,
- különböző mértékek tudatosítása, használata, átváltása.

A fejlesztés keretei: tanórán és tanórán túl szervezett foglalkozások egyéni fejlesztési terv alapján.

Fejlesztésre jogosult:

- tanítási órán minden pedagógus
- tanórán túl: gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus.

4.3. Tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

- Az integráció törvényi szabályozása előírja a speciális taneszközökhöz való jogosultságot. A segítők munkaközössége közösen dönt tanulónként a taneszközök kiválasztásáról. Csak olyan segédletet választunk, amely nélkülözhetetlen az oktatásban, a rehabilitációban, a fejlesztésben.
- Figyelembe vesszük a szakértői véleményben javasolt irodalmat.
- Többségi pedagógusok részére javaslatot tehetünk a tanuló egyéni képességeinek megfelelő tankönyvre.
- Előnyben részesítjük a készségfejlesztő logopédiai kiadványokat.
- A kép- és ábraanyag biztosítsa a könnyebb megértést, bevésést, fejlessze a vizuális emlékezetet. - A feladatlapok segítsék a gondolkodás fejlesztését, tegyék könnyebbé a tananyag elsajátítását.
- A taneszközök fejlesszék a tanulók kommunikációs, nyelvi és olvasási képességét, a matematikai fogalmi gondolkodását.
- A taneszközök megfizethető árban legyenek.
- Az iskolai könyvtár tartós tankönyvi állományát célirányosan bővítjük és azt a különleges gondozási igényű tanulók ingyenesen használhatják

5. Szempontok az integrált SNI és BTMN-nel küzdő tanulók értékeléséhez, minősítéséhez

- A tanuló problémáját következetesen vegye figyelembe.
- A tanulót ösztönözze az erőfeszítésre, kitartásra.
- Segítse a pozitív énkép kialakulását.
- Alakítsa a reális látásmódot az elért eredményekben vagy sikertelenségben.
- Járuljon hozzá az alapképességek – írás, olvasás, a szövegértés, számtani műveletek, megértés, beszéd – magasabb szintű alkalmazásához.
- Segítse a gondolkodási képességek – analízis-szintézis, analógia, problémamegoldás, ok- okozati összefüggés, matematikai logika, ítéletalkotás és döntéshozatal, érvelés, hatékony tanulás, kreativitás – fejlődését.
- Alakítsa a személyiséget - felelősség, reális önértékelés, együttműködés, tisztesség, őszinteség, tolerancia megnyilvánulására - a mindennapos tevékenységben.

- Az értékelés vegye figyelembe az egyéni különbségeket. Az önmagához mért fejlődést, változást mérje, és ennek alapján minősítsen.

5.1. Írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása házi feladathoz

Az integrált SNI és BTMN-nel küzdő tanulók esetében is élünk a házi feladatok készségfejlesztő hozadékával. A kiválasztás szempontrendszerében azonban kötelező alkalmazni az alábbiakat:

- csak olyan feladatot kapjon a tanuló, aminek megoldására képes,
- csak olyan feladatot kapjon a tanuló, amelynek megoldására majdnem teljesen önállóan képes,
- segédeszközeit, eszközeit használhatja a megoldás során,
- a megszabott idő hosszabb lehet,
- szem előtt tartandó a tanuló mássága – fáradékonysága, ingerlékenysége, rászorultsága a támogatásra, segítségre.

5.2. Az iskola magasabb évfolyamba lépés feltétele – különös tekintettel az integrált tanulókra

Rendszeres évközi mérések, értékelések alapján alakul ki a tanuló minősítése az előző pontban részletezettek figyelembevételével.

- ha a tanuló első alkalommal nem tudott eleget tenni az első évfolyam követelményeinek, munkáját előkészítő jellegűnek minősítjük.
- A nevelési tanácsadó, vagy a szakértői rehabilitációs bizottság javaslata alapján az igazgató mentesíti a tanulót az adott tantárgy és/vagy tantárgyrész értékelése is minősítése alól.

A szakértői javaslat az igazgató határozata alapján válik jogerőssé. Az igazgató ugyanakkor a szakértői véleményt nem bírálhatja felül. A szakértői bizottság nem tehet javaslatot a tantárgy tanulása alóli mentesítésre, még sajátos nevelési igényű tanulóknál sem.

Az egyéni foglalkozás szervezése mentesítéskor kötelező.

A rehabilitáló, vagy a fejlesztő pedagógus egyéni fejlesztési terv alapján végzi a kompenzációt.

- A helyi tanterv követelményeinek teljesítéséhez alkalmazni kell:
- differenciálási módokat,
- a pozitív diszkrimináció lehetőségét.

- Az értékeléskor alkalmazkodni szükséges a tanuló egyéni sajátosságaihoz – korlátaikhoz, speciális igényeihez.
- Értékeléskor figyelembe vesszük a tanuló pozitív hozzáállását, szorgalmát.
- Egyéni tanulási útvonalat határoz meg a többségi pedagógus egyéni haladási terve amely az egyéni képességekből kiindulva határozza meg az elérhető célt az egyénnek megfelelő tanulási folyamaton keresztül.
- Az egyéni tanulási terv a mentesített tanulók részére készül.
- Kidolgozott a tananyag tartalma évfolyamonként és tantárgyanként az integrált sajátos nevelési igényű és a BTMN-nel küzdő tanulók részére.
- A tananyag mennyiségi, mélységi és részletezési szempontot vett figyelembe. Javaslatokat foglalmaztunk meg konkrét differenciálási és pozitív diszkrimináció alkalmazására. Ezzel az egyéni bánásmód elvét valósítjuk meg.
- Tartalma a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket tartalmazza. 30 %-os teljesítésével megvalósul a magasabb évfolyamba lépés feltétele. Érdemjeggyel történő értékeléskor ez elégséges – 2 – minősítésnek felel meg.

5.3. Egységes alapokra épülő differenciálás a tanulási esélyegyenlőség segítésére

A NAT tartalmi szabályozása nemcsak az egységes alapot biztosítja a tanulóknak, de lehetőséget ad a tanulók értekeinek, érdekeinek figyelembevételére is. A tanulási zavarral, nehézséggel, gyengeséggel küzdő tanulók esetében elengedhetetlen pedagógiai eszköznek tartjuk a differenciálás és a pozitív diszkrimináció alkalmazását tanítási órán, rehabilitáción, fejlesztő foglalkozáson és más többletszolgáltatást nyújtó területeken egyaránt. Ezen eszközök alkalmazása azt a célunkat szolgálja, hogy a tanulók – adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán módon szerzett tapasztalataikkal összhangban – minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A sajátos tanulásszervezési megoldások alkalmazása nélkül nem valósítható meg a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelésének, oktatásának feladata. A sajátos tanulásszervezési technikák alkalmazása nélkülözhetetlen a hátrányos helyzetű tanulók egyéni képességének fejlesztése érdekében is, segítheti az egyenlő tanulási esélyeket.

5.3.1. Differenciálási lehetőségeink

- Motiváltság elérésében támaszkodni a gyermek különféle késztetéseire, igényeire, szükségleteire. A differenciálás megvalósítható a tartalom mennyiségben, mélységében, részletezettségében, a gyermeki érdeklődés irányultságában.

- Differenciálás a választott módszerek vonatkozásában.
- Választott munkaformák a gyermeki igényekhez való igazítása: egyéni munka, homogén vagy heterogén csoportmunka, frontális, páros munka.
- Differenciálás a szervezési mód vonatkozásában: kötetlen, kötött, mikrocsoportos, kooperációra építő.
- Differenciálás a pedagógiai irányítás módjában: direkt, indirekt, nyitott, zárt forma.
- Differenciálás az információ közvetítés módjában: auditív, vizuális, audio-vizuális, taktilis (tapintáson alapuló), kinezetikus (látástól független mozgásérzékelés), komplex csatornákon.
- Differenciálás a gyermek pedagógussal együtt töltött ideje tekintetében: az egyénre fordított idő mennyiségében, minőségében: segítséget kérve, kapva, ráfigyelve, eligazítva, csak együttlétként. - Differenciálás az információ megszerzése vonatkozásában játékba ágyazottan, komplex tevékenységsorba integráltan, projekt módon: egy téma körüljárásaként vagy egy probléma megoldásaként, a kis lépések elvét követve, vagy nagyobb, átfogóbb lépésekben haladva.
- Differenciálás az egyes elemek egymásutániségében: a tanított elemek sorrendje, a betűtanítás sorrendje diszlexia prevenció szempontból.
- Differenciálás a nevelési stílusban: diktatórikus, ráhagyó, demokratikus, szeretetteljes, családi, elfogadó. - Differenciálás a pedagógus gyermekhez igazodó szerepei vonatkozásában: irányító, szabályozó, segítségnyújtó, tanácsadó, ösztönző, alá-, fölé-, mellérendelt viszonyban.
- Differenciálás a válaszadás módjában: igazodás a tanuló adottságaihoz és igényeihez: szóban, írásban /kézzel, számítógépes szövegszerkesztővel/ rajzban, megmutatva, megsúgva, megépítve, elkészítve, kiválasztva a helyeset.
- Differenciálás a munkavégzés ütemében, tempójában, a feladatvégzés sebességéhez való igazodásban: lassú, gyors, időre, egyéni tempóban, kiegészítő feladatok adásával.
- Differenciálás az önállóság fokában: teljesen önállóan, segítve, magyarázva, utánozva, bemutatva, megmutatva, együtt végezve, kis segítséggel, hivatkozással.

5.3.2. Pozitív diszkriminációs lehetőségeink

- A tananyag mennyiségében és nehézségi fokában a gyermek képességeihez igazodó megválasztása, szükség esetén a tananyag minőségi és mennyiségi redukálása.

- A tanulás folyamatának egyidejűleg többszörös (audítív, vizuális, taktilis, kinezteziás) információközléssel való segítése.
- A tanuláshoz az átlagosnál hosszabb idő biztosítása.
- Fogalmi gondolkodás segítése érdekében, szógyűjtések, szómagyarázatok alkalmazása.
- Helyesírás segítése céljából helyesírási szótár, szövegszerkesztő és helyesírási programok használata. Az így előállított szövegek képezhetik az írásbeli házi feladatok és dolgozatok értékelésének alapját.
- A kézírást – amennyiben indokolt – gépírás, számítógépen történő írás helyettesítheti.
- Tekintettel a figyelmi funkciók sajátosságaira: mozaikszerű órafelépítés (rövid, változatos feladatok), jól megfogalmazott, rövid instrukciók adása, közvetlen, kétszemélyes kapcsolat teremtése a tanítási órákon, fokozott kontroll biztosítása.
- Matematika órákon segédeszközök használata gyakorló és számonkérő helyzetekben egyaránt.
- Fokozott jelentőségű az állandó szemléltetés.
- Szöveges feladatok értelmezéséhez segítségadás: kiegészítő kérdések, rajzos illusztrációk, modellálás, szómagyarázatok, közös, támogatott szövegértelmezés.
- Javasolt a tanuló számára biztosítani az elbírálás jogát, hogy állapota, speciális szükséglete szerint tudásáról szóban, vagy írásban kíván számot adni.
- Lehetőség a számonkérés egyéb alternatív formáinak alkalmazására – teszt jellegű feladatok, hangos könyvtár felhasználása.

5.4. Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű és beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő tanulók továbbhaladásának feltételei

Tanulási zavarral, nehézséggel küzdő tanulóink esetében elengedhetetlen eszköznek és módszernek tartjuk a differenciálás és a pozitív diszkrimináció alkalmazását. Célunk, hogy a tanulók-adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, szervezett és spontán módon szerzett tapasztalataikkal összhangban- minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket. További célunk a tanulási esélyegyenlőség segítése a tanulók mindenekfelett álló érdekének figyelembevételével. Ezért részükre a továbbhaladás feltételeiben alkalmazzuk a tananyag mennyiségi, mélységi redukálását. Ezentúl szempont az adott tantárgy és/vagy tantárgyrész érdemjeggyel történő értékelés és minősítés alóli mentesítése a tanulónak. Az oktatás folyamatában a módszerek megválasztása a szaktanár

egyéni döntése és felelőssége. Ehhez gazdag módszertani lehetőséget kínál pedagógiai programunk.

Az érintett tanulók köre tantárgyanként a differenciált tantervi tananyagban:

magyar nyelvtan, magyar irodalom, idegen nyelv, történelem, természetismeret, földrajz, biológia, kémia, fizika, informatika:

- diszlexiás F 81.0
- diszgráfiás F 81.1
- kevert specifikus zavarú F 83.0
- tanulási nehézségű az olvasás és írás körében

matematika:

- dyscalculiás F 81.2
- iskolai képességek kevert zavarával küzdő F 81.3
- tanulás nehézség az aritmetika körében valamennyi tantárgyban a figyelem, feladattudat és feladattartás tekintetében:
- hiperkinetikus és magatartászavaros F 90.1
- aktivitás és figyelemzavaros F 90.0
- valamennyi tantárgyban teljesítményorientációs helyzetben:
- dadogó F 98.5
- szorongó F 41.9

A tartalom 30%-os teljesítésével az érintett tanuló továbbhalad a következő évfolyamba. Érdemjeggyel történő értékeléskor ez a szint az elégséges – 2 – minősítésnek felel meg.

Különleges gondozási igényű tanulóink továbbhaladásának feltételei

Alsó tagozat	1. magyar irodalom 2. magyar nyelvtan 3. matematika 4. természetismeret 5. idegen nyelv
Felső tagozat	1. magyar irodalom 2. magyar nyelvtan 3. idegen nyelv - angol - német 4. matematika 5. történelem 6. természetismeret 7. földrajz 8. biológia

- 9. kémia
- 10. fizika
- 11. informatika

6. A pedagógiai célú rehabilitálást, fejlesztést segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Sajátos nevelési igényű tanuló iskolai nevelése a többi tanulóval együtt akkor történhet:

- ha a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményében az intézményes nevelés javaslatként jelöli, hogy a tanuló integrált keretek között nevelhető, oktatható,
- ha az intézmény rendelkezik azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek a sajátos nevelési igényű tanuló pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásához szükségesek.

6.1. Helyiségek

- egyéni fejlesztő szoba: 1

6.2. Bútorzat

- tükör 1
- asztal 1
- szék 2 minimum
- szőnyeg 1
- polifoam 1

6.3. Nevelő-oktató munkát segítő eszközök

Az egyéni fejlesztést szolgáló speciális taneszközök oly módon, hogy az iskola munkarendje szerint minden osztály alkalmazhassa.

- nagymozgást segítő eszközök
- finommotorikát segítő eszközök
- téri, síkbeli tájékozódást segítő eszközök
- percepció fejl. segítő eszközök
- logikai gondolkodást segítő eszközök

- kognitív képességet fejlesztő eszközök
- matematikai és anyanyelvi képességet fejlesztő eszközök
- A következő szerzők fejlesztő feladatainak gyűjteménye:
 - Meixner Ildikó
 - Adorján Katalin
 - Schwalmné Navratil Katalin
 - Vannay Aladárné
 - Szautner Jánosné

VI. ZÁRADÉKOK

Jelen pedagógiai programot az intézmény igazgatójának előterjesztése után a Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda nevelőtestülete 2020.08.24-én a módosításokkal együtt elfogadta.

Cegléd, 2020. augusztus 24.

.....
Tóth Istvánné Koltai Györgyi
alkalmazotti tanács elnöke

.....
Vas János Zoltán
igazgató

A Fenntartó – Cegléd – Nagytemplomi Református Egyházközség – 2020. augusztus 30-án megtartott presbiteri gyűlésén a jelen pedagógiai programot megtárgyalta és jóváhagyta.

Cegléd, 2020. augusztus 30.

.....

Bertókné Lipők Brigitta
gondnok

.....

Nt. Hanka Levente
lelkipásztor

MELLÉKLET

INTÉZMÉNYI DIGITÁLIS FEJLESZTÉSI TERV (DFT)

Digitális környezet a köznevelésben VEKOP-7.3.3-17

Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda

A szakmai terv 1. sz. melléklete

Tartalomjegyzék

1. Helyzetelemzés, fejlesztési szükségletek bemutatása	258
1.1. A gyakorlatban alkalmazott digitális pedagógiai eszköztár bemutatása, fejlesztési szükségletek	258
1.1.1. Az intézmény módszertani felkészültsége a digitális kompetencia fejlesztés területén	258
1.1.2. Fejlesztési szükségletek.....	259
1.2. Az intézményi szervezeti és humán feltételek bemutatása, fejlesztési szükségletek ..	260
1.2.1. Az intézményi szervezeti struktúra és a rendelkezésre álló humán erőforrás bemutatása	260
1.2.2. Fejlesztési szükségletek.....	261
1.3. A rendelkezésre álló infrastruktúra, eszközpark bemutatása, fejlesztési szükségletek	263
1.3.1. Az intézmény eszközellátottsága	263
1.3.2. Fejlesztési szükségletek.....	264
1.4. Vízió	265
2. Intézményi fejlesztési célok meghatározása	265
2.1. A pedagógiai célok kijelölése a digitális pedagógia területén	265
2.2. Az érintett fejlesztési célcsoportok meghatározása.....	267
2.3. Az intézmény szervezeti és humán feltételeinek javítására, fejlesztésére vonatkozó célok	268
2.4. Infrastruktúra és eszközpark fejlesztésére vonatkozó célok	270
2.5. Lehatárolás, szinergia.....	270
2.6. A fenntarthatóságra vonatkozó cél	270
3. A fejlesztési feladatok, tevékenységek meghatározása.....	272
3.1. A digitális pedagógiai-módszertani csomag meghatározása.....	272
3.2. Adaptáció és felkészítés	275
3.3. Bevezetés és alkalmazás.....	276
3.4. Az infrastrukturális feltételek biztosítása	277
3.5. A humánerőforrás biztosításának tervezése	280
4. Disszemináció	280
5. Fenntarthatóság	282

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Az iskola kompetencia eredményeinek eltérése a református fenntartású iskolák országos átlagától	257
2. táblázat: A projektben résztvevő pedagógusok szakterület szerinti megoszlása	261
3. táblázat: Az iskola tanulóinak szociális háttere (2016)	261
4. táblázat: a választott programcsomagok és a hozzájuk csatlakozó képzések	262
5. táblázat: Az eszközök beszerzésével járó munkaigény	264
6. táblázat: A projekt közvetlen célcsoportja	267
7. táblázat: A választott programcsomagok	272
8. táblázat: A programcsomagok kapcsolódása az egyes szaktárgyakhoz	274
9. táblázat: A választott programcsomag alkalmazásának technikai peremfeltételei	277

Bevezetés

Tekintettel arra, hogy egy korábban elfogadott fejlesztési tervet szeretnénk módosítani, a továbbiakban ennek indoklását részletezzük, s a módosított részek tipográfiájában a sárga színt használjuk:

A módosítás legfontosabb eleme

A korábban választott GEOMATECH – Élményalapú, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára nevű csomagot, valamint a GEOMATECH – Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára nevű csomagot, valamint a LEGO Eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásában nevű csomagot szeretnénk szintén matematika kompetencia fejlesztését támogató csomagra változtatni:

Tankockákkal az eredményes matematika tanuláért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására alsó és felső tagozatban

Módosítás oka

- A Digitális Pedagógus Módszertani Központ honlapján A Digitális környezet a köznevelésben (EFOP-3.2.3–17 és VEKOP-7.3.3–17) pályázatokhoz ajánlott mintacsomagok kínálata a benyújtás idejéhez képest bővült.

A most elérhető csomagok közül a Tankockákkal az eredményes matematika tanuláért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia támogatására c. csomag teljes mértékben megfelel az eredetileg is kitűzött pedagógiai céljainknak, s azon túlmenően számos előnnyel rendelkezik.

Ezek az előnyök még inkább hozzájárulnak az eredményes megvalósításhoz, biztosabbá teszik a fenntarthatóságot, és nagyban csökkentik a megvalósítás kockázatát.

A korábban választott csomaggal szembeni előnyök, melyek a módosítás alapvető okai

- A tankocka erőteljesebben szolgálja a Felhívásban megfogalmazott részcélt – a tanulók digitális kompetenciáinak fejlesztését –, hiszen támogatja a tanulók általi digitális tartalmak létrehozását, digitális kreativitásuk felszínre hozását már általános iskolában.
- Használatának módja nagyban segíti a szemléletformálást, mely a projekt során kötelezően megvalósítandó tevékenység, fontos kockázati tényező.
- A tanulónak nem szükséges regisztrálnia magát, elegendő a pedagógus regisztrációja, így a szülői szemléletformálás (mely része a pályázati felhívásnak) valóban fokozatosan tud megvalósulni.
- A használni kívánt felület (LearningApps) szinte egyedüli módon teszi lehetővé a „virtuális osztályterem” létrehozását, mely a középiskolákban működő online számonkérési,

tanulási felületek előszobája. Középiskolában már elvárás ezen felületek készség szintű ismerete, ezért fontosnak tartjuk már általános iskolában bevezetni.

- A szülői szemléletformálást támogatja az a funkció, melynek köszönhetően a pedagógus látja, azaz nyomon tudja követni tanítványai tevékenységét az oldalon. Ez a pedagógus általi kontroll egyrészt segíti az egyéni segítségnyújtást, felzárkóztatást, tehetséggondozást, másrészt megnyugtató a szülők számára. Ez általános iskolában nagyon fontos.

- A különös figyelmet igénylő gyermekek (SNI, BTMN, tehetséges tanulók) oktatását maximálisan támogatja vizualitása, felépítése, könnyű kezelése, elérhetősége, s a biztos sikerélmény.

- A tankockák használata során azonnali visszacsatolást kapnak a tanulók, ami a Z és alfa generáció számára nagyon fontos. Az ellenőrzéshez, a hibajavításhoz nem szükséges a pedagógus személyes jelenléte. A felület megmutatja ugyan a diáknak a hibás megoldást, de nem „mondja meg” mi lett volna a helyes, így további gondolkodási műveletek elvégzésére készíti.

- Tankockát bármilyen tantárgyban lévő tananyaghoz készíthetünk, így a projekt fenntarthatóságát fokozottan támogatja. A pedagógusok bármilyen tantárgyfelosztás esetén használni tudják a LearningApps felületét.

- Már az általános iskolás korosztály is képes saját tankockákat létrehozni, mellyel a tantárgyi tudásuk mellett kreativitásuk is fejlődik.

- A projekt során eredetileg is beszerzésre kerülő tanulói tabletek tökéletesen megfelelnek a LearningApps felületén található tankockák mindennapi használatára. A LearningApps minden egyes tankockához generál egy QR-kódot, melyet beolvasva rögtön, játékosan jutnak el a diákok a feladatokhoz. Ez lehetővé teszi a személyre szabott képességfejlesztést, tehetséggondozást, a kiemelt figyelmet igénylő tanulók egyéni segítségét. A felület a frontális osztálymunka helyett az eredményesebb tevékenykedtető önálló munkaformát támogatja.

Valamennyi felsorolt jellemző számunkra meggyőző a csomag választását illetően.

A korábban választott csomaggal szemben nem csak a matematika tárgy oktatásában tudjuk alkalmazni a megszerzett tudást, hanem tulajdonképpen bármelyik tárgyban. Ez sokkal inkább elősegíti azt a kitűzött célunkat, hogy egységesség legyen a digitális eszközök és módszerek használatát tekintve. A Pedagógiai Programunk változtatásánál rögtön megjelenhet az egységesség, ami a szülők és a diákok számára nagyon fontos és joggal elvárható tényező.

A módosítás egyéb tényezői

- A korábban kitűzött pedagógiai, intézményi célok nem módosulnak, nem sérülnek, sőt még inkább megalapozottabb az a végső cél, hogy a másodlagos és harmadlagos célcsoport mihamarabb bevonásra tudjon kerülni.

- A korábbi eszközigényünk annyiban változik, hogy a Lego eszközcsomagját nem szükséges beszerezni.
- A projekt tanári és tanulói célcsoportja nem változik.
- Az infrastruktúra és az eszközpark fejlesztési céljai nem változnak.
- A pedagógusok számára korábban tervezett továbbképzést természetesen cserélni szükséges egy szintén 60 órás képzésre, melyhez mentori tevékenység társul. Óraszámuk azonos a korábban választott képzésekkel.
- A tervezett termék felszerelését, alkalmassá tételét nem kell módosítani!

A Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda Cegléd városban működik, amely a Közép-magyarország régióban, Pest megyében, a Ceglédi járásban található. A város lakossága kb. 37 000 fő, ebből az általános iskolás korúak száma kb. 3000 fő. Ahogy a város lakossága, az első évfolyamba beiratkozó diákok száma is csökkenő tendenciát mutat a városban.

Az iskola létszáma a 2016/2017. tanévben 703 fő, ebből 357 fő jár alsó tagozatra, 346 fő felső tagozatra.

Az intézmény hatodik és nyolcadik évfolyamos diákjainak matematika és szövegértés kompetencia mérési eredményei az 1. táblázat alapján a református fenntartású iskolák országos átlaga alatt maradnak. A számok alapján kismértékű javulás látható.

Célunk ezen eredmények további javítása, melyhez nagy segítséget nyújtana egy nyertes pályázat.

1. táblázat: Az iskola kompetencia eredményeinek eltérése a református fenntartású iskolák országos átlagától

	2012		2016	
	6. évfolyam	8. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam
Matematika	-3 %	-1,8 %	-2,4 %	-2,3 %
Szövegértés	-2,7 %	-4,25 %	+1 %	-2,6 %

Forrás: Közzoktatási Információs Rendszer

Az intézmény 8 évfolyamos, évfolyamonként 3-4 osztállyal működik, 63 főállású és 7 óraadó pedagógussal. Ezen kívül 2 fő iskolatitkár, 3 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő rendszergazda és 24 fő technikai dolgozó biztosítja a mindennapok gördülékeny lebonyolítását.

Az iskola felszereltsége jónak mondható: 32 tanteremből 4 teremben interaktív tábla található. Rendelkezünk továbbá két alapfelszereltségű informatika teremmel.

1. HELYZETELEMZÉS, FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEK BEMUTATÁSA

1.1. A gyakorlatban alkalmazott digitális pedagógiai eszköztár bemutatása, fejlesztési szükségletek

1.1.1. Az intézmény módszertani felkészültsége a digitális kompetencia fejlesztés területén

Iskolánkban gyakori az interneten is elérhető tananyagok használata. Az internetes oldalakat szívesen használják a kollégák, mivel rengeteg animáció, videó, kép, letölthető tananyag található, illetve továbbfejleszthető, mind a tantárgyra, mind az adott osztályra. A használat során a pedagógus kreativitása szab határt a megvalósításnak és alkalmazásnak.

Az oktatási folyamat során, az intézményben található infokommunikációs eszközök használata több tantárgy esetén megvalósul, mint például matematika (multiplication.com, learninggapps.hu), informatika (A kódolás órája: code.org, saferinternet.hu), történelem, kémia, fizika, természetismeret (mozaweb.hu, sulinet.hu, ementor.hu), alsó tagozaton (pedagogusvilag.hu). Felmerült az igény a tantestületben a belső tudásmegosztásra. A kollégák közötti felmérés során a legnagyobb érdeklődés az infokommunikációs eszközök megismerése, az alkalmazói ismeretek elsajátítása és elmélyítése iránt mutatkozott.

A diákok is nyitottak az IKT eszközök tanulás során való felhasználására: elsősorban Power Point bemutatókat készítenek, van, aki már segítség nélkül.

A digitális kompetencia fejlesztése a pedagógiai programban a tanulási nehézséggel küzdők felzárkóztatása kapcsán korábban is megjelent, ugyanakkor önálló fejezetet nem alkotott. Feladatunk, hogy a hiányzó digitális módszertant a helyi tantervekbe, illetve tanmenetekbe integráltan beépítsük.

Erősségek:

- Tantestület több tagja előszeretettel használja a digitális eszközöket
- Van igény a belső tudásmegosztásra
- Az iskola vezetősége támogatja a pedagógusok ilyen irányú továbbképzéseit

Gyengeségek:

- Digitális módszertan a helyi tantervekbe nem épült be kellően integrált módon
- Az IKT eszközök használatának fontossága kis mértékben jelenik meg az intézmény pedagógiai programjában

1.1.2. Fejlesztési szükségletek

A digitális pedagógiai módszertan bevezetéséhez az alábbi területen lenne szükséges az előrelépés:

1. A meglévő géppark állománya nem megfelelő számú, mert ezek az informatika órák lefedettségét tudják biztosítani. Interaktív tábla és projektor kevés van az intézményben.
2. A képzéseken eddig megszerzett ismeretek folyamatos bővítése és megújítása szükséges. Ennek megoldása elengedhetetlen a digitális tanításban való továbblépéshez.
3. Átfogó módszertani fejlesztések szükségesek az IKT eszközök komplex használata terén. Különösen igaz ez az iskolában az SNI és BTM tanulók felzárkóztatása kapcsán, akiknek száma az elmúlt ével során növekedést mutat. Számukra célszerű külön IKT foglalkozások szervezése.
4. Az intézmény pedagógiai módszertanában nincs jelen a digitális értékelés formái, ami az ezzel kapcsolatos módszerek bevezetését hátráltatják. A fejlesztés során fontos célunk az iskolánkban 2015-ben bevezetett e-napló minél tökéletesebb használata.
5. Az intézményi önértékelés során az önértékelési csoport által összegyűjtött és kielemezett adatokat digitális eszközön tároljuk.
6. Kiemelt célunk úgy beépíteni a pedagógiai programba az új innovatív tartalmakat, hogy az intézményt érintő külső és belső mérések eredményei alapján észlelt hiányosságok, hibák megszűnjenek, a szükséges javító, fejlesztő, megelőző tevékenységek megtörténjenek. Szeretnénk, ha megtörténne a tanmenetekbe és a helyi tantervekbe való beépülés is. Meg kell határozni azokat a tantárgyi témaköröket, amelyek esetében a digitális pedagógia a formális oktatásba, az óratervi foglalkozás keretei közé beilleszthető.
7. A pedagógusok ahhoz kapnak segítséget, hogy képesek legyenek sikeresen megszervezni a hátrányos – halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyerekek nevelését-oktatását a matematikai kompetencia fejlesztés területén.

A tanítást-tanulást támogató digitális kompetenciák fejlesztését támogató eszközöknek és módszereknek széles körben történő megismertetése és alkalmazása érdekében az alábbi területeken kívánjuk a digitális pedagógiai eszköz és módszer megvalósítását és tanulási-tanítási gyakorlatba ültetését:

- matematikai kompetencia fejlesztésének támogatása.

A pályázat megvalósításának eredményeképpen, a digitális pedagógiai módszertannal támogatott tanórák aránya az adott/választott csoportra vonatkoztatva az adott/választott tantárgy éves összes óraszámához viszonyítva az első teljes tanévtől el fogja érni a 40%-ot.

A digitális fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani a fogyatékkal élő, a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanulók (BTM) fejlesztésére. Nekik külön differenciált oktatás keretében külön feladatok, pedagógiai módszerek állnak rendelkezésre a fent említett kompetenciák fejlesztésével kapcsolatban.

1.2. Az intézményi szervezeti és humán feltételek bemutatása, fejlesztési szükségletek

1.2.1. Az intézményi szervezeti struktúra és a rendelkezésre álló humán erőforrás bemutatása

A digitális pedagógia humán oldaláról pozitívként elmondható, hogy az intézményben oktató pedagógusoknak több, mint a fele részt vett már valamilyen szintű informatikai jellegű képzésen. Ezek a következők voltak:

- A digitális pedagógia alkalmazása a mindennapi gyakorlatban 2015, 30 óra, a pedagógusok 25 %-a vett részt
- Digitális tananyagok használata a tanítási órán 2016, 5 óra, 36 fő
- Az infokommunikációs technológia alkalmazása a mindennapi pedagógiai gyakorlatban 2016, 30 óra, 20 fő
- Rendszergazda végzettséget 1 fő szerzett, informatika szakos tanár 4 fő dolgozik az intézményben, 1 fő tanító informatika műveltségterülettel

A megfelelő képzettségi szint eredménye, hogy a képzéseken résztvevők 70%-a legalább alkalomszerűen használja a modern IKT eszközöket. Az informatika órán kívül más tantárgyak óráin is megjelenik a számítógép a tanítási órákon, előszeretettel nyúlnak az eszközökhöz a kollégák. Alkalomszerűen, szinte az egész tantestület használja a számítógépet a tanításban. Összefoglalva elmondható, hogy a pályázat megvalósításához szükséges humán erőforrás az intézményben rendelkezésre áll.

A témával kapcsolatos gyengeségeink:

- A dolgozók informatikai tudása nem felel meg a jelen kor elvárásainak. Szükség lenne a tantestület egészére kiterjedő infokommunikációs képzésekre, illetve interaktív tananyagok felhasználásával, technikai és módszertani alkalmazásával kapcsolatos ismeretbővítésekre.
- Az intézményben nem áll rendelkezésre digitális módszertani asszisztens, így a digitális módszertan bevezetésében az intézmény hátrányt szenved. Jelen projekttel ezt a hiányt is lehetne kiküszöbölni.

Erősségek:

- Tantestület szívesen használja a modern IKT eszközöket pedagógiai munkájuk támogatására
- A pedagógusok nagyobb része részt vett már IKT jellegű képzéseken
- Az intézmény biztosítja minden pedagógusnak a továbbképzéseken való részvételt, vállalja a helyettesítések biztosítását, illetve a mentorálási tevékenységet és a belső tudásmegosztást is támogatja.

Fejlesztendő:

- A pedagógusok digitális háttértudása elavult, a legújabb technológiák használatához nem alkalmas
- Jártasság szerzése a digitális tananyagok felhasználásában és fejlesztésében
- Nem áll rendelkezésre olyan háttértámogató, digitális módszertani asszisztensi rendszer, amely segíthetné a pedagógusokat a digitális módszertan alkalmazásában

1.2.2. Fejlesztési szükségletek

A projektben résztvevő pedagógusok megoszlása a 2. táblázat szerint történik.

2. táblázat: A projektben résztvevő pedagógusok szakterület szerinti megoszlása

Szakterület	Pedagógusok száma	Kapcsolódás a választott módszertani csomaghoz
Matematika	3 fő	A matematika kompetencia fejlesztésének támogatása
Általános iskolai tanító	7 fő	A matematika kompetencia fejlesztésének támogatása

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

A pályázatban az iskola **összes 168 fő** tanulója részt vesz, **összesen 6 évfolyamon (703 fő)**. Intézményünkben évfolyamonként 3-4 osztály működik közel 30 fős osztálylétszámmal, melyek között rendszeresen, több olyan tehetséges gyermek van, aki különböző tantárgyi- és sportversenyeken ér el figyelemre méltó eredményeket megyei és országos szinten. Diákjaink összetétele a szociális háttér szerint a 3. táblázat alapján alakultak (2016-os adatok):

3. táblázat: Az iskola tanulójának szociális háttére (2016)

tanulói létszám	HH	HHH	BTM	SNI	RGYK
703	39	19	39	21	106
Arány a tanulói létszámmal	5,5 %	2,7 %	5,5 %	3 %	15,1 %
képest, %					

Forrás: intézményi adatszolgáltatás

A program sikerességének megvalósítása szempontjából szükség lenne a pedagógusok digitális kompetenciáinak fejlesztése szempontjából különböző továbbképzésekre. Ennek összefoglalását adja meg a 4. táblázat.

4. táblázat: a választott programcsomagok és a hozzájuk csatlakozó képzések

	Csomag neve	Létszám	Kapcsolódó képzések
Választott módszertani	A matematika kompetencia fejlesztésének támogatása		
Alsó tagozat	Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására LEGO® Eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika GEOMATECH® Velünk játék a tanulás, 60 óra GEOMATECH® Elményszerű matematika, 60 óra	7 fő	TANKOCKA alsó tagozaton történő alkalmazása, 60 óra LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika GEOMATECH® Velünk játék a tanulás, 60 óra GEOMATECH® Elményszerű matematika, 60 óra
Felső tagozat	Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására GEOMATECH® Elményszerű matematika, 60 óra	3 fő	TANKOCKA felső tagozaton történő alkalmazása, 60 óra GEOMATECH® Elményszerű matematika, 60 óra

Forrás: www.dpmk.hu

Mind a gyerekek, mind a pedagógusok számára fontos a mindennapi élethez és az oktatásban is, hogy az informatikai eszközök felé bizalommal forduljanak, biztonságosan és tudatosan használják az IKT eszközöket. A tanulók későbbi, munkaerő-piacon történő elhelyezkedése során alapvető követelmény az infokommunikációs eszközök készségszintű használata és a digitális technológiára épülő egyéb készségek (médiatudatosság, kommunikáció, kritikai szemlélet, algoritmizálási és prezentációs képességek) megléte.

Ezért nagymértékben szükséges a pedagógusaink és a diákjaink számára is a szemléletformálás, hiszen a digitális eszközök jelen vannak mindennapjainkban, akár az iskolában, akár az otthonunkban. Szükség van szemléletváltásra.

Rendszeresen szervezett workshopokon, tantestületi tréningeken, pedagógiai kampányokon minden pedagógus számára felajánlási lehetőséggel élünk, hogy elmondhassa és bemutathassa a továbbképzéseken szerzett ismereteit, melyekkel társaik bővíthetik szemléletüket, meglévő ismereteiket. Ezek a tevékenységek lehetőséget teremtenek arra, hogy a programba be nem vont pedagógusok érdeklődését is felkeltsük a digitális pedagógiai módszerek bevezetése iránt.

Intézményvezető feladata, hogy a pályázatban részt vevő pedagógusok továbbképzéseit rögzítse és nyomon kövesse. A bevont pedagógusok folyamatos szakmai támogatásához, mentorálásához az Országos Szakértői névjegyzéken, illetve az Országos Szaktanácsadói névjegyzéken szereplő szakemberek vonhatók be. A pedagógusok szakmai támogatását úgy kell tervezni, hogy valamennyi pedagógus számára biztosított legyen a folyamatos támogatás.

A rendszergazdai feladatokat az iskolánkban 1 személy látja el. A Digitális Fejlesztési Terv megvalósításának nyomon követése, koordinálása az intézményvezető és a szakmai vezető feladata. A szakmai vezető negyedévente előrehaladási beszámolót készít és terjeszt elő az intézményvezető felé a Digitális Fejlesztési Terv ütemezett megvalósulásáról.

1.3. A rendelkezésre álló infrastruktúra, eszközpark bemutatása, fejlesztési szükségletek

1.3.1. Az intézmény eszközellátottsága

Iskolánkban jelenleg a következő informatikai eszközpark áll rendelkezésre:

- 4 db interaktív tábla
- 14 db projektor
- 36 db tanulói asztali gép
- 16 db tanári asztali gép
- 8 db tanári notebook

Internet: az intézmény internetes kapcsolatát a T-online két vonalon biztosítja.

Hálózat: az intézmény WIFI lefedettsége teljeskörű, továbbá a helyi hálózat sávszélességét gigabytes switch-ek biztosítják. A felnőtt tartalmak szűrését egyedi DNS címen keresztül oldottuk meg.

Erősségek:

- Megfelelő számú és állapotú számítógép
- Az intézményben a modern informatikai eszközök, az oktatás segítésére biztosítva vannak

- Internet elérés megoldott

Fejlesztendő:

- Interaktív táblák száma kevés
- Fejlesztésre szorul a legújabb generációs, oktatását leghatékonyabban javító, hordozható technológiák

1.3.2. Fejlesztési szükségletek

Intézményünkben az alábbi fejlesztések szükségesek eszközpark terén:

- Interaktív tábla, legalább 70 hüvelyk képátmérővel + kiegészítők: 1 db
- Projektor: 1 db
- Laptop a Műszaki és Módszertani Útmutatóban meghatározott paraméterekkel: 1 db
- Tablet, a Műszaki és Módszertani Útmutatóban meghatározott paraméterekkel: 28 db
- Zárható szekrény a laptopok és tabletek tárolására, amelyben megoldható az eszközök töltése is: 1 db.
- NetSupport School licenc: 28 db (Geomatech)

5. táblázat: Az eszközök beszerzésével járó munkaigény

Termék	Beszerzési költség	Szállítási igény	Beszerelési igény
Interaktív tábla + kiegészítők	X	X	X
Zárható szekrény	X	X	X
Tanári és tanulói laptopok	X	X	
Tanulói tabletek	X	X	
NetSupport School licenc	X		

Forrás: saját készítés

Egy tanterem felszerelése interaktív megjelenítő eszközzel (matematikai szaktanterem). A fejlesztett teremben 1 laptop, 28 db tanulói tablet, 1 db tároló szekrény. Matematikai módszertani csomagok alkalmazásához szükséges szoftver beszerzése.

1.4. Vízión

A pedagógusok, tanárok az órára való felkészülés keretében több, előre elkészített, feldolgozott tananyag és tanmenet közül választhatnak, amelyek online módon elérhetőek, tovább szerkeszthetőek és alakíthatóak. A választható tananyagok és tanmenet mellé módszertani útmutató is tartozik. A különféle tananyagok illeszkednek a különböző igényekhez (hátrányos helyzet, sajátos nevelési igény).

Az órán a pedagógus, tanár, az előre elkészített anyagot multimédiás tartalmak bemutatására is alkalmas berendezéssel mutatja be, felhasználva az „IKT az oktatásban” témában megszerzett ismereteit.

A diákok interaktív módon tapasztalhatják meg, illetve alakíthatják a tananyag elemeit, ami jelentősen hozzájárul a megértéshez és a tananyag elsajátításához. A diákok az órán kívüli időszakban is hozzáférnek az órai anyaghoz, annak kiegészítéseihez, ezekkel kapcsolatban önellenőrző és tanári ellenőrzés mellett végezhető feladatokat kapnak. A tananyaggal kapcsolatban órán kívül is kérdéseket tehetnek fel online módon.

A pedagógus, tanár a dolgozatokat, házi feladatokat elektronikus módon gyűjti be és a feladattípustól függően, elektronikusan értékeli is ki (ezzel értékes munkaidőt takarít meg, amit hasznosabb feladatokra fordíthat, pl. órára felkészülés, tananyagszerkesztés).

A pedagógusok, tanárok, adott esetben a diákok is közreműködnek a tananyag-fejlesztésben.

Iskolánk digitális eszközök használatával kapcsolatos elkötelezettségét jelzi, hogy a pedagógiai programunkban is hangsúlyozottan jelenik meg az IKT eszközök szélesebb körű felhasználása.

Az IKT eszközöknek és a hozzá kapcsolódó módszertani megvalósításnak köszönhetően javul a diákok digitális kompetenciája, amely nagyban segíti későbbi munkaerő-piaci elhelyezkedési esélyeiket.

2. INTÉZMÉNYI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

2.1. A pedagógiai célok kijelölése a digitális pedagógia területén

Feltárt hiányosság	Fejlesztési cél
Digitális módszertan a helyi tantervekbe, tanmenetekbe nem épült be kellően integrált módon	A digitális pedagógiai módszertani fejlesztéshez összeállított vagy választott csomag(ok) használatára való felkészülés és tanórákon történő alkalmazás kipróbálása,

Az összeállított vagy választott csomaghoz kapcsolódó intézményi digitális tartalom fejlesztése (digitális óravázlatok, tanítást-tanulást támogató tartalmak, digitális projekt leírások stb.), illetve a tartalom megosztása a Nemzeti Köznevelési Portál (a továbbiakban: NKP) felületén.

Az alkalmazott digitális pedagógiai módszertani csomagok intézményi bevezetésének előrehaladását nyomon követő önértékelés, a digitális pedagógiai gyakorlat pedagógiai folyamatokba történő beépülésének vizsgálata, javaslatok megfogalmazása az intézményi digitális fejlesztési terv számára.

Szakmai beszámoló készítése a fejlesztési terv megvalósulásáról a Digitális Pedagógiai Módszertani Központ számára

Pedagógiai programban a digitális kompetencia fejlesztése nem jelenik meg önálló fejezetként

Az alkalmazott digitális pedagógiai módszertani csomagok intézményi bevezetésének előrehaladását nyomon követő önértékelés, a digitális pedagógiai gyakorlat pedagógiai folyamatokba történő beépülésének vizsgálata, javaslatok megfogalmazása az intézményi digitális fejlesztési terv számára.

Szakmai beszámoló készítése a fejlesztési terv megvalósulásáról a Digitális Pedagógiai Módszertani Központ számára

Az intézmény digitális fejlesztése terén az alábbi pedagógiai módszertani csomagot kívánjuk választani:

- A matematikai kompetencia fejlesztésének támogatása

A kapcsolódó csomaghoz tartozó kompetenciafejlesztési célok az alábbiak.

Kiemelt kompetenciafejlesztési célok:

- Kommunikációs készség fejlesztése

- Együttműködési készség fejlesztése
- Problémamegoldás és kritikus gondolkodás készségének fejlesztése
- Digitális műveltség készségének fejlesztése
- Hatékony önálló tanulás fejlesztése
- Vállalkozói kompetencia fejlesztése (tervezés, szervezés, elemzés, értékelés)
- Pozitív viszonyulás a változáshoz és újíthoz

Járulékos kompetenciafejlesztési célok:

- Kreatív kompetencia fejlesztése
- Önkifejezés és önértékelés képességének fejlesztése

2.2. Az érintett fejlesztési célcsoportok meghatározása

A projekt közvetlen célcsoportjait a 6. táblázat mutatja be, tanulói és pedagógusi, valamint választott programcsomag szerinti bontásban.

6. táblázat: A projekt közvetlen célcsoportja

Programcsomagok	Tanulói célcsoport	Tanári célcsoport
A matematikai kompetencia fejlesztésének támogatása	Alsó tagozat	Általános iskolai tanító 7 fő
	Felső tagozat	Matematika tanár 3 fő

A projekt közvetett célcsoportjai a következők:

- Elsődleges közvetett célcsoport: tanári kar többi tagja
- Másodlagos közvetett célcsoport: projektbe bevont tanulókkal és pedagógusokkal közvetlen kapcsolatban álló emberek: pl. családtagok.

A projektben érintettek köre a következő:

- A nevelési-oktatási intézmény fenntartója
- A pedagógusok kompetenciáját fejlesztő képzések lebonyolítói
- A fizikai infrastruktúra szállítói és beüzemelői
- A pedagógiai mérés-értékelések elvégzői

2.3. Az intézmény szervezeti és humán feltételeinek javítására, fejlesztésére vonatkozó célok

Negatívum	Kötelező tevékenység
A pedagógusok digitális háttértudása hiányos, a legújabb technológiák használatához részben alkalmas	A támogatott intézmények bevont pedagógusainak akkreditált pedagógus továbbképzésen történő részvétele, digitális kompetenciáinak fejlesztése elsősorban az összeállított vagy választott digitális pedagógiai módszertani csomaggal összhangban. Az implementációt támogató események (pl. szakmai napok, workshop-ok, videokonferenciák, tantestületi tréningek) szervezése, online tanári közösségek kialakítása. A programba bevont intézmények közötti tapasztalatcsere (az alkalmazott tananyagok, módszertanok, eszközök, programok vonatkozásában) megvalósítása. Az internetbiztonságot és fogyasztóvédelmi jogérvényesítést elősegítő programok szervezése. A bevont intézmények vezetőire, pedagógusaira, tanulóira és szülői közösségére szabott szemléletformáló kampány tervezése és megvalósítása a digitális pedagógia bevezetéséről.
Nem áll rendelkezésre olyan háttértámogató, digitális módszertani asszisztensi rendszer, amely segíthetné a pedagógusokat a digitális módszertan alkalmazásában	A pedagógusok munkáját segítő digitális módszertani asszisztensi feladatok ellátása. A résztvevő intézmények és bevont pedagógusaik folyamatos szakmai támogatása, mentorálása, a folyamatok minőségbiztosítása.

Célunk, hogy a bevont pedagógusok mindegyike akkreditált továbbképzésen vegyen részt, hogy az oktatási folyamatokban hatékonyan és biztonsággal használja az informatikai eszközöket.

Mind a gyerekek, mind a pedagógusok számára fontos a mindennapi élethez és az oktatásban is, hogy az informatikai eszközök felé érdeklődéssel és bizalommal forduljanak, biztonságosan és tudatosan használják az IKT eszközöket. Ezért nagymértékben szükséges a pedagógusaink számára a szemléletformálás, hiszen a digitális eszközök jelen vannak a mindennapokban.

Rendszeresen szervezett tantestületi tréningeken, pedagógiai kampányokon minden pedagógus számára felajánlási lehetőséggel élünk, hogy elmondhassa és bemutathassa a továbbképzéseken szerzett ismereteit, melyekkel társaik bővíthetik szemléletüket, meglévő ismereteiket. Tanévenként 2 alkalommal szervezünk félnapos (3-4 órás) interaktív, személyes jelenlétén alapuló rendezvényt, amelynek keretében bemutatjuk a digitális pedagógiai eszköztárának fejlesztése érdekében elért eredményeit.

A programba be nem vont pedagógusok motivációja érdekében évente 2 alkalommal tantestületi workshop-ot tartunk. Emellett a digitális módon vezetett tanórák látogatása, hospitálás is a tudásmegosztást célzó terveink közé tartozik. Intézményvezető feladata, hogy a pályázatban részt vevő pedagógusok továbbképzéseit rögzítse és nyomon kövesse.

A pilot program lebonyolításához a digitális módszertannak be kell épülnie az intézmény pedagógiai programjába, a bevont pedagógusok tanmenetébe. A bevont pedagógusok digitális segédanyagokat készítenek, amelyeket a NKP felületén kell megosztani. Sort kell keríteni az internetbiztonság kialakítására. Más köznevelési intézményekkel partneri kapcsolat kialakítása a tapasztalatok, jó gyakorlatok kicserélése érdekében.

Szakmai együttműködések kialakítása, melyeknek célja az elért jó gyakorlatok, de egyben a kockázati tapasztalatok átadása, megosztása:

- köznevelési intézményekkel
- Digitális Pedagógiai Módszertani Központtal
- a Nemzeti Köznevelési Portál működtetőjével, tartalmának fejlesztőjével

2.4. Infrastruktúra és eszközpark fejlesztésére vonatkozó célok

Fejlesztési célok	Kötelező tevékenységek
Interaktív táblák száma kevés	A digitális pedagógiához kapcsolódó, valamint a tanulók nevelését-oktatását támogató digitális eszközök, taneszközök beszerzése Tantermek, szaktantermek, laborok, egyéb helyiségek felszerelése, alkalmassá tétele a projekt megvalósítására
Nincsenek jelen a különböző generációk oktatását leghatékonyabban javító legújabb infó-kommunikációs, hordozható technológiák	IKT eszközök, berendezések beszerzése A digitális pedagógiához kapcsolódó, valamint a tanulók nevelését-oktatását támogató digitális eszközök, taneszközök beszerzése

Egy szaktanterem felszerelése interaktív megjelenítő eszközzel, tanterem menedzsment szolgáltatás biztosítása a teremben lévő számítógépek és mobil eszközök kezelésére (képernyőmegosztás). A digitális tanteremben folyó oktatási munka segítése 28 db tanulói tablet, 1 db tanári laptop, 1 db router segítségével.

2.5. Lehatárolás, szinergia

Intézményünk jelen projekt mellett más, digitális és informatikai eszközfejlesztést és – beszerzést támogató projektet nem valósít meg, ezért ez a pont számunkra nem releváns.

2.6. A fenntarthatóságra vonatkozó cél

Hosszú távú célként megfogalmazható, hogy a pályázat eredményeit fenntartjuk, és hosszú távon beépítjük az intézmény életébe. A programba be nem vont pedagógusok motivációja érdekében rendszeres óralátogatások, valamint az azokon tapasztaltakat feldolgozó szakmai

workshop-ok (évente kétszer) keretében kell elősegíteni a digitális pedagógiai tapasztalatok, jó gyakorlatok intézményen belüli megosztását.

Ezen kívül:

- adatszolgáltatás a szakmapolitikai szereplők számára
- beszerzésre került oktatási eszközök tanórai alkalmazása
- egy kapcsolattartásra szolgáló fórum biztosítása
- a pedagógiai programba beépítésre került digitális pedagógiai módszertan alkalmazása

Ez utóbbi talán minden hosszú távú elképzelés közül a legfontosabb, hiszen ahhoz, hogy a digitális készségeket a gyermekek megfelelően sajátítsák el, végig kell, hogy kövesse egész iskolai életútjukat, első évfolyamtól a nyolcadikig a digitális pedagógiai módszertan alkalmazása.

3. A FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK MEGHATÁROZÁSA

3.1. A digitális pedagógiai-módszertani csomag meghatározása

7. táblázat: A választott programcsomagok

	Alsó tagozat	Felső tagozat
Matematikai kompetencia fejlesztésének támogatása	Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására	Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására
	GEOMATECH – Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára	GEOMATECH – Élményalapú, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára
	LEGO®-eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásában alsó tagozat	

Forrás: www.dpmk.hu

TANKOCKA az alsó és a felső tagozatban:

- A tankockák a játék-alapú tanítás-tanulás eszközei.
- Segítik az ismeretátadást és az ismeretszerzést, fejlesztik a digitális kompetenciákat, az együtt-tanulás élményét nyújtják játékos környezetben.
- Távoktatásra, formatív értékelésre is alkalmasak. A tanulóknak is lehetőségük van kreatív tartalom előállításra.
- A tankockák nyilvánossá tehetők, ezáltal mások által is felhasználhatók és átdolgozhatók, így elősegítik a tudásmegosztást is.
- A tankockákba beágyazható szöveges, képi, hang és videó részletek lehetővé teszik a matematika szemléletes oktatását.
- A tankocka sablonok sokfélesége lehetővé teszi, hogy egy-egy új ismeret gyakoroltatását fokozatosan nehezedő és többféle megközelítést biztosító tankockákkal segítsük a diákok számára.
- A sablonok használatára épülő rendszer módot ad arra is, hogy a tanulók maguk is létrehozzanak tankockákat, így a tartalomelőállításra keresztül tudjanak gyakorolni.

A GEOMATECH projekt:

- az egyes tantárgyi ismeretek játékos, digitális oktatására létrehozott digitális tananyagegységek tanórai, illetve tanórán kívüli alkalmazása;
- a gyerekek számára elvont, matematikai feladatok vizualizálása és láthatóvá tétele révén segítséget nyújtson a tananyag gyorsabb és eredményesebb megértéséhez és elsajátításához;
- azok tanórai, illetve tanórán kívüli alkalmazása hozzájáruljon ahhoz, hogy a hazai diákok megszeressék e tantárgyakat, szívesen tanulják azokat, és a jövőben nemzetközi összehasonlításban is javuló teszteredményeket mutassanak fel az érintett területeken.

A LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek az alsós matematika oktatásában:

- a program során azt a szemléletet helyezzük a középpontba, hogy az általános iskola alsó tagozatában a gyerekek elsődleges ismeretszerező eszköze a játékos tanulás, amely az élményszerű feladatmegoldások révén képes a motiváció hosszú távú fenntartására, valamint kreatív problémamegoldás képességének fejlesztésére, oly módon, hogy a matematikai kompetencia áll a középpontban.

A felső tagozatosok számára szóló GEOMATECH projekt keretében:

- a felső tagozatosok számára a matematika élmény és tapasztalati alapú digitális oktatására létrehozott digitális tananyagegységek tanórai, illetve tanórán kívüli alkalmazása javítja az oktatás hatékonyságát, növelik az órák játékosságát és élményszerűségét,
- és aktívan hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek számára elvont, matematikai feladatok vizualizálása és láthatóvá tétele révén segítséget nyújtson a tananyag gyorsabb és eredményesebb megértéséhez és elsajátításához.

~~Az elkészített digitális tananyagcsomagok megfelelnek a Nemzeti Alaptanterv és a Kerettanterv követelményeinek és követik az érintett évfolyamokon oktatott tanmenetet.~~

A kiválasztott digitális módszertani csomagot az alábbi területeken kívánjuk felhasználni.

Alsó tagozaton: matematika órákon a 7 fő tanító segítségével

Felső tagozaton: matematika órákon a 3 matematika szakos tanár segítségével

8. táblázat: A programcsomagok kapcsolódása az egyes szaktárgyakhoz

Programcsomag	Tantárgy	Pedagógusok száma
GEOMATECH – Játékos, interaktív, digitális matematika feladat és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára	Alsó tagozatos matematika	7 fő
Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására	Alsó tagozatos matematika:	7 fő
LEGO®-eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásában alsó tagozat	- szöveges feladatok - számokhoz kapcsolódó műveletek - formák kialakítása és felosztása - adatok mérése és ábrázolása - helyi értékek fogalmának megértése	
Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására	Matematika	3 fő
	- Számтан, számelmélet, algebra - Függvények, sorozatok - Geometria - Statisztika, valószínűség	

GEOMATECH
 Élményalapú,
 interaktív, digitális
 matematika feladat és
 tananyagrendszer felső
 tagozatosok számára

3.2. Adaptáció és felkészítés

A választott digitális pedagógiai módszertani csomagok használatához az alábbi továbbképzésekre van szükség:

- GEOMATECH@Velünk játék a tanulás, 60 óra: 7 fő alsó tagozatos tanító
- LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásban, 30 óra: 7 fő alsó tagozatos tanító
- GEOMATECH@Élményszerű matematika, 60 óra: 3 fő felső tagozatos szaktanár (matematika, informatika)

- A Tankocka alsó tagozaton történő alkalmazása akkreditált képzés: 7 fő tanító
- A Tankocka felső tagozaton történő alkalmazása akkreditált képzés: 3 fő matematika szakos tanár

Tanévenként 2 alkalommal szervezett workshopokon minden pedagógus számára felajánlási lehetőséggel élünk, hogy elmondhassa és bemutathassa a továbbképzéseken szerzett ismereteit, melyekkel kollégáink bővíthetik szemléltüket, meglévő ismereteiket. A rendezvényen bemutatjuk a digitális pedagógiai eszköztárának fejlesztése érdekében elért eredményeket.

A programba be nem vont pedagógusok motivációja érdekében rendszeres óralátogatások, és az ott szerzett tapasztalatokat feldolgozó szakmai workshop-ok keretében kell elősegíteni a digitális pedagógiai tapasztalatok, jó gyakorlatok intézményen belüli megosztását.

A tantestület tagjai közül 4 fő (2 fő tanító + 2 fő tanár) szintén részt vesz a fenti tankocka képzéseken, ők is érdeklődnek a választott csomag iránt, valamint igyekszünk biztosítani a képzett pedagógusokat az esetleges személyi változások esetére is.

A bevont pedagógusok felkészítését, továbbképzését úgy kell megtervezni, hogy:

- Minden, a program során beszerzett és alkalmazott csomag tanórai felhasználásához a pedagógusok számára az adott csomaghoz illeszkedő pedagógusképzés, -továbbképzés vagy felkészítés elvégzése kötelező.

- A képzésnek, továbbképzésnek vagy felkészítésnek illeszkednie kell a kiválasztott digitális pedagógiai-módszertani csomagok eszközeihez és a meghatározott pedagógiai célokhoz.
- A képzések/felkészítések óraszámának legfeljebb 50%-a lehet kontaktóra, a többit e-learning környezetben kell megvalósítani.
- A képzések kiválasztása a (továbbképzésre, képzésre, illetve beszerzésre) vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történhet.

3.3. Bevezetés és alkalmazás

Pedagógusok mentorálása: a mentorálást az Országos Szakértői, valamint Országos Szaktanácsadói névjegyzéken szereplő pedagógus szakértők, valamint helyi, ilyen irányú gyakorlattal rendelkező pedagógus kollégák bevonásával kívánjuk megoldani.

A mentorálás a következő fő területekre terjed ki:

- Digitális programcsomag bevezetése a formális oktatásba
- A digitális programcsomag alkalmazása, beépítése a helyi pedagógiai tantervbe, valamint az iskola pedagógiai programjába
- A digitális programcsomag használatával kapcsolatos kérdések és észrevételek megvitatása
- A digitális programcsomag használatával kapcsolatos értékelés, a használat pozitívumainak és negatívumainak feltárása
- A digitális programcsomag további használatával kapcsolatos észrevételek kezelése

3.4. Az infrastrukturális feltételek biztosítása

A digitális programcsomag bevezetéséhez szükséges technológiai és infrastrukturális háttér kiépítéséhez a következő eszközök beszerzése szükséges:

9. táblázat: A választott programcsomag alkalmazásának technikai peremfeltételei

Programcsomag	Interaktív tábla vagy panel	Tanári tablet vagy laptop	Tanulói tablet vagy laptop	Tárolóegység	Szoftver	Egyéb
Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására	1 db interaktív panel vagy interaktív tábla és kivetítő	Internetkapcsolattal rendelkező tanári tablet/laptop	Tanulónként 1 db laptop/tablet, internet kapcsolattal	tabletek/laptopok töltését és használati időn túli tárolását biztosító egység	tanulók tevékenységét is visszajelző, az órai teljesítmények mérését biztosító szoftver	
GEOMATECH – Játékos, interaktív, digitális matematika feladat és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára						
LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika oktatásában alsó tagozat	1 db kivetítő panel vagy 1 db projektor és vetítővászon	1 db laptop, telepített Math Builder szoftverrel	1 tanulónként 1 laptop		1 számítógépenként 1 Math Builder szoftver	2 tanulónként 1 db LEGO® Education által fejlesztett MoreToMath készlet

						1 db laminálógép (A/4 méretű lap befogadására képes)
						1 db színes nyomtató
GEOMATECH – Élmenyalapú, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára	1 db interaktív panel vagy interaktív tábla és kivetítő	Internetkapcsolattal rendelkező tanári tablet/laptop	Tanulónként 1 db laptop/tablet, internet kapcsolattal	tabletek/laptopok töltését és használati időn túli tárolását biztosító egység	tanulók tevékenységét is visszajelző, az órai teljesítmények mérését biztosító szoftver	

Forrás: www.dpmk.hu

A minimális rendszerkövetelmények alapján szükséges, összhangban a Módszertani Útmutató ajánlásaival:

1. egy tanterem felszerelése interaktív megjelenítő eszközzel:

- A megjelenítő felület átmérőjének legalább 70 hüvelyknek kell lennie
- Az eszköznek rendelkeznie kell legalább két HDMI, egy VGA bemenettel, és legalább 1 mikrofon porttal, valamint audióbemenettel és legalább 1 USB porttal
- Az eszköz legalább full HD (azaz 1920x1080 pontos) felbontású legyen
- Az eszköznek rendelkeznie kell hangszóróval
- Az eszköznek kézzel és tollal is vezérelhetőnek kell lennie
- Az eszköznek támogatnia kell a multitouch (azaz a többujjas) vezérlést
- Az eszköznek rendelkeznie kell legalább 5 éves garanciával
- Az eszköz szállítójának az eszköz folyamatos szoftverfrissítését és szervizelését legalább 5 évre biztosítania kell
- Az eszköz szoftverének kompatibilisnek kell lennie a legelterjedtebb táblaszoftvekkal, valamint a Windows és/vagy az elterjedt Linux és/vagy iOS operációs rendszerekkel.

2. A bevont tanulócsoportok számára 28 db tablet szükséges:

- Az eszköz kijelző mérete legalább 7 hüvelyk legyen
- Az eszköz kijelzője legalább kapacitív legyen
- Az eszköz szállítójának az eszköz folyamatos szervizelését legalább 3 évre biztosítania kell
- beépített wifi adapterrel
- legalább 6 órás akkumulátor üzemidővel
- legalább 16 GB tárolóval
- legalább 1 GB RAM-al
- legalább 3 éves (akár kiterjesztett) garanciával

3. Tabletek és egyéb eszközök tárolását biztosító eszköz

A beszerzett tabletek tárolására olyan tárolókat kell beszerezni, amely:

- Az összes beszerzett tablet tárolását megoldja
- Zárható
- A tabletek töltését tárolás közben biztosítja

A fejlesztett tanteremben 1 db tároló szekrény beszerzésére van szükség.

4. 1 db laptop:

- Az eszköznek legalább 13 hüvelykes képméretűnek kell lennie
- A képernyőnek elforgatható, vagy lehajthatóan vagy szétválaszthatóak kell lennie

- Az eszköznek rendelkeznie kell: legalább 2 USB porttal, HDMI kimentettel, beépített wifi adapterrel, legalább 4 GB RAM-mal, legalább Intel® Core™ i3 vagy azzal egyenértékű processzorral, legalább 5 éves (akár kiterjesztett) garanciával.
- Az eszköznek támogatnia kell egy vezeték nélküli kivetítési szabványt
- Az eszköznek maximum 1,8 kilogramm tömege lehet
- A háttértárnak SSD esetén legalább 128 GB-nak, HDD esetén legalább 500 GB-nak kell lennie
- Az eszköz akkumulátor üzemidejének legalább 6 órának kell lennie
- Az eszköz szállítójának az eszköz folyamatos szervizelését legalább 5 évre biztosítania kell
- Az eszköz tetszőleges operációs rendszerrel beszerezhető

~~4. Színes nyomtató: LEGO® eszközökkel támogatott konstruktív pedagógiai módszerek a matematika-oktatásban – alsó tagozat programesemag használatához.~~

3.5. A humánerőforrás biztosításának tervezése

A projektbe az alábbi szakterületeken dolgozó szaktanárok kerülnek bevonásra:

- Általános iskolai alsó tagozatos tanítás: 7 fő
- Matematika: 3 fő

A pályázat iskolán belüli koordinálását az intézményvezető látja el.

Elengedhetetlen a digitális pedagógiai fejlesztések intézményi szintű koordinálása, a digitális módszertani asszisztensi, illetve rendszergazdai feladatok megszervezése és az ezekhez kapcsolódó fejlesztések tervezése.

A rendszergazdai feladatokat az iskola rendszergazdája látja el, aki biztosítja, hogy a kiválasztott rendszer működésének helyi feltételei fennálljanak. Az intézménynek gondoskodni szükséges a digitális eszközök és módszertanok implementálását és alkalmazását támogató asszisztensi feladatok ellátásáról (digitális módszertani asszisztens).

4. DISSZEMINÁCIÓ

A projektben nem résztvevő pedagógusok rendszeresen látogatni fogják a digitális pedagógiai módszertant bevezető tanárok óráit. Az így szerzett tapasztalatokat félévente 1 alkalommal megrendezendő szakmai workshop keretében dolgoznánk fel. Ezeken az alkalmakon minden pedagógus számára felajánlási lehetőséggel élünk, hogy elmondhassa és bemutathassa a továbbképzéseken szerzett ismereteit, melyekkel társaik bővíthetik szemléltüket, meglévő ismereteiket. Tanévenként legalább 1 db, félnapos (3-4 órás) interaktív, személyes jelenlét

alapuló rendezvény megszervezése, amelynek keretében bemutatja a digitális pedagógiai eszköztárának fejlesztése érdekében elért eredményeit. A rendezvényre meghívást kapnak:

- A partnerként bevont köznevelési intézmények vezetői
- A partnerként bevont Digitális Pedagógiai Módszertani Központ munkatársai, videokonferencia keretében
- A partnerként bevont Nemzeti Köznevelési Portál munkatársai, videokonferencia keretében
- A programban részt nem vevő iskolai pedagógusok
- A program közvetett célcsoportját, kiemelten azok közeli hozzátartozói.

A programba be nem vont pedagógusok motivációja érdekében rendszeres tantestületi felkészítések, műhelyek keretében kell elősegíteni a digitális pedagógiai tapasztalatok, jó gyakorlatok intézményen belüli megosztását. Ezeket félévente 1 alkalommal tartanánk. A digitális pedagógia bevezetésével járó jó gyakorlatokat az intézmény honlapján is megosztanánk.

A pilot program lebonyolításához a digitális módszertannak be kell épülnie az intézmény pedagógiai programjába, a bevont pedagógusok tanmenetébe. A bevont pedagógusok digitális óravázlatokat készítenek, amelyeket a NKP felületén kell megosztani. Ehhez tantervenként át kell nézni, melyek azok a tématerületek, amelynek oktatása digitalizálható. Sort kell keríteni az internetbiztonság kialakítására.

Partneri kapcsolatok kialakítása a tapasztalatok, jó gyakorlatok kicserélése érdekében. Ezen belül szakmai együttműködések kialakítása szükséges az alábbi szervezetekkel:

- Köznevelési intézményekkel, a jó gyakorlatok átadása érdekében. A partnerként bevont köznevelési intézmények a disszeminációs workshopokra meghívást kapnak.
- Digitális Pedagógiai Módszertani Központtal, a digitális pedagógiai programcsomagok bevezetésének támogatása végett. Az együttműködés legalább a projekt fenntartási időszakának végéig tart.
- A Nemzeti Köznevelési Portál működtetőjével, tartalmának fejlesztőjével, a digitális pedagógiai módszertan alkalmazása során elért jó gyakorlatok megosztása kapcsán. Az együttműködés legalább a projekt fenntartási időszakának végéig fennmarad.

5. FENNTARTHATÓSÁG

Hosszú távú célként megfogalmazható, hogy a pályázat eredményeit fenntartjuk, és hosszú távon beépítjük az intézmény életébe. A programba be nem vont pedagógusok motivációja érdekében rendszeres óralátogatások, valamint az azokon tapasztaltakat feldolgozó szakmai workshop-ok (évente kétszer) keretében kell elősegíteni a digitális pedagógiai tapasztalatok, jó gyakorlatok intézményen belüli megosztását.

Ezen kívül:

- adatszolgáltatás a szakmapolitikai szereplők számára
- beszerzésre került oktatási eszközök tanórai alkalmazása
- egy kapcsolattartásra szolgáló fórum biztosítása
- a pedagógiai programba beépítésre került digitális pedagógiai módszertan alkalmazása

Ez utóbbi talán minden hosszú távú elképzelés közül a legfontosabb, hiszen ahhoz, hogy a digitális készségeket a gyermekek megfelelően sajátítsák el, végig kell, hogy kövesse egész iskolai életútjukat, első évfolyamtól a nyolcadikig a digitális pedagógiai módszertan alkalmazása.